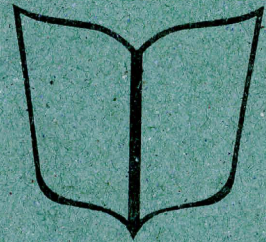

သီလက္ခန္ဓာ ဒုတိယ နေ့၊ ၄ ရ နံပါတ်
 ပုစ္ဆာများ ပြောဆိုနိုင်ရန် စာတွက်
 သီလက္ခန္ဓာ ဝိသုဒ္ဓိ
 စာတိတန်ဖိုးက
 ဣဒိဗောဂုလာန်
 ရုပ်သိဒ္ဓိ ကဗျာအောင်
 ပါဠိစာတိတန် ကျမ်းတို့မှ
 ထုတ်နှုတ်ရေးသားထားပါသည်။

၁၃၆၈-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း(၂) ရက်၊
 ၂၆-၆-၀၆-တနင်္လာနေ့။

စာချတန်း (ဒုတိယနေ့) မေးခွန်း၊
 သီလက္ခန္ဓာ(ဒု) နေ့၊ (၄/ ၇) နံပါတ် များအထက်
 ကျက်မှတ်ရန်

အရှင် ပညာ သီဟာ ဘိဝံသ

(သ၊စ၊သ၊အ စောစရိယ၊ဝိနယဝိဠိပါရဂူ ဇာ
 ပိချချက်များမှ ထုတ်နှုတ် ရေးသားပါသည်။)

ကန့်သန့်-စာဝါလိုက် သံဃာတော်များ အတွက်သာ။

စာနိဒါန်း

လွန်ခဲ့သော ၈ နှစ်ခန့်မှ စ၍ ကွန်ပျူတာကို စတင်စာသုံးပြုခဲ့ပါသည်။
ထိုစဉ်က ကွန်ပျူတာကို ဦးယုကြည် ဒေါ်လှလှဝင်း ခံထားခဲ့ဖူးကြောင်း ဖြည့်စွန်းပါသည်။

ကွန်ပျူတာ စာစီစာရိတ် သင်ခွင့် စာလိုက်သံယာဗျားစာတွက် သီလက္ခန္ဓဒုတိယနေ့
၄ ၇ ပုဒ္ဓါ နံပါတ်များစာတွက် ပီဂူတနင်၊ နိရုတ္တိနည်းကို ကွန်ပျူတာရိတ်၍
ဖြည့်စွန်းခဲ့ပါသည်။

စာလိုက်သံယာဗျားသာမက နှစ်ခြားစာသင်သားဗျားစာတွက် စာအုပ်ဆိုင်များကလည်း
ဖြန့်ချိပေးပါသည်။

မိမိက နှစ်ဖွဲ့ရိတ်ထားသော စာအုပ်ကလေးမှာ ဗထင်မြတ်ဘိ စာသုံးတွင် သွားပါ
သည်။ နာသစ်ထပ်မံ ဖြည့်စွက် ရိတ်ပေးလိုသော်လည်း နှစ်ခြားကျမ်းစာအုပ် ဖြီးများကို
ရိတ်နှိပ်ပေးနေရပါသဖြင့် စာခွင့်ဗာသာခဲ့ပါ။

ယခုစာအုပ်တွင် သီလက္ခန္ဓာစာစဉ် အုပ်ဖြီးကို ဖြည့်စွက်နာသစ် ရေးသားရင်း
တစ်လက်စတည်း ဤသီလက္ခန္ဓဒုတိယနေ့ ၄ ၇ ကိုပါ တပည့်ဖြစ်သူ စာရှင်ဝါယဗ
စာအုပ်အသိဖြင့် ကွန်ပျူတာစာစီစာရိတ် ရိတ်နှိပ်လိုက်ရပါသည်။

ယခင်စာအုပ်ထက် ဖြည့်ပြည့်စုံစုံ ရေးသားထားပါသည်။

နားလုံးသော စာချတန်းဝင် စာသင်သားဗျား ဓမ္မာစရိယဘောင်ပန်းကို
ပန်ဆင်နိုင်ကြပါစေ။

အရှင်ပညာသီဟာဘိဝံသ
ဖုန်း- ၅၆၄၃၆၀။
၀၉-၅၅၅၅၅၅၄။

နမော တဿ ဘဂဝတော အဂ္ဂဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

နံပါတ် (၄)

သီလက္ခန်ဒုတိယဇန (၄) နံပါတ် မေးခွန်း၌ ဝိဂြိုဟ်ဆိုခြင်းနှင့် ဝစန၊ ဝစနတ္ထ၊ ဝစနဟေတု၊ ဝစနဟေတုဇောတက၊ ဝစနိယ၊ ဝစနိယတ္ထ-(၆) မျိုးကို မေးပါသည်။

ဝိဂ္ဂဟ (ဝိဂြိုဟ်) ဆိုရာတွင်-

၁။ သမာသဝိဂ္ဂဟ။ ၂။ တဒ္ဓိတဝိဂ္ဂဟ။ ၃။ ကိတ်ဝိဂ္ဂဟ-ဟူ၍ (၃) သုံးမျိုး ရှိပါသည်။ ထို(၃)မျိုးသော ဝိဂြိုဟ်များကို ကျက်မှတ်ထားကြရပါမည်။

ဝိဂ္ဂဟမေးရာတွင် ဝိဘတ်နှင့်မေးသော်လည်း ဝိဂြိုဟ်ပုဒ်ကို ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် သာ ချရမည်ကို သိအပ်၏။

ဥပမာ-ပုရိသေန-ကို ဝိဂ္ဂဟပြုပါ-ဟု မေးပါက၊ ပုရေတီတိ ပုရိသော-ဟု ပဌမဝိဘတ်ဖြင့်သာ ဆိုရပါမည်။

ပုံစံ- ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ၊(ကိတ်)

- (က) ဗုဒ္ဓေါ-ဟူသော ပုဒ်ပြီးနိပ္ပန္နသည် ဝစန။
- (ခ) ဗုဇ္ဈတီ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။
- (ဂ) ဒိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။
- (ဃ) ဣတိသဒ္ဓါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။
- (င) ဘုရားခြင်သည် ဝစနိယ။
- (စ) ဘဂဝါ၊ သုဂတော စသော ပရိယာယ်သဒ္ဓါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ပုံစံ- ရညော ပုတ္တော ရာဇပုတ္တော။(သမာသိ)

- (က) ရာဇပုတ္တောဟူသော ပုဒ်ပြီးနိပ္ပန္နသည် ဝစန။
- (ခ) ရညော ပုတ္တော ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။
- (ဂ) မင်း၏ သားခြင်နှင့် ဇနက+ညောအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ပန် သည် ဝစနဟေတု။

- (ဃ) ကူတိသဒ္ဓါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။
- (င) မင်းသားခြင်သည် ဝစနီယ။
- (စ) ရာဇကုမာရော၊ ခတ္တိယပုတ္တောစသော ပရိယာယ်သဒ္ဓါသည် ဝစနီယတ္ထ။

ပုံစံများကို ရှု၍- ကိတ်ဝိဂြိုဟ်၌ ဓာတ်၏ဟောနက် သကတ်ကြိယာကို ဝစနဟေတု ထုတ်သည်။ သမာသ်+တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်တို့၌ အစပ်သမ္ပန်ကို ဝစနဟေတု ထုတ်သည်။ ထို့အပြင် ဝိဂြိုဟ်ကို ဆိုတတ်ပါက ဝစန၊ ဝစနတ္ထ၊ ဝစနဟေတုဇောတကနှင့် ဝိဂြိုဟ်ဆိုသောပုဒ်၏ အရကောက်(နိဿယ)သည် ဝစနီယ ထုတ်ရသဖြင့် ဤနံပါတ်၌ ဝိဂြိုဟ် ဆိုနိုင်ခြင်းကသာ အဓိက ဖြစ်၍ ဝိဂ္ဂဟတို့ကိုသာ ကျေညက်စေရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဆောင်။ ။ နိပ္ပန္နကို ဝစနဆိုလော့၊ ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ ဝစနတ္ထတည်း။
 ထိုမှဟေတု မှတ်ရှုသကတ်၊ ဇောတကကူတိ နိပါတ်သီလေ၊ ခြင်တွေကို မှတ်လေဝစနီယ၊ ဝေဝစနကို ဝစနီယဆိုသည်၊ ဝိဂြိုဟ်တွေတိုင်း ခွဲနည်းတည်း။

(၁)

- အက္ခရ- န ခရတီတိ အက္ခရံ။
 မလှုပ်ရှား မပြောင်းလွဲခြင်းကြိယာ။ အမည်သညာခြင်း။ သင်္ခါ၊သမည။
- အက္ခရစိန္တကာ- အက္ခရံ စိန္တတီတိ အက္ခရစိန္တကာ။
- အက္ခိ- အသတိ ဝိသယေသု ဗျာပိ ဘဝတီတိ အက္ခိ။ ဣက္ခတိ
 အနေနာတိ အက္ခိ။
 ပြန်နှံ့ခြင်းကြိယာ။ မျက်စိခြင်း။ နယန၊နေတ္တ၊စက္ခ။
- အဂဒ- အဂံ ရောဂံ ဒါတိ အဝခဏ္ဍတီတိ အဂဒေါ။
 (နတ္ထိ ဂဒေါ ရောဂေါ ဇေတနာတိ အဂဒေါ)
 ပိုင်းဖြတ်ခြင်း၏ ဆေးနှင့် ပဟာတာဗ္ဗ ပဟာယအစပ်။နတ်ဆေးသည်။
 ဒေဝေါသဓ၊ဘောသဇ္ဇ။
- အဂံ- အဂံတိ ဂမေတိ အတ္တနော ဖလံ ဉာပေတီတိ အဂံ။
 သယံ အဂီယတိ ဂမိယတိ ဉာယတီတိ အဂံ။
 သိခြင်းကြိယာ။အကြောင်အရာ။ကာရဏ။
- အဂံ- အဂီယတိ ဉာယတိ ဖလံ ဇေတနာ အဂံ။
 သိခြင်းကြိယာ။ အကြောင်းဖြစ်သော ဝီရိယ။ ကာရဏ။
- အဂံ- အဂီယတိ ဉာယတီတိ အဂံ။
 သိခြင်းကြိယာ။ အင်္ဂါခြင်း။ အဝယဝ။
- အဂံ- အဂံတိ ဂစ္ဆတီတိ အဂံ။
 သွားခြင်းကြိယာ။ လက်ခြေစသော အပေါင်းအင်္ဂါ။ အဝယဝ။
- အဂံဝိဇ္ဇာ- ဝိဒတိ ဇောယာတိ ဝိဇ္ဇာ။ အဂီယတိ ဉာယတီတိ အဂံ။ အဂံသ
 ဝိဇ္ဇာ အဂံဝိဇ္ဇာ။
 သိခြင်းကြိယာ။ အတတ်ပညာ (မန္တာန်)သည်။ ပညာ၊မန္တာ။
- အဂ္ဂ- အဇေတိ သေဋ္ဌဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အဂ္ဂေါ။
 ရောက်ခြင်းကြိယာ။ မြတ်သောတပည့်။ သေဋ္ဌ၊ဥက္ကမ။
- အဂ္ဂဝိဘူသန- အဂ္ဂေါစ သော ဝိဘူသနောစာတိ အဂ္ဂဝိဘူသနော။
- အဂ္ဂဋ- အဇ္ဈိယတေ ပတိသဇ္ဈိယတေ အလ္လိယတေတိ အဂ္ဂဋံ။
 ငြိကပ်ခြင်းကြိယာ။ ငြိကပ်စေအပ်သောအဝတ်အပိုင်း။ ဒဠိကမ္မ။
- အဂါရ- န ဂစ္ဆတီတိ အဂါရံ။
 န ပဋိသေမဇာ သွားခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ အိမ်ခြင်း။

ဂေဟ၊ ၀၁၀၀။

အဂါရ- အဂေ ထမ္ဘာဒယော ရာတိ ဂဏှာတိတိ အဂါရံ။
ယူခြင်းကြိယာ။ အိမ်ခြံခြံ။ ဂေဟ၊ဃရ။

အဂါ- သုန္ဒရကာဝေန သာတိသယာနိ အဂါနိ တေသံ အတ္ထိတိ အဂါ။
အင်္ဂါယတေ ဉာယတေ သမုဒါယော တေေနာတိ အင်္ဂါ။

အဂ္ဂိ- အဂတိ ကုဋ္ဌိလော ဟုတွာ ဂစ္ဆတိတိ အဂ္ဂိ။

အဂုံလိ- အဂုံတိ ဂစ္ဆတိတိ အဂုံလိ။
သွားခြင်းကြိယာ။ လက်ချောင်းခြံခြံ။ ကရသာခါ။

အယ- န ဟညတေတိ အယံ။
ညှင်ဆဲခြင်းကြိယာ။ မကောင်းမှုအကုသိုလ်။ ပါပ၊အကုသလ။

အစ္စန္ဒသံယောဂ-အန္တံ အတိက္ကန္တံ အစ္စန္တံ အစ္စန္တမေ သံယောဂေါ အစ္စန္ဒသံယောဂေါ။
အပိုင်အခြား၏လွန်သောကရုဏာဝိဟာနှင့် ကာလ ကာလဝန္တအစပ်၊
အပိုင်အခြားကိုလွန်သော ကရုဏာဝိဟာရသည်။ နိရန္တရ။

အစ္စယ- အစ္စေတိ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တတိ တေေနာတိ အစ္စယော။
လွမ်းမိုး၍ လွန်ကျူးခြင်းကြိယာ။ အကုသိုလ်အပြစ်။ အပရာဓ၊ဝဇ္ဇ။

အစ္စရာ- အစ္စံ အဘိမုခိဘာဝံ ရာဏံ ဂဟဏံ အစ္စရာ။
အစ္စရာစ သာ သညာစာတိ အစ္စရာသညာ။

အစ္စော- ဒဿနံ န ဆိန္ဒတိတိ အစ္စော။
မဖြတ်ခြင်းကြိယာ။(တစ်နည်း)န ပဋိသေနေင့်ဖြတ်ခြင်းကြိယာတို့၏ ဂုဏ်
ဂုဏေးအစပ်။ကြည်လင်သော အရှေ့ပတ္တမြား၊ကြောင်မျက်ရွဲ။ အစ္စဝိ၊
အနာဝိလ။

အဇ္ဇ- ဣမသ္မိ ဒိဝသေ အဇ္ဇ။
ဣမအရ အာသန္ဓပစ္စက္ခအနက်နှင့် ကာလပညတ်တို့၏ ကာလကာလဝန္တ
အစပ်။ နေ့ခြံခြံ။ ဒိဝသ၊အဟ။

အဇ္ဇလိ- အဇ္ဇေတိ ဘတ္တိမနေန ပကာသေတိတိ အဇ္ဇလိ။
ထင်ရှားပြခြင်းကြိယာ။ လက်အုပ်ခြံခြံ။ ကရပုဇ္ဇ။

အဇ္ဈာသယ- စိတ္တ မချာဂန္တာ သယတိတိ အဇ္ဈာသယော။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်။ အလိုဆန္ဒသည် ဝစနိယ။အဓိပ္ပါယ၊အာသယ-
စသည်။

အညတိတ္ထိယာ- တန္တိ တ္ထောတိ တိတ္ထိ။ အညံ တိတ္ထံ အညတိတ္ထံ။
အညတိတ္ထိ ယေသံ အတ္ထိတိ အညတိတ္ထိယာ။

အညွှတ်- အညွှတ် ပကာရေန အညွှတ်။
 အညနေယျ- နယာပိယတေတိ နေယျော။ အညေဟိ နေယျော အညနေယျော။
 န အညနေယျော အနညနေယျော။

သိစေခြင်းကြိုယာ၊ သိအပ်သောတရား၊ ဥပယျမေ။

အဋ္ဌကထာ- ကထိယတိ တောယာတိ ကထာ။ အတ္ထဿ ကထာ အဋ္ဌကထာ။

အဋ္ဌမိ- အဋ္ဌန္တံ ပူရဏံ အဋ္ဌမိ။

အဋ္ဌိ- အသတိ ခေပေတိတိ အဋ္ဌိ။ (ဓာတု။)

အမု- အသတိ ခေပေတိ သမုဒါယန္တိ အပော။ (အဒ္ဓ၊ ဥပယု)

အမုတေဋ္ဌသ- အမေန တေရသ အမုတေဋ္ဌသ။

အမုယောဇနံ- ယောဇနဿ အမုံ အမုယောဇနံ။

အမုသတ- အမုမေဝ သတံ၊ သတဿ ဝါ အမုံ အမုသတံ။

တစ်ရာ၏ထက်ဝက်နှင့် သမူဟီသမူအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းဖြင့်သမ္ပန်။

ငါးဆယ်သောရဟန်းများ။ ပဏ္ဍာသ။

အဏဏ- နတ္ထိ ဣဏံ အဿာတိ အဏဏော။ အဏဏဿ ဘာဝေါ အာဏဏာ။

ကြွေးမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကြွေးကင်းခြင်းကြိုယာနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။

ကြွေးကင်းခြင်းကြိုယာ။ အဏဏဘာဝ။

အန္တရ- အန္တတိ ဗန္တတိတိ အန္တရံ။

နှောင်ဖွဲခြင်းကြိုယာ၊ အပေါက်အကြားအရပ်ခြပ်၊ အဗ္ဘန္တရ အန္တရိက ဝိဝရ။

အန္တရာယ- သတ္တာနံ အန္တရေ ဇေတိ အာဂစ္ဆတိတိ အန္တရာယော။

ရောက်ခြင်းကြိုယာ။ အကျိုးမဲ့တရား။ ပစ္စုပ္ပန်။ (တစ်နည်း) ကြားခြင်းကြိုယာ

ကို အန္တရာယ်ပြုတတ်သော ပုဒ်ဗျည်းအက္ခရာ စကားလုံးတို့၏ မသဲမကွဲ ဖြစ်ခြင်းသည်။

အန္တရာယော- စုတိပဋိသန္တိနမန္တရေ အယတိတိ အန္တရာယော။

သတ္တသန္တာနဿ အန္တရေ ဝေမဇ္ဈေ ဇေတိ အာဂစ္ဆတိတိ အန္တရာယော။

လှာခြင်းကြိုယာ၊ အန္တရာယ်ပြုတတ်သောတရားတို့သည်။ ပစ္စုပ္ပန်။

အန္တေဝါသိကော- အန္တေ ဝသတိတိ အန္တေဝါသိကော။

အန္တရိတ- အန္တရိယကေတိ အန္တရိတံ။

အတစ္ဆ- တထေ သာဓု တစ္ဆံ န တစ္ဆံ အတစ္ဆံ။

မှန်ကန်သောဝတ္ထု၏ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။ မှန်ကန် သော ဝတ္ထုသည်။ ဘူတ၊ သစ္စ။

- အတ္တာ- အာဟိတော အဟိမာနော ဧတ္ထာတိ အတ္တာ။ အဒကိ သံသရဒုက္ခန္တိ အတ္တာ။
- ခဲစားခြင်းကြိယာ။ ခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘော။ အတ္တဘာဝ၊ သရီရ၊ ဒေဟ။
- အတ္တ- သုခဒုက္ခံ အဒတိ ခါဒတိတိ အတ္တာ။
- ခဲစားခြင်းကြိယာ။ မိမိကိုယ်ခြမ်း၊ ကာယံစိတ္တံ။
- အတ္တဘာဝ- အတ္တာဣတိ ဘာဝေါ အတ္တဘာဝေါ။ အတ္တဿ ဘာဝေါ အတ္တဘာဝေါ။
- အတ္တဘာဝေါ- အတ္တာတိ အဘိဓာနံ ဗုဒ္ဓိစ ဘဝန္တိ တေသ္မာတိ အတ္တဘာဝေါ။
- အတိဝေလံ- ဝိနာသံ လာတိတိ ဝေလော။ ဝေလံ အတိက္ကန္တံ အတိဝေလံ။
အချိန်၏ကျော်လွန်ခြင်းနှင့် ကာလကာလဝန္တအစပ်။ ကျော်လွန်သောအချိန်။
အတိစိရ၊ အတိကာလ။
- အတိက္ကန္တသတ္တုက- အတိက္ကန္တေ သတ္တာ ယသ္မိတိ အတိက္ကန္တသတ္တုကံ။
လွန်ပြီးသောဆရာ၏ တရားတော်နှင့် သံ/သာမီစပ်၊ စကားတော်။
အတိတသတ္တုက။
- အတိတ္ထ- တရန္တိ ဧတ္ထာတိ တိတ္ထံ။ န တိတ္ထံ အတိတ္ထံ။
ကူခြင်းကြိယာ။ ဆိပ်ကမ်းခြမ်း၊ တီရ-ဝေလော။
- အတိတ- အတိက္ကန္တာ ဣတာ အတိတာ။
ကျော်လွန်ခြင်းဂုဏ်၏ ဖြစ်သောအတိတ်ဇာတိနှင့်ဂုဏ်ဂုဏေးစပ်။
အတိတ်ဇာတိ၊ ပုဗ္ဗဇာတိ။
- အတုဋ္ဌ- တောသနံ တုဋ္ဌော။ နတ္ထိ တုဋ္ဌော တေသန္တိ အတုဋ္ဌာ၊ တုသန္တိတိ တုဋ္ဌာ၊ န တုဋ္ဌာ အတုဋ္ဌာ။ (ဘာဋီ) (အပ္ပိတိကာ)
- အတ္တဇ္ဈာသယ- အတ္တနောအဇ္ဈာသယောအတ္တဇ္ဈာသယော။ (သကဇ္ဈာသယ)
- အတ္ထ- အတ္ထိယတိ ဣစ္ဆိယတိတိ အတ္ထော။
- အလိုရှိခြင်းကြိယာ။ အလိုရှိအပ်သောစီးပွား။ ဟိတ။
- အတ္ထော- အရိယတေ အဂမိယတေတိ အတ္ထော။
သိခြင်းကြိယာ။ သိအပ်သောအကြောင်း၊ ဝတ္ထု။
- အတ္ထ- အတ္ထိယတေ ဣစ္ဆိယတေ အတ္ထော။
အလိုရှိခြင်းကြိယာ။ အလိုရှိအပ်သောဝတ္ထု။ ဣစ္ဆိတဝတ္ထု။
- အတ္ထ- အရန္တိ တေေနာတိ (အနေနာတိ) အတ္ထော။
သွားခြင်းကြိယာ။ စီးပွားဥစ္စာသည်။ ဟိတ၊ ဝိဘဝ။
- အတ္ထော- ဟေတာနသာရေန အရိယတိ အဂိမိယတိတိ အတ္ထော။

၄+၇ နံပါတ်

(၇)

ရောက်ခြင်း ရခြင်း၊ သင်္ခါရ စသောအကျိုးတရားခြင်း၊ ဖလ။

အတ္ထုပ္ပတ္တိက- အတ္ထုဿ ဥပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ အတ္ထုပ္ပတ္တိ တေဿ အတ္တိတိ အတ္ထုပ္ပတ္တိကော။ (ဝတ္ထုပ္ပန္နိက)

အဒိန္နံ- ဒီယတေတိ ဒိန္နံ၊ န ဒိန္နံ အဒိန္နံ။

အဒ္ဒနိယ- အဒ္ဒါနံ ဂန္တံ၊ အလန္တိ အဒ္ဒနိယံ။
ရှည်သောအခွန်၏ ရောက်ခြင်းငှါထိုက်သော သာသနာတို့နှင့် ကာလကာလ ဝန္တစပ်။ ရှည်သောအခွန်သို့ ရောက်ခြင်းငှါထိုက်သော သာသနာသည်။ အဒ္ဒါနဂါမိ၊ အဒ္ဒါနက္ခမ။

အဒ္ဒါ- သတ္တန် ဇိဝိတံ အသတိ ခေပေတိတိ အဒ္ဒါ။
ကုန်ခြင်းကြိုယာသကတ်။ ကာလပညတ်။ သမယ။

အန္ဓော- အနတိ ဇိဝတိ ဇေတနာတိ အန္ဓော။
အသက်ရှင်ခြင်းကြိုယာ၊ သူ့ကာလ်းခြင်း၊ ကာလ-အစက္ခက။

အဓိက- အဓိ ဇေတိ ဂစ္ဆတိတိ အဓိကော။

အဓိပ္ပေတ- အဓိပ္ပိယတေ ဣစ္ဆိယတေ အဓိပ္ပေတော။

အဓိပ္ပါယ- အဓိပ္ပိယတေ ဣစ္ဆိယတေတိ အဓိပ္ပါယော။ အဇ္ဈာဿယ
၊ အာသယော။

အဓိပ္ပါယ- အဓိပ္ပယတိ စိတ္တေတိ အဓိပ္ပါယော။

ပြဿနာကိုမေးခြင်းစသော အလိုဆန္ဒ၊ အဇ္ဈာဿယ။

အဓိဝစနံ- အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ ဝစနံ၊ အဓိဝစနံ၊ အဓိနံ ဝစနံ အဓိဝစနံ။
စပ်ဆိုင်သောဂုဏ်၏ စကားခြင်းနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။
ပစ္စက္ခဓမ္မဟူသောသဒ္ဒါ။ နာမံ၊ ဝါစကံ။

အဓိန- အဓိဂတံ ဣနံ ယဿာတိ အဓိနော။ (ဘာဠိ)
ရအပ်သောအစိုးရသူ၏အဖြစ်နှင့်စပ်ဆိုင်သူ၏ နိဿယ/နိဿိတအစပ်၊
အစိုးရသူ၏အဖြစ်ရှိသူခြင်း၊ ဣဿရ၊ အဓိပတိ။

အနာဂတ- န အာဂမိဿတိတိ အနာဂတာ။
မရောက်လာသေးခြင်းကြိုယာ၊ အနာဂတ်ဇာတိ၊ အာယတိ။

အနဂါရိယ- အဂါရဿ ဟိတံ အဂါရိယံ။ နတ္ထိ အဂါရိယံ ဧတ္တာတိ အနဂါရိယံ။
အိမ်၏အစီးအပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်းခြင်း၊ နွားကျောင်းခြင်းစသော
အလုပ်မရှိခြင်းအဘာဝဘောဂုဏ်၏ ရဟန်းအဖြစ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။
ရဟန်းခြင်း။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ။

အနညထာနိ- န အညထာ အနညထာ။

- အနညသတတ္ထုက-သာသတိ အနသာသတိတိ သတ္တာ။
အညော သတ္တာ အညသတ္တာ။နတ္ထိ အညသတ္တာ ယဿာတိ
အနညသတ္ထုကော။
- အနဝဇ္ဇ- ဝဇ္ဇမေဝ အဝဇ္ဇံနတ္ထိ အဝဇ္ဇံ ယသိန္တိ အနဝဇ္ဇံ။
အပြစ်မရှိခြင်းဂုဏ်၏အရိယသီလနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ်အရိယသီလ။
- အနတ္တမနာ- အတ္တနော မနော အတ္တမနော။ နတ္ထိ အတ္တမနော ဧတေသန္တိ
အနတ္တမနာ။
မိမိစိတ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် အမျက်ထွက်သူတို့၏ နိဿိတ
နိဿယ အစပ်မိမိစိတ် မရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ခြင်း၊ အနတ္တစိတ္တာ-အသကမနာ။
- အနတ္ထ- န အတ္ထော အနတ္ထော။ (အဟိတ)
- အနန္တ- အဒိယတေ ဘက္ခိယတေတိ အနန္တံ။
စားခြင်းကြိုယာ။ အစာခြင်း။ အာဟာရဘောဇန။
- အတုဿနကသတ္တ-တုဿတိတိ တုဿနော၊တုဿနောယေဝ တုဿနကော။ န
တုဿနကော
အတုဿနကော။ အတုဿနကော စသော သတ္တောစာတိ
အတုဿနကသတ္တော။
- အနကမ္မက- အနကမ္မတိတိ အနကမ္မကော။
တုန်လှုပ်ခြင်းကြိုယာ။ တုန်လှုပ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်။(တစ်နည်း) ကရုဏာ
သည်။ ကရုဏာ။
- အနန္တဝိကံ- ဆဝီ အနဂတံ အနန္တဝိကံ။ ဆဝိယာ အနရူပံ အနန္တဝိကံ။
အရေ၏ လျှောက်ပတ်သောအဝတ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်လျှောက်ပတ်သော
အဝတ်။ အနလောမိက။
- အနပဝဇ္ဇော- ဥပဝဒိတဗ္ဗောတိ ဥပဝဇ္ဇော၊ န ဥပဝဇ္ဇော အနပဝဇ္ဇော။
- အနတ္တရ- နတ္ထိ ဥတ္တရော ယသိန္တိ အနတ္တရော။
လွန်မြတ်ခြင်း၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်၏ အရိယဓမ္မနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး
စပ်အရိယဓမ္မခြင်း။အတုလ။
- အနတ္တရ- နတ္ထိ ဥတ္တရံ ယာယာတိ အနတ္တရော။န ဥတ္တရော အနတ္တရော။
မြတ်သောတရားမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်၏ သမ္မာသမ္ဗောဓိနှင့် ဂုဏ်
ဂုဏေးစပ်၊ အတုမရှိ မြတ်သော သမ္မာသမ္ဗောဓိသည်။ အတုလ-အသဒိသ။
- အနဒိသာ- ဒိသာနံ အနရပါ အနဝတ္တကာ ဝါ ဒိသာ အနဒိသာ။
လျော်သောဂုဏ်၏ အရပ်မျက်နှာနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ အထောင့်အရပ်။

၄+၇ နံပါတ်

ဝိဒိသာ။

အနုပဝဇ္ဇော - ဥပဝဒိတဗ္ဗောတိ ဥပဝဇ္ဇော၊ န ဥပဝဇ္ဇော အနုပဝဇ္ဇော။

အနုမောဒနာ - အနုမောဒန္တိ တောယာတိ အနုမောဒနာ။

ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြိယာ။ အနုမောဒနာတရားစကား။ ဓမ္မဒေသနာ။

အနုသန္တိ - အနု သန္တိဟတီတိ အနုသန္တိ။

ဆက်စပ်ခြင်းကြိယာသကတ်၊ အနုသန္ဓေစကားသည်၊ အနုသန္ဓာန။

အနုသယ - အနု အနု သေန္တိတိ အနုသယာ။

အစဉ် ကိန်းခြင်းကြိယာ၊ အနုသယကိလေသာ (၇)ပါး ထာမဂတကိလေသာ။

အနုသာသန - အနုသာသန္တိ ဧတ္တာတိ အနုသာသနံ။

ဆုံးမခြင်းကြိယာ။ ဆုံးမရာဇရပ်။ ဝိနိစ္ဆယဌာန၊ သန္ဓာဂါရ။

အနုန - ဦဟနံ ဦနော၊ နတ္ထိ ဦနော ယဿာတိ အနုနော။

အနေကာ - ဧတိ ပဝတ္တတီတိ ဧကော၊ န ဧကော အနေကာ။

ပဋိသေခဘောဂုဏ်၏ တစ်ခုသင်္ချာနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်၊ တစ်ခုမက များသောအကြိမ်။ ဗဟု-ပစရ။

အပရာဓ - အပရဇ္ဈ တီတိ အပရာဓော။

ပြစ်မှားခြင်းကြိယာ။ ဖခင်ကိုသတ်ခြင်းဟူသော ကျူးလွန်မှုအပြစ်။ အစ္စယ။

အပရာမသတော - န ပရာမသတီတိ အပရမာသန္တော။

အပ္ပ - အပ္ပေတိ ဤသကမတ္တံ ဂမေတီတိ အပ္ပံ။

ရောက်ခြင်းကြိယာ၊ သေးငယ်သောအရာဝတ္ထု၊ ခုဒ္ဒက၊ ဤသက။

အပ္ပတာယ - အပ္ပေတိ ဤသမတ္တံ ဂမေတီတိ အပ္ပေ။ အပ္ပဿ ဘာဝေါ

အပ္ပတာ။

ရောက်ခြင်းကြိယာ။ အနည်းငယ်သော အကျိုးစီးပွားသည်။ ဤသက၊ ခုဒ္ဒက။

အပ္ပစ္စက္ခ - အက္ခာနံ ပတိ ပစ္စက္ခံ၊ န ပစ္စက္ခံ အပ္ပက္ခံ။

အပ္ပတီတာ - ပတိယန္တေတိ ပတီတာ၊ န ပတီတာ အပ္ပတီတာ။ (အပ္ပစ္စယာ)

အပ္ပနိဂ္ဂေါသ - ပါတုဘာဝေါ ယောသော နိဂ္ဂေါသော။ (နိသဒ္ဒေါ ပါတုဘာဝေ)

အပ္ပေ နိဂ္ဂေါသော ဧတ္တာတိ အပ္ပနိဂ္ဂေါသံ။ (အပ္ပသဒ္ဒါ အဘာဝတ္ထ)

နည်းသောမြို့ရွာတွန်သံ၏ ကျောင်းနှင့် ဌာနိဌာနအစပ်။ နိဿဒ္ဒံဝိဇနဝါတံ။

အပ္ပမေယျတံ - ပမိယတေတိ ပမာဏံ။ န ပမာဏံ အပ္ပမာနံ။ အပ္ပမာနဿ

ဘာဝေါ အပ္ပမေယျံ။

(တစ်နည်း) ပမိယတေတိ ပမေယျံ။ န ပမေယျံ အပ္ပမေယျံ။

အပ္ပမေယျဿ ဘာဝေါ အပ္ပမေယျတာ။

မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ဂုဏ်တော်၏ မနှိုင်းယှဉ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး အစပ်သမ္ပန်၊ မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ဂုဏ်တော်သည်၊ အပ္ပမည-အပ္ပမာဏ။

အပ္ပိယုက- အပ္ပံ အာယု ထွေတိ အပ္ပိယုကော။
တိုသောအသက်၏ ဗြဟ္မာပြည်နှင့်နိဿယနိဿိတအစပ်။ သက်တမ်းတို သောဗြဟ္မာပြည်။ ရသသာယုက။ အပ္ပဇီဝိတ။

အပရဇ္ဈ- အပရသ္မိံ ဒိဝေ အပရဇ္ဈ။ (သုဝေ၊ သွေ၊ ဒုတိယဒိဝေသ)
အပ္ပသာဝဇ္ဇ- ဝဒိတဗ္ဗန္တိ ဝဇ္ဇံ။ ဝဇ္ဇမေဝ အဝဇ္ဇံ။ သဟ အဝဇ္ဇေန ယော ဝတ္တတိတိ သာဝဇ္ဇော။ အပ္ပေါ သာဝဇ္ဇော အပ္ပသာဝဇ္ဇော။

နည်းသောဂုဏ်၏ ပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော အကျိုးတရားနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏ်ဏေး စပ်။ နည်းသောအပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော အကျိုးတရား၊ ခုဒ္ဒကသာဝဇ္ဇော။

အပ္ပိစ္ဆော- အပ္ပိ ဣစ္ဆာ ယဿာတိ အပ္ပိစ္ဆော။

အမစ္စ- အမာ သဟ ဘဝတိတိ အမစ္စော။

မင်းနှင့် တကွဖြစ်ခြင်းသဟတ္ထဂုဏ်။ အမတ်ကြီးခြင်။ မဟာမတ္တ။

အမစ္စာ- တံ တံ ကိစ္စေသု ရညာ အမာ သဟ ဘဝန္တိတိ အမစ္စာ။
မင်းနှင့်အတူတကွ နေခြင်း၏ အမတ်ကြီးနှင့်နိဿိတနိဿယအစပ်။ တိုင်ပင်အပ်သောအမတ်။ မဟာမတ္တ၊ သဇီဝ။

အမနုဿာ- န မနုဿာ အမနုဿာ။
သဒိသဘောဂုဏ်၏ ဘီးလူးတို့နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ ဘီလူး၊ ယက္ခ။

အမ္မ- အမိယတေ ဉာတေတိ အမ္မော။ (အမ+ဗ)
သိခြင်းကြိယာ၊ သရက်ပင်ခြင်၊ စူတ-သဟ။

အဘိက္ကန္တတရ- ဝိသေသေန အဘိက္ကန္တံ အဘိက္ကန္တတရံ။
နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသောဒေသနာတော်၏ အထူးသဖြင့် နှစ်လိုဖွယ်ကောင်း သော သာမညဖလနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ လွန်နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသော သာမညဖလသုတ်။ အဘိမနာပတရ၊ အတိသုန္ဒရ။

အပ္ပံ- အဝတိ သတ္တေ ရက္ခတိတိ အပ္ပံ။
စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာ၊ တိမ်တိုက်ခြင်၊ မေဃ၊ ဝလာဟက။

အဘိညာ- အဘိ အဓိဇကနဉာဏေန ဇာနန္တိတိ အဘိညာ။ အဘိဝိသေသ တော ဇာနန္တိတိ အဘိညာ။ အဘိဝိသေသေန ဇာနာတိတိ အဘိညာ။

အဘိညာတ- အဘိညာယတေတိ အဘိညာတံ။
အလွန်သိခြင်းကြိယာ။ အလွန်သိအပ်သောအမျိုး။ ပါကဠ၊ ပိသုတ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၁)

အထူးအားဖြင့် သိခြင်းကြိယာသကတ်။ အဘိညာဉ် (၆)ပါးခြင်း။ ပညာ ဝိဇ္ဇာ။

အဘိဇ္ဈာ- အဘိဇ္ဈယတိ ဂိဇ္ဈတိ အဘိကင်္ခတိ တောယာတိ အဘိဇ္ဈာ။

အလိုရှိခြင်းကြိယာ၊ ကာမတ္တန္တနီဝရဏ၊ ဥဿယုနာ။

အဘိနိက္ခမန- အဘိနိက္ခမတိ ဧတ္ထာတိ အဘိနိက္ခမနံ။

ထွက်ခြင်းကြိယာ။ တောထွက်ရာအခါသို့။ ဝနဏန။

အဘိသမ္ပရာယ- ကမ္မဝသေန အဘိမုခေါ သမ္ပရေတိ ဧတ္ထာတိ အဘိသမ္ပရာယော။

သွားခြင်းကြိယာ။ တမလွန်လောကသည်။ ဂတိ။

အဘိသိတ္တ- အဘိသပ္ပိယိတ္တာတိ အဘိသိတ္တော။

သွန်းလောင်းခြင်းကြိယာ။ အဘိသိက်ခံမင်း၊ အာသိတ္တ။ အဘိသေက။

အမောဃတာ- န မောဃံ အမောဃံ။ အမောဃဿ ဘာဝေါ အမောဃတာ။

အချည်အနှီးမဟုတ်သော သာသနာတော်၏ အချည်းအနှီးမဟုတ်ခြင်း

အဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်၊ အချည်းအနှီးမဟုတ်သော သာသနာတော်သည်။ အတုစ္ဆတာ။

အယျော- အယိတဗ္ဗော ဥပဂန္တဗ္ဗောတိ အယျော။

ကပ်ရောက်ခြင်းကြိယာ၊ အရှင်အာနန္ဒာ အာယသ္မာ။

အရည- အရိယတေ ဂမိယတေတိ အရညံ။ ဝန၊ ကာနန။

အရဟာ- ပူဇာဝိသေသံ အရဟတီတိ အရဟာ။ အရာယော ဟနတီတိ

အရဟာ။

ပူဇော်ခြင်းအထူးကို ခံယူတော်မူခြင်းကြိယာသကတ်၊ ရဟန္တာခြင်း၊ ခိဏာသဝ

-အရဟန္တာ။

အရဟတ္တံ- ပူဇာဝိသေသံ အရဟတီတိ အရဟာ၊ တဿ ဘာဝေါ အရဟတ္တံ။

အရဟတ္တ- အရဟန္တဿ ဘာဝေါ အရဟတ္တံ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်နှင့် နိဿယနိဿိတ အစပ်။ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်သည်။ အညာ။

အရိယ- အရိယတေ ဥပဂမိယတေတိ အရိယော။

ကပ်ရောက်ခြင်းကြိယာ။ မြတ်စွာဘုရားခြင်း၊ တထာဂတော။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါ။

အရိယသစ္စာနီ- သန္တေသု ဘဝါနီ သစ္စာနီ၊ အရိယဿ (ဒေသိတာနီ) သစ္စာနီ

အရိယသစ္စာနီ။

အရိယသစ္စံ- အရိယဿ သစ္စံ အရိယသစ္စံ။ အရိယဉ္စ တံ သစ္စဉ္စာတိ

အရိယသစ္စံ။

အရိယသာဝက- ကိလေသေဟိ အာရဏော အရိယော၊ အရိယတေ

အရုဏ- ပဉ္စမဇယတေတိ အရိယော၊ သုဏာတီတိ သာဝကော၊
 အရိယောစ သော သာဝကောစာတိ အရိယာသာဝကော၊
 အရိယဿ သာဝကော အရိယသာဝကော။ (ဗုဒ္ဓသိသော)
 အရတိ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆတီတိ အရုဏော။ အာသမန္တတော အာလောကံ
 ကရောန္တော ဥဏတိ ဥဂ္ဂစ္ဆတီတိ အရုဏော။

သွားခြင်းကြိယာ၊ အရုဏ်ဟူသော ကာလပညတ်၊ ပုဗ္ဗဗြဟ္မာရုံသိ၊ ထက်ဝန်း
 ကျင်မှ အလင်းရောင်ကို ပြုလျက် တက်ရောက်ခြင်း ကြိယာ။

အလင်္ကာရ- အလံ ဝိဘူသနံ ကရိယတေတိ အလင်္ကာရော။ (မဏ္ဍန၊ ဝိဘူသန)
 အလင်္ကာရ- အလံ ကရောတိ ဇေတေနာတိ အလင်္ကာရော။

ပြုခြင်းကြိယာ၊ နားချောင်းစသောတန်းဆာသည်၊ ပိဋန္တန၊ မဏ္ဍန။
 အလာဗု- န လမ္ပတီတိ အလာဗု။
 အောက်သို့ကျခြင်းကြိယာ။ ပူးတောင်းခြင်း။ တုမ္ဗိ၊ လာဗုသာ။

အဝဏ္ဏ- န ဝဏ္ဏော အဝဏ္ဏော။ (တစ်နည်း) အဝဏ္ဏဿ ဝိရုဒ္ဓေါ အဝဏ္ဏော။
 ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်နှင့်ကဲ့ရဲ့ခြင်းတို့၏ ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်သမ္ပန်၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သော
 အရာဝတ္ထု။ အဂုဏ-ဂရဟ။

အဝဏ္ဏဘာသက- ဘာသန္တီတိ ဘာသကာ။ အဝဏ္ဏဿ ဘာသကာ
 အဝဏ္ဏဘာသကာ။

(နိန္ဒာ ဂရဟ)(ယု ဣ၊ တုဏီ၊ ပစ္စည်းမှီ၊ ဆဋ္ဌိ ကံနေစေ။) ပြောဆိုခြင်း
 ကြိယာ၊ ပြောဆိုတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝတ္တာ-ဝါစကား-ကထိကာ။

အဝသေက- အဝသိပ္ပိယတေတိ အဝသေကော။

အဝိက္ခေပ- စိတ္တံ ဝိက္ခိပတီတိ ဝိက္ခေပေါ-(န ဝိက္ခေပေါ။)

အဝိတထာနိ- နတ္ထိ တထံ သစ္စံ အတြာတိ ဝိတထာနိ။ န ဝိတထာနိ
 အဝိတထာနိ။

ပဋိသေခဘောဂုဏ်၏ မှန်ကန်သောတရားနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ မှန်ကန်
 သော သဘောရှိသော သစ္စာတရားတို့သည်။ တထာနိ၊ အညထာနိ။

အဝိသယ- ဝိသေသေန သိနောတိ ဗန္တတီတိ ဝိသယော။ န ဝိသယော
 အဝိသယော။

နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ ဉာဏ်ခြမ်း၊ ဌာန။

အသမတ္တတာ- န သမတ္တာ အသမတ္တာ။ အသမတ္တာနံ ဘာဝေါ အသမတ္တတာ။
 မစွမ်းနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မစွမ်းနိုင်ခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ နိဿိတ
 အစပ်၊ မစွမ်းနိုင်စွမ်းနိုင်သည်။ အဝိသယတာ-အသဟတာ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၃)

- အသု- အသတိ ဘက္ခတိတိ အသော။
စားခြင်းကြိယာ၊ မြင်းခြင်၊ ဝဠဝါ။တုရင်။
- အသိ- အသတေ ခိပ္ပတေတိ အသိ။
- အသုဒ္ဓဘာဝ- သုဇ္ဈတိတိ သုဒ္ဓေါ။ န သုဒ္ဓေါ အသုဒ္ဓေါ။ အသုဒ္ဓဿ ဘာဝေါ-
- အဟ- န ဇောတိ ပစ္စာဂမနန္တိ အဟံ။
မစ္စနံခြင်းကြိယာ။ နေဟူသော ကာလပညတ်။ ဒိန၊ ဒိဝဿ။
- အဟိ- အံဟတိ ဂစ္ဆတိတိ အဟိ။ (ဥရဂ)
- အဟိနိန္ဒြိယော- ဟိယတေ နိဟိယတေတိ ဟိနံ။ ဟိနံ ဣန္ဒြိယံ ဟိနိန္ဒြိယံ။
နတ္ထိ ဟိနိန္ဒြိယံ ယဿာတိ အဟိနိန္ဒြိယော။
မယုတ်လျော့သောဣန္ဒြေ၏ အတ္တနှင့် ဌာနိဌာနအစပ်။ မယုတ်
လျော့သော ဣန္ဒြေရှိသောအတ္တသည်။ ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယ။
- အဟိရိကာ- နတ္ထိ ဟိရိ ယေသန္တိ အဟိရိကာ။
အရှက်မရှိခြင်းအဘာဝဘောဂုဏ်၏ တပည့်တို့နှင့် နိဿယ နိဿတအစပ်။
အရှက်မရှိသော တပည့်ခြင်။ နိလ္လဇ္ဇိတ။
- အဟု- န ဇောတိ ပစ္စာဂမနန္တိ အဟံ။ (တသ္မိ)
စွန့်ခြင်းကြိယာ။ နေဟူသောကာလပညတ်။ ဒိဝဿ၊ ဒိန။
- အံသ- အနတိ ဂစ္ဆတိတိ အံသော။
သွားခြင်းကြိယာ၊ ပခုံးခြင်၊ ဘုဇသိရ။
- အံသ- အနတိ ဇိဝတိတိ အံသော။
အသက်ရှင်ခြင်းကြိယာကတ်။ ပခုံးခြင်။ ဘုဇသိရ၊ ခန္ဓ။

(အ)

- အာကာသ- န ကဿတိတိ အကာသော၊ အကာသော ယေဝ
အာကာသော။ အန္တလိက္ခ။
- အာစရိယ- သိဿာနံ ဟိတံ အာစရတိတိ အာစရိယော။
ကျင့်ခြင်းကြိယာ၊ ဆရာခြင်၊ နိဿယ။ သတ္တာ။
- အာစရိယ- အာစာရံ သိက္ခာပေတိတိ အာစရိယော။
အစေလကအကျင့်နှင့် သင်ပြပေးခြင်းကြိယာ၏ ကမ္မကမ္မိအစပ်သမ္ပန်။
ဆရာခြင်(ပုရဏကဿပ)။ သတ္တာ၊ အနုသာသက။
- အာစာရဂေါစရ- အာစာရော စ ဂေါစရောစာတိ အာစာရဂေါစရော။
အကျင့်နှင့် ကျက်စားရာတို့၏ အချင်းချင်း ငဲ့ခြင်းဟုဆိုအပ်သော

- အညမညပေက္ခသမ္ပန်။ အကျင့်ကျက်စားရာတရား။
- အာစိဏ္ဏ-** အာစရိယတေတိ အာစိဏ္ဏံ။
 ကျင့်ခြင်းကြိယာ။ ကျင့်အပ်သောစကြိုကြွခြင်း။ စရိတ၊ စရဏ။
- အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ -** အာဇီဝနံ အာဇီဝေါ။ အာဇီဝန္တိ ဧတေနာတိ အာဇီဝေါ။
 ပရိသုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ ပရိသုဒ္ဓံ။ အာဇီဝဿ ပရိသုဒ္ဓံ
 အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓံ။ (ကမ္မဓာရည်းဆက်)
- စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာ။ အသက်မွေးမြူကြောင်းတရား။ ဇီဝန၊ ဝုတ္တိ။
- အာဏာရဟ-** အာဏံ ပဏေတုံ အရဟတီတိ အာဏာရဟော။
 အာဏာ၏ ထိုက်သောမြတ်စွာဘုရားနှင့် ကမ္မ/ကမ္မိ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။
 အာဏာနုရူပ။
- အာဏတိ-** အဏတိ သဒ္ဓံ ကရောတီတိ အာဏတိ။
 အသံပြု။ စိုမယ်န၊ အက္ခဂ္ဂကီလ၊
 အဏတိ ဗန္ဓတီတိ အာဏတိ။
 ဖွဲ့ခြင်း (သို့) အသံပြုခြင်းကြိယာ။ စိုဖြမ်း၊ အက္ခဂ္ဂကီလ။
- အာဒိ-** ပဌမံ အာဒိယတီတိ အာဒိ။
 ယူခြင်းကြိယာ။ အစစွာယူအပ်သော ဝတ္ထုဒြပ်၊ ပုဗ္ဗ-ပဌမ-အဂ္ဂ။
- အာဒိဌ-** အာဒိသိတဗ္ဗန္တိ အာဒိဌံ။
- အာနိသံသ-** အာဘုသော နိဿေသေန သံသိယတေ ပသံသိယတေတိ
 အာနိသံသော။
 ချီးမွမ်းခြင်းကြိယာ။ အကျိုးတရား။ ဂုဏ၊ ဝိပါက။
- အာဒိနဝ-** အာဘုဘော ဒီနံ ဝါယတိ ဂမယတီတိ အာဒိနဝေါ။ (အာ+ဒီန+ဝါ)
 အလွန်အမင်းဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းကြိယာ(တစ်နည်း) ဆင်းရဲခြင်နှင့်
 ရောက်စေတတ်သော အပြစ်တို့၏ အကြောင်းအကျိုးအစပ်၊
 အပြစ်ဖြစ်သော ဒေါသ ဒေါမနဿတို့သည်။ ဒေါသ-ဥပဒ္ဒဝ။
- အာဒိနဝဒဿိတာ-** အာဒိနဝံ န ပဿတီတိ အနာဒိနဝဒဿိ။
 အနာဒိနဝဒဿိနော ဘာဝေါ အနာဒိနံဒဿိတာ။
- အာနန္ဒ-** အာဘုသော နန္ဒတီတိ အာနန္ဒော။ (ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကော)
- အာနဘာဝ-** အနအန ပုနပျုနံ တံသမင်္ဂီနံ ဘာဝေတိ ဝပေတီတိ အနဘာဝေါ။
 သောယေဝ အာနဘာဝေါ။
- အာနယန္တ-** တသ္မိ တသ္မိ ကိစ္စေ အနယန္တိ အနဝတ္တန္တီတိ အနယန္တာ။
 အနယန္တာယေဝ အာနယန္တာ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၅)

အစဉ်လိုက်ခြင်းကြိယာ၊ လက်အောက်ခံမင်းများ၊ အနုယတ္တ၊ အနုဝတ္တက။

အာဗာဓေ - အာဗာဓေတိ စိတ္တံ ဝိလောဠေတိတိ အာဗာဓေ။

နှိပ်စက်ခြင်း၊ ရောဂါ၊ အာဗာဓေ၊ အာတက်၊ ဗျာဓိ။

အာဗာဓိက - အာဗာဓေ ယေသံ အတ္ထိတိ အာဗာဓိကော။

အာမလက - နတ္ထိ မလံ တေဿာတိ အမလံ။ အမလံယေဝ အာမလကံ။

သျှိုသျှားသီး၏ သွတ္တဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်၊ သျှိုသျှားသီးသည် အမတာ။

အာယတနာနိ - အာယတန္တိ ဧတ္ထ ဖလာနိ တဒါယတ္ထဂုတ္တိတာယ ပဝတ္တန္တိတိ အာယတနာနိ။

(တစ်နည်း) အာယဘူတံ အတ္တနော ဖလံ တနောတိ ဝိတ္တာရေတိတိ အာယတနံ။

ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ဝါ-ချဲ့ခြင်းကြိယာ။ စက္ခုစသော ဖဿာယတနတရား။ ကာရဏ၊ ဌာန၊ ဝတ္ထ။

အာယသ္မာ - အာယု အဿ အတ္ထိတိ အာယသ္မာ။

အသက်၏ (ပုဂ္ဂိုလ်) အရှင်အာနန္ဒာနှင့် နိဿတနိဿယအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ပန်သည်ဝစနဟေတု။ အသက်ရှည်သော အရှင်အာနန္ဒာဒြပ်ယဉ်စနိယ။ ဘဒြ၊ ဘဒ္ဒန္တ၊ ဒီဃာယုက စသော ပရိယာယ်သဒ္ဓါတို့ ပစနိယတ္ထ။

အာယု - အယန္တိ ပဝတ္တန္တိ သတ္တာ တေေနာတိ အာယု။

ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ရုပ်ဇီဝိတ နာမ်ဇီဝိတ။ ဇီဝိတ ပါဏ။

အာရာမ - အာဂန္တာ ရမန္တိ ဧတ္တာတိ အာရာမော။ (ဝိဟာရော)

မွေ့လျော်ခြင်းကြိယာသကတ်။ မွေ့လျော်ရာအရပ်။ ဥယျာန၊ ဥပဝန၊

အာရမ္မဏ - အာဂန္တာ ရမန္တိ ဧတ္တာတိ အာရမ္မဏံ။

ပျော်မွေ့ခြင်းကြိယာ။ ရူပါရုံစသော အာရုံတရားများ။ အာလမ္မဏ၊ ဝိဿယ၊

အာရပ္ပ - နတ္ထိ ရူပံ ယတြာပိ အရူပံ။ တဿ ဘာဝေါ အာရပ္ပံ၊ အရူပမေဝ

အာရပ္ပံ။ အရူပါဝစရဘူမိ။ တုဂေါကာရဘာဝေါ။

အာရောဟဏီယံ - အာရောဟိတဗ္ဗောတိ အာရောဟဏီယော။

တက်ရောက်ခြင်းစီးခြင်းကြိယာသကတ်စီးအပ်သောဆင်မခြင်။ အာရုဠ၊

အာလယ - အာလီယန္တိ အသ္မိတိ အာလယော။

ငြိကပ်ခြင်းကြိယာ၊ နေရာခြင်၊ ဝိဟာရ။

အာလသီယံ - နတ္ထိ လသော ယဿာတိ အလသော။ အလသောယေဝ

အာယသီယော။ အလလသဿ ဘာဝေါ အာလသီယော။

- အာဝရဏ်- အာဝရီယတေတိ အာဝရဏ်။
ပိတ်ဆို့ထားမြစ်ခြင်းကြိယာ။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အကျိုးမဲ့။ နိသေဓ၊ နိဝါရိတ။
- အာဝိဘူတ- အာဝိဘဝတီတိ အာဝိဘူတော။
- အာဝုတံ- အာဝုယတေတိ အာဝုတံ။
ထိုးသီးခြင်းကြိယာ။ ထိုးသီးအပ်သောချည်။ ဝိဒ္ဓူ။
- အာဝုဟေတ္ထ- အာဝုခံ ဟတ္ထပို တေသန္တိ အာဝုဟေတ္ထာ။
- အာဝုဓ- အာဒါယ ယုဇ္ဈန္တေ ယန္တိ အာဝုခံ။
ပုတ်ခတ်ခြင်းကြိယာ။ လက်နက်ခြမ်း။ ဟေတိ၊ သတ္တ၊ ပဟရဏ။
- အာသ- အသိတဗ္ဗော ဘက္ခိတဗ္ဗေတိ အာသော။
စားခြင်းကြိယာသကတ်။ စားအပ်သောအစာခြမ်း၊ အန္တူ။
- အာသန- အစ္စန္တိ ဧတ္ထာတိ အာသနံ။(အာသ+ယု)
နေခြင်းကြိယာ။ နေရာဌာန။ နိသီဒန၊ နိသိန္ဒဌာန။
- အာသဝါ- အာ ဘဝဂ္ဂံ သဝန္တိတိ အာသဝါ။
- အာဠိန္ဒ- အလိ သခါ ဣန္ဒြော အဠာတိ အာဠိန္ဒော။
မိတ်ဆွေဟုဆိုအပ်သော သိကြား၏ အဦးစမှန်အရပ်နှင့်ဌာနီ+ဌာနမိတ်။
အဦးစမှန်၊ ပမုခ။
- အာသီဝိသ- အာသု အာဂတံ ဝိသံ ယသာတိ အာသီဝိသော။
လျှင်သောအဆိပ်၏ မြွေနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။ မြွေခြမ်း။ ကဏှသပူ။
- အာဟတ- အာဟညိတ္တာတိ အာဟတံ။
ထုရိုက်ညှင်ဆဲခြင်းကြိယာ။ အဝတ်ခြမ်း။ ပုရာဏ။
- အာဟာရော- အာဟရတိ ဗလအာယုနီတိ အာဟာရော။
ဆောင်ခြင်းကြိယာ။ သုဓာဟာရ။ ဘောဇနေးယာသ။
- အာလောက- အပလောကီယတေတိ အာလောကော။
ကြည့်ခြင်းကြိယာ။ အလင်းရောင်ခြင်း၊ သြဘာသ။

(ဣ)

- ဣဏ- တေ ဝုပိ ဂစ္ဆတိတိ ဣဏံ။
တိုးပွားခြင်းကြိယာ။ အကြွေးငွေဥဒါရ။
- ဣန္ဒြိယ- ဣန္ဒတိ ပရိမိဿရိယံ ကရောတိတိ ဣန္ဒြိယံ။
အစိုးရခြင်းကြိယာသကတ်။ ဣန္ဒြေတရားခြမ်း။ ဝိသယိ၊ အက္ခ။
- ဣန္ဒဒီလ- ဣန္ဒောဝ ပါဒံ ဒိပတိ ဧတ္တာတိ ဣန္ဒဒီလော။

ခိလတိ ထဒ္ဒဘာဝံ အာပဇ္ဇတိတိ ခိလော။

ခက်ထန်ခြင်းကံခါးခုံ၊ ငေါက်၊ သိကြားမင်း၏ခြေနှင့်ချရာတံခါးခုံ၏ နိဿယ/နိဿိတစပ်၊ တံခါးခုံ၊ ငွေက။

ဣဒ္ဓ- တေ ဂစ္ဆတိတိ ဣဘော။ ဣဘဿ ပယောဂေါ ဣဘော။

ဣဘံ အရဟန္တိတိ ဣဗ္ဗာ။

ဣဒ္ဓိ- ဣဒ္ဓိတိ တောယာတိ ဣဒ္ဓိ။

ပြည့်စုံခြင်းကြိယာသကတ်၊ မင်းအာနဘော်။ အာနဘာဝ၊ အာဏံ။

ဣဒ္ဓိမာ- ဣဇ္ဇန္တိ တောယာတိ ဣဒ္ဓိ။ ဣဒ္ဓိ ယဿ အတ္ထိတိ ဣဒ္ဓိမာ။

တန်ခိုး၏ တန်ခိုးရှင်နှင့် နိဿိတနိဿယအစပ်။ တန်ခိုးရှင်ခြင်း၊ တေဝေါ။

ဣရိယာ- ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဣရိယာ။ ဣရိယာယ ပထော ဣရိယာပထော။

ကိုယ်အမူအရာ ဌာနနိသဇ္ဇစသည်နှင့် နိဿိတနိဿယအစပ်။

ထိုင်ခြင်းရပ်ခြင်းစသည်။ ပဝတ္တနုပါယ။

ဣဿာ- ဣဿတိ သန္တေသုပိ ဂုဏေသု ဝစသာ မနသာ၊ ဝါ

ဒေါသာရောပနံ ကရောတိတိ ဣဿာ။

ငြိစုခြင်းကြိယာသကတ်၊ ဣဿာခြင်း၊ ဥဿူယ။

ဣဿရော- ဤသတိ အဘိဘဝတိတိ ဣဿရော။

အစိုးရခြင်းကြိယာသကတ်၊ အစိုးရသောမင်း၊ အဓိပတိ၊ သာမိ။

ဣဿရိယ- ဣဿရဿ ဘာဝေါ ဣဿရိယံ။

ဣရ- ဣစ္ဆန္တေ ထောမိယန္တေ ဒေါ တောယာတိ ဣရ။

ချီးမွမ်းခြင်းကြီးယာ။ ဣရ ဗေဒင်။

(၅)

ဤသိက- ဣစ္ဆိယတေတိ ဤသိကာ။ (ကဠိရ၊ တူလ)

(၉)

ဥက္ကဏ္ဍိတ- ဥက္ကဏ္ဍနံ ဥက္ကဏ္ဍော။ ဥက္ကဏ္ဍိ ဣတော ပတော ဥက္ကဏ္ဍိတော။

တစ်နည်း- ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဍံ အာဟိဏ္ဍတိ ဝိဟရတိတိ ဝါ ဥက္ကဏ္ဍိတော။ (ဋီသစ်)

ဥက္ကဏ္ဍိတာ- ဥဒ္ဓံ ဌိတော ကဏ္ဍော ဥက္ကဏ္ဍော၊ သော သဉ္ဇာတော အဿာ အတ္ထိတိ ဥက္ကဏ္ဍိတာ။

ဥက္ကသံ- ဥဒ္ဓံ ကသတိ ဂစ္ဆတိတိ ဥက္ကသော။ (ဥက္ကဋ္ဌ)

ဥက္ကာ- ဥသတိ ဒဟတိတိ ဥက္ကာ။ ဥစ္စတိတိ ဥက္ကာ။

- ပူလောင်ခြင်းကြိယာ။ မီးရှူးခြင်း။ ဇာလာဒဏ္ဍဒီပိကာ။
- ဥက္ကာသ- ဥက္ကာသီယတေတိ ဥက္ကာသော။
အသံပြုခြင်းကြိယာ။ချောင်းဟန့်သံ၊ခိပိတသဒ္ဒါ၊အဗျတ္တသဒ္ဒါ။
- ဥက္ကောဇ္ဇန- ဥဒ္ဓိ ကောဇ္ဇနနံ ပဋိဟနနံ ဥက္ကောဇ္ဇနံ။(ဥ ကူဇ+ယု) လဉ္စဂ္ဂဟဏ။
ဥက္ကောစ။
- ဥဂ္ဂဟိတ- ဥဂ္ဂယုတေတိ ဥဂ္ဂဟိတံ။
- ဥစ္စ- ဥစိနောတိ ဥစ္စော။
ပွားစေခြင်း။ ဝါ-ဆည်းပူးခြင်းကြိယာ။ မြင့်မြတ်သောအမျိုး။
(တစ်နည်း)စိခြင်းကြိယာ။ မြင့်သောစကားသံ။ ဥဒ္ဓတာတုဂံ။
- ဥစ္ဆိန္ဒာ- ဥစ္ဆိယတေတိ ဥစ္ဆိန္ဒာ။
- ဥဇ- အရတိ အကုဋိလဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ ဥဇ။ ဥဇမေဝ ဥဇကံ။
မကောက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ဖြောင့်သောအမေးစကား။
အဝကံ၊အဇိမု။
- ဥဏ- ဥသတိ ဒဟတိတိ ဥဏံ။
ပူလောင်ခြင်းကြိယာ။ ရေနှေးခြင်း၊ တေဇဒါဟ။
- ဥတ္တမ- ဥဗ္ဘတော အတျတ္ထံ ဥတ္တမံ။တစ်နည်း-ဥဂ္ဂတော တမော
ယသာတိ ဥတ္တမံ။
ကျော်ကြားခြင်း၏အလွန်ထူးသောသီလနှင့် ပိသေသန/သျှစပ်၊အရိယသီလ။
အနဝဇ္ဇသီလ၊ပရိသုဒ္ဓသီလ။
- ဥတ္တရ- ဥတ္တရိယတေ အတိက္ကမိယတေ အနေနာတိ ဥတ္တရော။
- ဥတ္တာန- ဥဂ္ဂတံ တာဏံ ပမာဏံ ယေသန္တိ ဥတ္တာနာ။
- ဥတု- ပုနပျုနံ ဝေတိတိ ဥတု။ အရတိ ပဝတ္တတိတိ ဥတု။
လာခြင်းကြိယာ။ ဆောင်းဥတုစသည်။ ကာလာ၊သမယ။
- ဥဒါဟာရ- ဥဒါဟရိယတိတိ ဥဒါဟာရော။
ဆောင်ခြင်းကြိယာ။ ထုတ်ဆိုအပ်သောစကားခြင်း။ ဥဒါန၊ဥဒီရဏ။
- ဥဒက- ဥဒ္ဓတိ ခြံဝံ ကရောတိတိ ဥဒကံ။
ယုံစီးခြင်းကြိယာ။ ရေခြင်း။ အာပ၊ဇလ။
- ဥဒ္ဓါရ- ဥဒ္ဓတိ ကိလေဒတိတိ ဥဒ္ဓါရော။
စွတ်စိုခြင်းကြိယာ။ကြွက်ခြင်း၊မူသိကာ။
- ဥဒ္ဓေသော- ဥဒ္ဓိသီယတေ ဥဒ္ဓေသော။
ရွတ်ဆိုခြင်းကြိယာ။ ရွတ်ဆိုအပ်သောပါဠိ၊ ပါဠိကထန-မွေ့ဒ္ဓေသ-ဥဒီရဏ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၉)

ဥဒ္ဒစ္စံ- ဥဒ္ဒတဿ ဘာဝေါ ဥဒ္ဒစ္စံ။
အထက်ဌာနားခြင်းကြိယာ၊ ဝါ-ပုံလွှင့်ခြင်းကြိယာ၊ ဥဒ္ဒစ္စစေတသိက်၊ ဥဒ္ဒတ။

ဥပကာရိကာ- ကာတဗ္ဗာတိ ကာရိကာ။ သမိပေ ကာရိကာ ဥပကာရိကာ။
ဥပကာရံ ကရောတိတိ ဥပကာရိကာ။
အနီးအရပ်၏ အင်္ဂတေအမှုနှင့် သမိပိ+သမိပအဖြစ်ဖြင့်စပ်။ ပြုအပ်သော အင်္ဂတေအမှု၊ ဥဒ္ဒါပေါ။

ဥပဂုယံ- ဥပဂေါပိယတေတိ ဩပဂုယံ။
လုံခြုံခြင်းကြိယာသကတ်။ မင်းကိုလုံးခြုံစေနိုင်သော ဆင်မခြင်။
ဩပဝယ၊ ဥပဂေါပိတ။ (တစ်နည်း) ရာဇာနံ ဥပဂနာ ဝဟတိတိ ဥပဝယော။

ဥပဋ္ဌာက- ဥပသမိပေ တိဋ္ဌတိတိ ဥပဋ္ဌာကော။
တည်ခြင်းကြိယာ၊ ဝါ-ဆည်းကပ်လုပ်ကျွေးခြင်းကြိယာ။ အနီးဌာတည်လျက် ဆည်းကပ်သော ဗိမ္ဗိသာရမင်း။ ဥပါသန၊ သုဿူသာ၊ ပါရိစရိယာ။

ဥပဋ္ဌာန- ဥပ သမိပေ တိဋ္ဌတိတိ ဥပဋ္ဌာနာ။

ဥပဒ္ဒဝ- ဥပဂနာ ဒုနောတိတိ ဥပဒ္ဒဝေါ။
ညှင်ဆဲခြင်းကြိယာ။ ဘေးရန်။ ဥပသဂ္ဂ၊ ဤတိ။

ဥပဓာန- ဥပဒဟန္တိ သီသံ ထောတိ ဥပဓာနံ။
ဦးခေါင်းကို ကပ်၍ထားခြင်းကြိယာ၊ ခေါင်းအုံးခြင်း၊ ဗိဗ္ဗောဟန။

ဥပနာယိက- ဥပနေန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ ထောတိ ဥပနာယိကာ။
ဝသဿ ဥပနာယိကာ ဝသူပနာယိကာ။

ဝါ၏ ကပ်ရာအချိန်နှင့် ကာလ/ကာလဝန္တ အစပ်-ဝစနဟေတု။ ဝါကပ်ရာ အချိန်သည် ဝစနိယ။ ဝသူပဂတကာလ-ဝစနိယတ္ထ။

နိယံ။ ။ကရုဏသာဓ်၊ အဓိကရုဏသဓ်၊ နောက်ပုဒ်ပြု၊ ရှေ့ပါဠိဆဋ္ဌိ တွဲမြဲတည်း။

ဥပပတ္တိ- ဥပပဇ္ဇတိတိ ဥပပတ္တိ။
ကပ်ရောက်ကခြင်းကြိယာ။ ပဋိသန္ဓေစိတ်။ ပဋိသန္ဓိ။

ဥပမာ- ဥပမိယတေတိ ဥပမာ။
နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကြိယာသကတ်။ နှိုင်းယှဉ်အပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်။ အပဒေသ၊ ဥဒါဟန။ ဩပမ္မ။

ဥပဟတ- ဥပဟညိတိ ဥပဟတော။
ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာ။ ဖျက်ဆီးသော မင်း။ ခတော

ဥပယောဂေါ- ဥပယုဇ္ဇိတဗ္ဗော ကိရိယာယာတိ ဥပယောဂေါ။
ယှဉ်ခြင်းကြိယာ။ ဒုတိယာပိဘတ်အနက်သည်(ကံအနက်)။ ကမ္ပံ။

ဥပယောဂဝစနံ - ဥပယောဂေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဥပယောဂဝစနံ။

ဥပရာဇ- ရညော သမိပံ ဥပရာဇော။ (ရာဇကုမာရ)

ဥပသန္တော- ဥပသမေတီတိ ဥပသန္တော။

ငြိမ်သက်ခြင်းကြိုယာ။ ငြိမ်သက်သောသားခြင်း။ သံယမန္တော၊ သန္တ။

ဥပဒါန- တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ ဥပါဒိယန္တေတိ ဥပါဒါနာ။

ကပ်၍ယူခြင်းကြိုယာ။ ဥပါဒါနိတရား၊ လောကီယက္ခန္ဓာ။

ဥပါဒါန- ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒါနံ။

ဥပါယ- ဥပဂန္တာ အယတိ ဇေတနာတိ ဥပါယော။ ဖြစ်ခြင်းကြိုယာသကတ်။

စီးပွားချမ်းသာကို ရကြောင်းတရားခြင်း။ ပထ၊ ကာရဏာ။

ဥပါဟနသဃာတ-ဥပနယုတေ ဗန္ဓိယတေတိ ဥပါဟနာ။ သံဟနိတဗ္ဗာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာတိ

သဃာတာ။ ဥပါဟနာယေဝ သဃာတာ ဥပါဟနသဃာတာ။

နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိုယာ။ ဖိနပ်ခြင်း။ ပါဒု။ ပါဒုကာ။

ဥပါသက- ရတနတ္ထယံ ဥပဂန္တာ အာသယတီတိ ဥပါသကော။

ကပ်ရောက်ခြင်းကြိုယာ။ ဥပါသကာခြင်း။ ကပ္ပိယကာရက။

ဥပ္ပိလာဝိတာ- ဥဒ္ဓိ ဟ္လဝတီတိ ဥပ္ပိလာဝိတံ။ ဥပ္ပိလယတိ ဥပ္ပိလံ။ ဥပ္ပိလမေဝ

ဥပ္ပိလဝိတံ။ ဥဒ္ဓိ ပလဝတီတိ ဥပ္ပိလာဝိတံ။ (ဋီကာသစ်)

သွားခြင်းကြိုယာ။ အထက်၌သွားသောစိတ်။ ဥဒ္ဓတ။

ဥမ္မတ္တက- ဥဂ္ဂတေဟိ ဝါတာဒိဒေါသေဟိ မဒယတီတိ ဥမ္မတ္တော။

ဥမ္မတ္တော အဿ အတ္တိတိ ဥမ္မတ္တကော။

ယဇ်မူးသော(ရှူးသော) ရောဂါ၏ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိဿယန်သိတအစပ်။

ရှူးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥမ္မာဒဝတီ။

ဥမ္မတ္တက- ဥဂ္ဂတေဟိ ဝါတာဒိဒေါသေဟိ မဇ္ဇတီတိ ဥမ္မတ္တော။

ဥမ္မတ္တောယေဝ ဥမ္မတ္တကော။

မေ့လျော့ခြင်း ယဇ်မူးခြင်းကြိုယာ။ အရှူးခြင်း။ ဥမ္မာဒဝတီ၊ ဥမ္မတ္တ။

ဥယျာန- ဥလ္လောကေန္တာ ယန္တိ ဇေန တေသိန္တိ ဥယျာနံ။ (ဥ+ယာ+ယု)

သွားခြင်းကြိုယာ။ ဥယျာဉ်ခြင်း။ ဥပဝန-အာရာမ။

ဥယျောဇေန္တိ- ဥယျောဇေတီတိ ဥယျောဇေန္တော။

ဥရဗ္ဗ- ဓာဒမိယမာနေပိ န ရဝတီတိ ဥရဗ္ဗော။

ပဋိသေဘောဂုဏ်၏ မမြည်ခြင်းကြိုယာနှင့်ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ သိုးခြင်း။

မေဏှ၊ ငွေက၊ မေသ။

ဥရ- အရန္တိ အနေနာတိ ဥရ။

၄+၇ နံပါတ်

(၂၁)

သွားခြင်းကြိယာ။ (သတ္တိ)

ဥဿဒ- ဥဿဒတိတိ ဥဿဒံ။

များခြင်းကြိယာ။ ပေါများသော လူခြင်း။ ဥဿန္တုဗဟု။

ဥဿာဟ- ဥ ဒုက္ခလာဘံ သဟတိ ခမတိတိ ဥဿဟော။

သီးခံခြင်းကြိယာ၊ ဝိရိယ၊ ဥဿောဠိ။

(၉)

ဦး- ဦဟနံ ဝိတက္ကနံ ဦနော။ (ဦဟ+န။ ဟချေ။)

(၉)

ကေဂ္ဂ- ကေ အဂ္ဂံ ယဿာတိ ကေဂ္ဂံ။

တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၏ စိတ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိကအစပ်။ စိတ်ခြင်း။ အဝိက္ခေပ၊ သမာဓိ။

ကေစ္စာ- ကောယေဝ ကေစ္စာ။

သွတ္တဘောဂုဏ်။ အချို့သောသမဏဗြာဟ္မဏ။ ကေ၊ အည။

လေ- ဣလတိ စိတ္တံ ပုဂ္ဂလော ဝါ ကမ္မတိ တေနာတိ လေ။

တုန်လှုပ်ခြင်းကြိယာသကတ်။ အပြစ်သည်။ ဒေါသ။

ဝေဇာတိကာ- ဝေ ဇာတိ ယဿာတိ ဝေဇာတိကံ။

ဤသို့သောသဘော၏ ပုဒ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး သဘာဝ သဘာဝဝန္တအစပ်။ ဤသို့သဘောရှိသောပုဒ်သည်။ ဝေသဘာဝ။

ဝေနာမကေ- ဝေ နာမံ ဣတ္ထာတိ ဝေနာမကံ။

သေိကဋ္ဌာယိ- ဣသိယတေတိ သေိကာ။ တိဋ္ဌတိတိ ဋ္ဌာယိ။

သေိကာစ သာ ဋ္ဌာယိစာတိ သေိကဋ္ဌာယိ။

အလိုရှိခြင်းကြိယာသကတ်။ တံခါးတိုင်သည်။ ဣန္ဒ္ဒနိလ။

ဋ္ဌေမူဂ- လော မုခေ ဂဋ္ဌတိ ယဿာတိ ဋ္ဌေမူဂေါ။ (ဋ္ဌိ၊ သစ်)

အရည်ယိုသောခံတွင်းနှင့် ဖျင်းအသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဌာနိဌာနအစပ်။

ဖျင်းအသောပုဂ္ဂိုလ်။ ဋ္ဌေမူဂ၊ ဋ္ဌေမူခ။

(၁၂)

ဩကပ္ပနိယာ- အဝကပ္ပိယတေတိ ဩကပ္ပနိယာ။

ယုံကြည်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ယုံကြည်အပ်သောစကားခြင်း၊ ပစ္စယိကာ၊ သဒ္ဓါ။

(၂၂)

သီလက္ခန်(၃) နေ့

- သြကာသ- အဝကသန္တိ ပတိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထတိ သြကာသော။ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗဌာန) တည်ခြင်းကြိယာ၊ တည်ရာအရပ်၊ အာဇာရ-ဘုမ္မာ။
- သြဃ- သြတ္ထရိတ္တာ ဟနတိတိ သြဃော။
- သြဋ္ဌ- ဥသတိ ဒါဟတိတိ သြဋ္ဌော။
ပူလောင်ခြင်းကြိယာ။ နှုတ်ခမ်းခြမ်း။ မုခ။
- သြဋ္ဌ- ဝသတိ ကန္တတိတိ သြဋ္ဌော။ ဥသတိ ဒဟတိတိ သြဋ္ဌော။
ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ ကုလားအုတ်ခြမ်း။ ကရဘာ။
- သြဒါတ- အဝဒါယတိတိ သြဒါတံ။
စင်ကြယ်ခြင်း၊ ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ စင်ကြယ်သောအဝတ်ခြမ်း။ ပရိသုဒ္ဓါသုဒ္ဓါ။
- သြရသ- ဥရသိ ဘာဝေါ သြရသော။
ရင်၌ဖြစ်သောသားနှင့် ဇနက ဇညအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း-ဝစနဟေတု။
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝစနိယ။ပုတ္တ တနဇ- ပရိယာယ် ဝစနိယတ္ထ။

(က)

- ကဒီ- ကဒါ တေဿ အတ္ထိတိ ကဒီ။
- ကဋ္ဌန- ကဋ္ဌတိ ဒိပ္ပတိတိ ကဋ္ဌနံ။
ထွန်းပခြင်းကြိယာ။ ရွှေခြင်း။ ဟိရညးသုဝဏ္ဏ။
- ကဋ္ဌနာသိနံ- ကဋ္ဌနေန ခစိတံ အာသနံ ကဋ္ဌနာသနံ။
ရွှေ၏စိခြယ်အပ်သော နေရာနှင့် ဌာနိဌာနအစပ်။ ရွှေဖြင့်စိခြယ်အပ်သော ပလ္လင်ခြမ်း။ ဟေမာသန၊ သီဟာသန။
- ကဋ္ဌိယံ- ကေန၊ ဇလေန အဘိဗျတ္တံ အဿာတိ ကဋ္ဌိယံ။
ရေဖြင့်ထင်ရှားခြင်း၏ ပုန်းရည်ခြမ်းနှင့် ဝိကာရ/ဝိကာရိစပ် သမ္ပန်။
ပအုံးရေခြမ်း၊ သောဝီရ၊ အာရနာဌ။
- ကဋ္ဌ- ကစတိ ဗန္ဓတိတိ ကဋ္ဌ။
နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ ဝဲနာခြမ်း။ ဝိတစ္ဆိကာ။
- ကဋ္ဌဗျ- ကဋ္ဌတိ ဂစ္ဆတိ ဇေတနာတိ ကဋ္ဌဗျ။ (တစ်နည်း) ကဋ္ဌတိ
ဂစ္ဆတိတိ ကဋ္ဌဗျ။
- ကဋ္ဌက- ကစတိ ဗန္ဓတိတိ ကဋ္ဌကော။
နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ မြေရေ။ ကရဏ္ဍ၊ နိဗ္ဗေကာ။
- ကဋ္ဌ- အဂ္ဂိနာ ကဿတေ ဒိပ္ပတေတိ ကဋ္ဌံ။ (ဒါရ)
- ကဏ- ဘိန္နတဏှုလဘာဝေန ကဏတိ ဂစ္ဆတိတိ ကဏော။

၄+၇ နံပါတ်

(၂၃)

ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ဆန်ကွဲခြင်း။ ကုဏ္ဍက။

ကဏ္ဍ- ကဿတေတိ ကဏ္ဍော။

ရေးခြစ်ခြင်းကြိယာ။ မည်းနက်သောဇာတ်ရှိသူ။ ကာဠက၊ ကဏ္ဍဇာတ်က။

ကဏ္ဍက- ကဠိတဗ္ဗော ဆိန္ဒိတဗ္ဗောတိ ကဏ္ဍကော။ (ဗာသုလိကာ၊ ဗာသုကာ)

ကဏ္ဍ- သြဒနာဒိနိ ကာမေတိတိ ကဏ္ဍော။

အလိုရှိခြင်းကြိယာ။ လည်ချောင်း၊ လည်ပင်ခြင်း။ ဂလ၊ ဂိဝါ။

ကဏ္ဍ- ကဏ္ဍတံ သုဏ္ဍာတိ ဧတေနာတိ ကဏ္ဍော။

ကြားခြင်းကြိယာသကတ်။ နားခြင်း။ သဒ္ဒဂ္ဂဟ၊ သောတ။

ကဏ္ဍ- သဝနံ ကရောတိတိ ကဏ္ဍော။

ကဏ္ဍာယန- ကဏ္ဍဿ အပစုံ ကဏ္ဍာယနော။

ကဏ္ဍိကာ- ကေ သီသေ နယတိတိ ကဏ္ဍိကာ။ ကဏ္ဍေ ကရိယတိတိ

ကဏ္ဍိကာ။ ကဏ္ဍိကာ ဝိယာတိ ကဏ္ဍိကာ။

ကဏ္ဍ- ကဏ္ဍတိ ဘေဒနံ ကရောတိတိ ကဏ္ဍ။

ဖြတ်ခြင်း၊ ခွဲခြင်းကြိယာ။ ယားနားခြင်း။ ခဇ္ဇ။

ကန္တာရ- ကံ ပါနိယံ တာရေန္တိ ဧတ္တာတိ ကန္တာရော။

ရေ၏ လွန်မြောက်ရာအရပ်နှင့် နိဿိတာ၊ နိဿယအစပ်။ ရေမရှိရာ ခရီးခဲ။ နိရဒကမဂ္ဂ၊ ဒုဂ္ဂမ။

ကတပုညတာ- ကတံ ပုညံ ယေနာတိ ကတပုညော။

တဿ ဘာဝေါ ကတပုညတာ။

ကတ္တရ- ကတ္တရယတိ အဂီနံ သိထိလဘာဝေန သိထိလော ဘဝတိတိ

ကတ္တရော။

လျော့ရဲခြင်းကြိယာ။ သူအိုခြင်း။ ဇိဏ္ဏ၊ မဟလ္လက။

ကတ္တရဒဏ္ဍ- ကတ္တရေန အာလပ္ပိတော ဒဏ္ဍော ကတ္တရဒဏ္ဍော။ (ကတ္တရဋ္ဌိ)

ကထာ- ကထိယတေ ဥစ္စာရိယတေတိ ကထာ။

ပြောဆိုခြင်းကြိယာ။ စကားခြင်း။ ဝစန-ဝေါဟာရ-ဝစ။

ကထာပဋ္ဌာသ- ပဋ္ဌာသိယတေတိ ပလာသော။ ကထာယ ပလာသော

ကထာပလာသော။

ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာ။ အပြိုင်စကား၊ ယုဂဂ္ဂါဟ

ကထံ- ကေန ပကာရေန ကထံ။

ကဒလီ- ကန္တတိ အဂ္ဂိယတိတိ ကဒလီ။

(ကဒလီစ သော မိဂေါ စာတိ ကဒလီမိဂေါ)

- မြည်တမ်းခြင်းကြိယာ။ ဝံပိုင်သားကောင်ခြင်း။ မဇ္ဇကာရမိဂ။
- ကနက- ကနတိ ဒိဗ္ဗတိတိ ကနကံ။
- ထွန်းလင်းတောက်ပခြင်းကြိယာ။ ရွှေခြင်း သုဝဏ္ဏ။
- ကပ္ပ- ပရိစ္ဆိန္ဒနုဝသေန ကပ္ပိယတိတိ ကပ္ပေါ။
- ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ ကပ်ကမ္ဘာဟူသော ကာလပညတ်။ ယုဂ၊ အာယုအန္တရာဒိ။
- ကပ္ပ- ကပ္ပိယတိ ကောဒိဝသေန ပရိစ္ဆိဇိယတိတိ ကပ္ပေါ။
- ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ အာယုကပ်သက်တမ်းသည်။ ယုဂ။
- ပျက်စီးခြင်းကြိယာ။ အပျက်ကမ္ဘာခြင်း။ သံဝဋ္ဋ စသည်။
- ကပ္ပိက- ကပ္ပိယတိ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိတိ ကပ္ပေါ။ ကပ္ပေ ဇာတာ ကပ္ပိကာ။
- ကပ္ပိတ- ကပ္ပိယန္တေတိ ကပ္ပိတာ။
- ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ အမွေးခြင်း။ ဆီနို့တာ။
- ကပ္ပိယ- ကပ္ပဿ အနုရူပံ ကပ္ပိယံ။
- ကမ္မလ- ကာမိယတေတိ ကမ္မလော။
- အလိုရှိခြင်းကြိယာ။ ကောဇေ။
- ကမ္မဇတေဇော- ကမ္မတော ဇာတော ကမ္မဇော။ တေဇေတိတိ တေဇော။
- ကမ္မဇောစ သော တေဇောစာတိ ကမ္မဇတေဇော။
- ကမ္မဋ္ဌာန- ကမ္မဿ ဋ္ဌာနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ။
- သမထဝိပဿနာအလုပ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။
- ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား။ ဘာဝနာကမ္မ။
- ကရ- ကရိယတိတိ ကရော။ ကရောတိ ပုတ္တေ နိဗ္ဗတ္တေတိတိ ကရော။
- ပြုခြင်း(ဖြစ်ခြင်း)ကြိယာ။ သုက်သွေးခြင်း။ သုက္က၊ သောဏိတ။
- ကရဇော- ကေ သရီရေ ပဝတ္တော ရဇော ကရဇော။ ကရိယတိ ဂဗ္ဘသယေ
- ဒိပိယတေတိ ကရော။(သမ္ဘဝေါ) ကရတော ဇာတော ကရဇော။
- ကရောတိ ပုတ္တေ နိဗ္ဗတ္တေတိတိ ကရော (သုက္ကသောဏိတံ)။
- ကရဇေန သမ္ဘူတော ကာယော ကရဇကာယော။
- ကရဇကာယ- ကရေန ဇာတော ကရဇော။
- ကရဇော စသော ကာယောစာတိ ကရဇကာယော။
- (အတ္တဘာဝ၊ ဒေဟ၊ သရီရ)
- ကရဏ္ဍ- ကရဋ္ဌိတဗ္ဗော၊ ဇိဂ္ဂုစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ကရဏ္ဍော။
- စက်ဆုပ်ခြင်းကြိယာ။ မြွေရေလဲခြင်း။ နိမ္မောက။
- ကရဋ္ဌိတဗ္ဗော ဘာဇောတဗ္ဗောတိ ကရဏ္ဍော။ (ပေဋ္ဌာ)

ကလျာဏ- ကလျံ နိရောဂံ အဏတိ ဂစ္ဆတိတိ ကလျာဏော။
(တစ်နည်း) ကလျာဏံ အဿ အတ္တိတိ ကလျာဏော။

ကလျာဏ- ကလျတေ သင်္ချာယတေတိ ကလျာဏံ။
ရေတွက်ခြင်းကြိယာ။ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသောဓမ္မသည်။ ဘဒ္ဒက။

ကဝါဠ- ကံ ဝါတံ ဝါဠယတိတိ ကဝါဠံ။
တားမြစ်ခြင်းကြိယာ။ တံခါးရွက်ခြင်း။ ဒွါရဗာဟုအဂ္ဂဠ။

ကဿက- ခေတ္တံ ကဿတိတိ ကဿကော။
ထွန်ခြင်းကြိယာ။ လယ်သမားခြင်း။ ခေတ္တဇီဝ။

ကာက- ကာတိ သဒ္ဒံ ကရောတိတိ ကာကော။
အသံပြုခြင်း၊ ကျီးငှက်၊ ခက်၊ ဝါယသ။

ကာကဏိကာ- ကဏံ အဏတိတိ ကာကဏိကာ။ (ဘာဠိ) အပ္ပကော ကဏော
ကာကဏော။ ကာကဏောဝ ပမာဏံ အဿာတိ
ကာကဏိကာ။ (ဠိသစ်)

ဆန်ကျိုးဆန်ကွဲ၏ ပမာဏ၏ ငွေနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။ ဆန်ကျိုး
ဆန်ကွဲပမာဏမျှသောငွေ။ ဧကဂုဠ။

ကာမ- ကာမိယတေတိ ကာမော။
အလိုရှိခြင်းကြိယာ။ အလိုရှိအပ်သော ဝါးဖြာအာရုံကာမဂုဏ်။ ဣစ္ဆာ။

ကာယ- ကုစ္ဆိတာနံ အာယော ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ကာယော။
ဆံပင်စသည်၏ ဖြစ်ရာကိုယ်နှင့် နိဿိတနိဿယအစပ်။ ဒေဟ၊ သရီရ။

ကာယိက- ကာယေန ကတာ ကာယိကာ။
ကိုယ်၏ပြုအပ်သော အကုသိုလ်နှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။ အားကြီးသော
အကုသိုလ်။ ကာယကတာ။ ကာယကမ္မ။

ကာရဏ- ကရောတိ ဖလံ တေေနာတိ ကာရဏံ။

ကာရညတံ- ကရဏာ ယဿ အတ္တိတိ ကရဏော။ ကရဏဿ ဘာဝေါ
ကာရညတာ။

သနားခြင်းရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ သနားတတ်သောကရုဏာနှင့်
နိဿယနိဿိတအစပ်။ ကရုဏာသည်။ ဒယာ၊ အနုကမ္မတာ။

ကရုဏာပိဟာရ- ကရုဏာဝသေန ပဝတ္ထော ပိဟာရော ကရုဏာပိဟာရော။

ကရေဏ- ကဏတိ သဒ္ဒံ ကရောတိတိ ကရေဏ။
အသံပြုခြင်းကြိယာသကတ်။ ဆင်မခြင်း။ ဟတ္ထိနိ။

(တစ်နည်း) ကိဏောတိတိ ကရေဏ (ဘာဠိ)

- ကရောဝ ယဿ န ဒီဃော ဒန္တောတိ ကရေဏ။
ကာလတ္ထ- ကာလသင်္ခါတော အတ္ထော ယဿာတိ ကာလတ္ထော။
ကာလဟု ဆိုအပ်သောအနက်၏ သမယသဒ္ဓါနှင့် ဝါစု,ဝါစက အစပ်သမ္ပန်။
(တစ်နည်း) အကြောင်းအကျိုးစပ်ခြင်းသမ္ပန်။
- ကာလ- ကလျတေ သင်္ချာယတေ အာယုပ္ပမာဏာဒယော အနေနာတိ
ကာလော။
ရေတွက်ခြင်းကြိယာ၊ အချိန်ဟူသော ကာလပညတ်၊ ဝေလ-သမယ။
- ကာဠော- ကလျတေတိ ကာလော။ ကာလောယေဝ ကာဠော။
ရေတွက်ခြင်းကြိယာ။ မည်းနက်သောမူည့်။ ကဏှ၊အသိတ။
- ကိဉ္ဇန- ကိဉ္ဇေတိ မဒ္ဒေတိတိ ကိဉ္ဇနံ။
(မဒ္ဒနံ)သဟ ကိဉ္ဇနေန ယေ ဝတ္တန္တိတိ သကိဉ္ဇနာ။
- ကိတ္တိ- ကိတ္တိတေတိ ကိတ္တိ။
ချိုးမွမ်းခြင်းကြိယာ။ ချိုးမွမ်းအပ်သောအသံ။ ထုတိ။
- ကိတ္တိသဒ္ဒ- ကိတ္တိယာ ပဝတ္ထော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။ ကိတ္တိဝေ သဒ္ဒေါ
ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။
- ကိလိဋ္ဌ- ကိလိဿတိတိ ကိလိဋ္ဌံ။
- ကိလေသာ- ကိလိဿန္တိတိ ကိလေသာ။
- ကုက္ကုစ္စ- ကုန္တိတံ ကတံ ကုတံ။ ကုကတဿ ဘာဝေါ ကုက္ကုစ္စံ။
ဟတ္ထဿ ဟတ္ထေန ဝါ ကုက္ကုစ္စံ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ။
လက်၏ စက်ဆုပ်အပ်စွာပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အသံယမ
အသမ္ပညေကြိယာနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ် ဟတ္ထအသံယမ။
- ကုဉ္ဇိက- ကုဉ္ဇတိတိ ကုဉ္ဇိကာ။
ကောက်ကျေးခြင်းကြိယာ။ သော့ခြစ်။ တာဠ၊အဝါပုရာဏ။
- ကုဉ္ဇိ- ကုသိယတိ အက္ကောသိယတိတိ ကုဉ္ဇိ။
ဆဲရေးခြင်းကြိယာ။ ဝမ်းရေးပြင်။ ဂဟဏီ၊ ဥဒရ။
- ကုဇ္ဈန- ကုဇ္ဈိဿတိတိ ကုဇ္ဈနော။
- ကုဋိလ- အကုဋိ ကုဋိလတ္ထံ အဂမိတိ ကုဋိလံ။
- ကုတ္တ- ကရိယိသူတိ ကုတ္တာ။
- ကုပိတော- ကုပတိတိ ကုပိတော။ (ကောဓော)
- ကုမ္ဘဏ္ဍ- ကုမ္ဘောပိယ ညေတိတိ ကုမ္ဘဏ္ဍော။ ကံဝါတံ ဥဘောတိတိ
ကုမ္ဘဏ္ဍော။

ပြည့်ခြင်းကြီးယာသကတ်။ ဖရုံသီးခြင်။ ဝလ္လိဘ၊မဟာဖလ။

ကုမ္မာ- ကုလတိ ပတ္တရတိတိ ကုမ္မာသော။

ဖြန့်ခြင်းကြီးယာ၊မုယောမုန့်၊ယဝ၊သတ္တ။

ကုမာရ- ကုမာရတိ ကိဋ္ဌတိတိ ကုမာရော။ ကာမိယတိတိ ကုမာရော။

ကုမာရကော- ကုမာရေတိ ကိဋ္ဌတိတိ ကုမာရော။(ကုမာရ+အ)ခုဒ္ဒေါ
ကာမိယတေတိ ကုမာရကော။

ပျော်မြူခြင်းကြီးယာသကတ်။မင်းသားငယ်သည်၊ဝါ-အရှင်အာနန္ဒာသည်
ဝစနိယ။ ဒဟရ တရုဏ-စသောပရိယာယ် ဝစနိယတ္ထ။

ကုမုဒ- ကုယံ(ဘူမိယံ) မောဒတေတိ ကုမုဒံ။

မြေခြင်၏ ကြာနှင့် ဌာနဌာနီအစပ်။ ကြာခြင်။ သေတ၊ဥပ္ပလ။

ကုလံ- ကုလတိ ဗန္ဓတိတိ ကုလံ။ဝံသ၊သန္တာန။

ကုလံ- ကုလတိ သန္တာနံ ဗန္ဓတိ တေေနာတိ ကုလံ။

မျိုးရိုးအစဉ်ကို နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြီးယာ။ ခတ္တိယစသောမျိုးနွယ်စု။ ဝံသ၊ဂေါတ္ထ။

ကုသုမ- ကုသိယတေ အက္ကောသိယတေ ကုသုမံ၊ကဿတေ ဒိပ္ပတေတိ
ကုသုမံ။

ဆဲရေးခြင်းကြီးယာ၊ ပန်းခြင်၊ပုပ္ဖ။ ကုသတိ အဂ္ဂာယတိတိ ကုသုမံ။

ကုသုမ- ကုသတိ ဝါယတိတိ ကုသုမံ။

ခေါ်ခြင်းကြီးယာ။ ပန်းခြင်။ မာလာ၊ပုပ္ဖ။

ကုဟက- ကုဟေတိ လောကဝိမှာပနံ ကရောတိတိ ကုဟကော။

အံ့ဖွယ်ကိုဖြစ်စေခြင်းကြီးယာ။ အံ့ဖွယ်ကိုဖြစ်စေတတ်သူပုဏ္ဏား။ ကုဟန။

ကုဋ္ဌာဂါရ- ကုဋ္ဌေန ယုတ္တံ အဂါရံ ကုဋ္ဌာဂါရံ။

ကုဋ္ဌာဂါရ- ကုဋ္ဌေန ယုတ္တော အဂါရော ကုဋ္ဌာဂါရော။

အထွဋ်၏ အဆောက်အဦးနှင့် နိဿိတနိဿယအစပ်။ အထွဋ်ရှိသော
ပြာသာဒ်ကျောင်းသည်။ ကဏ္ဍိကဝိဟာရ။

ကေဝလံ- ကေဝတိ ပဝတ္တတိတိ ကေဝလံ။

ကေသ- ကေ မတ္တကေ သေတိ တိဋ္ဌတိတိ ကေသော။

အိပ်ခြင်း၊ဖြစ်ခြင်းကြီးယာ။ ကုန္တလ၊ဝါလ၊မုဒ္ဒဇ။

(တစ်နည်း-ဦးထိပ်၊ ဆံပင်ခြင်နှင့်ဌာနီဌာနအစပ်။)

ဖြစ်ခြင်းကြီးယာ။ အညီဝါဒနှင့်မဖက်သော သညီဝါဒ။ သကလ၊သဗ္ဗ။

ကေဠိဟဿ- ကိဋ္ဌာ ယေသံ အတ္တိတိ ကေဠိနော။ ကေဠိနံ ဟဿော
ကေဠိဟဿော။ ကေဠိဟဿေန ဥပ္ပဇ္ဇနံ သုခံ ကေဠိဟဿသုခံ။

(၂၈)

သီလကျွန်(၃) နေ့

- ကောဠ- ကောဠတိ ကာဠိလျှမ္ဗိ ဘဝတိတိ ကောဠာ။ (ကုန္တနိ)
- ကောဠိ- သဂုဏံ ကုဠတိ ဆိန္ဒတိတိ ကောဠိ။
ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ ကဋေကမ္ဘာ(သင်္ချာ)ဒသလက္ခ။
- ကောဠက- ကုသိယတိ အက္ကောသိယတိတိ ကောဠကော။
ဒွါရသမိပေ ကတော ကောဠကော ဒွါရကောဠကော။
တံခါး၏ တံခါးပုခ်နှင့် သမိပိ+သမိပ အစပ်သမ္ပန်။ တံခါးမုခါဂေါပုရ။
- ကောဠာသ- ကောဠေ သရီရေ သေတိ တိဠတိတိ ကောဠာသော။
ကိုယ်၏အစုနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။ အဖို့အစုသည်။ မဋ္ဌိဝိသ။
- ကောဓ- ကုဇ္ဈတိတိ ကောဓော။
ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာ၊ ဒေါသဒြပ်၊ ဗျာပါဒ၊ ပဒေါသ။
- ကောပ- ကုပ္ပတိတိ ကောပေါ။ (ကုပ+ဏ)
အမျက်ထွက်ခြင်းကြိယာ၊ အမျက်ထွက်တတ်သောဒေါသ၊ ကောဓ
အာယာတ။
- ကောသလာ- ကောသလာနံ နိဝါသော ကောသလာ။
မင်းသားတို့၏ နေရာနေပုဒ်တို့နှင့် ဌာနီ+ဌာနအစပ်။ ကောသလနေပုဒ်ငြင်း။
(တစ်နည်း) ကောသံ လန္တိ ဂဏ္ဍန္တိ ကုသလံ ဝါ ပုစ္ဆန္တိတိ ကောသလာ။
(အက္ခရစိန္တာ)
- ကောသလ္လ- ကုသလဿ ဘာဝေါ ကောသလ္လံ။
- ကောသောဟိတ- ကုသိယတိတိ ကောသော။ ကုသတ္ထံ သယတိ တံ ဝါ သိနောတိ
ဗန္ဓတိ ဧတ္ထာတိ ကောသော။ အဝဓိယတေတိ ဩဟိတံ။
ကောသေန ဩဟိတံ ကောသောဟိတံ။
အအိမ်၏ ထားအပ်သောအင်္ဂါဇာတ်တော်နှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။
အင်္ဂါဇာတ်တော်။ ဝတ္ထဂုယ။
- ကံသ- ကနတိ ဒိဗ္ဗတိတိ ကံသော။
ထွန်းပခြင်းကြိယာ။ ကြေးခွက်ခြင်း။ လောဟ၊ ဘာဇေ။

(၂၉)

- ခဂ္ဂ- ခဂ္ဂတိတိ ခဂ္ဂေါ။
ပြတ်ခြင်းကြိယာ။ သံလျက်ခြင်း။ အသိ၊ ကောသိ။
- ခဇ္ဇောပနက- ခံ ရတ္တိ ဇောတတိ ဒိဗ္ဗတိ ဩဘာသတိတိ ခဇ္ဇောပနော။
ခဇ္ဇောပနောယေဝ ခဇ္ဇောပနကာ။

- ခဏ္ဍ- ခဏ္ဍိယတေ ဆိန္ဒိယတေတိ ခဏ္ဍံ။ ခဏ္ဍတိ ဆိန္ဒတိတိ ခဏ္ဍံ။
ကျိုးပြတ်ခြင်းကြိယာ-ဝစနဟေတု။ ကျိုးပြတ်သောအရပ်သည် ဝစနိယ။
- ခတ္တ- ခဏန္တိတိ ခတာ။ ခတေ တာယတိ ရက္ခတိတိ ခတ္တာ။
ဘဏ္ဍာကိုဖျက်ဆီးဆောင်းယူတတ်သော ယောက်ျားတို့၏ အမတ်နှင့်
ကမ္မကမ္မိအစပ်။ အမတ်ကြီးခြင်း။ မဟာမတ္တော။
- ခတ္တိယ- ခတ္တဿ အပစ္စံ ခတ္တိယော။
- ခတော- အခနိတိ ခတော။
တူးဖြိုခြင်းကြိယာ၊ တူးဖြိုးသော အဇာတသတ်မင်း၊ ဥပဟတော။
- ခန္ဒ- ခမတိ ဘာရန္တိ ခန္ဓော။ (တစ်နည်း) ကံ မတ္ထကံ ဒဓာတိတိ ခန္ဓော။
(အံသ၊ ဇတ္ထု)
- ခန္ဓာ- ခံ သင်္ခါတံ အဝယံ ဓာရေတိတိ ခန္ဓော။ (ခသဒ္ဒါ-ဓာ+ကိ)
ဆောင်ခြင်းကြိယာ၊ (တစ်နည်း) အစိတ်၏အပိုင်နှင့် အဝယဝိ အဝယဝ
အစပ်အပေါင်းခြင်းကာယ-သမူဟ-သမုဒါယ။ (ဥက္ကဏေနညတေတိခန္ဓော)
- ခရ- ခရတိ ဝိနာသေတိတိ ခရာ။
ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာ။ စိတ်နှုတ်ဖြင့်ကြမ်းတမ်းသောသင်္ကေတင်မင်းသားများ။
- ခါဏု- ခညတေတိ ခါဏု။
/ တူးခြင်းကြိယာ။ သစ်ငုတ်ခြင်း။ သင်္ကု။
- ခါဒနီ သ- ခါဒိတဗ္ဗန္တိ ခါဒနိယံ။
- ခိဏ- ခိယိတ္တာတိ ခိဏာ။
ကုန်ခြင်းကြိယာ၊ ကုန်သောဇာတိ၊ ခယ၊ ပဟိန။
- ခိဏာ- ခိယိသုတိ ခိဏာ။
- ခိဏာသဝ- ခိဏော အာသဝေါ ယဿာတိ ခိဏာသဝေါ။
ကုန်ပြီးသော အာသဝေါတရားတို့၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၊ အရဟန္တ၊ အရဟာ။
- ခိရ- ခိယတိ ဒုဟဏေနာတိ ခိရံ။ (ခိ+ဤရ)
ကုန်ခြင်းကြိယာ။ နို့ရည်ခြင်း။ ဒုဒ္ဒ၊ ပယ၊ ထည။
- ခုဒ္ဒက- ခုဒတိ အသဟတိတိ ခုဒ္ဒေါ။ ခုဒ္ဒေါယေဝ ခုဒ္ဒကော။
မစွမ်းနိုင်ခြင်းကြိယာ၊ ငယ်သူခြင်း၊ ဒဟရ-ပရိတ္တက။
- ခုရ- ခုရတိ ဆိန္ဒတိ ဇေတေနာတိ ခုရံ။
ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ ခွဲခြင်း။ သဖ။
- ခေတ္တံ- ဗိဇံ ခိပန္တိ ဇတ္တာတိ ခေတ္တံ။

ကြချခြင်းကြိုယာ။ လယ်ခြမ်း။ ကေဒါရ။
 ခေမ- ခေပေတိ အသုခန္တိ ခေမံ။ (တစ်နည်း) သီလန္တိ ဧတ္ထာတိ ခေမော။
 ကုန်ခြင်းကြိုယာ။ လမ်းခြမ်း။ အဘယ။

(ဂ)

ဂဏ- ဂဏီယတိ အဝယဝေန သဟာတိ ဂဏော။
 ရေတွက်ခြင်းကြိုယာသကတ်။ ရေတွက်အပ်သောရဟန်းအပေါင်း။ သံဃ။
 ဂဏိ- ဂဏှာတိတိ ဂတိ။
 ဂတိ- သုစရိတဒုစရိတကမ္မေန သတ္တေဟိ ဥပပဇ္ဇေနဝသေန ဂန္တဗ္ဗာတိ
 ဂတိ။ (ဘဝဘေဒ) ဂမနံ နိပ္ပတ္တနံ ဂတိ။ (နိဋ္ဌ)
 ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ ဂတိ။ (နိဝါသဋ္ဌာန)
 ဂမတိ ယထာသဘာဝံ ဇာနာတိတိ ဂတိ။ (ပညာ)
 ဂမနံ ဗျာပနံ ဂတိ။ (ဝိသဋ္ဌဘာဝ)
 ဂန္တိ- ဂန္တီယတိတိ ဂန္တော၊ ဂန္တေတိ အတ္ထံ ဧတေနာတိ ဂန္တော။
 ရေးဖွဲ့သီကုံးစီရင်ခြင်းကြိုယာ။ ကျမ်းဂန်။ သတ္ထ။
 ဂဒြဘ- ဂဒတိတိ ဂဒြဘော။
 မြည်ခြင်းကြိုယာ။ မြည်းခြမ်း။ ခရ။
 ဂဗ္ဘ- ဂဗ္ဘတိ အတ္တဘာဝေန ပဝတ္တထိတိ ဂဗ္ဘော။
 ဖြစ်ခြင်းကြိုယာ။ ကိုယ်ဝန်ခြမ်း။ ပဋိသန္တိ။
 ဂဗ္ဘ- ဂသတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ ဂဗ္ဘော။
 သွားခြင်းကြိုယာ။ တိုက်ခန်းခြမ်း။ သြဝရကာ။
 ဂမ္ဘီရ- ပထဝီ ဘိန္နိတွာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဂမ္ဘီရော။
 ဖြစ်ခြင်းကြိုယာ။ နက်နဲသောဂုဏ်တော်။ ဂဘီရနိန္ဒ။
 ဂမ္ဘီရတရံ- ဂမ္ဘီရေသု ဝိသေသာ ဂမ္ဘီရတရာ၊ အယဉ္စ ဂမ္ဘီရော အယဉ္စ ဂမ္ဘီရော
 ဣမေသံ ဝိသေသေန ဂမ္ဘီရာတိ ဂမ္ဘီရတရာ။
 ဂရ- ဂရတိ သိဉ္စတိ သိသေသု သိနေဟန္တိ ဂရ။
 သွန်းလောင်းခြင်းကြိုယာ။ ဆရာခြမ်း။ အာစရိယ။ (ပုဒ္ဓ)
 ဂရ- ဂရတိ သိဉ္စတိတိ ဂရ။ ဂရိယတေတိ ဂရ။
 သွန်းလောင်းခြင်းကြိုယာ။ လေးစားအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်ခြမ်း။ (အာစရိယ ဘာရိယ)
 ဂလ- ဂလတိ အဒတိ ဧတေနာတိ ဂလော။ ဂိလတိ အနေနာတိ
 ဂလော။

၄+၇ နံပါတ်

(၃၁)

စားခြင်းကြိယာ၊ လည်ချောင်း။ ကဏ္ဍ။

ဂဟပတာနီ- ဂဟံ ဇေတိဿာ အတ္ထိတိ ဂဟပတာနီ။

ဂဟဏီ- ဂဗ္ဘံ ဂဏ္ဍာတိ ဓာရေတိတိ ဂဟဏီ။(အမိ၏ ဝမ်းကြာတိုက်)
ယထာဘုတ္တံ အာဟာရံ ဂဏ္ဍာတိ န ဆဇေတိတိ ဂဟဏီ။
(ဝမ်းမီး)

ယူခြင်းကြိယာ၊ အမိ၏ဝမ်းကြာတိုက်၊(ဝမ်းမီး)ကတ္ထိ၊(ပါစကတေဇောဥဒရဂ္ဂိ။

ဂါထာ- ဂါယတီတိ ဂါထာ။ (ဂါ+ထ)

အသံပြုခြင်း ရွတ်ဆိုခြင်းကြိယာသကတ်၊ ဂါထာဗန္ဓုဒြပ်၊ ပဇ္ဇ သိလောက။

ဂါမ- ဂါယန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂါမော။ဂသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂါမော။

သီဆိုခြင်းကြိယာ၊ ရွာဒြပ်၊ သံဝသထ။

ဂါရဝ- ဂရုနော ဘာဝေါ ဂါရဝေါ။

လေးစားအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အလေးပြုခြင်းကြိယာ၏ နိဿျ၊နိဿိတ။
စိတ္တိကာရ။

ဂါဟော- ဂဏ္ဍာတိတိ ဂါဟော။

ဂိဋီ- ဩသဓာဒယော ဂိရတိ နိဂ္ဂတိတိ ဂိဋီ။

အန်ထုတ်ခြင်းကြိယာ၊ တောင်ဒြပ်၊ ပဗ္ဗတ။

ဂိလ္လာန- ဂိလယတိတိ ဂိလ္လာနော။

နာကျင်ခြင်း (တစ်နည်း)ပျော်ရွှင်မှုကုန်ခမ်းခြင်း။လူနာဒြပ်။ဗျာဓိတ၊အာတုရ။

ဂိဟိ- ဂေဟံ အဿ အတ္ထိတိ ဂိဟိ။

ဂိတ- ဂါယနံ ဂိတံ။ ဂါယာပနံ ဂိတံ။ ဂိတံ စ ဂိတံ စ ဂိတာ။

ဂိဝါ- ဂါယန္တိ ဧတာယာတိ ဂိဝါ။

သီဆိုခြင်းကြိယာသကတ်၊ လည်ပင်းဒြပ်၊ ဂလ-ကဏ္ဍ။

ဂုဏ- ဂုဏေတိ ကာရဏန္တိ ဂုဏော။

ထင်ရှားပြုခြင်းကြိယာ။ ထင်ရှားသော အရာဝတ္ထု။ ဝဏ္ဏ။

ဂုဏ- ဂုဏေတိ ပကာသေတိတိ ဂုဏော။

ထင်ရှားခြင်းကြိယာသကတ်၊ သီလစသောဂုဏ်၊ အာနိသံသ။

ဂုဏ- ဂုဏေတိ ဗန္ဓတိတိ ဂုဏော။

နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ကာမဂုဏ်။ ဗန္ဓကောဋ္ဌသ။

(ကာမာစ တေ ဂုဏာစာတိ ကာမဂုဏာ)

ဂုဏဓမ္မ- ဂုဏာ သင်္ခါတာ ဓမ္မာ ဂုဏဓမ္မာ။

ဂုဏ်ဟုဆိုအပ်သော သမ္မာဝနာဘောဂုဏ်၏ဓမ္မနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ်။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ ဝိသိဋ္ဌဓမ္မ၊ ဝိသေသသဘာဝ။

ဂုဗ္ဗ-

ဂုပတီတိ ဂုယ။

စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာ၊ ချီးမြှင့်၊ ဗျူဟ။

ဂုဠ-

ဂဝတိ ပဝတ္တတိ ဇေတနာတိ ဂုဠော။

ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ထန်းလျက်ခဲသည်။ ဥစ္ဆုဝိကာရဝိသကဏ္ဍက။

ဂူထ-

ဂေါပိယတေတိ ဂူထော။

လုံခြုံခြင်းကြိယာ။ ကျင်းကြီးခြင်း။ ဝစ္စ၊ ကရိသ။

ဂေယျ-

ဂါယတေတိ ဂေယျံ။ (ဂေ+ဏျ)ဂါထာ၊ ဂီတံ။

ရွတ်ဆိုခြင်းအသံပြုခြင်း ကြိယာ ရွတ်ဆိုအပ်သော ဂါထာနှင့်တကွဖြစ်သော စုဏ္ဏိယ၊ သသီလောကံ သဂါထာကံ

ဂေဟ-

ဒဗ္ဗ သမ္ဘာရံ ဂဏှာတီတိ ဂေဟံ။

ပုရိသေန အာနီတံ နနံ ဂဏှာတီတိ ဂေဟံ။ (ဃရ၊ အာဝါသထ)

ဂေဟဿသိတ-

ဂေဟေ သိတံ နိဿိတံ ဂေဟဿိတံ။

ဂေါစရ-

ဂါဝေါ စရန္တိ ဇ္ဈောတိ ဂေါစရော။ (ပိဏှစရ)

ဂေါစရာ-

ဂါဝေါ စရန္တိ ဇ္ဈောတိ ဂေါစရော။ ဂေါစရော ဝိယာတိ ဂေါစရော။

အတူဖြစ်သောနွားစားကျက်၏ အတူရှိသော အာရုံနှင့်သဒိသ+သဒိသအစပ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခု၏ ကျက်စားရာရူပါရုံခြင်း။ အာလဓမ္မော၊ ဝိသယော။

ဂေါဏ-

ဂစ္ဆတီတိ ဂေါဏော။

ဂေါဟမ-

ဂေါတမဿ အပစ္စံ ဂေါတမော။

ဂေါတမန္ဓယ်ဖွား သုဒ္ဓေါဒနမင်း၏ သားခြင်နှင့် ဇနက ဇညအစပ်။

သားဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားခြင်း။ သကျပုတ္တ၊ ဂေါတမပုတ္တ။

ဂေါတ္တ-

ဂါဝေါ တာယတီတိ ဂေါတ္တံ။ (အန္ဓယ်နှင့်သဒ္ဓါကို စောင့်ရှောက်)

ဂဝံ သဒ္ဓံ တာယတီတိ ဂေါတ္တံ။ ဂေါပိယတေတိ ဂေါတ္တံ။ (မောင်)

စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာ။ စောင့်ရှောက်အပ်သော အမျိုးအနွယ်။ ကုလ၊ ဝံသ။

ဂေါဝိန-

ဂါဝေါ ဝိနွတီတိ ဂေါဝိနော။ (တစ်နည်း) ဂစ္ဆတိ ဇနာတီတိဂေါ။

(ပညာရစေ) ပညာရုံသိ သင်္ခါတံ ဂံ ဝိနွတီတိ ဂေါဝိနော။

(ဃ)

ဃဋ္ဌ-

ဃဋ္ဌတိ စလတီတိ ဃဋ္ဌော။

ဃန-

ဟနတီတိ ဃနံ။ (နိရန္တရ+သန္ဓ)

ဃရ-

ဃရတိ သိဉ္စတိ ကိလေသဝဿံ ဇ္ဈောတိ ဃရံ။ ယုတီတိ ဃရံ။

သွန်းလေးခြင်းကြိယာ။ အိမ်ခြံမြေ။ ဂေဟ်အာဝသထ။

ဃာတ- ပါပဓမ္မေ ဟနတိတ် ဃာတော။

ဃောသော- ဃောသီယတေတိ ဃောသော။

အသံပြုခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်းကြိယာ။ သဒ္ဒ။

(၈)

စက္က- ကဏှောတိ ဂမနံ အနေနာတိ စက္ကံ။ စက္ကတိ အပရောပရံ ပရိဝတ္တေတိတိ စက္ကံ။

သွားခြင်းကြိယာ။ စက်လက္ခဏာ၊ နိမိတ္တ။

စက်မ- စက်မန္တိ တ္ထောတိ စက်မံ။ (တစ်နည်း) စက်မတိတိ စက်မန္တော။

သွားခြင်းကြိယာ။ စကြကြရာအရပ်။ (ဝါ) မကြဲကြတော်မူသောမြတ်စွာဘုရား။ စက်မန။

စက္ကဝတ္တိ- စက္ကံ ဝတ္ထေတိ စတူဟိ သမ္ပတ္တိစက္ကေဟိ ဝတ္တတိ တေဟိ စ ပရံ ဝတ္တတိတိ စက္ကဝတ္တိ။

စက္ကဝါဠ- ဘက္ကမိဝ ဝါဠတိ ဝေဠယတိတိ စက္ကဝါဠံ။ စက္ကဝိယ အာဝါဠံ စက္ကဝါဠံ။

ဘက္ကဝါဠ- အဝညတေ ခညတေတိ အာဝါဠော။ စက္ကဝ္ဗ တံ အာဝါဠောစာတိ စက္ကဝါဠော။

စက္ခု- စက္ခုတိ ပဿတိတိ စက္ခု။

စက္ခု- စက္ခုတိ အာစိက္ခန္တံ ဝိယ ပဝတ္တတိတိ စက္ခု။

မြင်ခြင်းကြိယာ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်။ ဉာဏစက္ခု၊ ဉာဏဒဿန၊ အဘိညာ။ (တစ်နည်း) ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၊ စက္ခုပဿာဒ၊ အက္ခိလောစန။

စက္ခု- စက္ခုတိ စက္ခု။

ကြမ်းတမ်းခြင်းကြိယာ။ ကြမ်းတမ်းသောသာကီဝင်မင်းသားများ။ ကက္ခဠာ၊ ခရ။

စတုမဟာဘူတ- မဟန္တာနိ အဗျူတာနိ အဘူတာနိ ဝါ တေသုတိ မဟာဘူတာ။ မဟန္တာ ဟုတွာ ဘူတာ ပါတုဘူတာ မဟာဘူတာ။ စတ္တာရော မဟာဘူတာ စတုမဟာဘူတာ။

စန္ဒ- စန္ဒတိ ဟိလဒယတိ သုဓယတိ ပဇ္ဇန္တိ စန္ဒော။

ဝမ်းမြောက်ခြင်းထွန်းပခြင်းကြိယာ။ လဗိမာန်ခြံ၊ ကုန္ဒ၊ နက္ခတ္တရ၊ ဇာ၊ သောမ။

စပလ- စပံ လာတိတိ စပလော။ စပလဿ ဘာပေါ စပလ္လံ။

လော်လီသူ၏တန်ဆာဆင်ခြင်းနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်။ တန်ဆာဆင်မှု

- ယူတတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အမှုအရာကြိုယာ။စာပလုံ။
- (တစ်နည်း) စုပတိ ကေတ္တ နှ ထိဋ္ဌတိတိ စပလော။
- စမ္မက- စမ္မိနဂရေ ဇာတော စမ္မကော။(စမ္မေယျ)
- စမ္မ- စရိတံ တန္တိ စမ္မံ။ စမိယတိ အဒိယတိတိ စမ္မံ။
- စားခြင်းကြိုယာ။ အရေခြင်။ ဆဝိ။
- စမ္မ- စရိယတေ ဘက္ခိယတေ တန္တိ စမ္မံ။ စမိယတေတိ စမ္မံ။
- စားခြင်း၊ ဝါ-လှည့်လည်ခြင်းကြိုယာ။ သားရေခြင်။ အဇိနံ။
- စရဏ- ဝန္တိ ဇတေနာတိ စရဏံ။
- ကျင့်ခြင်းကြိုယာ။သမာပတ်ရှစ်ပါး ၊ဝတ။စရိတ။
- စာရိကာ- စရဏံ စာရိကာ။ စရဏံ စာရော။ စာရောယေဝ စာရိကာ။
- အတုရိတာ စာရိကာ အတုရိတစာရိကာ။အတုရိတာ စာရိကာ
- အတုရိတစာရိကာ။
- စိဏ္ဏ- စရိယတေတိ စိဏ္ဏော။
- လေ့ကျင့်ခြင်းကြိုယာ။ ဝသီဘော်ရှိသူခြင်။ စရိတ။
- စိရဋ္ဌိတိက- စိရံ ဋ္ဌိတံ ယဿာတံ စိရဋ္ဌိတိကံ။
- စိဝရ- ဝတ္ထကုဏ္ဍေဟိ စိယတေတိ စိဝရံ။ စိယတေတိ စိဝရံ။
- စိခြင်းကြိုယာ။ သင်္ကန်းခြင်။ ကသာဝါအရဟတ္တဇေ။
- စုတိ- စဝတိတိ စုတိ။
- ရွှေပြောင်းခြင်းကြိုယာ။ စုတိစိတံ။ ကာလ၊အစွယ။
- စေတ- စေတေတိတိ စေတော။ စိနောတိတိ စေတော။ စိယပေတိ
- စေတော။
- စေတသိက- စေတသိ နိယုတ္တံ စေတသိကံ။
- စောရ- စောရေတိတိ စောရော။
- ခိုးခြင်းကြိုယာ။ သူ့ခိုးခြင်။ ထေနကော။ထေန၊ မောသက၊ တက္ကရ။
- စောရိကာ- စောရဿ ကမ္ပံ စောရိကာ။
- သူ့ခိုး၏ ခိုးမှုနှင့် နိဿယ နိဿိတအစပါ။ ခိုးခြင်းအမှု။ စောရကပ္ပ၊စောရိကာ။

(ခ)

- ဆတ္တ- အာတပံ ဆာဒယတိတိ ဆတ္တံ။ ဥဏှံ ဆိန္ဒတိတိ ဆတ္တံ။
- ပံးလွမ်းခြင်းကြိုယာ။ ထီးခြင်။ အာတပတ္တ။
- ဆန္ဒရဂ- ဆန္ဒေတိတိ ဆန္ဒော။ ရဉ္စတိတိ ရဂါ။

- ဆဝိ- ဆာဒေတီတိ ဆဝိ။
ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြိယာ။ အရေဒြပ်။စမ္မ။
- ဆာယာ- ဆေတိ ဆိန္ဒတိ သံသယန္တိ ဆာယာ။ (ဆေ+ဏာ)
ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ အရိပ်ဒြပ်။ ပတိဗိမ္မ။
- ဆာယာ- ဆေတိ ဆိန္ဒတိ ပရိဿမန္တိ ဆာယာ။ (ပဋိဗိမ္မ၊ပဋိဂူပက)
- ဆာယ- ဆေတိ ဝိသမန္တိ ဆာယာ။
ပယ်ဖျောက်ခြင်းကြိယာ။အရိပ်၊ပရိဗိမ္မ။
- ဆောက- ဆိန္ဒတီတိ ဆေကော။
နှစ်ဖြာပြုခြင်းကြိယာ။ ကျွမ်းကျင်သောပုဂ္ဂိုလ်။ ဒက္ခ၊ပဋိဗလ။

(၉)

- နေ- ကုသလာကုသလဓမ္မေ ဇနေတီတိ ဇနော။
- နေပဒိနော- ဇနာ ပဇ္ဇန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဇတ္တာတိ ဇနေပဒေါ။ ဇနေပဒေါ ဇတေသံ အတ္တိတိ
ဇနေပဒိနေော။ ဇနေဿ ဝါ ဣဿရာ ဇနေပဒိနေော။ (ရာဇကုမာရာ)
- ဇမ္မ- ဇမိယတေ အဒိယတေတိ ဇမ္မ။ (ဇမု+ဗု)
စားခြင်းကြိယာ။ သပြေပင်ဒြပ်။ ဇမ္မ၊ဝ၊ဇမ္မ။
- ဇလ- ဇလတိ သန္တတီတိ ဇလံ။
- ဇလဇ- ဇလေ ဇာတံ ဇလဇံ။
- ဇလူကာ- ဇလတိ ဒိဗ္ဗတီတိ ဇလူကာ။
- ဇဠ- ဇလတိ ဂဏီ ဘဝတီတိ ဇဠော။
တခဲနက်ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ထိုင်းမှိုင်းသောပုဂ္ဂိုလ်။ မူဂ၊မန္ဓ။
- ဇာယမ္မတိကာ- ဇာယတိ ပုတ္တော ဣမာယာတိ ဇာယာ။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ဇနီးဒြပ်။ ဒါရ၊ဘရိယ။
- ဇိယာ- ဇိရတီတိ ဇိယာ။
အရွယ်မှ ယုတ်လျော့ခြင်းကြိယာ။ လေးညှို့ဒြပ်။ ဂုဏ၊ဇေ။
- ဇိဝါ- ဇောယာတိ ဇိဝါ။
- ဇိဝါ- ဇိဝိတံ အဝါယတီတိ ဇိဝါ။ ဇိဝန္တိ ဇောယာတိ ဇိဝါ။
အသက်ကိုစောင့်ခြင်းကြိယာ။ လျှာဒြပ်။ ရသနာ။
- ဇိဝိတ- ဇိဝန္တိ အနေနာတိ ဇိဝိတံ။
- ဇိဝိတ- ဇိဝန္တိ သတ္တာ ဇောနာတိ ဇိဝိတံ။
- ဇေဠက- ဝိသေသေန ဝုပော ဇေဠော။ ဇေဠမေဝ ဇေဠကံ။ (ဥတ္တမ)

(၈၅)

ဈာန်- ပစ္စနိကဓမ္မေ ဈာပေတိတိ ဈာနံ။ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတိတိ ဈာနံ။
လောင်ခြင်းကြိယာ၊ စူးစူးစိုက်စိုက်ရှုခြင်းကြိယာသကတ်၊ ဈာန်တရား၊ စိန္တာ။

(၉)

ဉာတိ- အယံ အဇ္ဈတ္တိကောတိ ဉာယတိတိ ဉာတိ။ ဉာတိယေဝ ဉာတကော။
ညာယ- သိခြင်းကြိယာ။ ဆွေမျိုးခြင်း။ ဗန္ဓဝ၊ ဗန္ဓု၊ သဇန၊ ဉာတက။
နိယန္တိ သဒ္ဓါ ဧတေနာတိ ဉာယော။
(တစ်နည်း) ဉာယန္တိ အနေနာတိ ဉာယော။
ဆောင်ယူခြင်း(ဝါ) သိခြင်းကြိယာ။ နည်းစမ်း ဥပဒေသတရားနီတိ၊ ဥပဒေသ။

(၁၀)

တစ- တဗဟိ သရီရံ ပါလေတိတိ တစော။
စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာ။ အရေ။ ဓမ္မ။
တစ္ဆ- တထဿ သာဓု တစ္ဆံ ။ (တထ+ဏှ) န တစ္ဆံ အတစ္ဆံ။
ထင်ရှားခြင်း၏ ကောင်းခြင်းနှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျှအစပ်။ ကောင်းသော အရာ ဝတ္ထုသည်။ အဝိတထ-သစ္စ။
တဇ္ဇိတ- တဇ္ဇတေတိ တဇ္ဇိတော (သံဝေဇိတော)။
တဏှာလ- တမိယတိ ဝိကာရဘာဝံ အာပဇ္ဇတိတိ တဏှာလော။
ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကြိယာ။ ဆန်ခြင်း။ ဝိဟိသာရ။
တဏှာ- တုသတိ ပါတုံ ဣစ္ဆတိ ဧတယာတိ တဏှာ။
လိုချင်ခြင်းကြိယာ။ တဏှာခြင်း။ ဣစ္ဆာ၊ ဇေ။
တန္တိ- တနောတိ အတ္ထံ ဧတယာတိ တန္တိ။ ကမ် တရန္တိ ဧတယာတိ တန္တိ။
ချဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ပါဠိတော်ဟူသော ဗုဒ္ဓဝစနသည် ပါဠိ၊ ဓမ္မ
တထ- တထတိတိ တထော။
မှန်ကန်ခြင်းကြိယာ။ မှန်ကန်သောစကားခြင်း။ ဘူတ၊ အဝိပရိတ။
တထဓမ္မာ- တထတိတိ တထော။ တထော စသောဓမ္မောစာတိ တထဓမ္မော

၄+၇ နံပါတ်

(၃၇)

- တထာဂတော- တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော။
ရှေးကံနှင့်အတူ လာတတ်သောသတ္တဝါ၏ သမဝါယဘောဂုဏ်။
သတ္တဝါခြင်။ သတ္တုဒေဟီပုဂ္ဂလ။
- တနန္ဒဝီ- တနေတိ ဝိတ္တာရေတိတိ တန။ (ကိသ) အာတပံ ဆာဒေတိတိ
ဆဝိ။ တန ဆဝိ ယဿာတိ တနန္ဒဝီ။
ဖိုးလွမ်းခြင်းကြိယာ။ အရေခြင်။ ဇုတိအစ္စဝိ။
- တရုဏ- ဗာလဘာဝံ တရုတိတိ တရုဏော။ (တရ+ဥန)
လွန်မြောက်ခြင်းကြိယာ၊ ပျိုသောလူရွယ်ခြင်။ ဝယဋ္ဌ-ဒဟရ။
- တလ- တလယတိ ပတိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထ ဝတ္ထုဇာတန္တိ တလံ။
တည်ခြင်းကြိယာ။ အပြင်အရပ်။ အစောဘာဂ။
- တဋ္ဌာက- တလန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတ္ထာတိ တဋ္ဌာကော။
တည်နေခြင်းကြိယာ။ -တစ်ဖက်ဆည်ကန်။ သရ။ဝါပိ။
- တာတ- တာယတိ အဝဿယံ ကရောတိတိ တာတာ။
စောင်းရှောက်ခြင်းကြိယာ။စောင့်ရှောက်တတ်သော မြတ်စွာဘုရား၊ တာဏ။
- တာဒိသော- သော ဝိယ ဒိဿတိတိ တာဒိသော။
- တာရ- ကတ္တဗ္ဗံ တရန္တိ လောကာ တောယာတိ တာရာ။
အတ္တနော ဝိထိ တာယတိ အရတိ ဂစ္ဆတိတိ ဝါ တာရာ။
တာရေတိ ဝါ လောကေ အဟိတကောတိ တာရာ။
လွန်မြောက်ခြင်းကြိယာ။ ကြယ်တာရာ။နက္ခတ္တုဇောတိ၊ ဘံ။
- တလ- တလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ တာလော။
တည်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ဖန်းပင်ခြင်။ ဝိဘောဒိကာ။
- တလု- တလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ တာလု။
တည်ခြင်းကြိယာ။ အာစောင့်ခြင်။ ကဏ္ဍ။
- တိက္ခ- ဒတဇေတိ တောယာတိ တိက္ခာ။
ထက်ခြင်းကြိယာ။ ထက်သောပညာ။ တိခိဏံ။
- တိက္ခတ္ထိ- တယော ဝါရာ ဟိက္ခတ္ထိ။
တိသင်္ချာနှင့် အလှည့်အကြိမ်တို့၏ သင်္ချာသင်္ချေယျအစပ်။ သုံးကြိမ်
သော အသံ။ တယောဝါရ။
- တိခိဏ- တေယေတ္ထာတိ တိခိဏံ။ (ဓာတွတ္ထ)
သွေးခြင်း၊ ဝါ-ထက်အောင်ပြုခြင်းကြိယာ။ သွေးသော သန်လျက်ခြင်။
တိဏ၊ တိဗ္ဗ။

- တိဏ- တေဇေတိ ဇေတေနာတိ တိဏံ။
တိဏိယတေ ဘက္ခိယတေတိ တိဏံ။
ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။မြက်။ဗိရဏ။ဒဗ္ဗ။
- တိတ္ထိ- တရန္တိ ဇေတေန သံသာရောယန္တိ တိတ္ထိ။
- တိတ္ထ- တရန္တိ ဇထ္ထာတိ တိတ္ထံ။ တိတ္ထံ ဝိယာတိ တိတ္ထံ။
ကူးမြောက်ခြင်းကြိယာ။ အယူခြင်း။ လဒ္ဓိ-ဒိဋ္ဌိ။
(တစ်နည်း)လွန်မြောက်ခြင်း။ (ဝါ) ကူးခြင်းကြိယာ။ ကမ်းခြင်း။ တိရ၊ကူလ။
- တိရစ္ဆာန- တိရိယံ အဉ္စတိတိ တိရစ္ဆာနော (သော ဝေ တိရစ္ဆာနဂတော။)
ဖိလာကန့်လန့်သွားခြင်း ကြိယာသကတ်။ တိရစ္ဆာန်ခြင်း-တိရစ္ဆာနဂတ
- တိဝိဓော- တယော ဝိဓာ ယဿာတိ တိဝိဓော။
၃-ပါးအပြား၏ ဥပုသ်နေ့နှင့် သင်္ချာသင်္ချေယျအစပ်။ ဥပုသ်နေ့ဟူသော
ကာလပညတ်။ တိပကာရော၊တိဘောဒေါ။
- တုဏှိ- တုဏှော မောနံ တေဿ အတ္ထိတိ တုဏှိ။တောဟတိတိ တုဏှိ။
ညှဉ်းဆဲခြင်းကြိယာ။ ညှဉ်းဆဲတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်။ မောဟ-အဘာသက။
- တူရိယသဒ္ဓိ- တူရိယာနံ သဒ္ဓေါ တူရိယသဒ္ဓေါ။
တူရိယာတို့၏ အသံနှင့် ကာရီ+ကာရိယအစပ်သမ္ပန်။
- တေလ- တိလဿ ဣဒံ တေလံ။
နှမ်း၏ဆီနှင့် ဝိကာရဝိကာရီအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းသမ္ပန်။ဆီခြင်း။တိလတေလ။
- တောမရ- တုဇ္ဇတေ အနေနာတိ တောမရော။
ထိုးဆွဲခြင်းကြိယာ။ လှဲခြင်း။ ဝိဇ္ဇန၊ကဏ္ဍက။

(၈)

- ထမ္ဘ- ထမ္ဘတိ ပတိဗန္ဓတိ ဇထ္ထာတိ ထမ္ဘော။
နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်။ တိုင်ခြင်း။ အာလာန၊အာဠက။
- တမ္ဘော- တမ္ဘတိတိ တမ္ဘော။ ဓာရေတိတိ ထမ္ဘော။
ပိတ်ဆို့ခြင်းကြိယာ။ တိုင်ခြင်း။ ထူဏ။
- ထမ္ဘိတတ္ထ- ထမ္ဘနံ ထမ္ဘော။ ထမ္ဘော သဗ္ဗာတော အဿ အတ္ထိတိ ထမ္ဘိတံ။
- ထာမ- ဓာတိ ဇေတေနာတိ ထာမော။
သွားခြင်းကြိယာ။ အား အစွမ်းခြင်း။ ဥဿာဟ-သတ္တိ။
- ထာမ- ဌာတိ တိဋ္ဌတိတိ ဌာမော။ထာတိ ဇေတေနာတိ ထာမော။
တည်ခြင်းကြိယာ။ ဉာဏ်အားသည်။ သာမတ္ထိ၊သတ္တိ။

၄+၇ နံပါတ်

(၃၉)

- ထာလ- ထာလတိ တွောတိ ထာလံ။
တည်ခြင်းကြိယာ။ အိုးခွက်ခြင်။ ဘာနေ။
- ထာဝရ- ဌာတိ တိဋ္ဌတိတိ ထာဝရော။
တည်းခြင်းကြိယာ။ နံရံစသည် ရေးထားအပ်သော စာသည်။ ဌိတိ။
- ထုသ- တုသတိတိ ထုသော။
နစ်သက်ခြင်းကြိယာ။ ဖွဲ့ဆုပ်ခြင်။ ဘုသ၊ ဝညတ္တစ။ (တစ၊ ပလာသ)
- ထုသ- ထုသီယတေ ထုသော။
ချီးမွမ်းခြင်းကြိယာသကတ်။ ဖွဲ့ခြင်။ ဝညတ္တစ။
- ထူပ- ထူပီယတိတိ ထူပေါ။
ချီးမွမ်းခြင်းကြိယာ။ သံပုံစေတီ၊ စေတီယ။
- ထေတ- ဌာတိ တိဋ္ဌတိတိ ထေတော။ (ဌာ+တ)
တည်ခြင်းကြိယာ။ ခိုင်ခံ့သောစကားခြင်။ ထိရ၊ ဌိတ။
ထိတဿ ဘာဝေါ ထေတော (ဋီသစ်)
ခိုင်ခံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏စကားခြင်နှင့် နိဿနိဿိတအစပ်။ စကားခြင်။
(ထေတေန ယုတ္တော ပုဂ္ဂလော ထေတော။)
- ထေယျ- ထေနဿ ဘာဝေါ ထေယျံ။ ထေနေတိတိ ထေနော။
- ထေရော- သီလာဒိဂုဏောဟိ ထိရတိ ထေရော။ (ဌာတိ ပဝတ္တတိတိ
ထေရော)ထိရာ(သီလက္ခန္ဓာဒိဂုဏာ) အဿ အတ္တိတိ ထေရော။
မြဲခြင်ခံခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ အရှင်မဟာကဿပ
ထေရ်ခြင်သည် ဝစနီယ။ မဟလ္လက၊ ဝဒ္ဒ ပရိယာယ်သည် ဝစနီယတ္ထ။
- ထောမိတာ- ထောမိယန္တေတိ ထောမိတာ။
ချီးမွမ်းခြင်းကြိယာ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ခြင်။ ဝဏ္ဏိတာ၊ ပသဌာ။

(3)

- ဒက္ခ- ဒက္ခတိ ကိစ္စာကိစ္စေသု သီယံ ပဝတ္တတိတိ ဒက္ခော။
- ဒဏှ- ဒဉ္ဇတိ အာဏံ ကရောတိ တေေနာတိ ဒဏှော။
အာဏာကို ပြုခြင်းကြိယာ။ အမိန့်အာဏာဒဏ်သည်။ သာဟဿ၊ ဒဗ္ဗ။
- ဒန္တ- ဒါယတိ ဘိက္ခု အနေနာတိ ဒန္တော။
ပိုင်းဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ သွားခြင်၊ လပနဇောဒသန။
- ဒန္တကဋ္ဌ- ဒန္တသောနေတ္ထံ ကဋ္ဌံ ဒန္တကဋ္ဌံ။ (ဒန္တပေါဏော)
- ဒန္တ- ဒန္တတိတိ ဒန္တော။

- ဒန္နာယိတတ္ထံ- ဒန္နာယိတဿ ဘာဝေါ ဒန္နာယိတတ္ထံ။
ဒန္နော ဝိယ ဒိဿတိတိ ဒန္နာယိတတ္ထံ။
- ဒဗ္ဗိ- ဩဒနာဒိနိ ဒါရေန္တိ ဧတာယာတိ ဒဗ္ဗိ။
ခွဲခြင်းကြိယာ။ ယောက်မခြင်း။ ကဋ္ဌု။
- ဒယာ- ဒယာနိ အနုရက္ခတိတိ ဒယာ။
စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာ။ စောင့်ရှောက်တတ်သောမေတ္တာခြင်း။ မေတ္တာ၊
သိနေဟဘာဝါ။
- ဒလိဒ္ဒု- ဒလတိ ဒုဂ္ဂတဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ဒလိဒ္ဒေါ။ ဒလိဒ္ဒုတိတိ ဒလိဒ္ဒေါ။
(ဓာတွတ္ထ) *
ဆင်းရဲနွမ်းပါးခြင်းကြိယာ။ သူ့ဆင်းရဲခြင်း။ ဒီန၊ နိဒ္ဒန၊ ဒုဂ္ဂတ။
- ဒဠ- ဒဟတိ သဗ္ဗန္တိ ဒဠံ။ ဒဠတိ ဝိဒါရယတိတိ ဒဠံ။
ဒဟန္တော လာတိတိ ဒဠံ။
လောင်မြိုက်ခြင်းကြိယာ။ မြဲမြံသောစကားခြင်း။ ဘုသ+အတိသယ။
- ဒဠိကမ္မ- ဒဠံ ကရိယတေတိ ဒဠိကမ္မံ။ (တစ်နည်း) ကရိယတေတိ ကမ္မံ။
ဒဠံ ကမ္မံ ဒဠိကမ္မံ။
- ဒသဗလဒေသိတ- ဒသ ဗလာနိ အဿာတိ ဒသဗလော။ ဒသဗလေန
ဒေသိတံ ဒသဗလဒေသိတံ။
- ဒဟရ- ဒဟတိ ဘဒ္ဒိ ကရောတိတိ ဒဟရော။
ပြာကိုပြုခြင်းကြိယာသကတ်၊ သူငယ်ခြင်း၊ တရုဏ၊ ယုဝါ။
- ဒါန- ဒီယတေတိ ဒါနံ။ (ဒေယျမေဗ္ဗကောကိ)
- ဒါယ- ပေးခြင်းကြိယာသကတ်၊ အမွေခြင်း၊ ဒါယဇ္ဇ။
အမွေ၏ သားခြင်းနှင့် ကမ္မ/ကမ္မိအဖြစ်ဖြစ်ပွားခြင်းသမ္ပန်း၊ မွေခံသား
သမီးခြင်း၊ ပုတ္တ ဩရဿ။ (တစ်နည်း) ရဟန်းတော်ခြင်း၊ ဘိက္ခုသမဏ။
- ဒါယဇ္ဇ- ဒါယံ အာဒေတိတိ ဒါယာဒေါ။ ဒါယဒဿ ဘာဝေါ ဒါယဇ္ဇံ။
ဒေယျခံပုဂ္ဂိုလ်၏ အမွေနှင့် သာမိ၊ သံအစပ်။ အမွေခြင်း။ ဒါယ။
- ဒါယာဒ- ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒါယံ၊ ဒါယံ အာဒေတိတိ ဒါယာဒေါ။
- ဒွါရ- ဒွေ ကဝါဠာနိ အရန္တိ အတြာတိ ဒွါရံ။
ဒွါရံ ဝိယာတိ ဒွါရံ။ ဒုဇ္ဇနေ ဝါရယန္တိ အသ္မာတိ ဒွါရံ။
တားမြစ်ခြင်း(တစ်နည်း) စောင့်ခြင်းကြိယာ။ တံခါးခြင်း။ ပရိဟာရ။
- ဒါရိက- ဒရတိ ကိဠာဝသေန ဘူမိ ဝိလေခတိတိ ဒါရိကာ။ (တရုဏီ)
- ဒါရ- ဒရိယံဟေတိ ဒါရံ။

၄+၇ နံပါတ်

(၄၁)

ခွဲခြင်း၊ သစ်သား၊ ကဋ္ဌ။

ဒါသ- ဒါသန္တေ တဿာတိ ဒါသော။ ဒု ကုစ္ဆိတံ အသတိ ဘက္ခတိတိ ဒါသော။

ပေးခြင်းကြိယာ။ ကျွန်ုပ်တို့။ စေဋ္ဌက၊ ပေသ။

ဒိဋ္ဌဓမ္မ- ဉာဏေန ဒဋ္ဌဗော ဒိဋ္ဌော။ ဒိဋ္ဌောစ သော ဓမ္မောစာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မော။
မြင်အပ်သည်၏ဖြစ်ပျက်သော ဂုဏ်/အတ္တဘောနှင့်ဂုဏေးစပ်။
ပစ္စယုပ္ပန်အတ္တဘော။ ပစ္စက္ခဓမ္မ။

ဒိဋ္ဌိ- ပဿတိတိ ဒိဋ္ဌိ။

ဒိဋ္ဌိဂတိက- ဒိဋ္ဌိ ဂတိ ယဿာတိ ဒိဋ္ဌိဂတိကော။

ဒိဗ္ဗာ- ဒိဝိ ဘဝါ ဒိဗ္ဗာ။

ဒိဗ္ဗော- ဒိဝိ ဘဝေါ ဒိဗ္ဗော။

ဗြဟ္မပြည်၌ ဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ်စွန်းနှင့် ဌာနဌာနီအစပ်။ ဗြဟ္မပြည်၌ ဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ်စွန်း။

ဒိဝသ- ဒိဗ္ဗန္တိ ကိဗ္ဗန္တိ အသိန္တိ ဒိဝသော။

ပျော်မြူးခြင်းကြိယာ၊ နေ့ဟူသော ပညတ်၊ အဟ၊ ဒိန။

ဒိဝါ- ဒိဗ္ဗန္တိ အသိန္တိ ဒိဝါ။

ဒိဝါ- ဒိဗ္ဗန္တိ ဧတ္တာတိ ဒိဝေါ။ ဒဗ္ဗတိ ဩဘာသတိတိ ဒိဝါ။

ဒီယတိ ခီယတိ အနွကာရော တေနာတိ ဒိဝါ။

ကစားခြင်းကြိယာ။ နေ့ဟူသောကာလပညတ်။ ဒိဝသ၊ အဟ၊ ဒိန။

ဒိသ- ဒိဿတိ စန္ဒာဝဇ္ဇနာဒိဝသေန “အယံ ပုရိမာ အယံ ပစ္ဆိမာ” တိ အာဒိနာ နာနပ္ပကာရတော ပညာယတိတိ ဒိသာ။

ထင်ရှားခြင်းကြိယာ။ အရပ်မျက်နှာ။ ပဒေသ၊ ပုရတ္ထိမာဒယော။

ဒိသာ- အညမညံ သမ္ပဒ္ဓိပိ အသံကိဏ္ဍာဘာဝေန ဒိဿတိတိ ဒိသာ။

ဒိသာ- ဒိဿတိ စန္ဒာဝဇ္ဇနာဒိဝသေန အယံ ပုရိမာ အယံ ပစ္ဆိမာတိ အာဒိနာ နာနပ္ပကာရတော ပညာယတေတိ ဒိသာ။

ထင်ရှားခြင်းကြိယာ။ အရှေ့အရပ်စသည်။ ပုရိမဒိသာဒယော။

ဒိပ- ဒိဝေ အသိန္တိ ဒိပေါ။

နှစ်ဖြာဖြစ်သော ရေ၏ကျွန်းနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျှစပ်။ ကျွန်းခြင်။ အန္တရဒီပ။

ဒိပ- ဒိပုန္တိတိ ဒိပါ။

ထွန်းလင်းခြင်းကြိယာ။ ဆီမီးခြင်။ ပဒီပ၊ ပဇ္ဇောတ။

- ဒီပိကာ- ဒီပုတိတိ ဒီပိကာ။
- ဒီပေန္တိ- ဒီပေတိတိ ဒီပေန္တော။
ပြခြင်းကြိယာ။ ပြတတ်သော အဋ္ဌကထာဆရာ။ ဒေသေန္တပကာသန္တ။
- ဒုကူလံ- ဒုက္ခေန ကူလျံတေတိ ဒုကူလံ။
(တစ်နည်း) ဒုမေဟိ ဇာတံ ကူလံ ဒုကူလံ။
- ဒုက္ခောဂါဠာ- ဒုဇံက္ခန္ဓာ သြဂယန္တိတိ ဒုက္ခောဂါဠာ။
ခဲယဉ်းသဖြင့် သက်ရောက်နိုင်ခြင်းကြိယာ။ ခဲယဉ်းသဖြင့် သက်ရောက် အပ်သော ဝိပဿနာဒေသနာပဋိဝေတို့သည်။ ဒုက္ခောဂါဠာ။
- ဒုဇ္ဇာတ- ဒုဗျ ဇာတိ ယဿာတိ ဒုဇ္ဇာတော။
မကောင်းသော အမျိုးဇာတ်၏ ဇာတ်ရှိသူနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။
မကောင်းသောဇာတ်ရှိသော ပုဏ္ဏား။ ဒုဇ္ဇာတိကာ။
- ဒုပဇ္ဇ- ပဋတိ ဇိဏ္ဏကာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ပဇ္ဇော။ ဒွေ ပဏှ ယဿာတိ ဒုပဇ္ဇော။
နှစ်လွှာသောဂုဏ်၏ သက်န်းနှင့်နိဿယနိဿိတအစပ်။နှစ်ထပ်သက်န်း။
ဒီဂုဏ။
- ဒုပ္ပဋိပန္န- ဒုက္ခေန ပဋိပဇ္ဇတိတိ ဒုပ္ပဋိပန္နော။
- ဒုရက္ခာတော- ဒုက္ခေန အက္ခာတော ဒုရက္ခာတော။ (ဒု-အာ+ခါ+တ)
မကောင်းသဖြင့် ဟောခြင်းကြိယာ။ မကောင်းသဖြင့်ဟော အပ်သော တရားဒြပ်၊ဒုရက္ခ။
- ဒုဿ- ဒုရူပံ အသတိ ခေပေတိတိ ဒုဿံ။
ပြစ်လွှင့်ခြင်းကြိယာ။ပုဆိုးဒြပ်၊ဝတ္ထ။
(တစ်နည်း) ဒဝန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ ဒုဿံ။
သွားခြင်းကြိယာ။ အဝတ်ဒြပ်။ ဝတ္ထ။
- ဒုဿီလျ- နတ္ထိ သီလံ ယဿာတိ ဒုဿီလော။ ဒုဿီလဿ ဘာဝေါ ဒုဿီလျံ။
သီလမရှိသူ၏ သီလမရှိခြင်းအဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် နိဿယနိဿိတ၊ ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်၊မိမိ။ သီလမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်။ နိဿီလျ။
- ဒုရ- ဒုက္ခေန အရတိ ယံ တန္တိ ဒုရံ။
သွားခြင်းကြိယာ။ ဝေးကွာသောအရပ်။ အဝိဒုရ၊အသမိပ။
- ဒေဝတာ- ဒိဗ္ဗန္တိ ကိဋ္ဌန္တိတိ ဒေဝါ။ ဒေဝါယေဝ ဒေဝတာ။
- ဒေဝဒူတာ- ဒေဝါဝိယ ဒူတာ ဒေဝဒူတာ။ (တစ်နည်း) ဒေဝါနံ ဒူတာ ဒေဝဒူတာ။

၄+၇ နံပါတ်

(၄၃)

နတ်တို့နှင့်တူသော သဒိသဘောဂုဏ်နှင့် သူအိုစသူတို့၏ ဂုဏ်/ဂုဏေးအစပ်၊
သူအိုသူနာ စသည် ခြစ်၊ ဒေဝသဒိသဒူတ။

ဒေသနာ- ဒေသီပတိ သမုဠာပိယတီတိ သဒ္ဓေါ ဇတာယာဘတိ ဒေသနာ။
အသံကို ဖြစ်စေခြင်းကြိယာ။ ဒေသနာခြစ်။ ဒေသီတ.တန္တိ။

ဒေသနာ- ဒေသီယတေတိ ဒေသနာ။

ဟောဆိုခြင်းကြိယာ။ စိတ်ဖြင့်သတ်မှတ်အပ်သောအသံသည်။ ကထန။

ဒေသနာကုသလ-ဒေသနာနံ ကုသလော ဒေသနာကုသလော။

ဒေသနာတော်၏ ကျွမ်းကျင်သောမြတ်စွာဘုရားနှင့် အာရုံအာရမ္မဏိက
အစပ်၊ ဒေသနာဆေက။

ဒေသနာသီသ- ဒေသီယတေတိ ဒေသနာ။

သယန္တိ ဧတ္ထ ဥကာဒယောတိ သီသံ။ ဒေသနာယ သီသံ
ဒေသနာသီသံ။

ဒေါမနဿ- ဒုဗ္ဗု မနော ယဿာတိ ဒုမနော။ ဒုမနဿ ဘာဝေါ ဒေါမနဿံ။
မကောင်းသောစိတ်ရှိသူ၏ မကောင်းသောစိတ်နှင့် နိဿယ နိဿိတအစပ်၊
မကောင်းသောစိတ်ခြစ်၊ ဝိပရိတစိတ္တတာဒုမ္ပနတာ။

ဒေဝီ- ဒဗ္ဗတိ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ ကိဉ္စဂ္ဂတိတိ ဒေဝီ။

ဒေါဟဠော- ဒုဟနံ ဒေါဟော၊ တံ လာဂုတိ ဒေါဟဠော။
ဒုဋ္ဌိ ဟံဒယံ ဧတေနာတိ ဒေါဟဠော။ (အဘိလာသော)
ခွိန္တံ ဟဒယံ ယတြာတံ ဒေါဟဠော (ထောမနိဓိ)။

ဒေါသပဋိဃ- ဒုဿတိတိ ဒေါသော။ ပဋိဟညတိတိ ပဋိယော။

(၈)

ဓဇ- ဝါတံ ဓဇတိတိ ဓဇော။ ဓဇော ဝိယာတိ ဓဇော။
သွားခြင်းကြိယာ။ မာန တည်းဟူသော တံခွန်။ ကေတု။

ဓန- ဟနန္တိ ဧတေနာတိ ဓန။
ညင်းဆဲခြင်းကြိယာ၊ လေးခြစ်၊ ဣဿာသ။

ဓမ္မ- အတ္တနော ဖလံ ဒဟတိ ဝိဒဟတိတိ ဓမ္မော။
ဆောင်ခြင်း စီမံခြင်းကြိယာသကတ်၊ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားခြစ်၊
ဟေတု၊ ပစ္စယ။

ဓမ္မကထာ- ဓမ္မောယေဝ ကထာ ဓမ္မကထာ။

ဓမ္မကထိက- ဓမ္မံ ကထေတိတိ ဓမ္မကထိကော။

တရား၏ဟောခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ/ကမ္မိ စပ်၊ ဓမ္မကထိကခြင်း၊ ဓမ္မဒေသက။

ဓမ္မကာယ- ဓမ္မသင်္ခါတော ကာယော ဓမ္မကာယော။

ဓမ္မဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်၏ ကာယနှင့် ဝိသေသန/ဝိသေသယစပ်
ဝစနဟေတု။ မြတ်စွာဘုရားခြင် ဝစနိယ။ ဓမ္မသရီရ ဝစနိယတ္ထ။

ဓမ္မဒါယာဒ- ဓမ္မသင်္ခါတံ ဒါယံ ဓမ္မဒါယံ၊ တံ အာဒဒါတိတိ ဓမ္မဒါယာဒေါ။

ဓမ္မနေတ္တိ- နယတိတိ နေတ္တိ၊ ဓမ္မောယေဝ နေတ္တိ ဓမ္မနေတ္တိ။
ဓမ္မ၏အဖြစ်ဟူသော အဝဓာရဏ ဘောဂုဏ်နှင့် ဆောင်တတ်သော သ
ဘောတို့၏ ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်၊ သဒ္ဓဓမ္မကို ဆောင်တတ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မ
သည်။ ဓမ္မပပဒေသ။ ဓမ္မနိတိ။

ဓမ္မာဘိလာပေါ- အဘိလပုတိ ဥစ္စာရိယတိတိ အဘိလာပေါ။ ဓမ္မော အဘိလာပေါ
ဓမ္မာဘိလာပေါ။

ရွတ်ဆိုခြင်းကြိယာသကတ်၊ ပရမတ္ထသဒ္ဓါအစဉ်ခြင်း၊ ဒေသနာ ပရိယတ္တိ။

ဓမ္မရာဇာ- ဓမ္မေ ဣဿရော ရာဇာ ဓမ္မရာဇာ။

ဓမ္မဝိနယ- ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဓမ္မဝိနယော။
ဓမ္မ၏ဝိနယနှင့် ဒေသိတ ပညတ္တကြိယာကိုအကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း
ငဲ့ခြင်းဟုဆိုအပ်သော အညမညပေက္ခသမ္ပန်သည်။ သုတ်အဘိဓမ္မာ
တရားများသည်။ တေပိဋကံ သဒ္ဓမ္မံသာသနံ။

ဓမ္မသာမိ- ဓမ္မဿ ဓမ္မေန ဝါ သာမိ ဓမ္မသာမိ။

ဓာတာ- ဓာရိယိတ္ထာတိ ဓာတာ (တစ်နည်း) ဓာရိယိသုတိ ဓာတာ။
ဆောင်ခြင်းကြိယာ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မခြင်း၊ ဓာရိတာ။

ဓာရ- ဝေဂံ ဓာရေတိတိ ဓာရာ။ (သန္တတိ)

ဝီတာ- မာတာပိတူဟိ ဝေရိယတိတိ ဝီတာ။
ဆောင်ခြင်းကြိယာ သကတ်။ သမီးခြင်း။ ဒုဟိတာ၊ ပုတ္တိ။

ဓူမော- ဓူနာတိ ကမ္မတိတိ ဓူမော။
တုန်လှုပ်ခြင်းကြိယာ၊ မီးခိုးခြင်း၊ အဂ္ဂိပသဝ။

ဓေနေ- ဓာရေတိတိ ဓေနေ။ ယေတိ ပိဝတိ ဣတော ခီရံ ပေါတကောတိ
ဓေနေ။

(၅)

နက္ခတ္တံ- ပုနပျုနံ ဥဒယတ္တာ န ဝီယတေတိ နက္ခတ္တံ။
မကုန်ခြင်းကြိယာ။ နက္ခတ်။ ဇောတိ၊ ဘံ၊ တာရ၊ ဆဏ။

၄+၇ နံပါတ်

နဝ- နတ္ထိံ ခံ ဣန္ဒြိယံ ဧတ္တာတိ နခါ။
 ကာယိန္ဒြေမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်၏ လက်သည်းနှင့်နိဿု+နိဿတစပ်။
 လက်သည်းခြင်း။ ကရဇ။

နဂရေ- န ဂစ္ဆန္တိ နဂါ။ နဂါ ပါသာဒါဒယော ဧတ္ထ သန္တိတိ နဂရံ။ (တဒ္ဒိတိ)နံ
 သံပုဏ္ဏံ ယရံ ဧတ္တာတိ နဂရံ။ (သမာသိ)
 ပြဿာဒ်မသည်၏ မြို့ခြင်နှင့် ဌာနီဌာနအစပ်။ မြို့ခြင်။ ပုရ၊ ရာဇာနိ။

နဂ်လ- ဘူမိနဂ်မနဂ် ကရောန္တော လုနာတီတိ နဂ်လံ။
 ဖြတ်ခြင်းကြိုယာ။ ထွန်တုံးခြင်း။ ဟလံသီရ။

နပ- နစွနံ နစွံ။ နစွာပနံ နစွံ။ နစွံ စ နစွံ စ နစွာ။ (သရူပေကသေသိ)

နဋ- နဋတိတိ နဋော။ (နဋကော)

နဒိ- နဒတိ သန္တတိတိ နဒိ။
 မထင်မရှား အသံပြုခြင်း၊ ဝါ-စီးဆင်းခြင်း၊ မြစ်ခြင်း၊ နိန္ဒဂါ သဝန္တိ သိန္ဒ။

နယော- နိယတိတိ နယော။ နိယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ နယော။
 ဆောင်ခြင်းကြိုယာ။ အနက်ခြင်း။ ဉာယော-ဥပါယော။

နရာ- နေန္တိတိ နရာ။ (နိ+ရ)
 ဆောင်းခြင်းကြိုယာ။ လူခြင်း၊ မနဿ-ပစ္စ-မာနဿ။

နဝဂ်- နဝ အဂါနိ ယဿာတိ နဝဂ်။
 ကိုးပါးသောအဂါ၏ မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးစပ်
 ကိုးပါးသော အဂါရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမသည်။ နဝဂ်သမ္ပန္န။

နဂ- န ဂစ္ဆတိတိ နဂေါ။ (ပဗ္ဗတော) နဂေါ ဝိယာတိ နဂေါ။
 တောင်နှင့် ဆင်တို့၏ သဒိသီ/သဒိသအစပ်သမ္ပန်။

နာဋက- နဋန္တိ နစွန္တိ နာဋက။ (နဋ)

နာနာပေရဇ္ဇကာ- ဝိသိဋ္ဌာနိ ရဇ္ဇာနိ ဝိရဇ္ဇာနိ၊ ဝိရဇ္ဇာနေဝ ဝေရဇ္ဇာနိ၊ နာနာဝိဓာနိ
 ဝေရဇ္ဇာနိ နာနာဝေရဇ္ဇာနိ။ တေသု ဇာတာ နာနာဝေရဇ္ဇာကာ။

နာသိက- နသန္တိ တောယာတိ နာသိကာ။
 ဖျက်ဆီးခြင်းကြိုယာ၊ နာခေါင်းခြင်း၊ နတ္ထ။ နာသာ၊ ယာန။

နာရိ- နရဿ အယံ နာရိ။
 လူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အမျိုးသမီးနှင့် သံ သာမိအစပ်။ (ဣတ္ထိံ၊ သိမန္တနိ)

နာဠိ- နလတိ ဂန္တေတိတိ နာဠိ။
 သီကုံးဖွဲ့စပ်ခြင်းကြိုယာ။ တစ်ကွမ်းစားသောဆန်သည်။ ပတ္ထ။

နာနိယ- နဟာယန္တိ ဧတေနာတိ နာနိယံ။

- စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာ။ ဆပ်ပြာမှုန့်။ နဟာနိယံ။
- နာရ- နယုတိ ဗန္ဓတိတိ နာရ။
- နောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ အကြောခြင်။ သိရာဒမနိ။
- နိကတိ- နိကန္တိယတေ ပတိရူပကေန ဝဗ္ဗိယတေ နိကတိ။ (တန်ခိုး ၅၃၇)
- နိကရိယတေ ပတိရူပကေန ဝဗ္ဗိယတေ နိကတိ။ (ဘာဠိ)
- စီခြင်းကြိယာသကတ်။ အပေါင်းဖြစ်သော သုတ္တန်ခြင်၊ သမူဟ၊ ဂဏ၊ သံယ။
- နိကာယ- နိဗ္ဗိသေသေန စိနောတိ အဝယဝေတိ နိကာယော။
- နိက္ခိတ္တံ- နိက္ခိယတေ ဒေသီယတေတိ နိက္ခိတ္တံ။
- ဟောခြင်းကြိယာ။ (တစ်နည်း) ချခြင်းကြိယာ။ ဟောအပ်သော သုတ္တန်ခြင်၊ ဒေသိတ။ ခိတ္တံ။
- နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍ- ဒုတိ အာဏံ ကရောတိတိ ဒဏ္ဍော။ နိက္ခိတ္တော ဒဏ္ဍော
- ယေနာတိ နိက္ခိတဒဏ္ဍော
- အာဏာကိုပြုခြင်းကြိယာသကတ်။ ဒုတိခြင်။ ကဋ္ဌ၊ ယဋ္ဌိ။
- နိက္ခေပေါ- နိက္ခိယတိ သုတ္တမေတေနာတိ နိက္ခေပေါ။
- နိဂုမ္ပါ- နတ္ထိ ဂုမ္မော ယဿာတိ နိဂုမ္ပံ။
- ပိတ်ဖုံးမှုမရှိခြင်းဟူသော အဘာဝဘောဂုဏ်၏ ပြုခြင်းနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး
- အစပ်။ ပြုစွမ်းနိုင်ခြင်းဂုဏ်(ဒေသနာဉာဏ်)။ အနောနဒ္ဒ၊ အနာဝိဇ္ဇ။
- နိဂါထက။- နတ္ထိ ဂါထာ ဧတ္ထာတိ နိဂါထကံ။
- ဂါထာမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်၏ သုတ္တန်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်သမ္ပန်။
- ဂါထာမရှိသောဗြဟ္မဇာလသုတ်။ ဝေယျာကရဏ။
- နိဂ္ဂေါသ- ပါတုဘာဂေါ ဟောသော နိဂ္ဂေါသော။
- နိစ္စလာ- နတ္ထိ စလာ ယာယာတိ နိစ္စလာ။ (စေတနာ)
- နိစ္စလာ- စလနံ စလော။ နတ္ထိ စလော ဧတိဿာတိ နိစ္စလာ။
- လှုပ်ရှားမှုမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်၏ ရဟန်းပရိသတ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး
- အစပ်။ လှုပ်ရှားခြင်းမရှိသော ရဟန်းပရိသတ်သည်။ နိပ္ပန္နနာ-နိစ္စပလာ။
- နိဇ္ဇဏ- နတ္ထိ ဇော ယဿာတိ နိဇ္ဇဏံ။
- နိဒါနံ- နိဒါတိ ဒေသနံ ဒေသကာလာဒိဝေသေန အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ကတ္တာ
- နိဒေသေတိတိ နိဒါနံ။
- ပြုခြင်းကြိယာသကတ်။ "ဝေ မေ သုတံ" စသော နိဒါနိးစကား(ကာရဏ။
- နိဒါနသောလ္လတ္တ- ကုသလဿ ဘာဂေါ ကောသလ္လံ။
- နိဒါနေ ကောသလ္လံ နိဒါနကောသလ္လံ။

နိဒ္ဒါ- နိဒါတိ သုပတိတိ နိဒ္ဒါ။ နိန္ဒိယတိတိ နိဒ္ဒါ။
အိပ်ခြင်းကြိယာ။ အိပ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်။ သုပိန၊ သောပု၊ မိဒ္ဒ။

နိဒါနံ- နိဒေတိ နိပ္ပိဒေတိ ဖလံ ဇေတေနာတိ နိဒါနံ။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ အကြောင်းခြင်း။ ဟေတု၊ ကာရဏ။

နိပါတ- ပဒါနံ အာဒိမဇ္ဈာဝသာနေသု နိပတတိတိ နိပါတော။
ပုဒ်၏ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးတို့ကျခြင်းကြိယာ။ နိပါတ်ပုဒ်။ နေပါတိကပဒ။

နိဗ္ဗုတိ- နိဂုဏောတိ ဇေတ္တာတိ နိဗ္ဗုတိ။
ငြိမ်းအေးခြင်းကြိယာ။ အသင်္ခတဓာတ်။ နိဗ္ဗာန။

နိဗ္ဗေဋ္ဌန- နိဗ္ဗေဋ္ဌိယံတေ နိဗ္ဗေဋ္ဌနံ။ (အပနယနံ)

နိမ္မိတ- နိမ္မာပိယတေတိ နိမ္မိတံ။

နိမ္မာန- မညတိတိ မာနော။ နတ္ထိ မာနော ယေသန္တိ နိမ္မာနာ။
မာနိမဂ္ဂိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်၏ ပုဂ္ဂိုလ်ခြင်းနှင့်နိဿယနိဿိတအစပ်။
မာနိမဂ္ဂိသောပုဂ္ဂိုလ်။ နိမ္မဒါ။ အနန္တတိ။

နိယျာတိတာ- နိယျာဒိယိသူတိ နိယျာတိတာ။
အပ်နှင်းခြင်းကြိယာ။ နိဂုံးအုပ်ပြီးသော သမာပတ်ရှစ်ပါး၊ နိဗ္ဗာပိတာ။

နိယျာန- နိယျာတိတိ နိယျာနာ။ (သတိ)

နိရတ္တက- နတ္ထိ အတ္ထော ယဿာတိ နိရတ္တကံ။
အနက်အဓိပ္ပါယ်မရှိခြင်း၏ ပုဒ်ဗျည်းနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း
သမ္ပနံ။ အနက်အဓိပ္ပါယ် မရှိ သောပုဒ်ဗျည်း။ အနဓိပ္ပါယ။

နိရယ- နိဂုတော အယော ယသ္မာတိ နိရယော။
နတ္ထိ အယော ဇေတ္တာတိ နိရယော။
ချမ်းသားမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်၏ ငရဲနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။
ငရဲဘုံသည်။ နရက။

နိရဝ- ရယတေ သဒ္ဓိယတေတိ ရဝေါ။ နတ္ထိ ရဝေါ ယဿာကိ နိရဝေါ။

နိရာသင်္ကစိတ္တတာ- အာသင်္ကတိတိ အာသင်္ကော။ ဝိဂတော အာသင်္ကော ယသ္မာတိ
နိရာသင်္ကံ။ နိရာသင်္ကံ စိတ္တံ ယဿာတိ နိရာသင်္ကစိတ္တော။
နိရာသင်္ကစိတ္တဿ ဘာဝေါ နိရာသင်္ကစိတ္တတာ။

ကင်းသောယုံမှားခြင်းရှိသော စိတ်ရှိသူ၏ ကင်းသောယုံမှားခြင်းနှင့် နိဿယ/
နိဿိတအစပ်။ ကင်းသောယုံမှားခြင်းရှိသောစိတ်သည်။ ဝေသာရဇ္ဇစိတ္တတာ။

နိရုတ္တိ- နိဟရိတွာ ဝုစ္စတိတိ နိရုတ္တိ။
ဆိုခြင်းကြိယာ။ ဆိုအပ်သော ပီဂြိုဟ်။ ဝစနတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ။

- နိဝါတ- နတ္ထိ ဝါတော ယတ္ထာတိ နိဝါတော။
- နိဝါသ- နိဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ နိဝါသော။
- နိဿိတကာ- နိဿယန္တိတိ နိဿိတာ။ နိဿိတာယေဝ နိဿိတကာ။
သုတ္တဘောဂုဏ်သည် (ဝါ) မှီခြင်းကြီးယာ။ တပည့်ခြင်း။ သိဿ၊ သာဝကာ။
- နိဿတ္တာ- န သတ္တော နိဿတ္တော။
ပဋိသေဘောဂုဏ်၏ သတ္တနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ သတ္တမှကင်းဆို့တ်သော မြေသည်။ နိဇ္ဇိဝ။
- နိဿီရိကတာ- ကတပုညေဟိ သေဝိယတေတိ သီရိ။ နတ္ထိ သီရိ ဧတေသန္တိ
နိဿီရိကာ။ နိဿီရိကာနံ ဘာဝေါ နိဿီရိကတာ။ (တံ)
- နိဟတပစ္စာမိတ္တ- မိတ္တဿ ပဋိပက္ခော ပစ္စာမိတ္တော။
နိဟတော ပစ္စာမတ္တော ယေနာတိ နိဟတပစ္စာ မိတ္တော။
- နိရောဓ- နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာတိ နိရောဓော။ နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာတိ နိရောဓော။
- နီလ- နီလတိ နီလဝဏ္ဏံ ကရောတီကံ နီလံ။
မည်းနက်စိမ်းညိုအောင်ပြူးခြင်းကြီးယာ။ ညိုသောချည်။ ကဏျ၊ အသိတ၊ ကာဠ။
- နေမိ- နယန္တိ စက္ကန္တိ နေမိ။
ဆောင်ခြင်းကြီးယာ။ အကွပ်ခြင်း။ စက္ကန္တ၊ ပရိယန္တ။
- နေမိတ္ထိကေဟိ- နိမိတ္တံ သမိယန္တေတိ နေမိတ္ထိကာ။ (ဝေဒိကာ)

(ပ)

- ပက္က- ပစ္စိတ္တာတိ ပက္ကံ။
- ပက္ခ- ပက္ခော ယေသံ အတ္ထိတိ ပက္ခိ။
- ပက္ခ- ပတန္တိ ဧတေနာတိ ပက္ခော။ (ပတ-ဂမနေ၊ ကရဏေ၊ ခေါ)
- ပကုဓ- ပကုဇ္ဈတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိကေသု ဗျာပဇ္ဇတီတိ ပကုဓော။
- ပစ္စက္ခ- အက္ခာနံ ဣန္ဒြိယာနံ အဘိမုဒံ ပစ္စက္ခံ။
ဣန္ဒြေတို့၏ ရှေးရှုဖြစ်သောအာရုံနှင့် ဝိသယိဝိသယအစပ်။ ဣန္ဒြေတို့၏ ရှေးရှုဖြစ်သောအာရုံ။ ပတိဂတ၊ သစ္စိကတ။
- ပစ္စက္ခ- အက္ခံ ဣန္ဒြိယံ ပတိဂတံ နိဿိတံ ပစ္စက္ခံ။ အက္ခေန ပတိဂတံ ပစ္စက္ခံ။
ဣန္ဒြေ၏ မှီသောမျက်မှောက်ဖြစ်ခြင်းနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်။ မျက်မှောက် ပြုအပ်သော မျက်မှောက်ပြုအပ်သောဓမ္မ၊ ဣန္ဒြိယဂ္ဂယု။ ပိဋက၊ ပါဠိ။ ဓမ္မ။
- ပစ္စတ္တဝစန- ဝုပ္ပတိ ဧတေနာတိ ဝစနံ။ အတ္တာနံ ပတိ ပစ္စတ္တံ။ ပစ္စတ္တဿ

၄+၇ နံပါတ်

(၄၉)

ဝစနံ ပစ္စတ္တဝစနံ။

ဟောအပ်သောကတ္တား စသည်မှ အသီးသီးသောအနက်၏ ပဌမာဝိဘတ်နှင့်
ဝါစု+ဝါစက အစပ်သမ္ပန်။ ပဌမာဝိဘတ်။ ပဌမာဝိဘတ္တိ။

ပစ္စတ္တရဏ- ပတိ အတ္ထရိတဗ္ဗန္တိ ပစ္စတ္တရဏံ။
ခင်းခြင်းကြိယာ။ အခင်းခြင်း။ ပါဝါရ၊ ကောဇေ။

ပစ္စတ္တိက- ပဋိပက္ခံ အတ္ထယန္တိ ဣစ္ဆန္တိတိ ပစ္စတ္တိကာ။
ဆန့်ကျင်ဘက်ကိုအလိုရှိခြင်းကြိယာ။ ရန်သူ့ခြင်း။ အရိ၊ ဝေရီ။

ပစ္စတ္တိက- ပဋိပက္ခံ အတ္ထယတိ ဣစ္ဆာတိတိ ပစ္စတ္တိကာ။
ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိခြင်းကြိယာ။ ကောပစသောရန်သူ့ခြင်း။ ပစ္စနိကာ။

ပဉ္စနိကာယ- နိဗ္ဗိသေသေန စိနောတိ အဝယဝေတိ နိကာယော။ ပဉ္စ နိကာယာ
ပဉ္စနိကာယာ။

စီခြင်းကြိယာ၊ နိကာယ်ငါးရပ်၊ သမူဟ။

ပစ္စယိက- သဒ္ဓါ ပစ္စေတိ ဧတ္ထေတိ ပစ္စယော။ ပစ္စယောယေဝ ပစ္စယိကာ။
(တစ်နည်း) ပတ္တိသင်္ခါတာ သဒ္ဓါ အယတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထေတိ ပစ္စယိကာ။

ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ပတ္တိဟုဆိုအပ်သော ယုံကြည်ရာဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်။
ပတ္တိယာယိတဗ္ဗကော၊ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗကော။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓ- ပစ္စေကံ ဗုဒ္ဓတိတိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ။

ပစ္စေကဗောဓိ- ပစ္စေကံ ဗုဒ္ဓတိတိ ပစ္စေကဗောဓိ။

ပစ္စုပ္ပန္နိ- ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နော ပစ္စုပ္ပန္နော

ပစ္စိ- ပသီယတိ ဗာဓိယတိ ဧတ္ထေတိ ပစ္စိ။

ညှင်းဆဲခြင်းကြိယာ။ တောင်းခြင်း။ ဘာဇနဝိသေသ၊ ပိဋက။

ပဇာ- ယထာသကံ ကမ္မကိလေသေဟိ ပကာရေန ဇနိယတေတိ ပဇာ။

ပညတ္တိ- ပကာရေန ဉာပိယတိ အတ္ထော တောယာတိ ပညတ္တိ။

သိစေခြင်းကြိယာ။ ပညတ်ရာအခါ။ ပညတ္တ-ဌပိတ-အာဏာ။

ပညတ္တိ- ပညာပိယတေတိ ပညတ္တိ။

ထားခြင်းကြိယာ၊ ခင်းအပ်သော အခင်း၊ ဌပိတ။

ပညာ- ပကာရေန ဇာနာတိတိ ပညာ။

သိခြင်းကြိယာ။ ဝိပဿနာပညာ။ ဝိပဿနာ၊ ဉာဏ။

ပဉ္စ- ပုစ္ဆိတဗ္ဗေတိ ပဉ္စေ။

မေးခြင်းကြိယာ၊ မေးအပ်သောပြဿနာ၊ ပုစ္ဆာ-အနုယောဂ။

ပဉ္စ- ပုစ္ဆိယတေတိ ပဉ္စေ။ (ပုစ္ဆ၊ အနုယောဂ)

- ပဋ္ဌာဏီ- အာဏီဝိယာတိ အာဏီ။ ပဋိဝိရဒ္ဓါ အာဏီ ပဋ္ဌာဏီ။
ဆန့်ကျင်ဘက်ဂုဏ်၏ စို့နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ စို့ မယ်နနှင့်တူသော
ကခြင်း။ သီဆိုခြင်းသည်။ ဝိသုကာ၊ ပဋိဝိရဒ္ဓါ၊ ကိလ။
- ပဋိစ္ဆန္ဒ- ပဋိစ္ဆာဒိယိတ္တာတိ ပဋိစ္ဆန္ဒ။
ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြိယာ။ ဖုံးလွှမ်းအပ်သောအကြောင်း။ ပဋိစ္ဆာဒိတံ။
- ပဋိကမ္မ- ယံ ယံ ကမ္မံ ယထာကမ္မံ။
- ပဋိယ- ပဋိဟညတိတိ ပဋိယော။
ထိုခိုက်ခြင်းကြိယာ။ ဒေါသခြင်။ ဒေါသ၊ ကောဓ၊ ဥပနာဟ။
- ပဋိမဏ္ဍိတ- ပဋိမဏ္ဍိယတေတိ ပဋိမဏ္ဍိတော။
- ပဋိဝိရတော- ပဋိဝိရမတိတိ ပဋိဝိရတော။ (ကင်း၍မွေ့လျော်၏။ သဒ္ဓတ္ထ)
ကင်း၍မွေ့လျော်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ရှောင်ကြဉ်တတ်သော မြတ်စွာဘုရား
ရဟန်းသံဃာသည်။ ဩရတော၊ ဝိရတော။
- ပဋိသမ္ဘိဒါ- ပဋိသမ္ဘိဒတိ တောယာတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ။
ကောင်းစွာဖောက်ခွဲခြင်းကြိယာသကတ်။ ဉာဏ်ခြင်၊ ဉာဏ ပညာ။
- ပဋိသမ္ဘိဒါ- ပဋိသမ္ဘိဒတိတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ။
ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ပဋိသမ္ဘိဒါ(၄)ပါးခြင်။ ဝိဘတ္တာ။
- ပဋ္ဌာဏ္ဍ- ပဋ္ဌာဏ္ဍဒေသေ သဗ္ဗာတံ ပဋ္ဌာဏ္ဍံ။
- ပဋ္ဌမ- ပဋ္ဌိယတေ ဥစ္စရိယတေတိ ပဋ္ဌမံ။
ရွတ်ဆိုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ ရှေးဦးစွာသောဝိနည်းပိဋ
ကတ်သည် ဝစနိယ။ အာဒိ၊ ပုဗ္ဗအဂ္ဂ ပရိယာယ်သဒ္ဓါတို့သည် ဝစနိယတ္ထ။
- ပဋ္ဌမမဟာသင်္ဂီတိ- မေဗဝိနယာနံ သင်္ဂဟေတွာ ဂါယနံ ကထနံ သင်္ဂီတိ။
မဟိယတေ ပူဇိယတေတိ မဟာ။ မဟတိ သင်္ဂီတိ မဟာသင်္ဂီတိ။
ပဋ္ဌမာ စ သာ မဟာသင်္ဂီတိစာတိ ပဋ္ဌမမဟာသင်္ဂီတိ။
- ပဏ္ဍိတ- သုခုမေသု အတ္ထေသု ပဋိတိ ဂစ္ဆတိတိ ပဏ္ဍာ။
ပဏ္ဍာ သဗ္ဗာတာ အဿ အတ္ထိတိ ပဏ္ဍိကော။
ပညာဏ်ပညာရှိနှင့် နိဿိတနိဿယအစပ်။ ပညာရှိခြင်။ မေဓာဝီ၊ ဘူရိဝိဒ္ဓ။
- ပဏ္ဍ- ပူရယတိတိ ပဏ္ဍံ။
ပြည့်ခြင်းကြိယာသကတ်။ အက္ခရာခြင်။ ဝဏ္ဏ၊ တာလ။
- တစ်နည်း- ပဏီယတိ ဝေါဟရိယတိတိ ပဏ္ဍံ။
ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြိယာ။ ရေးသားအပ်သော အမည်ပညာ။ လေခ၊ ဝဏ္ဏ။
- ပဏ္ဍ- ပတတိ အစိရေနာတိ ပဏ္ဍံ။ (သစ်ရွက်) ဒလ၊ ပလာသ၊ ဆဒန။

၄+၇ နံပါတ်

(၅၁)

- ပတ္တ- ပတတိ ယတ္ထ သောတိ ပတ္တော။
ကျခြင်းကြိယာ။ သပိတ်ခြပ်။ ပါတိ၊ ဘာနေ။
- ပတ္တိယာယိတဗ္ဗာ- ပတ္တိယာ အယိတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ ပတ္တိယာယိတဗ္ဗာ။ (ဝါစာ)
ပတ္တိယာယိတဗ္ဗာ ဧတဿ အတ္တိတိ ပတ္တိယာယိတဗ္ဗကော။
ယုံကြက်ခြင်းဖြစ်ထိုက်သော စကားခြစ်၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိဿိတနိဿယအစပ်။
ယုံကြည်ထိုက်သော စကားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ခြစ်။
- ပတိကိဋ္ဌတရံ- ပဋိကိဋ္ဌိယတေတိ ပဋိကိဋ္ဌံ။ ဝိသေသေန ပတိကိဋ္ဌံ ပဋိကိဋ္ဌတရံ။
ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြိယာ။ နိဟိန၊ လာမ။
- ပန္နိ- ပနိယတိ အဘိတ္တဝိယတိတိ ပန္နိ။
ပနိယတေ ဗျဝဟရိယတေတိ ပန္နိ။
ချီးမွမ်းခြင်းကြိယာ။ အစဉ်အတန်းသောတိုင်ခြစ်၊ မာလာ၊ ဝီထိ-ပါဠိ။
- ပထ- ပထတိ ယာတိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိဝါ ပထော။
- ပထဝီ- ပထဝတိ ဧတ္တာတိ ပထဝီ။
သွားခြင်းကြိယာ။ မြေခြစ်။ ဘူမိ။
- ပဒီပ- ပကာရေန ဒိပ္ပဒိတိ ပဒီပေါ။
ထွန်းလင်းခြင်းကြိယာ။ ဆီမီးခြစ်။ ဒီပ-ပဇ္ဇောတ။
- ပဒုမ- ပဇ္ဇတိ ဒေဝပူဇာဒိ ယာတိတိ ပဒုမံ။ ပမှိ ပက်မှိ ဒဝတိ ရူဟတိတိ
ဝါ ပဒုမံ။
ညွှန်နှင့်ပေါက်သောကြာတို့၏ နိဿယနိဿိတအစပ်။ ပဒုမ္မာကြာ။ ဥပ္ပလ၊
ဝါရိဇ၊ ပုဏ္ဏရိက။
- ပဒုမ- ပဇ္ဇတိ ဂစ္ဆတိတိ ပဒုမော။
သွားခြင်းကြိယာ။ ပဒုမ္မာကြာခြစ်။ ပက်ရဟ၊ ပေါက္ခရ။
- ပဒေသ- ပဒိဿိတိတိ ပဒေသော။
ညွှန်ပြခြင်းကြိယာ။ အရပ်ဒေသ။ ဒိသာ။
- ပဓာန- ပဒဟတိ ဧတေနာတိ ပဓာနံ။ (အနယုတ္တံ)
- ပဓာနိက- ပဓာနံ အနယုတ္တန္တိတိ ပဓာနိကာ။ (ကမ္မဋ္ဌာနိက၊ ယောဂိနော)
- ပန္နရသ- ပဉ္စဟိ အဓိကာ ဒသ ပန္နရသ။ ပဉ္စစ ဒသစ ပန္နရသ။
- ပဗ္ဗဇံ- ပဗ္ဗဇိတဿ ဘာဝေါ ပဗ္ဗဇံ။ ပဌမမေဝ ဝဇိတဗ္ဗန္တိ ပဗ္ဗဇံ။
ရဟန်းနှင့် ရဟန်းအဖြစ်၏ နိဿယနိဿိတအစပ်။ ရဟန်းအဖြစ်ဟူသော
ဇာတ်။ သာမညံ။
- ပဗ္ဗဇ- ပရိစဇိတွာ ဝဇေတိတိ ပဗ္ဗဇော။

ချဉ်းကပ်ခြင်းကြိယာ။ ရဟန်းခြမ်း၊ ဣသိ၊ အနဂါရိယ။

ပဗ္ဗတ- ပဗ္ဗ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ပဗ္ဗတော။

ပဗ္ဗ အဿ အတ္ထိတိ ပဗ္ဗတော။ (ပဗ္ဗ+တ)နိတိ-ဓာတု)

အဖုအထစ်၏ တောင်နှင့်နိဿိတ နိဿယစပ်၊ တောင်ခြမ်း၊ ဂိရိ-သေလ-

ပဘာ- ပကာရေန ဘာတိ ဒိဗ္ဗတိတိ ပဘာ။

ထွန်းပခြင်းကြိယာ။ အရောင်အဆင်း။ ရံသိ၊ အာဘာ၊ ဒိတ္တိ။

ပဘာယ- ပကာရေန ဘာတိတိ ပဘာ။ (အရောင်)

ပမာဏ- ပမီယတေတိ ပမာဏံ။

နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကြိယာသကတ်- နှိုင်းယှဉ်အပိသော အရာဝတ္ထုခြမ်း-ပရိမာဏ မတ္တာ ၊ မာန။

ပမုခ- ပတနံ မုခံ ပမုခံ။

ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဂုဏ်၏ အဦးအစနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ်။ ဂန္ဓကုဋီ၏ အဦး စမှန်သည်။ အာဠိန္ဒ။

ပရမ- ပရံ ပစ္စနိကံ မာရေတိတိ ပရမံ။

ပရတိ အတ္တနော ဥတ္တမဘာဝံ ပါလေတိ ပူရေတိတိ ပရမံ။

စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာ။ မဖောက်ပြန်သောအနက်။ ဥက္ကမ၊ အဝိပရိတ။

ပရမ- ပရတိ ပါလေတိ ပူရေတိတိ ပရမံ။

စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ပြည့်စုံခြင်းကြိယာ။ မြတ်သောနိဗ္ဗာန်။ ဥတ္တမ၊ အဂ္ဂ၊ သေဋ္ဌ။

ပရမတ္ထ- ပရမော အဝိပရိတော အတ္ထော ပရမတ္ထော။ ပရမဿ အတ္ထော ပရမတ္ထော။

မဖောက်မပြန်ခြင်းဂုဏ်၏ အနက်ခြင်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးအစပ်သမ္ပန်။

ပရမတ္ထတရားခြင်း။ အဝိပရိတတ္ထ ပရိယာယ်။

ပရိက္ခာရ- ယညံ ပရိကရောန္တိ ပရိက္ခာရ။ (သမ္ဘာရာ၊ ပရိဝါရာ)

ပရိခါ- ပရိသမန္တတော ခညတေတိ ပရိခါ။ (ဒီသိကာ)

ပရိဂ္ဂဟ- ပရိဂ္ဂယုတေတိ ပရိဂ္ဂဟ။ (သတိ)

ပရိစာရက- ပရိစာရေတိတိ ပရိစာရကော။

လှည့်လည်ခြင်းကြိယာ။ အလုပ်အကျွေးသာမဏေ။ ဥပဋ္ဌာကာ။

ပရိစ္ဆေဒ- ပရိစ္စိယတေတိ ပရိစ္ဆေဒါ။

ပိုင်ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ပိုင်းဖြတ်အပ်သောစကားခြင်း။ ပရိယန္တ၊ မရိယာဒ။

ပရိတ္တ- ပရိသမန္တတော ဒါယတိ အဝဇဏ္ဍိယတိတိ ပရိတ္တံ။

ပရိတ္တကံ- ပရိသမန္တတော ဒါယတိ ပရိစ္ဆိန္ဒိယတိတိ ပရိတ္တံ။
ပရိတ္တမေဝ ပရိတ္တကံ။

ပိုင်းဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ အနည်းငယ်သောအရာဝတ္ထု။ ဒုဒ္ဒါ၊ အပ္ပ၊ တနု။

ပရိနိဗ္ဗာန- ပရိနိဗ္ဗာယတိတိ ပရိနိဗ္ဗာနော။ (ပရိနိဗ္ဗူတော)

ပရိနိဗ္ဗုတ- ပရိနိဗ္ဗာယတိတိ ပရိနိဗ္ဗုတော။

တစ်နည်း- ပရိနိဗ္ဗုတိတိ ပရိနိဗ္ဗုတော။

ငြိမ်းအေးခြင်းကြိယာ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။
ပရိနိဗ္ဗာန၊ နိဗ္ဗုတိ။

ပရိပုန္ဓ- ပရိပထန္တိ ဧတ္ထာတိ ပရိပုန္ဓော။

သွားခြင်းကြိယာ။ လမ်းခြင်။ ပထေထာ၊ အဒ္ဓါ။

ပရိပုစ္ဆာ- ပရိပုစ္ဆိယတေ ပရိပုစ္ဆာ။

မေးမြန်းခြင်းကြိယာ၊ မေးမြန်းအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်၊ ပဉ္စ-အနုယောဂ။

ပရိဗာဟိရော- ပရိဗဟိ ဇာတော ပရိဗာဟိရော။

ပရိဗဟိပုဒ် ဤရပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း ၊ အပဏါ ဖြစ်သော စီပွားနှင့်
ဌာနီ/ဌာနအစပ်သမ္မန်၊ စီးပွားမှ အပဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဗဟိဒ္ဓ။

ပရိဗ္ဗာဇက- ပရိစ္စဇိတွာ ဝဇတိတိ ပရိဗ္ဗာဇကော။

စွန့်ခွာခြင်းကြိယာ၊ ပရိဗ္ဗူဇိဒြဗ်၊ တာပသ-ဣသိ။

ပရိမာဏာ- ပရိမိယတိတိ ပရိမာဏံ။

ပရိယတ္တိ- ပရိပုဏိတဗ္ဗာတိ ပရိယတ္တိ။

သင်ယူခြင်းကြိယာသကတ်။ ဝိနည်းပရိယတ်ဒြဗ်။ ပိဋကံ၊ ပါဠိ၊ ဓမ္မ။

ပရိယန္တ- ပရိအမတိ ဂစ္ဆတိတိ ပရိယန္တော။ အန္တ၊ ပန္တ။

ပရိယန္တဝတိ- ပရိယန္တော အဿာ အတ္တိတိ ပရိယန္တဝတိ။

အဆုံးအပိုင်းအခြား၏ စကားဒြပ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးအစပ်။ အဆုံးအပိုင်း
အခြားရှိသောစကားသည်။ ပရိစ္ဆေဒဝတိ။

ပရိသဇ္ဇာ- ရဇညာ ပရိသတိ ဘဝါ ပါရိသဇ္ဇာ။

ပရိသတ်နှင့်ဖြစ်သော အစေအပါးတို့၏ အဝယဝိ+အဝယဝအစပ်။

စေခိုင်းခြင်းကိုပြုတတ်သော အစေအပါး။ အာဏတ္တိကရ။

ပရိယာယ- ပရိယာယတိ ပရိဝတ္တတိတိ ပရိယာယော။ (ဝါရော)

ပရိယာယတိ အတ္တနော ဖလံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပဝတ္တတိတိ

ပရိယာယော။ (ကာရဏ)

ပရိယာယ- ပရိယာယေတိ ဒေသေတဗ္ဗပတ္တံ ပဋိပါဒေတိတိ

ပရိယာယော။

ပြီးစေခြင်းကြိယာသကတ်။ ဒေသနာဒကတ်ခြင်း။ ဒေသနာ။

ပရိယုဋ္ဌာန- ပရိယာဒိတွာ ဥဋ္ဌာနံ ပရိယုဋ္ဌာနံ။

ထက်ဝန်းကျင်မှထကြွခြင်း ကြိယာသကတ်။ ကိလေသာတရား၊ ဝိတိက္ကမ။

ပရိယောသန- ပရိယောသာပေတိတိ ပရိယောသာနံ။

ပြီးဆုံးခြင်းကြိယာ။ အဆုံးဖြစ်သောဓမ္မသည်။ အဝသာန။

ပရိဝဇ္ဇော- ပရိပဋ္ဌတိ ပရမ္ပရဘာဝေန သမန္တတော အာဝဇ္ဇတိတိ ပရိဝဇ္ဇော။

ခြာရှ်လည်ခြင်းကြိယာ။ ဆွေမျိုးခြင်း။ အာဝဇ္ဇ၊ ပရမ္ပရ။

ပရိဝေဏ- ပရိဝေဏီယတေဟိ ပရိဝေဏော။

ပိုင်းဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ ကျောင်းပိုင်းပရဝဏ်သည်။ အာရာမ။

ပရိဿယ- ပရိသမန္တတော သေတိ ပဝတ္တတိတိ ပရိဿယော။

ထက်ဝန်းကျင်းမှ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ဘေးရန်များဘယ ဥပဒ္ဒဝ။

ပရိသာ- ပရိသမန္တတော သေန္တိ အသန္တိ ပရိသာ။

ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖြစ်ခြင်း၊ ပရိသတ်ခြင်း၊ သဘာ။

ပရိသုဒ္ဓ- ပရိသုဇ္ဈတိတိ ပရိသုဒ္ဓေါ။

စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာ။ စင်ကြယ်သောဓမ္မသည်။ သုဒ္ဓ။

ပလာလ- ပလိယတေတိတိ ပလာလံ။

ရိတ်ခြင်းကြိယာ။ ကောက်ရိုးခြင်း၊ နိပ္ပလ။

ပလိတေသု- ပစ္စန္တေတိ ပလိတာနိ။ (ပစ+ကူတ)

ကျက်ခြင်းကြိယာ။ ဆံဖြူခြင်းသည်။ သုက္ကကေသာ-

ပလိဗုန္ဒန- ပရိဗုန္ဒတိတိ ပလိဗုန္ဒနော။

နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ကိလေသာ။ ဂဏ္ဍန။ ဂုဏ္ဍန။

ပဝန- *ဝနန္တိ ဘန္တိ တန္တိ ဝနံ။ ဘုသံ ဝနံ ပဝနံ။

ဘုသတ္တဘောဂုဏ်၏ တောခြင်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ်။ ကြီးမားသော

တော။ မဟာရည၊ မကောဝန။

ပဝရံ- ပကဠေဟိ ဝရိယတိတိ ပဝရံ။

ပသန္တံ- ပသီဒတိတိ ပသန္တော။

ပသု- ပသီယတိ ဗာဓိယတိ သာမိကေဟိတိ ပသု။

ညှင်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်။ သားကောင်းခြင်း။ မိဂ။

ပဠာသ- ပဒုသီယတေတိ ပဠာသော။

(တစ်နည်း) အတိဝိယ လသီယတေတိ ပဠာသော။

အလွန်အကျွံခြင်းကြီးကြီး။ အပြိုင်ပြောဆိုအပ်သောစကား။ ယုဂဂါဟ။

ပသေနဒိ- ပစ္စာမိတ္တံ-ပရသေနံ ဇိနာတိတိ ပသေနဒိ။
ပသေနပိ သြဒနသုပဗျဂ္ဂနာဒိ ဒီယတိ အသာတိ ပသေနဒိ။

ပါကဋ- ဒဿနံ ကဋတိတိ ပါကဋ္ဌာ။
ပြုခြင်းကြီး။ ဒေသနာ၊ ဝိသုတ-ချာတံ။

ပါကာရ- ပရိသမန္တတော ကရိယတိတိ ပါကာရော။
ထက်ဝန်းကျင်ပြုခြင်းကြီး။ နံရံခြင်။ ဝရဏ။

ပါစိန- ပဌမံ ပါတော အန္တတိ ရဝိ ယဿန္တိ ပါစိ။ (ပါစိနံ) ဓာနံ၊ ဋီ။
တစ်နည်း- အန္တတိ ပုဗ္ဗဘာဝမာပဇ္ဇတေတိ ပါစိနံ။ ဓာနံ၊ ဋီ။

ပါဌ- ရှေ့အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်းကြီး။ ရှေးဖြစ်သောတံခါးခြင်။ ပုဗ္ဗ၊ ပုရ။
ပဋိယတေ ဥစ္စာရိယဇောတိ ပါဌော။

ပါဏ- ရွတ်ဆိုခြင်းကြီး။ ရွတ်ဆိုအပ်သော ဣစ္ဆာနင်္ဂလပါဌ်။ ပါဠိ၊ တန္တိ။
ပဏန္တိ ဇိဝန္တိ သတ္တာ ယေနာတိ ပါဏော။ (ဇိဝိတိန္တိယံ)

ပါဏ- ပဏန္တိ ဇိဝန္တိ သတ္တာ ဇောနာတိ ပါဏော။
ပါဏော အဿ အတ္ထိ ပါဏော။ (သတ္တာ)
အသက်ရှင်ခြင်းကြီးကြီးသကတ်။ အသက် (ဝါ) သတ္တဝါခြင်။ ဇိဝိတံ။
ဇိဝိတိန္တိယံ သတ္တဝါနှင့် ဌာနိဌာနအစပ်။ သတ္တဝါ။ သရီရိ၊ ဘူဟ၊ သတ္တ။

ပါဏ- ခုဒ္ဒေါ ပါဏော ပါဏကော။
ငယ်သောဂုဏ်၏ သတ္တဝါနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးအစပ်။ ငယ်သောသတ္တဝါ။
ခုဒ္ဒသတ္တ။

ပါတရာသံ- ပါတော အသိတဗ္ဗန္တိ ပါတရာသော
ပါတရာဘတ္တံ- ပါတရာသံ ဘတ္တံ ပါတရာသဘတ္တံ

နံနက်အခါ၌ စားအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်နှင့်ဆွမ်းတို့၏
ဂုဏ်/ဂုဏေးအစပ်သမ္ပန်သည်။ နံက်စာ၊ ပုရောဘက္ခ။

ပါထေယျံ- ပထေ ဟိတံ ပါထေယျံ။
လမ်း၏ရိက္ခာနှင့်ဌာန/ဌာနိစပ်၊ ရိက္ခထုတ်၊ သမ္ပလ။

ပါဒ- ပဇ္ဇန္တိ ဇောဟိတံ ပါဒါ။ (စရဏ)
ပါပ- ပါပေန္တိတိ ပါပါနိ။

ရောက်စေခြင်းကြီး။ မကောင်းမှုအကုသိုလ်ခြင်။ ကိဗ္ဗိဿ၊ ခဝရ၊ အဃ။
ပါပ- ဒုဂ္ဂတိ ပါပေတိတိ ပါပေါ။

ရောက်ခြင်းကြီး။ အကုသိုလ်။ အကုသလံ၊ အပုည။

ပါပိစ္ဆတာ- ပါပါ ကုက္ကု ယဿာတိ ပါပိစ္ဆော။ ပါပိစ္ဆဿ ဘာဝေါ ပါပိစ္ဆတာ။
ယုတ်မာသောအလိုရှိသူ၏ ယုတ်မာသောအလိုနှင့် နိဿယ/နိဿိတ အစပ်၊
ယုတ်မာသောအလိုသည်။ ကုဿာပဂတ။ သတ္တဝါဒြမ်။

ပါယာသ- ပါတဗ္ဗောတိ ပါယော။ အသိတဗ္ဗောတိ အာသော။
ပါယောစ သော အာသောစာတိ ပါယာသော။
စားသောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသောဂုဏ်၏ ဘောဇဉ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး
စပ်။ စားသောက်ထိုက်သော အစာဒြမ်။ ပရမန္ဓ၊ဒေဝိန္ဒူ။

ပါရမိ- ပရမာနံ ကမ္မံ ပါရမိ။

ပါရမိယော- ပရမာနံ ကုမာ ပါရမိယော။
မြင့်မြတ်သောဘုရားရှင်၏ ပါရမိကုသိုလ်နှင့် နိဿယ နိဿိတ အစပ်သမ္ပန်၊
ပါရမိအလုပ်တို့သည်။ အဓိကာရ။

ပါဝစန- ပစာနံ ဝစနံ ပါဝစနံ။ပကဋ္ဌံ ဥတ္တမံ ဝစနံ ပါဝစနံ
မြတ်သောဂုဏ်၏ စကားနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးစပ်။ မြတ်သောစကားဒြမ်။
သေဋ္ဌဝစန၊ ဥတ္တမဝစန။

ပါသာဏ- ပသနတိ ဗျာပေတိတိ ပါသာဏော။ ပသတိ ဗန္ဓတိတိ
ပါသာဏော။
ပျံ့နှံ့ခြင်းကြိယာ။ ကျောက်သားဒြမ်။ သေလာ၊အသွာ၊ဥပလ။

ပါသာဒ- ပသီဒန္တိ နယနမနာနိ အတြာတိ ပါသာဒေါ။
ကြည်လင်ခြင်းကြိယာ။ ပြသားဒြမ်။ ယူပ။

ပါသာဒိကာ- ပသာဒံ ဇနေန္တိတိ ပါသာဒိကာ။

ပါဠိ- ပါတိ ရက္ခတိတိ ပါဠိ။
စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာ၊ ပါဠိတော်ဒြမ်၊ တန္တိ။

ပါဠိပဒံ- ပါဠိသင်္ခါတံ ပဒံ ပါဠိပဒံ။
ပါဠိဟုဆိုအပ်သော သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်၏ပုဒ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။
ပါဠိဟုဆိုအပ်သောပုဒ်။ ဓမ္မပဒ၊ ပါဠိကောဋ္ဌာသ။

ပိကာရ- ပိက္ကတိ ကရိယတိ ဥစ္စာရိယတိတိ ပိကာရော။

ပိဋကံ- ပိဋိယတိ သဒ္ဓိယတိ ပရိယာပုဏီယတိတိ ပိဋကံ။ (ဋီကာသစ်)
အသံပြုခြင်းသင်ယူခြင်းကြိယာသကတ်။ ပိဋကတ်တော်ဒြမ် (ဝါ) ဗုဒ္ဓဝစန
ဒြမ်။ ပရိယတ္တိ။

ပိဋ္ဌ- ပိဋ္ဌိယတိ ဟိသိယတိ ပိဋ္ဌတိ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ဓာရေတိတိ ပိဋ္ဌံ။

ပိဋ္ဌိ- ပိဋ္ဌိယတိ သံဃာဋီယတိတိ ပိဋ္ဌိ။(ပိဋ္ဌိ)

၄+၇ နံပါတ်

(၅၇)

ပေါင်းစုခြင်းကြိယာ။ ကျောက်ကုန်းခြမ်း။ ပိဋ္ဌ။

ပိတာ - ပါတိ ရက္ခတိတိ ပိတာ။ (တာတ၊ ဇေနက)

ပိတာမဟ - ပိတု ပိတာ ပိတာမဟော။ (ပိတအနက် အာမဟပစ္စည်းသက်)

ပိဗ္ဗလိက - ပိယံ ဖာလေတိတိ ပိဗ္ဗလံ။ ပိဗ္ဗလမေဝ ပိဗ္ဗလိကံ။

ခွဲခြင်းကြိယာ။ သင်တုန်းစားငယ်၊ သတ္တက။

ပိယ - ပိယာယိတဗ္ဗောတိ ပိယော။

ပိသာစ - ပိသိတ မံသံ အသတိ ဘက္ခတိတိ ပိသာစော။

ခုဒ္ဒါ ပိသာစာ ပိသာစက။

စားခြင်းကြိယာ။ မြေဘုတ်ဘီလူးခြမ်း။ ပေတ၊ ယက္ခ။ (ကုဝေရာနုစရော)

ပိတာ - ပိပိယတိတိ ပိတာ။

သောက်ခြင်းကြိယာသကတ်။ သောက်အပ်သောဆေးသည်။ ပိပိတာ။

ပိတိ - ပိဏေတိတိ ပိတိ။ ပိဏယတိတိ ပိတိ။

ပုဂ္ဂလ - ပုတိသခါတံ အာဟာရံ ဂလတိ အဒတိတိ ပုဂ္ဂလော။

ခဲစားခြင်းကြိယာ။ ပုဂ္ဂိုလ်ခြမ်း၊ သတ္တ သရီရ ပါဏ။

ပုစ္ဆာ - ပုစ္ဆိယတေတိ ပုစ္ဆာ။

မေးမြန်းခြင်းကြိယာ။ မေးမြန်းအပ်သော ပုစ္ဆာ။ ပဗ္ဗ၊ အနုယောဂ။

ပုစ္ဆာဝသိက - ပုစ္ဆာ ဝသော အဿ အတ္တိတိ ပုစ္ဆာဝသိကော။ (ပုစ္ဆာဝသဝန္တော)

ပုည - ပုနာတိ သောစေတိတိ ပုညံ။

စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာ။ ကောင်းမှုခြမ်း၊ ကုသလ သုက္က သုကရ။

ပုညကမ္မ - ပုညံစ တံ ကမ္မဉ္စာတိ ပုညကမ္မံ။

စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာ။ ကောင်းမှုခြမ်း၊ ကုသလ၊ သုက္က။

ပုဋေ - ပုဋိယတိတိ ပုဋော။

ပူးယှဉ်ခြင်းကြိယာ။ အထုတ်ခြမ်း၊ ဘဏ္ဍိက။

ပုဋ်သေ - အသိတဗ္ဗံ ဘက္ခိတဗ္ဗန္တိ အာသံ (အန္တံ)

ပုဋေန နေတွာ အာသံ ပုဋေသံ။

ပုဋော - ပုစ္ဆိယတေတိ ပုဋော။

မေးခြင်းကြိယာ။ အမေးခံအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ပုစ္ဆိတံ။

ပုတ္တ - ပေါသိယတေတိ ပုတ္တော။

မွေးမြူခြင်းကြိယာ။ သာခြမ်း၊ သြရသ၊ အကြဇ၊ တနဇ။

ပုထု - ပုထတိ မဟန္တဘာဝေန ပတ္ထရတိတိ ပုထု။

ပျံခြင်းကြိယာ။ များသောစိတ်၊ များသောအာရုံ။ ဗြဟ္မ၊ မဟန္တ၊ ပိပုလ။

ပုထုစိတ္တသမာယောဂေါ-ပုထုနိ စိတ္တနိ ပုထုစိတ္တနိ၊ တေဟိ သမာယောဂေါ။
 ပုထုအာရမ္မဏံ- ပုထုနိ အာရမ္မဏာနိ တေသာာတိ ပုထုအာရမ္မဏံ။
 ပုပ္ဖ- ပုပ္ဖတိတိ ပုပ္ဖံ၊ ပွင့်ခြင်းကြိယာ။
 ပုဗ္ဗ- ပုဗ္ဗတိတိ ပုဗ္ဗော။

ပြည့်ခြင်းကြိယာ။ ရှေးဖြစ်သောယောက်ျား။ အာဒိ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ-နိဝသီယိတ္တာတိ နိဝါသော၊ ပုဗ္ဗေ နိဝါသော
 ပုဗ္ဗေနိဝါသော၊ ပုဗ္ဗေ နိဝါသဿ အနုဿတိ
 ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ။ တာယ ဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ။

ပုရ- ပုနာတိ ပူရေတိ ရက္ခတိ ပရစက္ကဒုဂ္ဂတယာတိ ပုရံ။
 စင်ကြယ်ခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာ။ မြို့ဖြစ်။ (နဂရ-ရာဇဌနိ)

ပုရိမော- ပုရေ ဘဝေါ ပုရိမော။
 ရှေးကာလနှင့် ဖြစ်သောအနက်တို့၏ ကာလ ကာလဝန္တအစပ်၊ ရှေးဖြစ်သော
 အနက်ခြင်၊ အာဒိဘူတ။ပုဗ္ဗိက

ပုရိသ- ပုရေ ဥစ္စေ ဌာနေ သယတိတိ ပုရိသော။
 ပုရောဟိတ- ပုရေ ဓာတိ တိဋ္ဌတိတိ ပုရောဟိတော။
 ရှေးဌာန၏ တည်တတ်သောပုဏ္ဏားနှင့် ဌာန+ဌာနိ။ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား။
 မန္တနီ၊မတိသဇီဝေါ။

ပူတိ- ပူယတိတိ ပူတိ။
 ပူတိ- ပူယတေတိ ပူတိ။
 ပေတ္တိဝိသယ- ပရလောကံ တေ ဂစ္ဆတိတိ ပေတ္တိ။ ပေတ္တိနံ ဝိသယော
 ပေတ္တိဝိသယော။

ပေါက္ခရ- ပေါသီယတေတိ ပေါက္ခရံ။
 တိုးပွားခြင်းကြိယာ။ ကြားခြင်။ ပဒုမ၊ပင်ရဟ။
 ပေါက္ခရဏီ- ပေါက္ခရေန ယောဂါ ပေါက္ခရဏီ။
 ကြာ၏ ရေကန်နှင့် ဌာနိ၊ဌာနအစပ်။ရေကန်။ ဥဒကသောဏ္ဍိ။
 (တစ်နည်း)ရေနှင့်ယှဉ်သော ကံတို့နှင့်နိဿယ/နိဿိတစပ်၊ရေကန်၊ခါတ။

ပေါရာဏ- ပုရောဘဝါ ပေါရာဏာ။
 ပံသု- ပံသတိ သောဘာဝိသေသံ နာသေတိတိ ပံသု။
 ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာသင်္ကတံ။ မြေမှုန့်ခြင်။ ရဇော၊ ရေဏှ၊ဓူလီ။
 ပံသုပိသာစက- ပံသုသ္မိ-နိဿိတာ ပိသာစကာ ပံသုပိသာစကော။

(၆)

- ဖရသ- ပရေ ဇေန ဥဿာပေတိ ဒါဟေတိတိ ဖရုဿာ။
လောင်မြိုက်ခြင်းကြိယာ။ ကြမ်းတမ်းသောစကားခြင်။ စဏ္ဍာ၊ကက္ခဋ္ဌ၊ခရ။
- ဖလ- ဖလတိ ပုတ္တံ ဇေတေနာတိ ဖလံ။
ပြီးစေခြင်းကြိယာ။ ဝိပါက၊အာနိသံသ။
- ဖလ- ဖလတိ နိပ္ပဇ္ဇတံ ဇေတေနာတိ ဖလံ။
ပြီးစီးခြင်းကြိယာ။ အကျိုးတရားခြင်။ ဝိပါက၊အာနိသံသ။
- ဖ(ဝံ- ဖလတိ ဇေတေန ပုတ္တန္တိ ဖလံ။
ပြီးစီးခြင်းကြိယာ။ အသီးခြင်။ အာမ၊ပက္က။
- ဖာသုကာ- ပါတိ ရက္ခတိတိ ဖာသု။ ဖာသုယေဝ ဖာသုကာ။
စောင်းခြင်းကြိယာ။ နံရိုးခြင်။ ဖာသုလိကာ။

(၇)

- ဗန္ဓု- ဗန္ဓိယတေတိ ဗန္ဓု။
နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ ဆွေမျိုးခြင်။ ဉာတိ၊သာလော၊ဟိတ။
- ဗလံ- ဗလတိတိ ဗလံ။
ဆန့်ကျင်ဘက်ကိုလွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း၊ မတုန်လှုပ်ခြင်းကြိယာ။ ဝီရိယသည်။
ထာမ၊ဝီရ။
- ဗလဝ- ဗလံ အဿ အတ္တိတိ ဗလဝံ။
- ဗဟု- ဗံဟတိ ဝုဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိတိ ဗဟု။ (ဗံဟ+၃)
ကြီးပွားခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု၊ များသော
ကျေးဇူးသည် ဝစနိယ။ ပစုရ၊ ဗဟုလ-ဟူသော ပရိယာယ်-ဝစနိယတ္ထ။
- ဗဟုကာ- ဗဟန္တိ ဝပိံ ဂစ္ဆတိတိ ဗဟု၊ ဗဟုယေဝ ဗဟုကာ
- ဗဟုကာရတ္တာ- ဗဟု ကာရော ယဿာတိ ဗဟုကာရော၊ တဿ
ဘာဝေါ ဗဟုကာရတ္တံ။
- ဗဟုံ- ဗံဟတိ ဝုဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိတိ ဗဟု။
- ဗာလာ- အဿာသပဿမတ္တေန ဗလန္တိ ဇိဝန္တိတိ ဗာလာ။
အသက်ရှူခြင်းကြိယာ၊ လူမိုက်ခြင်။ ဒတ္ထ၊ဇဠ။
- ဗာဟု- ဝဟတိ အနေနာတိ ဗာဟု။ (ဘုဇ+ဗာဟာ)
- ဗျဉ္ဇန- ဗျဉ္ဇိယတိ အတ္တော ဇေတေနာတိ ဗျဉ္ဇနံ။

- (တစ်နည်း) ဗျဇ္ဇိယတိ အတ္ထော ယယာတိ ဗျဇ္ဇနံ။
ထင်ရှားခြင်းကြိယာ။ ပြအပ်သော ဗျည်းခြင်း။ အက္ခရာပဒ။
- ဗျဇ္ဇနာနိ- ဗျဇ္ဇိယတိ အတ္ထော ဧတေဟိတိ ဗျဇ္ဇနာနိ။
ထင်ရှားခြင်းကြိယာ။ ပုဒ်ဗျည်းသည်။ ဝဏ္ဏ၊ အက္ခရာ။
- ဗျာကရဏ- ဝိသေသေန အာကရိယန္တေ အနေန သဒ္ဒါတိ ဗျာကရဏံ။
ပြုခြင်းကြိယာ။ သဒ္ဒါကျမ်းသည်။ သဒ္ဒသတ္ထ၊ ကပ္ပ။
- ဗြဟ္မ- ဗြဟ္မတိ ဝုဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိတိ ဗြဟ္မံ။
ကြီးပွားခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကြိယာ။ မြတ်သောအကျင့်ဟူသော သာသနာ။
(တစ်နည်း)တိုးပွားခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကြိယာ။ မြတ်သောမြို့။ သေဋ္ဌဥတ္တမ။
- ဗြဟ္မာ- ဗြူဟတိ ဝုဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိတိ ဗျာနာဒိဂုဏေဟိတိ ဗြဟ္မာ။
တိုးပွားခြင်းကြိယာ။ ဗြဟ္မာခြင်း။ ဝိတာမဟ၊ ပဇာပတိ။
- ဗြဟ္မစရိယံ- ဗြဟ္မဉ္စ တံ စရိယဉ္စာတိ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ဗြဟ္မေဟိ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။
မြတ်သောဂုဏ်၏ အကျင့်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ မြတ်သောအကျင့်။
သေဋ္ဌစရိယံ။
- ဗြဟ္မညာ- ဗြဟ္မနိ သေဋ္ဌေ ဘဂဝတိ ဘဝါ ဗြဟ္မညာ။ ဗြဟ္မာနော ဘဂဝတော
အပစ္စံ ဗြဟ္မညာ။ ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ အရိယမဂ္ဂံ ဇာနာတိတိ ဗြဟ္မညာ။
မြတ်သောမြတ်စွာဘုရားနှင့်ဖြစ်သောအရိယသာဝကတို့၏ နိဿယ/တစင်၊
အရှင်သာရိပုတ္တရာစသော အရိယသာဝကခြင်း။ ဝိဏာသဝ၊ အရိယ။
- ဗုဒ္ဓမန္တ- မနန္တိ ဇာနန္တိ ဧတေယာတိ မန္တာ။ ဗုဒ္ဓ ဣတိ မန္တာ ဗုဒ္ဓမန္တာ။
- ဗုဒ္ဓဝစန- ဗုဒ္ဓဿ ဝစနံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။
မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်နှင့် သာမိ/သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ပန်။
မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ခြင်း။ ပါဝစန၊ တေပိဋကံ။

(၇)

- ဘဂဝါ- ဘဇိတဗ္ဗော သေဝိတဗ္ဗောတိ ဘဂေါ။ ဘဂေါ ဧတဿ အတ္ထိတိ
ဘဂဝါ။ (တဒ္ဓိတိ) ဘဝေသု ဝန္တဂမနော ယဿာတိ ဘဂဝါ။
(သမာသံ) အဘဒ္ဓိတိ ဘဂဝါ။ (ကိတိ)
- ဘညမာန- ဘဏိယတေတိ ဘညမာနံ။
ရွတ်ဆိုခြင်းကြိယာ။ ရွတ်ဆိုအပ်သောဗြဟ္မဇာလသုတ်။ ဝုစ္စမာန။
- ဘဒ္ဒက- ဘဒ္ဒိယတေ ကိတ္တိယတေတိ ဘဒ္ဒကံ။
- ဘယ- ဘာယိတဗ္ဗန္တိ ဘယံ။

၄+၇ နံပါတ်

(၆၁)

ကြောက်ခြင်းကြိယာ၊ ကြောက်ဖွယ်ဘေးဖြစ်ဖွယ် အရာဝတ္ထု၊ ဘီမ-
ဥက္ကာသ။

- ဘဝ- 'ဘဝတီတိ ဘဝေါ။
- ဘာဂ- ဘဇိယတေ သေဝိယတေတိ ဘာဂေါ။
မှီဝဲခြင်းကြိယာ။ မှီဝဲအပ်သောအဖို့။ အံသ။
- ဘာဇနာနိ- ဘုဂ္ဂိယန္တေတိ ဘောဇနာနိ။(ပတ္တ)
- ဘာဇန- ဘဇန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဘောဇနာဒီနိ ဧတ္ထာတိ ဘာဇနံ။
တည်ခြင်းကြိယာ၊ ခွက်၊ ထာလ၊ ပတ္တ။
- ဘာတာ- ပုဗ္ဗေ ဘာသတီတိ ဘာတာ။ (ပုဗ္ဗဇာ၊ ဇေဋ္ဌ)
- ဘာရ- ဘရိယတေ ဓာရိယတေတိ ဘာရော။
ဆောင်ခြင်းကြိယာ။ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး။ ဝရ။
- ဘာရိယ- ဘရိတဗ္ဗန္တိ ဘာရိယံ။ န ဘာရိယံ အဘာရိယံ။
- ဘာဝေါ- ဘဝတိ အဟံ မာနော ဧတ္ထာတိ ဘာဝေါ။(အတ္တဘာဝ)
- ဘာသိတ- ဘာသိယတေတိ ဘာသိတံ။
ရွတ်ဆိုခြင်း ကြိယာသကတ်။ ဟောအပ်သော ပုဒ်ဗျည်းသည်။ ဒေသိဇ။
- ဘိက္ခု- ဘိက္ခုတိ ယာစတိ သီလေနာတိ။
- ဘိန္နုပတိဋ္ဌ- ပတိဋ္ဌဟတိ တောယာတိ ပတိဋ္ဌာ။ ဘိန္နု ပတိဋ္ဌာတေသံတံ
ဘိန္နုပတိဋ္ဌော။
ဖျက်ဆီးအပ်အပ်ပြီးသော တည်ကြောင်းကုသိုလ် အမြစ်၏ မင်းနှင့်
နိဿယ/နိဿိတစပ်၊ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော တည်ကြောင်းအမြစ်ရှိသော
မင်း၊ မူလဝိနာသိတာ။
- ဘိသက္က- ဘိသဇ္ဇတိ စိကိစ္ဆတီတိ ဘိသက္ကော။
ရောဂါကိုဖယ်ရှားစွန့်ပစ်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ဆေးဆရာ။ ဝေဇ္ဇ၊
တိကိစ္ဆက၊ ရောဂဟာရိ။
- ဘိတော- ဘာယတီတိ ဘိတော။
ကြောက်ခြင်းကြိယာ။ ကြောက်တတ်သော အဇာတသတ်မင်း။ ဘီရု၊ ဘီရုကော။
- ဘိရုက- ဘာယတီတိ ဘိရုကော။ (ဘီဘိလော၊ ဘိရု)
- ဘုဇ- ဘုဂ္ဂတေ အနေနာတိ ဘုဇော။
စားခြင်းကြိယာ၊ လက်မောင်းသည်၊ ဗာဟု၊ ဗာဟာ။
- ဘုဇိဿ- ဘုဇော ဝိယ သကိစ္စေ သေတဗ္ဗော ပေသိတဗ္ဗောတိ ဘုဇိဿော။
(ဋီသစ်)သေတဗ္ဗော ပေသိတဗ္ဗောတိ ဣဿော။ ဘုဇောဝိယ

ဣသော ဘုဇိသော။

လက်ရုံးကဲ့သို့ စေခိုင်းနိုင်သူနှင့် သဒိသီ/သဒိသစပ်၊ ကျွန်မဟုတ်သူ။ အဒါသံ။

ဘုတ္တပါတရာသ - ပါတော အာသော ပါတရာသော။

ဘုတ္တော ပါတရာသော ယေနာတိ ဘုတ္တပါတရာသော။

ဘုမ္မ - ဘဝန္တိ ဧတ္တာတိ ဘုမ္မံ။ ဘုမ္မေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဘုမ္မဝစနံ။

ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ အာစာရအနက်သည်။ သြကာသ။

ဘုမ္မ - ဘဝန္တိ ဧတ္တာတိ ဘူမိ။ ဘူမိဝိယာတိ ဘုမ္မံ။

မြေကြီး၏ သတ္တမိဝိဘတ်နှင့် သဒိသီသဒိသစပ်၊ သတ္တမိဝိဘတ်သည်။

သြကာသ - အဓိကရဏ။

ဘုမ္မဝစနံ - ဘုမ္မမေဝ ဝစနံ ဘုမ္မဝစနံ။ ဘုမ္မေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဘုမ္မဝစနံ။

အာစာရ၏ သတ္တမိဝိဘတ်နှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။ သတ္တမိ

ဝိဘတ်။ သြကာသဝစနံ။

ဘုမ္မတ္ထ - ဘဝန္တိ ဧတ္တာတိ ဘူမိ။ ဘူမိ ဝိယာတိ ဘုမ္မံ။ ဘုမ္မမေဝ အတ္ထော

ဘုမ္မတ္ထော။ ဘုမ္မနှင့်တူသည်၏အဖြစ်ဟူသော အာစာရနှင့် အနက်တို့၏

ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်၊ ဘုမ္မတ္တဟူသော အနက်ဒြပ်၊ သြကာသတ္ထ - အာစာရတ္ထ -

သတ္တမျတ္ထ။

ဘူတ - ဘဝန္တိတိ ဘူတာ။

ဘူမိ - ဘဝန္တိ ဧတ္တာတိ ဘူမိ။

ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ဖြစ်ရာအာရုံပဝတ္တိဋ္ဌာန။ မြေဒြပ်။ ပထဝီဘူရီ။

ဘောဒေ - ဘိဇ္ဇတီဘောဒေါ။

နှစ်ဖြာပြုခြင်း ကြိယာသကတ်၊ ဝိဘတ်၊ ဝိသေသ။

ဘောရိ - ဘာယန္တိ သတ္တုနော ဧတေနာတိ ဘောရိ။

ကြောက်ခြင်းကြိယာ။ စည်ကြီး။ ဒုန္နုဘိ။

ဘောသဇ္ဇ - ဘိသက္ကဿ ကမ္မံ ဘောသဇ္ဇံ။

ဆေးဆရာ၏ ဆေကုသခြင်းအလုပ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတအစပ် သမ္ပန်

သည်။ ဆေးသည်။ သြသဓ။

ဘောဂ - ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗန္တိ ဘောဂံ။ (နေ၊ ဝိဘဝ)

ဘောဂ္ဂ - ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗန္တိ ဘောဂ္ဂံ။

သုံးဆောင်ခြင်းကြိယာ။ သုံးဆောင်အပ်သော ဥက္ကဋ္ဌမြို့။ ဘောဇေယျံ။

ဘောဇနိယ - ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗန္တိ ဘောဇနိယံ။

(မ)

မဂ္ဂ - မံ သီဝံ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ မဂ္ဂေါ။ နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂိယတီတိ မဂ္ဂေါ။

ရှာမိုးခြင်းကြိယာ။ အရိယာမဂ်။ အဋ္ဌင်္ဂိကော။

မဂ္ဂ - နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂိယတေတိ မဂ္ဂေါ။

ရှာမိုးခြင်းကြိယာ။ အရဟတ္တမဂ်။ ဉာဏ၊ ဒဿန။

မဂ္ဂ - ပထိကေဟိ မဂ္ဂိယတေတိ မဂ္ဂေါ။

ရှာမိုးခြင်းကြိယာ။ ထက်ဝက်သော အရာပတ္တု။ ဝါ-လမ်းခြမ်း၊ ပထ။

မဂဓ- မဂေန သဒ္ဓိံ ဓာဝန္တိတိ မဂဓာ။ မံသေသု ဂိဇ္ဈန္တိတိ မဂဓာ။

မဂ္ဂပုဋိပန္နသဘာဂတာ-မဂ္ဂံ ပဋိပန္နော မဂ္ဂပုဋိပန္နော၊ မဂ္ဂပုဋိပန္နေန သဘာဂေါ ယဿာတိ မဂ္ဂပုဋိပန္နသဘာဂေါ။ တဿ ဘာဝေါ မဂ္ဂပုဋိပန္နသဘာဂတာ။

မဂ်လ- မဂ်ံ ပါပံ လုနာတီတိ မဂ်လံ။

မကောင်းမှုနှင့် ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာတို့၏ ကမ္မ/ကမ္မိအစပ်။ မဂ်လာကျွန်ခြမ်း၊ ကလျာဏ၊ သိဝံ။

မစ္ဆ - မသတိ ဇလန္တိ မစ္ဆော။

သုံးသပ်ခြင်းကြိယာ။ ငါးခြမ်း။ မိန၊ ဇလစရ။

မဉ္ဇ - မဉ္ဇတိ ဓာရေတိ ဥစ္စော ဝါ ဘဝတီတိ မဉ္ဇော။

ဆောင်ခြင်းကြိယာ။ ညောင်စောင်းခြင်း၊ ပလ္လင်္ကံ၊ မဉ္ဇက။

မဇ္ဈနိက- အဟဿ မဇ္ဈော၊ မဇ္ဈာနော။ မဇ္ဈောဘဝေါ မဇ္ဈနိကော။

နေ့လယ်၏ မွန်းတည့်ချိန်အခါနှင့် ကာလ/ကာလဝန္တစပ်။ ဝိကာလ။

မဇ္ဈနိက- အဟဿ မဇ္ဈော မဇ္ဈနေော၊ သော ယေဝ မဇ္ဈနိကော။

မဇ္ဈိမ- မဇ္ဈတိ သံသုဇ္ဈတီတိ မဇ္ဈော။ မဇ္ဈောဘဝေါ မဇ္ဈိမော။

စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာ။ အလယ်အလတ်ပညာ။ ဝေမဇ္ဈ။

မဇ္ဈော- မဇ္ဈတိ သံသုဒ္ဓိယံ ဂစ္ဆတီတိ မဇ္ဈော။

မဏိ- မဟန္တဘာဝံ မနတီတိ မဏိ။

သိခြင်းကြိယာ။ ပတုပြားခြင်း၊ ရတန၊ ဝသု။

မဏ္ဍန- မဏ္ဍယတိ ဧတေနာတိ မဏ္ဍနံ။

တန်ဆာခြင်းကြိယာသကတ်၊ နံသာမှုန့်စသော နိမ့်ရာအရပ်ဖြည့်ရာ တန်ဆာတို့သည်။ ပသာဓနေ။

မဏ္ဍနော- မဏ္ဍယတိ သီလေနာတိ မဏ္ဍနေော။ မဏ္ဍနေောယေဝ မဏ္ဍနကော။

- မဏ္ဍလ- မဏ္ဍိယတိ ပရိစ္ဆေဒကရဏဝသေန ဘူသီယတိတိ မဏ္ဍလံ။
- မဏ္ဍလမာဠ- မဏ္ဍကာရေန ပရိစ္ဆန္ဒော မာဠောတိ မဏ္ဍလမာဠော။
- မဏ္ဍလ- မဏ္ဍယတေတိ မဏ္ဍလော။
တန်ဆန်ဆင်ခြင်းကြိယာ၊ တန်ဆောင်းဝန်းခြမ်း၊ ဝိမ္မ၊ စက
- မန္တ- မုနာတိ ဇာနာတိ ဝေပုံ အနေနာတိ မန္တာ။
သိခြင်းကြိယာ။ ကုရဝေဒစသော မန္တန်ကျမ်း။ ဝေဒ၊ ဗြဟ္မ။
- မန္တာ- မုနန္တိ သုယုန္တိစ ဇေတဟိတိ မန္တာ။
သိခြင်းကြိယာ။ သိကြောင်းအတက်။ ဝေဒ၊ သုတိ။
- မတ္တိကာ- မတွေ့န ပမာဏေန ယုတ္တာ မတ္တိကာ။ မသီယတေ
အာမသီယတေတိ မတ္တိကာ။
ပမာဏအတိုင်းအရှည်၏ ယှဉ်သောမြေညက်နှင့်ပမာဏ ပမာဏဝန္တစပ်၊
မြေညက်သည်။ ခါရာ၊ ဦးသ။
- မတ္တကံ- အာမသီယတိ ပေမေနာတိ မတ္တကံ။
သုံးသပ်ခြင်းကြိယာ၊ သုံးသပ်အပ်သော ဦးထိပ်ခြမ်း၊ သီသ-သီခ။
- မန္တပညော- မန္တတိ အတိခိဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ မန္တော။ (မန္တာ)
နံ့နွေးခြင်း မထက်ခြင်းကြိယာ။ နံ့နွေးသောပညာ။ မူဠ၊ မောမူဟ။
- မန္တော- မန္တတိ အတိခိဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ မန္တော။
မန္တတိ အမောဒိတဗ္ဗဌာနေဟိပိ မောဒတိတိ မန္တော။
ထိုင်းမှိုင်းဖျင်းအခြင်း။ ဝါ-မထက်မြတ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြိယာ။
မထက်မြတ်သောပညာ။ ဇေ၊ မူဠ၊ အဝိည။
- မန္တာတု- ဝံ သိရိံ ဓာရေတိတိ မန္တာတု။
- မန- မနတိ ဇာနာတိတိ မနော။
- မဂ- မညတိ ဉာယတိ မဂရန္တိ မဂ။ မဂ အဿ အတ္ထိတိ မဂရော။
ချိုသောဂုဏ်၏ စကားနှင့်ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ်။ ချိုသော အရရှိသောစကားခြင်း။
သာဓုရသ၊ ကလျာဏ။
- မဂ- မညံတေတိ မဂ။ မဒတိ ဥန္တတိ ကိလေဒတိတိ မဂ။
စိုစွတ်ခြင်းကြိယာ၊ ပျားရည်ခြမ်း၊ သာဒု၊ ခဒ္ဒ။
- မဂရ- မဂ ဇတ္ထ အတ္ထိတိ မဂရံ။ (သာဒရသ)
ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သောဂုဏ်၏ အာဟာရနှင့် ဌာနီ+ဌာန။ ကောင်းမြတ်သော
ဘောဇဉ်။
- မဗ္ဗုသာ- မညတိ သနေတ္ထိ တောယာတိ မဗ္ဗုသာ။

၄+၇ နံပါတ်

(၆၅)

သိခြင်းကြိယာ၊ သေတ္တာခြင်၊ ကဋ္ဌပေဋ္ဌာ။

မယူရ- မဟိယံ ရဝတီတိ မယူရော။ (မယသဒ္ဓု+ရ+ဏ)
အသံပြုခြင်းကြိယာ။ ဥဒေါင်း၊မောရ ဝရဟိ၊ နီလဂီဝိ သိခဏ္ဍိန။

(တစ်နည်း) မယတိ ဂစ္ဆတီတိ မယူရော။(မယ+ဦရ)

မရိယာဒ- ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ အာဒိယတေတိ မရိယာဒါ။
ယူခြင်းကြိယာ။ ပိုင်းခြားအပ်သော အချပ်။ သီမာ၊အဝတ္ထ။

မဟ- မဟိယတေ ပူဇိယတေတိ မဟာ။
ပူဇော်ခြင်းကြိယာ၊ အမြတ်ဂုဏ်၊ (တစ်နည်း) ရဟန်းငါးရာအရေအတွက်၊
ဥတ္တမ၊ဂဏန။

မဟစွ- မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟစွံ။

မဟပ္ပလံ- မဟန္တံ ဖလံ ယသ္မိံ သီလေတိ မဟပ္ပလံ။

မဟပ္ပလံ- မဟန္တံ ဖလံ တ္ထောတိ မဟပ္ပလံ။
ကြီးကျယ်သောအကျိုး၏ ဒါနနှင့်အကြောင်းအကျိုးစပ်၊ကြီးကျယ်သော
အကျိုး။ မဟာနိသံသ။မဟာဇုတိကာ။

မဟာပရာဓတာယ-အပရဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ အပရာဓော။ မဟန္တော အပရာဓော
ယဿာတိ မဟာအပရာဓော။ တဿ ဘာဝေါ မဟာပရာဓတာ။

ပြစ်မှားခြင်းကြိယာသကတ်၊အကုသိုလ်အပြစ်၊အစွယ်။

မဟာမတ္တ- မဟတိ မတ္တာယဿာတိ မဟာမတ္တော။
ကြီးသောအတိုင်းအရှည်၏ အမတ်နှင့်ဌာနိဌာနအစပ်။ အမတ်ကြီးခြင်။
မဟာအမစ္စော။

မဟာရဟ- မဟန္တာနံ အရဟတီတိ မဟာရဟော။

မဟိကာ- မဟိယတိ ပူဇိယတေတိ မဟိကာ။

မဟေသက္ခာ- မဟန္တော ဤသာ မဟေသာ၊ မဟေသာ ဣတိ အက္ခာယန္တိတိ
မဟေသက္ခာ။

ကြီးသောအစိုးရခြင်းရှိသူ၏ ဆိုခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ/ကမ္မိစပ်၊တန်ခိုးကြီးသူ။
မဟာပုညဝန္တ၊ပဏ္ဍိတသက္က။

မဟေသက္ခာ- မဟန္တော ဣသော ယေသန္တိ မဟေသာ။ မဟေသာ ဣတိ
အက္ခာယန္တိတိ မဟေသက္ခာ။

ကြီးသောတန်ခိုးရှိသူတို့၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်၏
နတ်တို့နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးအစပ်။ ကြီးသောတန်ခိုးရှိသောနတ်။ မဟာနဘာဝ။

မဟေသီ- မဟိယတေ ပူဇိယတေတိ မဟေသီ။ မဟတိယော ရာဇိတ္ထိယော

ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ မဟေသီ။

ပူဖော်ခြင်းကြိယာ၊ မိဖုရားခြင်၊အဘိသေကာ။

မာဏဝက- မနုဇော အပစ္စံ မာဏဝေါ။ မာဏဝေါယေဝ မာဏဝကာ။
မနုမည်သောကမ္ဘာလူ၏ သားခြင်နှင့် ဇန့်ကဇညအစပ်သမ္ပန်သည်။ လှလင်
ခြင်သည်။ တရုဏ ယုဝ ဒဟရ။

မာတာ- မာနေတီတိ မာတာ (ခီရံ ပါယေတီတိ မာတာ) (မောဂ္ဂလန်)

မာတာပေတ္တိက- မာနေတီတိ မာတာ။ ပါတိ ရံက္ခတီတိ ပိတာ။
မာတာစ ပိတာစ မာတာပိတာ။ မာတာပိတာနံ ဇေတံ မာပေတ္တိကံ။

မာန- မညတီတိမာနေော။(မာနစေတသိက်)

မာန- မိယတေ ပရိမိယတေ ယေနာတိ မာနံ။

နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကြိယာ။ ချင့်တောင်း ချင့်ခွက်။ တုလ၊ပမာဏ။

မာနထဒ္ဒတာယ- မညတီတိ မာနေော။

ထမ္ဘတီတိ ထဒ္ဒေါ။ မာနေန ထဒ္ဒေါ မာနထဒ္ဒေါ။ မာနထဒ္ဒသ
ဘာဝေါ မာနထဒ္ဒတာ။

(မာနအရ)မှတ်ထင်ခြင်းကြိယာ၊မာနတရား၊ ဝိဓာ၊ဥန္နတိ။

မာနနိမ္မဒန- မာနဿ နိမ္မဒနံ မာနနိမ္မဒနံ။

မာန၏ နှိမ်နင်းခြင်းကြိယာနှင့် အကြောင်းအကျိုးအစပ်။

မာနဿကာ- မနုဿေ ဘဝါ မာနဿကာ။

လူ၏ ဖြစ်သောကာမဂုဏ်နှင့် နိဿုနိဿိတအစပ်။ လူ၌ဖြစ်သော
ကာမဂုဏ်။ မနုဿသန္တကာ။

မာရသေန- မာရေတိ ဝိဗာဓေတီတိ မာရော။ သိနာတိ ပရေ ဗန္ဓတိ
တောယာတိ သေနာ။ မာရဿ သေနာ မာရသေနာ။

ဤဆဲခြင်းကြိယာ၊ဒေဝပုတ္တမာရ်၊ပါပိမ ပဇာပတိ ပမတ္တဗန္ဓ။

မာရိတော- မာရိယတေတိ မာရိတော။ (ဃာတိကော)

မာလ- မလတိ မာရေတီတိ မာလာ။

မာသာ- ပုနပ္ပုနံ အာယံ မိနန္ဓောဝိယ သီယတိ အန္တံ ကရောတီတိ
မာသော၊မိယတေ ပရိမိယတေတိ မာသော။

သတ္တနံ အာယံ မိဏန္ဓောဝိယ သီယတိ အန္တံ ကရောတီတိ
မာသော။

အဆုံးကိုပြုခြင်းကြိယာသကတ်။ လ-ဟုဆိုအပ်သော လူတို့၏ ဝေါဟာရ
မာသသည်၊ တိဒသဒိဝသ။

၄+၇ နံပါတ်

(၆၇)

- မာဠော- မာနိတဗ္ဗောတိ မာဠော။ မိယတိ ပမိယတိတိ မာဠော။
 နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကြိယာ၊ ပြဿာဒိဒြပ်၊ ပါဿာဒ-ယူပ။
- မိဂ- မိဂယန္တိ ဂေါစရန္တိ မိဂိ။
 ရှာမှီးခြင်းကြိယာ၊ သားကောင်ခြပ်၊ ပသု။
- မိဂ- မရိတဗ္ဗောတိ မိဂေါ၊ မိယတိ ဟိသိယတိတိ မိဂေါ။
 (တစ်နည်း)မရဏာယ ဂစ္ဆတိ ပါပုဏာတိတိ မိဂေါ။
 အသက်စွန့်ခြင်းကြိယာ။ သားကောင်ခြပ်။ ပသု။
- မိတ္တ- မိဇ္ဇတိ မိဒတိ သိနေယုတိတိ မိတ္တော။
 ချစ်ခြင်ကြိယာ။ ဆွေမျိုးခြပ်။ ဝယသ၊ သဟာယ၊ သုဟဇ္ဇ၊ သခ။
- မိတ္တာ- မိဇ္ဇတိ သိနေဟတိတိ မိတ္တော။
 ချစ်ခြင်းကြိယာ။ မိတ်ဆွေခြပ်၊ သဟာယ၊ သခါ၊ သဟဒ။
- မုခ- ဟိတသုခံ မုခတိ ပဝတ္တတိ ဧတေနာတိ မုခံ။ (ပဓာနံ)
- မုခ- မုနာတိ ဗန္ဓတိတိ မုခံ။
 ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကုတ်။ မျက်နှာ။ လပန၊ ဝဒန။
- မုခ- မုနန္တိ ဗန္ဓန္တိ ဧတေနာတိ မုခံ။
 နောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ ပါးစပ်ခံတွင်း။ ဝဒန၊ လပန။
- မုဉ္ဇ- မုဉ္ဇယတိတိ မုဉ္ဇော။
 သုခိသင်ခြင်းကြိယာ။ မြူဆံမြက်။ -တိဏ္ဍဝိသေသ။
- မုဉ္ဇစေတနာ- မုဉ္ဇတိ တောယာတိ မုဉ္ဇာ မုဉ္ဇာ စ သာ စေတနာစာတိ
 မုဉ္ဇစေတနာ။
 စွန့်လွှတ်ကြောင်း၏ စေတနာနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ်၊ စွန့်လှူဆဲ စေတနာ၊
 ယဇမာန။
- မုဋ္ဌိ- မုနန္တိ ဗန္ဓန္တိ တောယာတိ မုဋ္ဌိ။
 နောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ လက်ဆုပ်။ ခဋက။
- မုဏ္ဍာ- မုဏ္ဍတိ ခဏ္ဍတိတိ မုဏ္ဍော။ မနန္တိ ဟိတာဟိတန္တိ မုဏ္ဍာ။
 ရိတ်ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ ဦးပြည်းခြပ်။ နိက္ကေသသိသ၊ ခလ္လာဋ။
- မုဏ္ဍက- ကုစ္ဆိတော မုဏ္ဍော မုဏ္ဍကော။
 ဆင်၏ ပယောဂကိုထိုက်သော ကာယပယောဂကို ဖြစ်စေသော သမဏ
 စသူတို့နှင့် နိသိတ+နိသျှအစပ်။ ဂဟပတိကာ၊ သုဒ္ဓိ။
- မုဒိဂ်- မုဒိ မောဒိ ဣဂ်တိ ဂစ္ဆတိ ယေနာတိ မုဒိဂေါ။
 ရောက်ခြင်းကြိယာ။ (တစ်နည်း) ဝမ်းသားခြင်းနှင့် မုရိုးစည်တို့၏ ကမ္မ

ကမ္မိအစပ်။ မုရိုးစည်။ မုရဇော။

မုဒု-

မောဒယတီတိ မုဒု။

ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြိယာ။(ဝါ)နူးညံ့ခြင်းကြိယာ။ နူးညံ့သောနှလုံးသား။ သဏှာ၊ သုခုမ။

မုဒ္ဓါ-

မောဒန္တိ ဧတ္ထ ဝိကာဒယောတိ မုဒ္ဓါ။

ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြိယာ။ ဦးခေါင်းခြပ်။ သီသ၊ မတ္တက။

မူလ-

မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္တာတိ မူလံ။

တည်းခြင်းကြိယာ။ မာနဟူသော အခြေအမြစ်။ ဟေတု၊ နိဒါန။

မူသိက-

မုသတိ ထေနေတီတိ မူသိကော။

ခိုးခြင်းကြိယာ။ ကြွက်ခြပ်။ ဥန္နု၊ ရ၊ အခု။

မုဟုတ္တံ-

ဟုတ္တတိ ကုဋိလော ဘဝတီတိ မုဟုတ္တံ။ (တစ်နည်း) ဟုတ္တတိ ကုဋိလျတီတိ မုဟုတ္တံ။

ကောက်ကွေးခြင်းကြိယာ။ တမုဟုတ်ဟူသောကာလ။ ဒသလယ၊ ခဏ။

မေဏှက-

မေဏှတိ ကုဋိလံ ဣတီတိ မေဏှကော။

မေတ္တံ-

မိဒတိ သိနေဟတီတိ မေတ္တာ။ မေတ္တာ ဧတဿ အတ္တိတိ မေတ္တံ။

မေတ္တစိတ္တတာ-

မေတ္တာ စိတ္တံ ဧတဿာတိ မေတ္တစိတ္တော။ မေတ္တစိတ္တဿ ဘာဝေါ မေတ္တစိတ္တတာ။

မေတ္တာစိတ်ရှိသူ၏ မေတ္တာစိတ်နှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။ မေတ္တာစိတ်သည်။ ဒယစိတ္တတ္တံ၊ ဒယာပန္နတ္တံ။

မောဃ-

မုယုန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ မောဃော။

တွေဝေခြင်းကြိယာ။ တွေဝေကြောင်းမောဟသည်။ တုတ္ထ။

မောမူဟော-

မုယုတီတိ မောဟော။ မောဟေန မူဟော မောမူဟော။

မောရ-

မရိတဗ္ဗောတိ မိဂေါ။

သတ်ခြင်းကြိယာ။ သမင်ခြင်း။ ဟရိဏ၊ သာရင်။

မောဟတမ-

မုယုတီတိ မောဟော။ တမော ဝိယာတိ တမော။

မောဟောယေဝ တမော မောဟတမော။

အဝိဇ္ဇာ၏ အမှိုက်အမှောင်နှင့် သဒိသီ/သဒိသ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ပန် အနွကာရ တမောခန္ဓ။

မံသ-

မညတေတိ မံသံ။

(တစ်နည်း) မိသတိ သဒ္ဓိ ကရောတီတိ မံသံ။

အသံပြုခြင်းကြိယာ၊ အသားခြင်း၊ အာမိသ-ပိသိတ။

မံသ- မနိတဗ္ဗံ ဉာတဗ္ဗန္တိ မံသံ။
သိခြင်းကြိယာ။ အသားခြင်။ အာမိသ၊ပိသိတ။

(ယ)

ယက္ခ- ယက္ခိယန္တေ ပူဇိယန္တေတိ ယက္ခာ။
ပူဇော်ခြင်းကြိယာ။ ဘီလူးခြင်၊ ကုမ္ဘဏှ၊ ဒေဝ၊ အမနဿ။

ယဇ- ယဇန္တေ ပုစ္ဆန္တေ ဒေဝါ အနေနာတိ ယဇ။
ပူဇော်ခြင်းကြိယာ။ ယဇပေဒင်။

ယည- ယဇန္တိ ဧတ္ထာတိ ယညံ။ ယဇိတဌာန။

ယည- ယဇိယတေ သမာဒိယတေတိ ယညော။
ဆောက်တည်ခြင်း။(ဝါ) စွန့်လွှတ်ခြင်းကြိယာ။ ဆောက်တည်အပ်သော
ငါးပါးသီလ။ ယဇိတ။

ယညာ- ယဇန္တိ အနေနာတိ ယညော။
ပူဇော်ခြင်းကြိယာ။ ယဇိပူဇော်မှု။ ယာဂ။ ကတု။

ယထာဝ- ယထာ၊ အဝတိ အဂ္ဂတ္တိတိ ယထာဝံ၊ ယထာဝဿ ဘာဝေါ
ယထာဝံ။

ယထာသုခံ- ယံ ယံ သုခံ ယထာသုခံ။ သုခံဿ အနုရူပံ ယထာသုခံ။

ယဋ္ဌိ- ဣဇ္ဇတေတိ ယဋ္ဌိ။ (တစ်နည်း) ယဇတေ သင်္ဂစ္ဆတေတိ ယဋ္ဌိ။
ပေါင်းဆုံးခြင်း သွားခြင်းကြိယာ။ တောင်ဝှေးခြင်။ ကဋ္ဌရဒဏှ၊ ဝေဠု။

ယမက- ယမတိတိ ယမကံ
ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြိယာ။ အစုံအစုံသော ရောင်ခြည်တော်တို့သည်။
ယမလ၊ ယမ။

ယသ- ယဇတိ ဧတေနာတိ ယသော။ (ပရိဝါရ၊ ကိတ္တိ)

ယာဂ- ယဇိတဗ္ဗောတိ ယာဂေါ။ (ယည)

ယာမ- ယာမေတိတိ ယာမော။ ယာတိ ဂစ္ဆတိတိ ယာမော။ (အစု)
ရောက်ခြင်းကြိယာ။ ညဉ့်ခြင်၊ အန္တတမ-ဂတာတမ-ပဟာရ။

ယာနာနိ- ယန္တိ ဧတေဟိတိ ယာနာနိ။
သွားခြင်းကြိယာ။ သွားကြောင်းယာဉ်ခြင်။ ဝါဟန၊ ယောဂ္ဂ။

ယာနံ- ယာယတိ ဧတေနာတိ ယာနံ။ ယန္တိ ဧတေနာတိ ယာနံ။
သွားခြင်းကြိယာ။ ယာဉ်ခြင်။ သကဋ္ဌ။ အန။

ယာဝတာယုက- အာယုဿ ယတ္ထကော ပရိစ္ဆေဒေါ ယာဝတာယုကံ။

အသက်၏သတ်မှတ်အပ်သော အပိုင်အခြားနှင့်ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။
သက်တမ်းကာလသည်။ ယာဝဇီဝ။

- ယုဂ- ယုဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ယုဂံ။ (အာယုပ္ပမာဏ)
- ယုဝါ- ယုဝန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ ယုဝါ။ (မဟာပါဠိအဘိဓာန်)
- ယောဂီ- ယုဂ္ဂတိ သီလေနာတိ ယောဂီ။
အားထုတ်ခြင်းကြိယာ၊ အားထုတ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ယောဂါဝစရ၊ ယုဂ္ဂနကာ။
- ယောဇန- ယုဇ္ဇန္တိ ဧတ္တာတိ ယောဇနံ (စတုဂါဝတံ) (မဟာပါဠိအဘိဓာန်)
အားထုတ်ခြင်း၊ ယှဉ်ခြင်းကြိယာ၊ တစ်ယူဇနာအရပ်၊ စတုဂါဝတ။
- ယောနိ- ယဝတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ယောနိ။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၊ အကြောင်းတရားဒြပ်၊ ကရဏ၊ ဟေတု။ (မဟာပါဠိအဘိဓာန်)
- ယောဗ္ဗန- ယုဝိနော ဘာဝေါ ယောဗ္ဗနံ။

(၈)

- ရဇ- ရတိယာ ဇာယတီတိ ရဇော။ ရဇ္ဇတီတိ ရဇော။
မွေ့လျော်ခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာနှင့်ဇနကဇောအစပ်။ မြူမှုန်ဒြပ်။
(တစ်နည်း) တပ်မက်ခြင်းကြိယာ။ ရာဂ၊ ရေဏု၊ ဂူလီ။
- ရဇ- ရဇ္ဇတီတိ ရဇော။ ပံသု၊ စုဏ္ဏ။
- ရဇ္ဇ- ရညော ဘာဝေါ ရဇ္ဇံ။
မင်း၏ မင်းအဖြစ်ဟူသော အစိုးရခြင်းနှင့် နိဿယ/နိဿိတအစပ်။ မင်း၏
အဖြစ်ဟူသော ဣဿရိယဂုဏ်။ ဣဿရိယ၊ အာဓိပစ္စ။
- ရဇ္ဇံ- ရညော ဣဒံ ရဇ္ဇံ။
မင်း၏တိုင်းနိုင်ငံနှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ်။ ကာသိတိုင်း ကောသလ
တိုင်းစသည်။ ရဋ္ဌ။
- ရဇ္ဇု- ရန္တန္တိ ဧတာယာတိ ရဇ္ဇု။
ဖွဲ့ချည်ခြင်းကြိယာ။ ကြိုးဒြပ်။ ယောတ္ထ။
- ရဋ္ဌံ- ရဋ္ဌန္တိ ဧတ္တာတိ ရဋ္ဌံ။ ရဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထ နာဂရာဒယောတိ ရဋ္ဌံ။
တပ်မက်ခြင်းကြိယာ။ တိုင်းနိုင်ငံ။ ဝိဇိတ။
- ရတနာ- ရတီ ဇေနတီတိ ရတနံ။ (ရတီ+ဇန) ရမန္တိ ဧတ္တာတိ ရတနံ။
(ရမု+တန) ရတီ တနောတီတိ ရတနံ။ (ရတီ+တန)
မွေ့လျော်ခြင်းကိုဖြစ်စေခြင်းကြိယာ။ (တစ်နည်း) မွေ့လျော်ခြင်းနှင့် ဖြစ်စေ
တတ်သော ရတနာတို့နှင့် အကြောင်းအကျိုးအစပ်၊ ရတနာဒြပ်။ ဝသု-မဏီ။

၄+၇ နံပါတ်

(၇၁)

- ရတနတ္ထယ- တိဏ္ဍံ သမူဟော တယံ၊ ရတနာနံ တယံ ရတနတ္ထယံ။
(တိရတနသမူဟ)
- ရတ္တိ- ရမ္ဘန္တိ ဧတ္ထောတိ ရတ္တိ။ ရာတိ ဂဏှာတိ အဗျာပါရဋ္ဌိတိန္တိ ရတ္တိ။
တပ်မက်ခြင်းကြိယာသကတ်၊ ညဉ့်ဟူသောကာလပညတ်၊ နိဿ၊ ရဇနီ
- ရတ္တိန္ဒြိယံ- ရတ္တိ စ ဒိဝါစ ရတ္တိန္ဒြိယံ။
- ရထ- ရမန္တိ ကိဋ္ဌန္တိ ဧတေနာတိ ရထော။
မွေ့လျော်ခြင်းကြိယာ၊ မွေ့လျော်ကြောင်းရထားခြင်း၊ သန္ဓန။ သဏ္ဍာန။
- ရတ္ထိ- ရမ္ဘန္တိ ဧတေနာတိ ရတ္ထိ။
ဆိုးခြင်းကြိယာ။ အနီရောင်အဆင်း။ သောဏာ၊ လောဟိတ။
- ရထ- ရမန္တိ ဧတေနာတိ ရထော။ (ရမု+ထ)
မွေ့လျော်ပျော်မြူးခြင်းကြိယာ။ ရထားခြင်း၊ သန္ဓန။
- ရသ္မိ- ရသန္တိ သတ္တာ တောယာတိ ရသ္မိ။ (ရသ+မိ)
သာယာခြင်းကြိယာ။ ရောင်ခြည်တော်ခြင်း၊ ဇုတိ၊ သြဘာသ။
- ရသ- ရသီယတိ အဿာဒနဘာဝေန သမောသရိယတိတိ ရသော။
သာယာခြင်းကြိယာသကတ်။ ဖွံ့တို့၏အစုသည်။ သမူဟ၊ နိကာယ။
- ရဟဒ- ဟရတိတိ ရဟဒေါ။
ဆောင်ခြင်းကြိယာ။ ရေအိုင်ခြင်း။ ဇလယာ၊ ဇလစာရ။
- ရာသိ- ရသီယတေ အဿာဒီယတေတိ ရာသိ။
ရသီယတိ သမောသရိယတိတိ ရာသိ။ (မံသုရာသိ)
သာယာခြင်းကြိယာ။ အစုအပုံ။ ခန္ဓ၊ သမူဟ။
- ရာဟု- ရဟတိ စန္ဒာဒီနံ သောဘဝိသေသံ နာသေတိတိ ရာဟု။
ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာ၊ ရာဟုအသူရိန်၊ သောဘာနု၊ အသူရိန္ဒ။
- ရက္ခ- ရဟတိ ဇာယတိတိ ရက္ခော။ (ရဟ+ခ)ပါဒပေါ။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၊ သစ်ပင်ခြင်း၊ မဟိဇ-ဒုမ။
- ရုတ- ရဝနံ ရုတံ။ ရဝိယေတိ ရုတံ။
အသံပြုခြင်းကြိယာ။ သဒ္ဓရုပ်ခြင်း။ သဒ္ဓု၊ သရ။
- ရူပံ- ရူပယတိ ပကာသေတိတိ ရူပံ။
ထင်ရှားပြခြင်းကြိယာ။ ရူပါရုံခြင်း။ ဝဏ္ဏ။
- ရူပဈာနလာဘီ- လာဘနံ-လာဘော။ လာဘော တေဿ အတ္ထိတိ လာဘီ။
ဈာယတိတိ ဈာနံ။ ရူပဇ္ဈာနာနံ လာဘီ ရူပဇ္ဈာနလာဘီ။
- ရောဂ- ရုဇတိတိ ရောဂေါ။

(လ)

- လက္ခဏာ- လက္ခဏာတော် လက္ခဏာ။
- လက္ခဏာ- လက္ခဏာတော် တော် လက္ခဏာ။
မှတ်သားခြင်းကြိယာ။ လက္ခဏာခြင်း။ ကလက်လက္ခဏာ။
- လက္ခဏာနိ- လက္ခဏာတော် လက္ခဏာနိ။
မှတ်သားခြင်းကြိယာ။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏လက္ခဏာတော်။ လက္ခဏာနိမိတ္တ။
- လဇ္ဇိ- လက္ခဏာတော် လက္ခဏာ။ လက္ခဏာ တော်သာ အတ္ထိတိ လက္ခဏာ။
ရှက်ခြင်းကြိယာ။ ရှက်တတ်သော ဟိရိစေတသိက်။ ဟိရိဇိဂုဏ္ဍန။
- လဇ္ဇိ- လက္ခဏာတော် လက္ခဏာ။ လက္ခဏာ တော်သာ အတ္ထိတိ လက္ခဏာ။
- လဟက- လဟကတော် လဟ (လဟယေဝ လဟက)။
သွားခြင်းကြိယာ။ လျှင်မြန်သောရောင်ခြည်တော်တို့သည်။ သီယ၊ အာသု။
- လဟသ- လဟသတော် လဟသဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ လဟ။ လဟယေဝ
လဟသ။
လျှင်မြန်ခြင်းကြိယာ။ စိတ်နှလုံးသော သာကီဝင်မင်းသားများ။ အဂရ၊ နိဿာရ၊
- လာဘ- လာဘတော် လာဘာ။
ရခြင်းကြိယာ။ ရအပ်သောသက်န်းစသောပစ္စည်း။ လက္ခဏာ၊ ဝိတ္တ။
- လာဘိ- လာဘတော် သီလေနာတိ လာဘိ။
- လာမက- လာမကတော် လာမကော။ လမိတဗ္ဗောတိ လာမကော။
ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြိယာ။ ယုတ်ညံ့သောပုဂ္ဂိုလ်။ နိဟိန၊ ဟိန။
- လိဂ်- လိဂ်တော် လိဂ်တော် ဗောဓေတိတိ လိဂ်။
- လုဒ္ဒက- လုဒ္ဒကတော် ဥပယာတေတိတိ လုဒ္ဒေ။ လုဒ္ဒေယေဝ လုဒ္ဒကော။
သတ်ခြင်းကြိယာ။ မှတ်ဆို၊ မာဂဝိက။
- လုဒ္ဒ- လုဒ္ဒကတော် ဆေဒတိတိ လုဒ္ဒေ။ (နေသာဒ၊ ဗျာဓ၊ မိဂဝ)။
- လုဒ္ဒေ- လုဒ္ဒကတော် လုဒ္ဒေ။
လိုချင်ခြင်းကြိယာ။ အလိုကြီးတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်။ ဂိဒ္ဓ-လောဘ။
- လေဏ- လေဏတော် လေဏာ။ လေဏာတော် လေဏာ။
ကပ်ရောက်ခြင်းကြိယာ။ လှိုင်ခေါင်ခြင်း၊ ဂူပာ။
- လေသ- လေသတော် သီလိသတိတိ လေသော။
ကြွင်းကျန်ခြင်းကြိယာ။ အနည်းငယ်သောအကြောင်းအပွ၊ ဤသက။
- လောက- လောကတော် လောကော။

၄+၇ နံပါတ်

(၇၃)

ပျက်ခြင်းကြိယာ။ သတ္တလောကခြင်။ ပါဏ၊သရီရ။

(တစ်နည်း) သတ္တဝါဟူသော လောက။ သတ္တနိကာယ၊သတ္တဝါသ။

လောကာမိသ - အာမသီယန္တေတိ အာမိသာ။ လောကေဟိ အာမိသာ
လောကာမိသာ။

လောကာယတ - အာယတီ လောကော န ယတတိ န ဤဟတိ အနေနာတိ
လောကာယတံ။

အားမထုတ်ခြင်းကြိယာ။ လောကာယတကျမ်း။ လောကာယတဂုဏ္ဍ။
လောကာယတသတ္တဝါဝိတဏှဝါဒသတ္တ။

လောမ - ဝပုမာနံ လူယတေတိ လောမံ။ လူယတေတိ လောမံ။
ရိတ်ဖြတ်ခြင်းကြိယာ။ မွေးညှင်းခြင်။ တနရုဟ၊ရောမ။

လောဘနိယ - လောဘဿ ဟိတံ လောဘနိယံ။
လောဘ၏ အစီးအပွားဖြစ်သော သက်န်းနှင့် အာရုံအာရမ္မဏိကအစပ်။
သက်န်းခြင်။ မနာပစီဝရ၊သုန္ဒရစီဝရ။

လောဟ - လုံနာတိ ဧတေနာတိ လောဟံ။

လောဟိတ - ရူဟတိ သရီရေ ဗျာပနဝသေနာတိ လောဟိတံ။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်၊ သွေးခြင်၊ ရုဓိတ၊ ရတ္တ၊ သောဏိတ။

(၈)

ဝစနံ - ဝုစ္စတေတိ ဝစနံ။ (အတ္တ ပရိယာယ်)

ဝစနုပ္ပတ္တယော - ဗျတ္တယနံ ဗျတ္တယော၊ ဝစနဿ ဗျတ္တယော ဝစနုပ္ပတ္တယော။
ဖောက်ပြန်သောဝုစ်၏ ပယ်ရပသတောသဒ္ဒါနှင့် နိဿိတနိဿယအစပ်
သမ္ပန်။ ပယ်ရပါသတောသဒ္ဒါ။ ဝစနဝိပလ္လာသ။

ဝစိ - ဝုစ္စတိ ဧတယာတိ ဝစိ။ (ဘာသိတ၊လဘိတ၊ဘာသ)

ဝစွံ - သုခံ ဝါရေတိတိ ဝစွံ။
သုခကို တားမြစ်ခြင်းကြိယာ၊ ကျင်ကြီးခြင်၊ ဂူထ၊ကရီသ။

ဝဉ္ဇန - ဝဉ္ဇီယတေ ဝိပ္ပလပတေ ဝဉ္ဇနံ။
လှည့်ပတ်ပြောဆိုခြင်း။ ရောက်ခြင်းကြိယာ။ သဌ၊အနုဇု။

ဝစ္ဆ - ဝဒတိတိ ဝစ္ဆော။
(တစ်နည်း)ဝသတိတိ ဝစ္ဆော။ ဝစ္ဆာနံ ဝိသေသာ ဝစ္ဆတရာ။

(တစ်နည်း) ဝစ္ဆမေဝ ဝစ္ဆတရာ။

(ဝစ္စအရ)မြည်ခြင်းကြိယာ။ နွားငယ်ခြင်။ ဓေနပဂ၊နေလက။(မောဂ်၊ရ၊၄၃)

- ဝဉ္စ - ဝနတိ ယာစတိ ပုတ္တန္တိ ဝဉ္စာ။
- (ကစ်နည်း) ဝတေ ပုတ္တံ ဖလံဝါ ဟနတိတိ ဝဉ္စာ။
သတ်ခြင်းကြိယာ။ မြို့သောမိန်းမသည်။ အပုတ္တကာ။
ဝဉ္စာ ဝိယာတိ ဝဉ္စော။
မြို့သောမိန်းမ၏ အတ္တ လောကနှင့် သဒိသီသဒိသအစပ်။ မြို့သောမိန်းမနှင့်
တူသော အတ္တလောကသည်။ အဖလ၊အနေက။
- ဝဏ္ဏ - ဝဏ္ဏိတဗ္ဗော ပကာသေတဗ္ဗောတိ ဝဏ္ဏော။ (သဏ္ဌာန)
ဝဏ္ဏိယတိ ဝဝဏ္ဏာပိယတိတိ ဝဏ္ဏော။ (ဇာတိ)
ဝဏ္ဏေတိ ပကာသေတိတိ ဝဏ္ဏော။ (ရူပါယန)
ဝဏ္ဏိယတိ ဝိဘာယတိ ဖလံ ဇေတေနာတိ ဝဏ္ဏော။ (ကာရဏ)
ဝဏ္ဏနံ ဂုဏသံကိတ္တနံ ဝဏ္ဏော။
ထင်ရှားပြခြင်းကြိယာ။ ထင်ရှားသောဂုဏ်ခြင်း၊ အာနိသံသ-ဝဏ္ဏ။
- ဝတ္ထ - ဝသီယတိ အစ္ဆာဒီယတိတိ ဝတ္ထံ။ ဂုဏီယတိတိ ဝတ္ထံ။
ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြိယာ။ အဝတ်ခြင်း။ စောဠ၊အစ္ဆာဒန၊သာဠက၊ဒုဿ။
- ဝတ္တာ - ဝစတိတိ ဝတ္တာ။ (ကထိက)
- ဝတ္ထု - ဝသန္တိ အပရဏ္ဍာနိ ဇ္ဇောတိ ဝတ္ထု။
တည်နေခြင်းကြိယာ။ ယာခြင်း။ ဘူမိ။
- ဝတ္ထု - ဝသတိ ဇ္ဇောတိ ဝတ္ထု။
တည်ခြင်းကြိယာ။ တည်ရာအရပ်မြေခြင်း။ ဩကာသ၊ဌာန၊အကာသ။
- ဝနပတ္ထ - ပကာရေန ထန္တိ ဇ္ဇောတိ ပတ္ထံ၊ဝနေသု ပတ္ထံ ဝနပတ္ထံ။
ပတ္ထသဒိသံ ဝနံ ဝနပတ္ထံ။
တည်ခြင်းကြိယာ၊တောအရပ်၊သာန။
- ဝယ - ဝယတိတိ ဝယော။
ဆောင်ထားနိုင်ခြင်းကြိယာ။ ဆောင်နိုင်သောအဗ္ဗဋ္ဌလုလင်။ အကိလမန္တ။
- ဝယော - ဝယတိ ပရိဟာနိ ဂစ္ဆတိတိ ဝယော။ (ဓာတုမာလာ)
ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကြိယာ၊ အရွယ်ခြင်း၊ အာယုကောဋ္ဌာသ။
- ဝယံ - ဝဟန္တိ ဇေတေနာတိ ဝယံ။ (ဝဟ+ယ)သကဋ္ဌ။
- ဝရဝရဏ - ဝရိယတေ ဣစ္ဆိယတေတိ ဝရော။ ဝုနောတိတိ ဝရဏော။
ဝရောစ သော ဝရဏောစာတိ ဝရဝရဏော။
အလိုရှိခြင်းကြိယာ။ အလိုရှိအပ်မြတ်သော ဝရဏဆင်။ ဥတ္တမ၊အဂ္ဂ။
- ဝရံ - ဝရိယတေ ဣစ္ဆိယတေတိ ဝရံ။

၄+၇ နံပါတ်

(၇၅)

- ဝဝတ္ထာန- ဝိသု ဝိသု အတ္ထိန္ဒိတော ထပေတိတိ ဝဝတ္ထာပနံ။
 ထားခြင်းကြိယာ။ အညေဝဟူသော သဒ္ဒါ။ သန္နိဋ္ဌာပန။
- ဝဿ- ဝဿတိ သိပ္ပတိတိ ဘဿံ။
 စိုးစွတ်ခြင်းကြိယာ။ မိုးရေ(တရားရေ)ခြင်။ ဝဿန၊ ဝဋ္ဋိ။
- ဝသနဝနံ- ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝသနံ။ ဝနန္တိ ဘဇန္တိ တန္တိ ဝနံ။ ဝနိယတေ
 ဘဇိယတေတိ ဝနံ။ ဝသနဉ္စ တံ ဝနဉ္စာတိ ဝသနဝနံ။
 ဆည်းကပ်ခြင်းကြိယာ။ တောခြင်။ အရည၊ ကာနန။
- ဝသီ- ဝသနံ ဝသော။ ဝသော အဿ အတ္ထိတိ ဝသီ။ (ပဂုဏ်)
- ဝဠဝ- ဝလတိ သံဝရတိတိ ဝဠဝါ။
 စောင့်စည်းခြင်းကြိယာ။ မြင်းမခြင်။ အဿာ။
- ဝဠဝါ- ဝလတိ ဝလုတေတိ ဝဠဝါ။
 စောင့်ခြင်းကြိယာ။ မြည်းမခြင်။ အဿာ။
- ဝါက္ကရဏ- ဝါစာ ဝေ ကရဏံ ဝါက္ကရဏံ။ ကလျာဏံ ဝါက္ကရဏံ ယဿာတိ
 ကလျာဏဝါက္ကရဏော။
 ကောင်းသောစကား၏ ပြောဆိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိဿိတ+နိဿုအစပ်။
 စကားပြောကောင်းသော အမ္မဋ္ဌ။ မဓုရဝစနော။
- ဝါဏိဇ္ဇံ- ဝဏိဇ္ဇဿ ဘာဝေါ ဝါဏိဇ္ဇံ။ ဝါဏိဇာနံ ကမ္မံ ဝါဏိဇ္ဇံ။
 ကုန်သည်တို့၏ ကုန်သွယ်မှုအလုပ်နှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။ ဝဏိဇ္ဇံ။
- ဝါတ- ဝါယတိ ဂစ္ဆတိတိ ဝါတော။
 သွားခြင်းကြိယာ။ (တစ်နည်း) တိုက်ခတ်ခြင်းကြိယာ။ လေခြင်။ ဝါယ။
- ဝါတပါန- ဝါတံ ပိဝတိတိ ဝါတပါနော။(အာလောကသန္တိ)
- ဝါဒိတ- ဝဒိယတေ ဝါဒိတံ။ ဝါဒါပနံ ဝါဒိတံ။ ဝါဒိတံစ ဝါဒိတံ စ
 ဝါဒိတာ။
- ဝါပီ- ဝပန္တိ ယာယာတိ ဝါပီ။
 စိုက်ပျိုးခြင်းကြိယာ။ အလျားရှည်ရေကန်။ သရသီ။ ပေါက္ခရဏီ။
- ဝါယမ- ဝါယမန္တိ ဧတေနာတိ ဝါယမော။ ဝယတိ သဗ္ဗကာလန္တိ ဝါယမော။
- ဝါယသ- ဝယတိ ဂစ္ဆတိတိ ဝါယော။ ဝါယောယေဝ ဝါယသော။
 သွားခြင်းကြိယာ။ ကျီးကန်းခြင်။ ကာက၊ အရိဋ္ဌ၊ ဝေကံ။
- ဝါရ- ဝါရေတိတိ ဝါရော။
- ဝါရဒ္ဒယ- ဒွိန္တံ သမူဟော ဒွယံ။ ဝါရေတိတိ ဝါရံ။ ဝါရာနံ ဒွယံ ဝါရဒ္ဒယံ။
- ဝါရိ- ပိပါသံ ဝါရေတိတိ ဝါရိ။

တားမြစ်ခြင်းကြိယာ။ ရေခြမ်း။ ဥဒက၊လေ။

ဝါရီ- ပိပါသံ ဝါရယတီတိ ဝါရီ။

ဝါသနာဘာဂိယ- ဝါသီယတေ သေဝီယတေတိ ဝါသနာ။

ထုံမွမ်းခြင်း၊ မိုဝဲခြင်းကြိယာ။ ကောင်းမှုကုသိုလ်ဟူသော အလေ့အကျင့်။ ပရိစယ၊စရိတ။

ဝါသနာဝေ ဘာဂေါ ဝါသနာဘာဂေါ။ ဝါသနာဘာဂေ ပဝတ္တာ ဝါသနာဘာဂိယာ။

(တစ်နည်း) ဝါသနာဘာဂေါ ယဿ အတ္ထိတိ- ဝါသနာဘာဂိယာ။

ဝါဠု- ဝလန္တိ အတ္တာနံ အသ္မာတိ ဝါဠော။

စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာ။ ရဲရင့်သော သားကောင်ခြမ်း၊ လုဒ္ဒ-သူရ။

ဝါဠုမိဂ- ဝါဠာစ တေ မိဂါစာတိ ဝါဠုမိဂါ။

ရဲရင့်ခြင်းဂုဏ်၏ သားကောင်ခြမ်းနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်၊ ရဲရင့်သောသား ကောင်ခြမ်း၊ ဗျူ၊ ပသု။

ဝိက္ခိတ္တ- ဝိပိဝံ ဒိပိယတေတိ ဝိက္ခိတ္တံ။ ဝိက္ခိပိယိတ္တာတိ ဝိက္ခိတ္တံ။

ပျံ့လွင့်ခြင်း ပစ်လွှတ်ခြင်း ကြိယာသကတိ၊ ဥဒ္ဒစ္စခြမ်း၊ ဥဒ္ဒဋ္ဌ ဟူသောပရိယာယ်။ ဝိက္ခေပ။

ဝိဃာတ- ဝိဟညတီတိ ဝိဃာတော။

ဝိစိကိစ္ဆိ- သဘာဝံ ဝိစိနန္တော ကိစ္ဆတိ ကိလမတိ တောယာတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။

သာ တေဿ အတ္ထိတိ ဝိစိကိစ္ဆိ။

ဝိဇ္ဇ- ဝိဒန္တိ တောယာတိ ဝိဇ္ဇာ။

သိခြင်းကြိယာ။ မာယာအတတိ။ မန္တ၊ပညာ။

ဝိဇ္ဇာ- ဝိဝဒန္တိ ဇာနန္တိတိ ဝိဇ္ဇာ။ ဝိဝဒန္တိ တောယာတိ ဝါ ဝိဇ္ဇာ။

သိခြင်းကြိယာ။ ဝိဇ္ဇာသုံးပါးခြမ်း။ ပညာ အဘိညာ။

ဝိတာန- စန္ဒာတပေ ဝိတာနောတိ ဝိတာနံ။

ချဲ့ခြင်းကြိယာ။ ဝိတာနံမျက်နှာကြက်ခြမ်း။ ဥလ္လောစ။

ဝိဓာတ- ဝိဒဟတိ သံဝိဓာနံ ကရောတီတိ ဝိဓာတာ။

စီရင်ခြင်းကြိယာ။ မြတ်စွာဘုရားခြမ်း။ သံဝိဒဟိတာ။

ဝိနယ- ဝိနေတိ သတ္တေ ဧတေနာတိ ဝိနယော။ (အာဏာဒေသနာရ)

ဝိပွကတာ- ပကာရေန ကရဏံ ပကတော။ ပကတတော ဝိပတာ

ဝိပွကတာ။

အပြားအားဖြင့်ပြုခြင်းကြိယာနှင့် ကင်းသောစကားတို့၏ နိဿိတ

၄+၇ နံပါတ်

(၇၇)

နိဿယအစပ်၊ အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းမှကင်းသော စကားခြံ၊
အပရိနိဋ္ဌိတာ။

ဝိပစ္စနိက- နတ္ထိ ဤတိ တေသ္မာတိ အနိတော။ အနိတဿ ပဋိပက္ခော
ပစ္စနိကော။ ဝိဝိဓော ပစ္စနိကော ဝိပစ္စနိကော။

ဝိဝိဓောဂဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်စကားနှင့် ဂုဏ်ဏေးအစပ်သမ္ပန်၊
အထူးထူးသော ဆန့်ကျင်ဘက်စကား၊ ဝိရုဒ္ဓဝါစာ။

ဝိပရိယာသော- ဝိရူပံ အသနံ ဝိပရိယာသော။
လိင်္ဂံဝသေန ဝိပရိယာသော လိင်္ဂံဝိပရိယာသော။

ဝိပုလ- ဝိပုလတိ မဟတ္တံ ဂစ္ဆတိ ဝိပုလံ။
ကြီးမားသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်းကြိယာ။ ပြန်ပြောသော ဥစ္စာ။
ဗြဟ္မာ၊ မဟန္တ။

ဝိဘင်္ဂ- ဝိဘန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိဘင်္ဂေါ။

ဝိဘဝေါ- ဝိဘဝန္တိ ပဘဝန္တိ အနေနာတိ ဝိဘဝေါ။

ဝိဘူသန- ဝိဘူသတိ ဧတေနာတိ ဝိဘူသနံ။ (ဝိ-ဘူသ+ယု)
တန်ဆာဆင်ခြင်း၊ ဝါ-တင့်တယ်ခြင်းကြိယာ၊ ပုတီးနားချောင်းစသော
တန်ဆာသည်၊ အဘာရဏ၊ အလင်္ကာရ။

ဝိမတိ- ဝိဝိဓေနာကာရေန မညတိတိ ဝိမတိ။

ဝိမာန- ဝိဂတံ မာနံ ဥပမာနံ အဿာတိ ဝိမာနံ။
ကင်းသောနှိုင်းယှဉ်ခြင်း၏ ဗိမာန်နှင့်နိဿယ/နိဿိတစပ်၊
ဗြဟ္မာဗိမာန်၊ ဗျုပ္ပာ။

ဝိမာန- ဝိသေသတော မိနိယတိ ပရိစ္ဆန္တိယတိတိ ဝိမာနံ။
နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကြိယာ။ နတ်ဗိမာန်၊ ဗျုပ္ပာ။

ဝိမုယော- ဝိမိုယတေတိ ဝိမုယော။ (ဝိ+မို+အ)
အံ့သြခြင်းကြိယာ၊ ဝါ-အနည်းငယ်ရယ်ရွှင်ခြင်းကြိယာ၊ အံ့သြအပ်သော
အရာဝတ္ထု၊ အဗျုတ-အစ္ဆရိယ။

ဝိမုတ္တ- ဝိမုစ္စိတ္တာတိ ဝိမုတ္တံ။ (အရဟတ္တဖလ)

ဝိမုတ္တိ- ဝိမုစ္စိတ္တာတိ ဝိမုတ္တိ။
လွတ်မြောက်ခြင်းကြိယာ။ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါး။ သမာပတ္တိ၊ ဝိမုတ္တိ။

ဝိရုဒ္ဓေါ- ဝိရုဇ္ဈတိတိ ဝိရုဒ္ဓေါ။

ဝိလာသ- ဝိလာသေတိတိ ဝိလာသော။
တင့်တယ်ခြင်းကြိယာ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ သောဘန၊ လလိဋ္ဌာ၊ လိဋ္ဌာ။

- ဝိဝစနံ- ဝိဝိဓံ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဝိဝစနံ။
- (တစ်နည်း) ဝိဂတံ ဝစနံ ယဿာတိ ဝိဝစနံ။ ဝိဝစနမေဝ ဝေစနံ။
ဝိဝိဓောဂုဏ်၏ စကားနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်၊ အထူးထူးသောစကား၊
ဆန့်ကျင်ခြင်းကြိယာ၊ ဆန့်ကျင်သောစကားခြင်း၊ ပဋိပက္ခ။
- ဝိဝရ- ဝိဂတော ဝရော ဝါရဏံ အဿာတိ ဝိဝရံ။
- ဝိဝိတ္တ- ဝိဝိစ္စတိတိ ဝိဝိတ္တံ။
- ဝိဝေကသုခ- ကိလေသေဟိ ဝိဝိစ္စတိတိ ဝိဝေကံ။ ဝိဝေကဥတံ သုခဉာတိ
ဝိဝေကသုခံ။
လွတ်မြောက်ခြင်းဂုဏ်၏ ချမ်းသာသုခနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။
ဖလသမာပတ် ချမ်းသာ။ ဖလသမာပတ္တိသုခ၊ ဝိမုတ္တိသုခ။
- ဝိသ- သောဏိတပထကတံ ဝိသတိ ဒေဟန္တိ ဝိသံ။
ဝင်ခြင်းကြိယာ။ အဆိပ်ခြင်း။ ဂရဋ္ဌ။
- ဝိဿတ္ထော- ဝိဿသတိတိ ဝိဿတ္ထော (ဝိ+သသ+တ)
အကျွမ်းဝင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် အကျွမ်းဝင်သောအရှင်
မဟာကဿပဒထရ်သည် ဝိဿာသိက၊ ဒဋ္ဌမိတ္တစသည်-
- ဝိသုက- ဝိသုစတိ သာသနံ ဝိဇ္ဇတိ အနုနုလောမိကဘာဝေနာတိ
ဝိသုကံ။
ထိုးဖောက်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ကခြင်း၊ သီဆိုခြင်း၊ တီမှုတ်ခြင်းစသည်။
ပဋိဝိရဒ္ဓ၊ ပဋ္ဌာဏီဘူတ။
- ဝိသေသ- ဝိသေသီယတေတိ ဝိသေသော။ (ဝိသိဋ္ဌော)
အထူးပြုခြင်းကြိယာ။ သီလ၊ သမာဓိ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်။ ဝိသိဋ္ဌဥတ္တရ။
- ဝိဟာရ- ဝိဟရတိ ပဝတ္တတိ ဧတေနာတိ ဝိဟာရော။
- ဝိရ- ဝိရယတိတိ ဝိရော။
- ဝိရိယ- ဝိရာနံ ကမ္မံ ဝိရိယံ၊ ဝိဝိနာ ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝေတ္တတဗ္ဗန္တိ ဝိရိယံ။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ဝိရိယခြင်း၊ ဥဿာဟ၊ အာတပ္ပ၊ ပဂဟ၊ ဂါယမ။
- ဝုဒ္ဓိ- ဝဒ္ဓတိ သဂ္ဂမောက္ခသမ္ပတ္တိ တောယာတိ ဝုဒ္ဓိ။
တိုးပွားခြင်းကြိယာ။ စောင့်စည်းခြင်းသို့ ရောက်သောတရား။ ဟိတ၊ ဝပို။
- ဝုသီတဝါ- ဝသီတ္တာတိ ဝုသီတဝါ။ န၊ ဝုသီတဝါ အဝုသီတဝါ။
- ဝိဘင်္ဂ- ဝိဘန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိဘင်္ဂေါ။
- ဝိဘဝေါ- ဝိဘဝန္တိ ပဘဝန္တိ အနေနာတိ ဝိဘဝေါ။
- ဝိဘူသန- ဝိဘူသတိ ဧတေနာတိ ဝိဘူသနံ။ (ဝိ-ဘူသ+ယု)

၄+၇ နံပါတ်

(၇၉)

တန်ဆာဆင်ခြင်း၊ ဝါ-တင့်တယ်ခြင်းကြိယာ၊ ပုတီးနားချောင်းစသော တန်ဆာသည်၊ အာဘရဏ၊ အလင်္ကာရ။

ဝိသမဟေတုက- ဝိဂမော ဟေတု ယဿာတိ ဝိဂမဟေတုကော။

ကင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း၏ နောင်တတဖန်ပူပန်ခြင်းနှင့် အကြောင်း အကျိုးစပ်၊ နောင်တတဖန်ပူပန်ခြင်း ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိပဋိသာရ၊ ပစ္ဆာနတာပ။

ဝေဒ- ဝိဒန္တိ ဓမ္မာ ဇေတနာတိ ဝေဒေါ။ (မန္တသုတ်)

ဝေဒ- ဝိဒန္တိ ဇာနန္တိ ဇေတဟိတိ ဝေဒေါ။

ဝေဒနာ- ဝေဒယတိတိ ဝေဒနာ။

ဝံသာခြင်းကြိယာ၊ ဝေဒနာစေတသိက်၊ ဝေဒယိတ။ အနဘဝန။

ဝေဏီ- ဝေတိ တန္တာပန္တာနံ ကရောတိတိ ဝေဏီ။

ချည်မျှင်အစဉ်ကိုပြုခြင်းကြိယာ။ လုံးထားသောအဝတ်ခြင်။ ကလာပ၊ ပဝေဏီ။

ဝေနေယျ- ဝိနေ ဘဗ္ဗောတိ ဝေနေယျော။

ဆုံးမခြင်းကြိယာသကတ်ဝေနေယျ သတ္တဝါဒြပ်ဝိနိတပုဂ္ဂလ၊ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလ

ဝေယျာကရဏံ- ဗျာကရောတိ ဇေတနာတိ ဝေယျာကရဏံ။

ဖြေဆိုခြင်းကြိယာ။ ဂါထာမရှိသောဗြဟ္မဇာလသုတ်။ ဗျာကရဏ၊ နိဂ္ဂါထက။

ဝေယျာဝစ္စ- ဗျာဝဋ္ဌဿ ကမ္မံ ဝေယျာဝစ္စံ။

ဝေရမဏီ- ဝိရမတိ တောယာတိ ဝေရမဏီ၊ ဝေရံ မဏတိ ဝိနာသေတိတိ ဝေရမဏီ။

ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြိယာ။ ဝိရတိစေတနာဒြပ်။ ဝိရတိ၊ အရတိ။

ဝေလာ- ဝိနာသံ လာတိတိ ဝေလာ။

ပျက်စီးခြင်း၏ ယူခြင်းနှင့် ကမ္မကမ္မိအစပ်။ အချိန်ဟူသောကာလပညတ်။ ကာလာ။

ဝေဝစနံ- ဝုစ္စတိ ဇေတနာတိ ဝစနံ။ ဝိဝိဓံ ဝစနံ ဝေဝစနံ။

ဝေါဟာရ- ဝိသေသေန သတ္တာနံ မနံ အဝဟရတိတိ ဝေါဟာရော။
ဝေါဟာရိယတေတိ ဝေါဟာရော။

ဆောင်ခြင်းကြိယာသကတ်။ ဝေါဟာရဒေသနာအမည်။ ပညတ္တိ။

ဝံသ- ဝနတိတိ ဝံသော။ ကုလဿ ဝံသော ကုလဝံသော။

ဆည်းကပ်ခြင်းကြိယာ။ အမျိုးနွယ်။ ကုလ၊ ဂေါတ္ထ။

(၁)

သကရဏီယော- သဟ ကရဏီယေန ယော ဝတ္တတိတိ သကရဏီယော။

- သကဏ္ဍ- သက္ကောတိ ဘာရုံ ဝဟိတုန္တိ သကဏ္ဍော။
စွမ်းနိုင်ခြင်းကြိယာ။ လှည်းခြမ်း။ အန။
- သကဒ္ဒမ- ကဒိယတေတိ ကဒ္ဒမော။ သဟ ကဒ္ဒမေန ယာ ဝတ္တတိ
သကဒ္ဒမာ။
နှိပ်နယ်ခြင်းကြိယာ။ ရွံ့ညွှန်ခြင်း။ ပက်၊စိက္ခလ္လ။
- သကျ- သက္ကောန္တိတိ သကျာ။
- သကျာ- ဇာတိသမ္ဘေဒမကတ္တာ ကုလဝံသံ အနရက္ခိတုံ သက္ကုဏန္တိ
သမတ္ထေန္တိတိ သကျာ။ (သဘာဝဝိက ဝိဂြိုဟ်)
ကပိလမုနိနော ဝသနဋ္ဌာနေ ဝသနဋ္ဌာနေ သာကဝနေ ဝသန္တိတိ
သကျာ။ (အသဘာဝိက ဝိဂြိုဟ်)
စွမ်းနိုင်ခြင်းကြိယာ။ သာကီဝင်းမင်းသားများခြင်း၊ သာကီယအပုဂ္ဂိုလ်တို့။
- သကလ- သကျတေ ဥဗ္ဗဟနာဒိသု ထောကတ္တာတိ သကလံ။
သက္ကောတိ ဝတ္ထန္တိ သကလံ။ (သဗ္ဗံ)
- သက္ကာရ- သမ္မာ ကရိယတေတိ သက္ကာရော။
- သကုဏ- ဥဒ္ဓိ ဂန္တံ သက္ကောတိတိ သကုဏော။
စွမ်းနိုင်ခြင်းကြိယာ။ ငှက်ခြင်း၊ ပက္ခိ၊ ဝိဟင်္ဂ။
- သင်္ချာ- သံချာယတိ ကထိယတိတိ သင်္ချာ။
ဆိုခြင်းကြိယာ။ ရေတွက်အပ်သော အရာဝတ္ထုခြင်း၊ ဂဏန-သင်္ခါ။
- သင်္ခါရ- သုန္ဒရုံ ကရိယတေ အနေနာတိ သင်္ခါရော။
ပြုခြင်းကြိယာ။ သင်္ခါရတရား၊ သင်္ခါတ။ ကောင်းစွာပြုခြင်းကြိယာ။ လာဘ်
လာဘခြင်း၊ မာနိတ-ပူဇိတ။
- သင်္ခါရ သုန္ဒရုံ ကရိယတေတိ သင်္ခါရော။ (သံ+ကရ+ဏ)
ပြုခြင်းကြိယာ။ ပြုအပ်သောသင်္ခါရဓမ္မ၊ ကိစ္စ၊ ကရဏီယ။
- သဒ္ဓိယာ- သမ္မာ ဒိယတိ ကထိယတိတိ သဒ္ဓိယာ။
ပြောဆိုခြင်းကြိယာ။ စကားခြင်း၊ သမ္မာကထေန-ကထာဓမ္မ။
- သင်္ဂါဟကာ- သမောဓနေတွာ ဂဏှိသန္တိတိ သင်္ဂါဟကာ။ (သံဂဟကာ)
- သစ္စ- တထဿ-သာဓု သစ္စံ။
မဖော်ပြန်သောလက္ခဏာ၏ စကားနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။
မှန်သောစကားခြင်း။ တစ္ဆ၊ အဝိတထ။
- သစ္စ- သန္တေသု သာဓုသု ဘဝံ သစ္စံ။
သူတော်ကောင်းတို့၏ ဖြစ်သောစကားနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။

၄+၇ နံပါတ်

(၈၁)

မှန်သောစကားခြင်။ တစ္ဆယထာဝ၊အဝိပရိတ။

- သန္တိ- သဟ အက္ခိနာ ယော ဝတ္တတိတိ သန္တိ။ ပစ္စက္ခ။
- သညီဝါဒ- သဗ္ဗာနာတိတိ သညာ။ သညာ အဿ အတ္ထိတိ သညီ။
ဝဒန္တိ ဧတေနာတိ ဝါဒေါ။ သညီ ဣတိ ဝါဒေါ သညီဝါဒေါ။
- သဏှ- သိယတိ တန ကရိယတိ န ဖရုသာဘာဝေန ကက္ကလာ
ကရိယတိတိ သဏှာ။

နည်းပါးအောင်ပြုခြင်း၊ မကြမ်းတမ်းခြင်းကို ပြုခြင်း ကြိယာ၊ သိမ်မွေ့သော စကား၊ အဖရုသာ၊ အကက္ကလာ၊ သုခုမဝစန။

- သန္တုဋ္ဌ- သန္တုဋ္ဌသတိတိ သန္တုဋ္ဌော။ (ယာပန/အပိစ္ဆ)
- သန္တော- အတ္ထိ ဝိဇ္ဇတိတိ သန္တော။
ထင်ရှားခြင်းကြိယာ။ သတွာခြင်။ ဝိဇ္ဇမာန၊ ပါကဋ္ဌ၊ ဝိသုတ။
- သတိ- သရန္တိ ဧတောယာတိ သတိ။
- သတ္တိ- သသန္တိ ဟိသန္တိတိ ဧတောယာတိ သတ္တိ။
ညှင်းသဲခြင်းကြိယာ။ လှံခြင်။ ဆုရိကာ၊ အသိ။
- သတ္ထ- သသတိ ဟိသတိ အနေနာတိ သတ္ထံ။
ညှင်ဆဲခြင်းကြိယာသကတ်။ ဓားခြင်။ ပိပူလိက၊ ဝါသိ။
- သတ္တာ- သာသတိ အနုသာသတိတိ သတ္တာ။
ဆုံးမခြင်းကြိယာသကတ်။ ဆရာခြင်။ အာစရိယော။
- သတ္ထ- သာသတိ အာစိက္ခတိ အတ္ထေ ဧတေနာတိ သတ္ထံ။
ပြောကြားခြင်းကြိယာ။ ကျမ်းခြင်။ ဂန္ဓ။
- သတ္တာ- သာသတိ ဝိနာယတိ သတ္ထေတိ သတ္တာ။ (ဘုရား) (သာသ+ရတ္ထ)
- သတ္ထု- သသတိ ဟိတိတိ သတ္ထု။
ညှင်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်။ ရန်သူခြင်။ ဝေရီ။
- သတ္ထုပဋိညာ- အတ္ထမေဓံ သာသတိ အနုသာသတိတိ သတ္ထု။ ပဋိဇာနာတိတိ
ပဋိညာ။ (တစ်နည်း) ပဋိဇာနိယတေတိ ပဋိညာ။ သတ္တာဣတိ
ပဋိညာ ယေနာတိ သတ္ထုပဋိညော။
- သတ္ထုသာသန- သာသတိ အနုသာသတိတိ သာသနံ။ သတ္ထုနော သာသနံ
သတ္ထုသာသနံ။
- သဒ္ဒ- သဒ္ဒိယတေ ဥစ္စာရိယတေတိ သဒ္ဒေါ။
- သဒ္ဒသတ္ထ- သဒ္ဒေစ အတ္ထေစ သာသတိ အာစိက္ခတိ ဧတေနာတိ သတ္ထံ။
ပြောဆိုခြင်းကြိယာ။ သဒ္ဒါကျမ်း။ ဗျာကရဏ၊ ဂန္ဓ။ သဒ္ဒဿသတ္ထံ သဒ္ဒသတ္ထံ။

- (တစ်နည်း) သဒ္ဓမေဝ သတ္တံ၊ သဒ္ဓသတ္တံ။
- သဒိသ - သမာနံဝိယ နံ ဒိဿတိတိ သဒိသံ၊ ဥပ္ပန္နေန သဒိသံ ဥပ္ပန္နသဒိသံ။
အတူကဲ့သို့ ရှုခြင်းကြိယာသကတ်သည်။ ဝါ-ပီတိသောမနဿ ၂-မျိုးတို့၏ သဒိသီသဒိသအစပ်၊ တူသောပီတိသောမနဿသည်။ သမာန၊ တုလျ။
- သန္ဓမာနိကာ - သန္ဓတိ တောယာတိ သန္ဓမာနာ။ သာယေဝံ သန္ဓမာနိကာ။
စီးဆင်းကြိယာ။ သံလျင်းခြင်။ သစ္စရ၊ သံဒမာနီ၊ ပါကတ။
- သန္နိဋ္ဌိကံ - သာမံ ပဿီယတေတိ၊ သန္နိဋ္ဌိ၊ သန္နိဋ္ဌိမေဝ သန္နိဋ္ဌိကံ။
ကိုယ်တွေ့မြင်ခြင်းဟူသော သကတ္တဘောဂုဏ်။ ကိုယ်တိုင်တွေ့အပ်သော သိပ္ပဖလ။ သယံဒိဋ္ဌ၊ သာမံဒိဋ္ဌ။
- သဒ္ဓါယိကော - သဒ္ဓါ အယတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ သဒ္ဓါယော။
သဒ္ဓါယောယေဝ သဒ္ဓါယိကော။
သဒ္ဓါယ အယိတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗာ။
သဒ္ဓါယိတဗ္ဗာ တေဿ အတ္ထိတိ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗကော။
- သဒ္ဓါ - သဒ္ဓဟန္တိ တောယာတိ သဒ္ဓါ။
- သန္ဓာဂါရ - ဧတ္တကာ အဿေသု ဧတ္တကာ ရထေသူတိ ဝေံသန္တိ ကရောန္တိ
မရိယာဒံ ဗန္တန္တိ ဧတ္ထာတိ သန္ဓာဂါရံ။
- (တစ်နည်း) ရာဇာနော သန္တ မ္မန္တိ ပရိဿယံ ဝိနောဒေန္တိ ဧတ္ထာတိ သန္ဓာဂါရံ။
- (တစ်နည်း) ရာဇေနံ သဟ အတ္တာနုသာသနံ အံဂါရန္တိ သန္ဓာဂါရံ။
ပင်ပန်းခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကြိယာ။ လွှတ်တော်ရုံး။ မ၊ ကာသာလာ၊
ဝိနိစ္ဆယဌာန။
- သမ္ပဇေ - သမ္ပဇာနနံ သမ္ပဇာနံ။ သမ္ပဇာနမေဝ သမ္ပဇေ။
- (တစ်နည်း) သမ္ပဇာနံ သမ္ပဇေ။ သမ္ပဇာနာတိတိ သမ္ပဇာနံ။ တဿ ဘာဝေ၊
သမ္ပဇေ။
ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိခြင်းကြိယာ။ သိတတ်သောဉာဏ်။ ပဇာနန။
- သပု - သပုတိ သံသပုန္တော ဂစ္ဆတိတိ သပေ။
သွားခြင်းကြိယာ။ မြွေခြင်။ အဟိ၊ ဥရဂ။
- သပုဋ္ဌိဘယ - သဟ ပဋ္ဌိဘယေန ယော ဝတ္တတိတိ သပုဋ္ဌိဘယော။
- သပိ - သပုတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ သပိ။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ထောပတ်ခြင်။ ဂတ။
- သမ္ပ - သံ သုခံ ဟိတဉ္စ ဖလတိ ပဟရတိ ဝိနာသေတိတိ သမ္ပံ။
ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာ။ အကျိုးမဲ့စကားခြင်။ နိရတ္ထက။

သမ္မာဓ- သမ္မာဓတေ အသိန္နိ သမ္မာဓော။

ကျဉ်းမြောင်းခြင်းကြိယာ။ ကျဉ်းမြောင်းရာအိမ်။ သံကဋ္ဌ။

သမ္မဟုလာ- သမ္မာ ပဟောန္တိ တံတံ ကမ္မန္တိ သမ္မဟုလာ။ (သံ-ပဟ+ဥလာ)

စွမ်းနိုင်လာခြင်းကြိယာ။ သုံးပါးသောရဟန်တို့ဖြစ်။ ဗဟုကာ-ပစုရာ။

သဗ္ဗ- သရိတံ ပဝတ္တတိတံ သဗ္ဗော။

ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ အလုံးစုံသောကိစ္စအလုံးစုံသောအင်္ဂါကြီးငယ်။ သကာလ၊ နိဿေသ။

သဒ္ဓုဂုဏဝိသိဋ္ဌတာယ-သရတံ ပဝတ္တတိတံ သဗ္ဗော။ဂုဏေတံ ပကာသေတံ

အတ္တနော၊ ဒဗ္ဗန္တိ ဂုဏော။ ဝိသေသီယတေတံ ဝိသိဋ္ဌော။ သဗ္ဗေ ဂုဏာ သဗ္ဗဂုဏာ၊ သဗ္ဗဂုဏေတံ ဝိသိဋ္ဌော သဗ္ဗဂုဏဝိသိဋ္ဌော။ တဿ ဘာဝေါ သဗ္ဗဂုဏဝိသိဋ္ဌတာ။

သဗ္ဗညေယျဓမ္မ- ဉာတဗ္ဗောတိ ညေယျော။ ညေယျော ဓမ္မော ညေယျဓမ္မော။ သဗ္ဗော ညေယျဓမ္မော သဗ္ဗညေယျဓမ္မော။

သကလဘောဂုဏ်၏ ညေယျဓမ္မနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်၊ အလုံးစုံသော ညေယျဓမ္မသည်။ သကလဗုဒ္ဓိတဓမ္မ။

သဗ္ဗညုတဉာဏ-သဗ္ဗံ ဇာနာတိတံ သဗ္ဗညု။ သဗ္ဗညုနော ဘာဝေါ သဗ္ဗညုတာ။ သဗ္ဗညုတာစ သာ ဉာဏဉာတိ သဗ္ဗညုတဉာဏံ။

အလုံးစုံကိုသိတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်၏ ဉာဏ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး အစပ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၊ အနာဝရဏဉာဏ။

သဗ္ဗညု- သဗ္ဗံ ဇာနာတိတံ သဗ္ဗညု။

အလုံးစုံသောအာရုံနှင့် သိခြင်းကြိယာတို့၏ အာရုံ/အာရမ္မဏိကအစပ်၊ မြတ်စွာဘုရားဖြစ်၊ ဗုဒ္ဓေါ။ဘဂဝါ။

သဗ္ဗညုတာ- သဗ္ဗညုနော ဘာဝေါ သဗ္ဗညုတာ။

အလုံးစုံကိုသိသော မြတ်စွာဘုရား၏ သိခြင်းကြိယာနှင့် ဌာန ဌာနီအစပ်၊ အလုံးစုံအကုန်သိသူ၏ အဖြစ်ဟူသောကြိယာ၊ ဗုဒ္ဓတ္ထံ။

သဗ္ဗညုတညာဏ-သဗ္ဗညုတာယေဝ ဉာဏံ သဗ္ဗညုတညာဏံ။

သဘာဂေ- ဘဒီယတေ သေဝီယတေတံ ဘာဂေါ။ သမာနော ဘာဂေါ

သမဂ္ဂ- သမံ ဂယုတေတံ သမဂ္ဂေါ။

အညီအမျှယူခြင်းကြိယာ။ ညီညွတ်ကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်များ။ ဧကီဘာဝ။

သမ္မတာ- သမ္မာ မညိတ္တာတံ သမ္မတာ။ သမ္မာ မညန္တေတံ သမ္မတာ။

အသိအမှတ်ပြုခြင်းကြိယာ။ သမဏမြာဟုဏပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်။ သမနုညာ။

- သမတ္ထ- သမတ္ထေတီတိ သမတ္ထော။
- သမတ္တာ- သမတ္ထေန္တီတိ သမတ္တာ။
စွမ်းနိုင်ခြင်းကြိယာ။ သာကီဝင်မင်းသားများ။ ပဋိဗလ၊ ကုသလာ၊ ဆေကာ။
- သမယ- သင်္ဂမ္မ အယတိ ပဝတ္တတီတိ သမယော။ (ကာလ၊ ဝေလ)
- သမယံ- သံ ပုနပျုနံ ဇေတီတိ သမယော။
ထပ်တစ်လဲလဲဖြစ်ခြင်း ကြိယာအခါဟူသော ကာလပညတ်၊ ကာလ-ဝေလ။
- သမယန္တရ- သမယဿ အန္တရံ သမယန္တရံ။
မိစ္ဆာအယူ၏ ထူးသောဉာဏ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ မိစ္ဆာအယူသည်။
ဒိဋ္ဌိဝိသေသ။
- သမဝိပါကိနော- သမံ ဝိပါကော ယေသန္တိ သမဝိပါကိနော။
- သမဝေပါကိနိယာ- ဝိပါစနံ ဝိပါကော။ ဝိပါကောယေဝ ဝေပါကော။
သမံ ဝေပါကော သမဝေပါကော။ သမဝေပါကော ယဿ
အတ္တိတိ သမဝေပါကနိယာ။
အညီအမျှကျက်ခြင်း၏ ဝမ်းမီးနှင့် အကြောင်းအကျိုးစပ်၊ ဝမ်းမီး။ ဥဒရဂ္ဂိ။
- သမိတပါပတာ- ဒုဂ္ဂတိ ပါပေတီတိ ပါပံ။ သမာပိယိတ္တာတိ သမိတံ။ ။ သမိတံ
ပါပံ ယေနာတိ သမိပါပေါ။ တဿ ဘာဝေါ သမိတပါပတာ။
- သမ္ပုခ- သန္တိဿမာနာ မုခါ သမ္ပုခါ။ သင်္ဂတံ မုခံ သမ္ပုခံ။ (အဘိမုခ။)
ထင်ရှားသောဂုဏ်၏ မျက်နှာနှင့်ဂုဏ်ဂုဏေးစပ်၊ မျက်နှာချင်းဆိုင်အရပ်။
- သမ္ပုခါဝဇ္ဇနီ- အာဝဇ္ဇေသိ သမ္ပုလံ ကရောတိ တောယာတိ အာဝဇ္ဇနီ။
သမ္ပုခါ အာဝဇ္ဇနီ သမ္ပုခါဝဇ္ဇနီ။
လည်းစေခြင်းကြိယာ။ မာယာအတတ်။ မာယာ။
- သမ္ပုဋ္ဌ- သမ္ပုဿတီတိ သမ္ပုဋ္ဌံ။
ပျောက်ပျက်ခြင်းကြိယာ။ မေးမြန်းအပ်သောပြဿနာ။ ဝိနဋ္ဌ၊ ပမုဋ္ဌ။
- သမာဓိ- ကောရမ္မဏေ သုဋ္ဌု ဒဟတီတိ သမာဓိ။
ဆောင်ခြင်းကြိယာသကတ်။ သမာဓိတရား။ အဝိက္ခေပ၊ ကေဂ္ဂ။
- သမာပတ္တိ- သမာပဇ္ဇိယတေ သမာပတ္တိ။
ရောက်ခြင်းကြိယာ။ သမာပတ်ရှစ်ပါး။ သမာပဇ္ဇန။
- သမာပန္န- သုဋ္ဌု အာပဇ္ဇန္တီတိ သမာပန္နာ။
ကောင်းစွာရောက်ခြင်းကြိယာ။ ပျော်မြူးသောနတ်။ အနုယုတ္တာ။ ဂတာ
- သမ္မာသမ္မောဓိ- သယမေဝ ဗုဇ္ဈတီတိ သမ္မောဓိ။ သမ္မာ အဝိပရိတံ သမ္မောဓိ
သမ္မာသမ္မောဓိ။

၄+၇ နံပါတ်

(၈၅)

သမာဟိတ- သမ္မာ အာဓိယတေတိ သမာဟိတံ။

သမ္မောဒနိယ- သမ္မာဒေါ သဉ္ဇာတော အဿ အတ္ထိတိ သမ္မောဒနိယံ။
အညီအမျှ ရောနှောခြင်း၏ရေအေးနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်။အညီအမျှ
ရောနှောသောရေအေး။သံသန္နိတ။ဧကီဘာဝ။

တစ်နည်း- သမ္မောဒေါ အဿ အတ္ထိတိ သမ္မောဒိ။သမ္မောဒိနော ဘာဝေါ
သမ္မောဒနိယာ။

သမုဒယ- သမုဒေတိ တေသ္မာ ဒုက္ခန္တိ သမုဒယော။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ဒုက္ခသစ္စာ။ တဏှာ။

သမုဒု- သမ္မာ ဥန္တန္တိ ကိလိန္တန္တိ ဆန္ဒောဒယော အသ္မာ အာပါနိတိ သမုဒ္ဒေါ။
အတ္တန် သန္နိဿိတာနံ မစ္ဆမကာရာနံ ပိတိသောမနဿံ ဥန္တတိ
ပသဝတိ ဇနေတိတိ သမုဒ္ဒေါ။
စိုးစွတ်ခြင်းကြိယာ။ သမုဒုရာခြမ်။ အဏ္ဏဝါသိန္ဓု။

သမူဟ- သမံ သဟာဝ။သဝေန ဥပါတိ တိဋ္ဌတိတိ သမူဟော။

သယမ္ပဉာဏ- သယံ ဘဝတိတိ သယမ္ပ။ ဇာနာတိတိ ဉာဏံ။ သယမ္ပ။စ တံ
ဉာဏဉ္ဇာတိ သယမ္ပဉာဏံ။

သရ- သရန္တိ ဟိသန္တိ အနေနာတိ သရော။
ညှင်းဆဲခြင်းကြိယာ။ မြားခြမ်။ ဥသု။အသန။ပတ္တိ။သာယက။

သရီရ- သရတိ ဂစ္ဆတိတိ သရီရံ။ သရန္တိ ဝါ တံ ဟိသန္တိ သရီရံ။
သွားခြင်းကြိယာ။(ညှင်းဆဲခြင်း) ခန္ဓာကိုယ်ခြမ်။ ဝပု။ဂတ္ထုကာယ။

သရီရ- သရတိ ဟိသတိ တန္တိ သရီရံ။ (ကာယ။ဒေဟ။အတ္တဘာဝ။)

သလ္လာပ- သံ ပုနပ္ပုနံ လပနံ သလ္လာပေါ။

သလ္လာပ- သလ္လပိယတေတိ သလ္လာပေါ။ ကထာစ သလ္လာပေါစ။
ကထာသလ္လာပေါ။

သလ္လေခ- သမ္မာ ကိလေသေ လိခတိတိ သလ္လေခေါ။
ကောင်းစွာကိလေသာတို့ကို ခြစ်ပစ်ခြင်းကြိယာ။သုတ္တန်နည်း ပဋိပတ်သည်။
ဓုတ။သန္တုဋ္ဌိ။

သဿ- သသန္တိ ဇိဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ သဿံ။ (မောဂ်)(ဝိဟိ)

သဿတ- သဗ္ဗဒါ သရတိ ပဝတ္တတိတိ သဿတော။

သဿတိယော- သဗ္ဗဒါ သရန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ သဿတိယော။

သသော- သသတိ သံသပ္ပတိတိ သသော။

ကြောက်ခြင်းကြိယာ။ ယုံခြမ်။ ပေဋက။

- သဟာယ- သဟ အယတိ ကိစ္စေ ဉ္ဇတိ သဟာယော။ (မိတ္တုသခါ)
- သဟေတုက- သဟ ဟေတုနာ ယော ဝတ္ထတိတိ သဟေတုကော။ (ပဉ္စော)
- သာစိ- သဝနံ သထနံ သာစိ။ (ဋီသစ်) သဝနံ သဋ္ဌနံ သာစိ။
စဉ်းလဲခြင်းကြိယာ။ စဉ်းလဲခြင်း၊ မဖြောင့်မတ်ခြင်းသည်။ ကုဋိလ၊ အဇိမှတာ။
- သာစိယောယောဂ- သာစိသခါတော ယောဂေါ သာစိယောဂေါ။
(ကုဋိလယောဂေါ ၊ ဇိမှယောဂေါ)
- သာဋ္ဌက- သဋ္ဌတိ ဝိသရတိတိ သာဋ္ဌကော။
ပျက်စီးကြိယာ၊ အဝတ်၊ ဒုဿ၊ ပတ္တ။
- သာဋ္ဌက- သာဋ္ဌယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဇေတေနာတိ သာဋ္ဌကော။
- သာဏ- သဏတိ သဒ္ဓံ ကရောတိတိ သဏံ။ သဏဿ ဝိကာရောသာဏံ။
- သာဏီ- သာဏဿ ဝိကာရော သာဏီ။
ပိုက်ဆံလျှော်ချည်၏ အဝတ်နှင့် ဝိကာရ+ဝိကာရီအစဉ်။
ချည်ဖြင့်ပြီးသောအဝတ်။ ပဋိကာ။
- သာဏီပါကာရ- သာဏီယာ ပါကာရော သာဏီပါကာရော။
ကန့်လန့်ကာ၏ နံရံနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးစပ်။ ကန်လန့်ကာ။ ဇေနိတိရောကရဏီ။
- သာဓာရဏ- သမာနံ ဓာရဏံ ယဿာတိ သာဓာရဏော။
သဟ ဓာရိယတိတိ သာဓာရဏော။
- သာမ- သာယန္တိ အန္တိ ကရောတိ ပါပံ အနေနာတိ သာမံ။
အဆုံးကိုပြုခြင်းကြိယာ။ သာမဗေဒင်။
- သာမည- သမဏဿ ဘာဂေါ သာမညံ။
- သာမည- သမာနဿ ဘာဂေါ သာမညံ။
တူမျှကုန်သော သီလအယူတို့၏ တူမျှခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿု/နိဿိတသမ္မာန်-
တူမျှသောရဟန်း သံဃာအပေါင်း သမာန သဒိသ သရိက္ခ။
- သာယမာသ- သာယတိ ဒိနံ အဝသာယတိတိ သာယော။
သာယံ အသိတဗွံ ဘုဗ္ဗိတဗ္ဗန္တိ သာယမာမာသံ။
ပြီးဆုံးခြင်း ကြိယာ၊ ညနေဟူသော ကာလပညက်၊ အဝသာန၊ ဒိနုတ္ထယ။
- သာဓု- အတ္တနော ပရေသံ စ ဟိတံ သာဓေတိတိ သာဓု။
ပြီးစေခြင်းကြိယာ။ ကောင်းသောဖူးမြော်မှု။ သုန္ဒရ။
- သာဓု- သာဓေတိ အတ္တပရဟိတန္တိ သာဓု။ (သာဓုယေဝ သာဓုကံ)
- သာရပု- သဂ္ဂပဿ ဘာဂေါ သာရပု။
လျှောက်ပတ်သော ဂုဏ်၏ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် နိဿယနိဿိတအစပ်။

၄+၇ နံပါတ်

(၈၇)

သမဏပတိရူပ။

သာလာ- သလန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ သာလာ။ (ဩကာ၊စယ၊အာဝါသ။)

သာဝက- သုဏ္ဍာတိတိ သာဝကော။ (သိသော)

သာဝကာ- သုဏ္ဍန္တိတိ သာဝကာ။

နားထောင်ခြင်းကြိယာ။ သာဝကဒြပ်။ သိသ။အန္တေဝါသိက။

သာဝကပါရမိညာဏံ-သာဝကာနံ ပါရမိယော သာဝကပါရမိယော။

တေဟိ နိပ္ပန္နံ ဉာဏံ သာဝကပါရမိညာဏံ။

သာသကံ- သဟ အာသကံယ ယော ဝတ္တတိတိ သာသကော။

သာသန- သာသတိ အနုသာသတိ ဧတ္ထာတိ သာသနံ။

ဆုံးမခြင်းကြိယာသကတ်။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်။ မေဓိနယ၊ဒေသနာ။

သာသန- သာသိတဗ္ဗန္တိ သာသနံ။ သာသတိ အနုသာသတိ ဧတေနာတိ သာသနံ။

ပြောဆိုခြင်းကြိယာ။ ပြောဆိုကြောင်းနုတ်မှာစကား။ ပဝတ္ထိ၊ဝစန။

သာသပ- သာသတိ အနုသာသတိတိ သာသပေါ။

ဆုံးမခြင်းကြိယာ။ မုနံညင်းစေ။ သိဒ္ဓတ္ထံ။

သာမိ- သံ အဿ အတ္ထိတိ သာမိ။ သာမိယေဝ+သာမိကော။

ကျွန်၏အရှင်သခင်နှင့် သံသာမိစပ်။အရှင်သခင်ဒြပ်။ ဣဿရ၊အမိပတိ။

သိက္ခ- သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ။

သိက္ခိတ- သိက္ခိတ္တာတိ သိက္ခိတော။ န သိက္ခိတော အသိက္ခိတော။

သိခါ- သယတိ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိတိ သိခါ။ (သိ+ခ)

အပြီးဆုံးသို့ရောက်ခြင်းကြိယာ၊ အပြီးဆုံးသို့ရောက်သောစကားဒြပ်၊ ပရိယောသာန-ပရိနိဋ္ဌိတ။

သိပ္ပ- အတ္တနော ဟိတံ အာသိသန္တေဟိ သေဝီယတေတိ သိပ္ပံ။

မိုးဝဲခြင်းကြိယာ။ အတုတ်ပညာ။ ဟတ္ထာရောဟာဒိကမ္မ။ ဝိဇ္ဇာ။

သိရသ္မိ- ကုသုမာဒိဟိ သေဝီယတိတိ သိရော (သိ+ရက်)

မိုးဝဲခြင်းကြိယာသကတ်သည်-ဝစနဟေတု၊ ဦးခေါင်းဒြပ်သည်-ဝစနိယ။

ဉာဏမင်္ဂ၊သိသ၊ မုဒ္ဓါ၊မတ္တက စသည်-ဝစနဟေတု။

သိလိဋ္ဌတာ- သိလိဿန္တိတိ သိလိဋ္ဌာနိ။ တေသံ ဘာပေါ သိလိဋ္ဌတာ။

ငြိကပ်ခြင်းကြိယာ၊ ပြေပြစ်ညက်ညောသော သုပ္ပိယသဒ္ဓါစသည်၊ သုခုစ္စာရဏ၊သိလေသ။

သိဝိကာ- သုခတ္ထိဂေဟိ သေဝီယတေတိ သိဝိကာ။

သိနေရူ။ ။ သိနာတိ သုစိ ကရောတိတိ သိနေရူ။ (မေရူ၊ဝိရိရာဇာ)

မှီဝဲခြင်းကြိုယာ။ ထမ်းစင်ခြင်း။ ယာန။

သိသေ - သိဉ္စတိ ဂရုကေသု သိနေဟတိတိ သိသေသာ။

မျှစ်ခြင်းကြိုယာ(ဝါ)မေတ္တာဖြင့် သွန်းလောင်းခြင်းကြိုယာ။ တပည့်ခြင်း၊ သာဝက။အန္တေဝါသိက။

(တံစံနည်း) သုဏှာတိ သောတုံ ဣစ္ဆတိတိ သိသေသာ။

သီတ - ဥဏှာဘိတက္ကေဟိ သေဝိယတေတိ သီတံ။

မှီဝဲခြင်းကြိုယာ။ ရေအေးခြင်း။ သိသိရ၊ သီတလ။

သီတလ - ဥဏှာဘိတက္ကေဟိ သေဝိယတေတိ သီတံ။ သီတံ လာတိ ဂဏှာတိတိ သီတလံ။

မှီဝဲခြင်း၊ အပူကို ငြိမ်းခြင်း (ဝါ)အေးသောအရာဝတ္ထုသည် သီတလ၊ သိသိရ၊

သီတာလုက - သီတံ ဗဟုလံ ယဿာဟိ သီတာလုကော။ (သီတဗဟုလကော)

သီတောဒက - သီတဉ္စ တံ ဥဒကဉ္စာတိ သဗောဒကံ။

သီမာ - သီယတေ ဗန္ဓိယတေတိ သီမာ။ (မရိယာဒ)

သီရိ - ဣတပုညေဟိ သေဝိယတေတိ သီရိ။

မှီဝဲခြင်းကြိုယာသကတ်၊ ကျင့်သရေခြင်း၊ လက္ခိ။

သီလံ - သိနောတိ ဗန္ဓတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ သီလံ။

နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိုယာ၊ သီလစေတနာ၊ တမ သံယမ။

သီလပဉ္စက - သိနောဟိ ဗန္ဓတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ သီလံ။ (သံယမ၊ တပ)

ပဉ္စာနံ သမူဟော ပဉ္စကံ။ သီလာနံ ပဉ္စကံ သီလပဉ္စကံ။

သီသ - သယန္တိ ဧတ္ထ ဥိကာဒယောတိ သီသံ။ သီသံ ဝိယာတိ သီသံ။

သုက္က - သောစန္တိ ဧတေနာတိ သုက္ကံ။ သက္ကောတိတိ သုက္ကံ။

ပူဆွေးခြင်းကြိုယာ။ သုက်။ အသုစိ၊ သမ္ဘဝ။

သုက် - သုက်တိ ဂစ္ဆတိ ယေနာတိ သုက်ံ။

သုက်ီယတေ အတိသန္ဓိယတေတိ သုက်ံ။

သွားခြင်းကြိုယာ။ အခွန်ခြင်း။ ပဏ္ဍိကာရ၊ ပဟိဏှကံ။

သုက္ကသောဏိတ - သုက္ကဉ္စ သောဏိတဉ္စ သုက္ကသောဏိတံ။

သုက္ကသင်္ခါတံ သောဏိတံ သုက္ကသောဏိတံ။

သုခုမ - သုခုယတိ အနဘဝတိတိ သုခုမံ။

ချမ်းသာခြင်း ခံစားခြင်းကြိုယာ။ သိမ်မွေ့သောသင်္ကန်း။ သဏှာ။

သုဂတိ - သုန္ဓရာ ဂတိ သုဂတိ။

ကောင်းခြင်းဂုဏ်၏ ဂတိနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်။ လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံခြင်း။

၄+၇ နံပါတ်

သဂ္ဂ၊ သုန္ဒရဂုတိ၊

- သုစိ- သုန္ဒရတရံ သုစေတီတိ သုစိ။
စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာသကတ်။ စင်ကြယ်သောအတ္တဘော။ သုဒ္ဓ၊ သောဘန။
- သုစိဘူတ- သုစိ ဟုတ္တာ ဘူတော သုစိဘူတော။
- သုဇာ- ဟဗျန္ဓာဒီနံ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဇာယတီတိ သုဇာ။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ယဇ်ဓမ္မယောက်မ။ (ယောက်ဂျိ) ဟောမဒဗ္ဗိကဋ္ဌဈ။
- သုညံ- သုနတိ တုတ္တဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ သုညံ။ သုနာယတီတိ သုညံ။
- သုဠ- ဌာတိ ပဝတ္တတိ သုန္ဒရဘာဝေနာတိ သုဠ။
- သုတ- သုယျတေတိ သုတံ။ အပ္ပံ သုတံ ယဿာတိ အပ္ပသုတော။
ကြားခြင်းကြိယာ။ ကြားအပ်သော အတတ်ပညာ။ အဝဓာရိတ၊ အပစိတ။
- သုတာ- သူယိတ္တာတိ သုတာ။ (တစ်နည်း) သူယိသူတိ သုတာ။
- သုတ္တနိက္ခေပေါ- နိက္ခိပနံ ကထနံ နိက္ခေပေါ။ သုတ္တဿ နိက္ခေပေါ သုတ္တနိက္ခေပေါ။
- သုန္ဒရ- သုဠ ဒရိယတေတိ သုန္ဒရံ။
ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ခွဲခြင်းကြိယာ။ ကောင်းသောအရာဝတ္ထု။ သာဓု၊ သုဠ။
- သုဓာ- သုဇ္ဈတိ တောယာတိ သုဓာ။
စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာ။ အင်္ဂတေဒြပ်။ လေပ။
- သုပ္ပဋိပန္နော- ပဋိပဇ္ဇတီတိ ပဋိပန္နော၊ သုဠ ပဋိပန္နော သုပ္ပဋိပန္နော။
ကောင်းသောဂုဏ်၏ ကျင့်သောရဟန်းနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့်
စပ်ခြင်းသမ္ပန်၊ ကောင်းစွာကျင့်သော ရဟန်းခြင်း။ သုန္ဒရပဋိပန္နော။
- သုပုပ္ဖိတာနိ- ပုပ္ဖတီတိ ပုပ္ဖံ။ သုဠ ပုပ္ဖံ သုပုပ္ဖံ။
သုပုပ္ဖံ သဗ္ဗာတံ ဧတေသံ အတ္တိတိ သုပုပ္ဖိတာနိ။
ကောင်းစွာသောပွင့်သောအပွင့်၏ ကြာတို့နှင့် ဝိကာရ ဝိကာရီ၊
ဝိသေသနဝိသေသျှအစပ်။ ကောင်းစွာပွင့်ကုန်သောအပွင့်ရှိကုန်သော
ကြာဖြူတို့သည်။ ဗဟုပုပ္ဖိတာနိ၊ အတိသယပုပ္ဖိတာနိ။
- သုမန- သောဘနံ မနော ယဿာတိ သုမနော။ (သုစိတ္တ)
- သုဝဏ္ဏ- သောဘနော ဝဏ္ဏော ယဿာတိ သုဝဏ္ဏော။ (ဟိရဉ္ဇ၊ ကနက)
- သုစိ- သုန္ဒရတံ သုစေတီတိ သုစိ။ သုစေတိ တောယာတိ သုစိ။
ထိုးဆွဲခြင်းကြိယာသကတ်။ ထိုဆွဲကြောင်းအပ်။ သူလ၊ သင်္ကံ။
- သုရ- သုရယတီတိ သုရော။
ရဲဝံ့အားထုတ်ခြင်းကြိယာ။ ရဲရင့်သူ။ ဝီရ။ ဒါနေ သုရော ဒါနသုရော။
- သုရ- သုရယတီတိ သုရော။

အားထုတ်ခြင်းကြိယာ။ ရဲရင့်သူဖြစ်။ ယောဓ။

သုရာ- သုဠ ရာယန္တိ ဣမာယာတိ သုရာ။

အသံပြုခြင်းကြိယာ။ သေရည်အရက်။ အာသဝ၊မဇ္ဇ။

သုရိယ- အန္တကာရဝိမေနေန သတ္တာနံ ဘယံ သရတိ ဟိသတိတိ သုရိယော။

အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း ညှင်းဆဲခြင်း သွားခြင်းကြိယာ။

(သရတိ ဂစ္ဆတိတိ သုရိယော) မောင်။ နေခြင်း၊ အာဒိစ္စ-သူရ-ဒိနပ္ပတိ။

သုရိယ- လောကာနံ သူရဘာဝံ ဇနေတိတိ သုရိယော (သူရ-ဣယ၊ ဇနေတိ တဒ္ဓိတိ)

ရဲရင့်သည်၏အဖြစ်နှင့် ရဲရင့်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော နေတို့နှင့် ကာရဏာ ဖလစပ်၊ နေခြင်း၊ အာဒိစ္စ-သူရ။

သူလံ- သူလန္တိ ဧတေနာတိ သူလံ။

(တစ်နည်း) သရန္တိ ဟိသန္တိ ဧတေနာတိ သူလံ။

နာကျင်ခြင်းကြိယာသကတ်။ တံကျင် (ဂါ)တစူး။ သလ္လ၊ သင်္ကံ။

သေက္ခာ- တိဟိ သိက္ခာဟိ ယုက္ကာ သေက္ခာ။ သိက္ခန္တိတိ သေက္ခာ။

ကျင့်ခြင်းကြိယာ။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ခုနစ်ယောက်။ သေခါ၊ သိက္ခနသီလ။

သေက္ခော- သိက္ခတိတိ သေက္ခော၊ (ကိတ်) သိက္ခနံ သိက္ခာ၊ သိက္ခာ တဿ သီလန္တိ သေက္ခော။ (တဿီလတဒ္ဓိတိ) ဣက္ခတိ ဧတောယာတိ ဣက္ခာ။ သဟ ဣက္ခာယ ယော ဝတ္တတိတိ သေက္ခော။ (ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသိ)

ကျင့်ခြင်းကြိယာသကတ်။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ ဝါ-အရှင်အာနန္ဒာဖြစ် သည် အပရိယောသိတသိက္ခော၊ သိက္ခနသီလော

သေဋ္ဌော- ဝိသေသေန ပသဋ္ဌော သေဋ္ဌော။

ချီးမွမ်းအပ် မြတ်သောစကားနှင့် အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်စေကားတို့၏ ဂုဏ်ဂုဏေးအစပ်သမ္ပန္နံ၊ မြတ်သောစကားကလျာဏ။

သေတ- သေဝိယတေတိ သေတော။ သိနောတိ ဗန္ဓတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ သေတော။

ဖြူသောအရောင်ကို ပြုခြင်းကြိယာသကတ်။ ဖြူစင်သောအရဟတ္တဖိုလ်။ သြဒါတ။ သုက္က။

သေတု- သီယတေတိ သေတု။

သေတုယာတဝိရတိ - သေတုမှိ ပရိယာပန္နာ ယာတဝိရတိ သေတုယာတဝိရတိ။

၄+၇ နံပါတ်

(၉၁)

ထက်အောင်သွေးခြင်းကြိယာ။ အရိယာမဂ်။တနု။

သေဒ- သေတိ ပစုတိတိ သေဒေါ။

ကျက်ခြင်းကြိယာ။ ချွေးခြင်း။ ယမ္မလေ။

သေန- သိနောတိ ဗန္ဓတိတိ သေနာ။ ပရဿ သေနာ ပရသေနာ။

နောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ။ စစ်သည်အပေါင်းခြင်း။ ဝါဟိနိ၊ ဝေဇိနိ၊ စမူ။

သေလ- သိလာ အသ္မိ သန္တိတိ သေလာ။

ကျောက်၏ တောင်နှင့်နိဿယနိဿိတစပ်။

သေသ- သိဿတိ အဝသိဿတိတိ သေသော။

သောဏိတ- သောဏန္တိ ဧတေနာတိ သောဏိတံ။

ရဲရင့်ခြင်းကြိယာ။ သွေး။ ရုမိတ၊ လောဟိတ၊ ရတ္တံ။

သောတဒ္ဓါရ- သုဏာတိတိ သောတံ။ ဒ္ဓါရံ ဝိယာတိ ဒ္ဓါရံ။ သောတမေဝ ဒ္ဓါရံ သောတဒ္ဓါရံ။

သောတ- သုဏာတိ ဧတေနာတိ သောတံ။

ကြားခြင်းကြိယာ။ နားခြင်း။ သောတပသာဒသည်။ ကဏ္ဍ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏ။

သောတာပတ္တိ-သဝတံ သန္တတိတိ သောတော။ သောတောဝိယာတိ သောတော။

သဝတိ ပေလတိ ဟိသတိတိ သောတော။ (အရိယမဂ္ဂေါ)

အာပဇ္ဇနံ အာပတ္တိ၊ သောတဿ အာပတ္တိ သောတာပတ္တိ။

သောတာပဇ္ဇော- သဝတိ ပေလတိတိ သောတော၊ သောတံ အာပဇ္ဇော

သောတာပဇ္ဇော။

သောမနဿ- သုန္ဒရံ မနော ယဿာတိ သုမနော၊ တဿ ဘာဝေါ သောမနဿံ။

သံခိတ္တ- သံခိပိယတေ ဧကဒေသတော ကထိယတေတိ သံခိတ္တံ။

သံယ- သံဟနတိ သမဂ္ဂံ ကမ္မံ သမုပစ္စတိတိ သံယော။

သံဝစ္ဆရ- သံဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ သံဝစ္ဆရော။

နေခြင်းကြိယာသကတ်။ နှစ်ဟူသောကာလပညတ်၊ ဝဿ သရဒ ဟာယန

သံဝဋ္ဋ- သံဝဋ္ဋတေ ဝိနဿတေ ဇာတိ အသ္မိန္တိ သံဝဋ္ဋော။

ပျက်စီးခြင်းကြိယာ။ ပျက်စီးသောကပ်။ ကပ္ပက္ခယ၊ ယုဂန္တု၊ ပလယ။

သံသယ- သံသယတိ ဧတေနာတိ သံသယော။

ယုံးမှားခြင်းကြိယာ။ ယုံမှားတတ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ။ ကခါ၊ ဝိမတိ။

သံသိဗ္ဗိတ- သံသိဗ္ဗိယတေတိ သံသိဗ္ဗိတံ။

ချုပ်ခြင်းကြိယာ။ ချုပ်စပ်အပ်သောအဝတ်သည်။ အဂ္ဂဋ္ဌ။

သံသုဒ္ဓဂဟဏီက-သံသုဇ္ဈတီတံ သံသုဒ္ဓါ။

သံသုဒ္ဓါ ဂဟဏီ ယဿာတိ သံသုဒ္ဓဂဟဏီကော။

စင်ကြယ်သောအမိဝမ်း၏သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်၊
သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားခြင်၊ သံသုဒ္ဓါမာတုဂဟဏီ စင်ကြယ်သော အမိ
ဝမ်း၏သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်၊ သောဏဒဏ္ဍ
ပုဏ္ဏားခြင်၊ သံသုဒ္ဓါ မာတုဂဟဏီ။

(၈)

ဟတ္ထ- ဟရန္တိ ဧတေနာတိ (အနေနာတိ) ဟတ္ထော။ ဟသန္တိ ဧတေနာတိ
ဟတ္ထော။ (ပါဏီကရ)

ဟတ္ထကုက္ကုစ္စ- ကတ္တန္တန္တိ ကတံ။ ကုစ္စိတံ ကတံ ကုကတံ။ ကုကတဿ ဘာဝေါ
ကုက္ကုစ္စံ။ ဟတ္ထဉ္စ တံ ကုက္ကုဉ္ဇာတိ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ။
စက်ဆုပ်အပ်သောအမှု၏ ပြုခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ နိဿိတအစပ် သမ္ပန်၊
စက်ဆုပ်ဖွယ်အမှုအရာသည်။ ကုစ္စိတကိရိယာ-အသံယမ။

ဟတ္ထိ- ဟရန္တိ ဧတေနာတိ ဟတ္ထော။ သော အဿ အတ္ထိတိ ဟတ္ထိ။
ဟတ္ထော(သောဏ္ဍော) ဧတဿ အတ္ထိတိ ဟတ္ထိ။
နှာမောင်း၏ ဆင်ခြင်နှင့် အဝယဝ၊ အဝံယဝိအစပ်သမ္ပန်၊ နှာမောင်းရှိသော
ဆင်ခြင်။ နာဂ၊ ဂဇ၊ ကုဉ္ဇရ၊ မာတင်္ဂံ။

ဟဒယ- ဟရတိ အတ္တနော ဝသနာဓာရန္တိ ဟဒယံ။
ဆောင်ခြင်းကြိယာနှလုံးသားခြင်သည်။ စိတ္တ ၊ မန။

ဟိတ- ဟိနောတိ ဝဗုတီတိ ဟိတံ။
တိုးပွားခြင်းကြိယာ၊ စိပွားချမ်းသာခြင်း၊ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိအမှု။ ဝဒ္ဓိ။ အတ္ထိ။
တိုးပွားခြင်းကြိယာ၊ တိုးပွားသောအရာဝတ္ထု။ ဝဒ္ဓ-ဝုဗု-အာယ။

ဟေတု- ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဟေတု။
ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ အကြောင်းတရား။ နေက၊ ကာရဏ။

ဟံသ- ဟန္တိ အဒ္ဓါနန္တိ ဟံသော။
သွားခြင်းကြိယာ၊ ဟင်္သာခြင်၊ သေတစ္ဆဒ။

နံပါတ် (၇)

နိရုတ္တိနည်းရုပ်ပြီးကို မေးသည်။

- (က) အက္ခရာလာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်း၊
 - (ခ) အက္ခရာပျောင်းလွဲခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း၊
 - (ဂ) အက္ခရာချောခြင်း ဝဏ္ဏနာသ(လောပ) နိရုတ္တိနည်း၊
 - (ဃ) အက္ခရာရှေ့နောက်ပြန်ခြင်း ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဟူ၍
- (၄)မျိုးရှိ၏။

ယင်း(၄)မျိုးသည်ပင် ကစွည်းကဲ့သို့ သုတ်အနေဖြင့် ရုပ်ပြီးရမည်ကို သိထားရမည်။

နိရုတ္တိနည်း၌-ရုပ်တည်ပုံနှင့် ဓာတ်+ပစ္စည်း ခွဲခြားမှုတို့သည် အဓိကကျ၏။ ထိုကြောင့် ဋီကာသစ်+ အဘိဓာန်ဋီကာ။ကစွည်း+ရူပသိဒ္ဓိ အခြားသော ဋီကာတို့တွင် ဖွင့်ဆိုအပ်သော ရုပ်ပြီးဟန်တို့ကို ကျက်မှတ်ထားကြရမည်။ ရုပ်တည်ဟန်ကို သိရုံမျှဖြင့် ဤနိရုတ္တိ (၄) မျိုးတွင် မည်သည့်နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသွားနိုင်သည်ကို လွယ်ကူစွာ ဖြေဆိုနိုင်ပါသည်။

ဤနံပါတ်ကား အမှတ်ရဖို့ခဲရင်းသကဲ့သို့၊ အမှတ်အပြည့်အဝ ရရန်လည်း လွယ်ကူလှ၏။

ဥပမာ- အရိယကို အယိရတည်း၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ယနှင့်ရ ရှေ့နောက် ပြန်။

- စက္ခုန္ဒြိယံကို စက္ခု+ဣန္ဒြိယတည်း။ ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း ကူချေ။
- ယထယိဒံကို ယထာ+ဣဒံတည်း။ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၊
- ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ၏အကို အ-ရသာပြု။

(၉၄)

နုပိတ် (၇)

(အ)

- အက္ခောသ- အာ+ကောသ။ ကလာ+ အာကို အပြု။ (တစ်နည်း) အာ+ကုသ။
- အက္ခိ- အသု+ခိ။ သကို ကပြု။ ဥချေ။(တစ်နည်း) ဣက္ခ+ဣ။
ဣက္ခိဟုဆိုလိုလျက် ဣကို\အပြု။
- အက္ခိတ္တ- န+ခိပ+တ။ တဒွေဘော်လာ၊ဓာတွန် ပ-ချေ။ န-ကို အ ပြု။
- အဂ္ဂ- အဖေ+ဂ။ ဇကို ဂပြု။
- အဂမာ- အဂမောဟုဆိုလိုလျက် တုမှယောဂဩဝိဘတ်မှ နာမယောဂ
အာဝိဘတ်ဖောက်ပြန်သော ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာလနည်း။ (ဘာဋီ)
- အဂ္ဂဠ- အဇ္ဇ+အလ။ ဇကို ဂပြု။ လကို ဠပြု။ (ပါဠိအဘိဓာန်)
- အဂါရ- အဂါရဝါသဟုဆိုလိုလျက် ဝါသနောက်ပုဒ်ချေ။
- အယ- န+ဟန+အ။ ဟနကို ယပြု။
- အစွန္တိ- အန္တ+အတိ အန္တနှင့်အတိ ရှေ့နောက်ပြန်၊ တိကို စပြု။
ဒွေဘော်လာ။
- အစွယ- အတိ+အယ။ တိကို စပြု။ စ-ဒွေဘော်လာ။
- အစ္စရိယ- အာစရ။ စရကို စ္စရိယ ပြု။ အာကို အပြု။
- အဆန္တိ- အထန္တိ။ ထကို ဆပြု။
- အဇ္ဇ- ဣမ+ဇ။ ဣမကို အပြု။
- အဇ္ဇတဂ္ဂေ- အဇ္ဇတံ+အဂ္ဂံ။ အံကို ဖြေ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ။
- အဇ္ဈဂါ- အဓိ+ဂမ+ဤ။အဓိကို အဇ္ဈ ပြု။ဂမ ကို ဂါပြု။ ဤကို ချေ။
- အဇ္ဈာယက- န+ဈာယက။ ဈာယက၌ ဈေ+ဏှ။ ဇကို အာယပြု။ ဏှကို
အက။ ဇလာ။(တစ်နည်း)အဓိ+အာ+ဣ+ဏှ။ အဓိကို အဇ္ဈ
ဇကို အာယ။ ဏှကို အကပြု။
- အဇ္ဈာဝသဟိ- အဓိ+အာဝသဟိ ဟုဆိုလိုလျက် အဓိကို အဇ္ဈပြု။
- အညမည- အညံ။ အညံအညံဟု ဒွိရပ်ပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။
- အညမညဿ- အညဿတညံ။ အညဿ အညဿဟု ဒွိရပ်ပြု။ သာချေ။ မလာ။
- အဋ္ဌကထာ- အတ္ထကထာ။ ထကို ဋပြု။
- အဋ္ဌပ္ပတ္တိက- အတ္ထ+ဋ္ဌပ္ပတ္တိက။ ထကို ဋပြု။
- အပု- အသ+တ။ တကို ပပြု။ သကို ပပြု။
- အပော- အာ+ပော။ပျအသဒိသဒွေဘော် ဇလာ။ ပျကို ပု၊ အာကို အ။

၄+၇ နံပါတ်

- အပုတေဋ္ဌသ- အပုတေရသ ဟုဆိုလိုလျက် ရကို ဋ္ဌပြု။
- အဏဏ- န+ဏဏ။ နကို အန်ပြု။ ဣကို အပြု။ နကို ဏပြု။
- အတ္တ- အာ+ဓာ+တ။ ဝိဂ္ဂဟရူ။
- အန္တ- အမ+တ။ မချေ။ တကို န္တ ပြု။
- အန္တာနန္တိကာ- အန္တအနန္တ အန္တာနန္တ နေဝန္တာ နာနန္တိကာ ဟုဆိုလိုလျက်
ကေသေသ-သာမညနိဒ္ဒေသ-ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း အားဖြင့်
အန္တာနန္တိကာ ပြီး၏။
- အန္တမသော- အန္တိမသော။ ဣကို အပြု။
- အန္တလိက္ခ- အန္တရ+ ဣက္ခ။ရကို လပြု။
- အတိဝေလ- ဝေလ+အတိဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့နောက်ပြန်။
- အတုဋ္ဌ- န+တုသ+တ။ ဓာတွန်သနှင့်တကွ တကို ဋ္ဌ ။ဋ္ဌ လာ။ နကို အ။
- အတ္ထ- အရ+ထ။ ရကို တ ပြု။
- အတ္ထိတွေဝ- အတ္ထိ+ဣတ္ထိ+ဝေ။ တိ၏ဣကို ဝပြု။ ဣချေ။
- အဒုဗ္ဗ- န+ဒုသ+ဘ။သ ကို ဗပြု။နကို အ(အဒြဗ္ဗ-ဒ-ကိုဒြ။)
- အဒြဗ္ဗော- အဒုဗ္ဗော ဟုဆိုလိုလျက် ဒကို ဒြပြု။
- အနု- အမ+က။ ကချေ။ အမကို အနု ပြု။
- အဒွါ- အသ+တ။တကို ဓ၊သကို ဒပြု။
- (တစ်နည်း) အသ+ထ။ ထကို ဓပြု။ သကို ဒပြု။
- အဒွါန- အဒွါယန။ ယကိုချေ။
- အနွာယ- အန+ဣ+တွာ။တွာကို ယ။ န၌ ဥကို ဝ၊ ဣကို အာပြု။
- အနိက္ကုဒ္ဓန္တိ- န+နိ+ကုဇ္ဇ+န္တိ။ နကို အ။ ကဒွေဘော်လာ။
- အနပက္ကဋ္ဌ- န+ဥပ+ကုသ+တ။ နကို အန်။ ကဒွေဘော်လာ။ ဓာတွန်နှင့်
တကွ တကိုဋ္ဌ ပြု။
- အနပုဝေစ္ဆေယျ- အန+ပ+ဝိသ+ယေျ။ ဝိသကို ဝေစ္ဆပြု။ပဒွေဘော်လာ။ (ဋီ၊သစ်)
- (တစ်နည်း)- ဣကို ဧပြု။ သကိုစ္ဆပြု။ ပဒွေဘော်လာ။ (မောဂ်)
- အနဘိသမ္ဘဏမာန-န+အဘိ+သံ+ဘူ+ဥဏာ+မာန။
- အနမတိ- အန+မန+တိ။ နချေ။
- အပစ္စ- အ+ပတ+ယ။ နပတျ ဟုဆိုလိုလျက် တျကို စ၊ နကို အပြု။
စလာ။
- အပု- အလ+ပ။ လကို ပပြု။(အပ+ပ)
- အပုတိတ- န+ပတိ+ဣ+တ။ နကို အ။ ဣကို ဤပြု။ ပ လာ။

(၉၆)

သီလက္ခန်(ဒု) နေ့

- အပရဏ္ဍ- အပရ+အန္ဓ။ အပရန္တ ဟုဆိုလိုလျက် နွကို ဣပြ။
- အပါယ- အပ+ဣ+ဏ။ ဣကို ဧ။ ဧကို အာယပြ။
- အပါရုတ- န+ပ+အာ+ဝရ+တ။ ဝရကို ရပြ။
- အမ္ဗဋ္ဌ- အမ္ဗင်္ဌ။ ဗ္ဌကို မ္ဌပြ။ ဂ်ချေ။ ဌ၏ အသဒိသ ဒွေဘော်လာ။
- အမ္ဗလဋ္ဌိက- လဋ္ဌိကအမ္ဗဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့နောက်ပြန်။
- အဗ္ဘ- အာပ+ဘရ+ကံ။ ပကို ဗ။ အာကို အပြ။ ရ-ကံကိုချေ။
- အဗ္ဘာ- အဝ+ဘာ။ ဝကို ဗပြ။
- အဘိက္ကန္တ- အဘိ+ကမု+တ။ တကို န္တပြ။ ဓာတွန်မကို ချေ။
- အဘိညာ- အဘိညာယ။ ယချေ။
- အဘိညာတကောလညော-အဘိညာတကုလ+ဏျ။ ဏချေ။ နလာ။ ချကို ဥပြ။
ဒွေဘော်လာ။ ကု၏ ဥ-ကို သြ ပြ။
- အဘိဘဝနဋ္ဌ- အဘိဘဝနအတ္ထ။ ထ္ထကို ဋ္ဌပြ။
- အဘိရုဋ္ဌ- အဘိ+ရဟ+တ။ တကို ဟ။ ဟကို ဋ္ဌပြ။
- အဘိဝါဒန- အဘိ+ဝန+ယု။ ယုကို အန။ အကို အာပြ။ န္ဌ နကိုချေ။
- အဗျတ- အဗျတ ဘူတ။ ဘူတုဒ်ကိုချေ။
- အဘောဇနေယျ- န+ဘုဇ+အနိယ။န-ကို အ။ နိ၏ ဤကို ဧ။ ဘု၏ ဥကို သြပြ။
ယ-ဒွေဘော်လာ။
- အမဗ္ဗ- အမာ+ဗျ။ ဗျကို စ။ စဒွေဘော်လာ။ အမာ ဝသတိတိ
အမာတျော။ (ထောမနိဝိ)
- အမဗ္ဗာ- အမာ+ရဗ္ဗ။ အာကို အပြ။ ရကို ချေ။
- အမောယ- အ+မုဟ။ ဥကို သြ။ ဟကို ယပြ။ (န+မုဟ)
- အမောယတာ- န-မုဟ+တာ။ နကို အ။ ဥကို သြ။ ဟကို ယပြ။
- အရဟ- အရိ+ဟန။ ဣကို အပြ။ နချေ။
တစ်နည်း-အာရက။ အကို ရသာပြ။ ကကို ဟပြ။
- အရဟာ- အရ-ဟန+ကံ။ ဓာတွန်နှင့်တကွ ကံကိုချေ။ ရိ၏ ဥကို အပြ။
(အရိ ဟနတိတိ အရဟာ) (တစ်နည်း) အရဟန္တ+သိ။
အန္တနှင့်တကွ သိကို အာပြ။
- အရဟတာ- အရိ+ဟန+ကံ။ ဟနမှ နနှင့် ကံကို ချေ။ နာသက်။ အရိဟနာ။
ရိ၏ ဣကို အပြ။ နာကို တာပြ။(တစ်နည်း)အရိ+ဟန+အန္တ။
ဓာတွန်ကိုချေ။ နာသက်။အရဟန္တနာ။ ရိ၏ကို အန္တနာကို တာ။
- အရိယ- အာရက။ အာရကကို အရိယပြ။ (ယဒါဒိနာ အာရကသဒ္ဒသ)

၄+၇ နံပါတ်

(၉၇)

အရိယာဒေသော) (ကိလေသေဟိ အာရကောတိ အရိယော။)

(တစ်နည်း)အရ+ဏှ။ ဏာချေ၊ ဣလော။

အရိယ- အာရက။ အာကို အပြု။ ရ၌ အ-ကို ဣပြု။ ကကို ယပြု။

(တစ်နည်း) ဣရိယ။ ဣကို အပြု။

အရုဏ- အရ+ဥန၊ အရုန ဟုဆိုလိုလျက် နကို ဏပြု။

အလဂဒ္ဒေါ- အလံ+ဂဒေါ။ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ ဒလာ၊ အလံ ပရိယတ္တော ပရိပုဏ္ဏော
ဂဒေါ အဿာတိ အလဂဒ္ဒေါ- အနုနာသိလောပံ၊ ဒ-ကာရာမဉ္စ
ကတွာ။

အလတ္ထိ- လံဘ+ဥံ၊ ဥံကို ထွံပြု။ ဓာတွန် ဘချေ၊ ဓာတ်၏အစ၌ အလာ။

အလာဗု- န+လမ္မ+ဥ။ မချေ၊ နကို အပြု။ လံ၏အကို အာပြု။

အဝသဋ္ဌ- အဝ+သရ+တ၊ တကို ဋ္ဌပြု။ ရကိုချေ။

အဝသိဋ္ဌ- အ+ဝိ+သိသ+တ၊ ဓာတွန်နှင့်တကွ တကို ဋ္ဌပြု။ ဋ္ဌ လာ။

အဝိစိ- န+ဝိစိ။ နကို အ၊ ဣကို ဤ။

အဝိစိ- အဝိစိ။ ဣကို ဤပြု။

အဝိဇ္ဇာ- န-ဝိဒ+ယ+အာ။ ဒျကို ဇပြု။ ဇ ဒွေဘော်လာ။ နကို အပြု။

အသဏ္ဍဟိတွာ- န+သံ+ဋ္ဌာ+တွာ။ ဟ-လာ၊ ဋ္ဌာ၏အကိုရသပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏပြု။

အဟိ- အံဟ+ဣ။ အံဟိ ဟုဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ။

အဟု- အဟု ဤ ဟုဆိုလိုလျက် ဥိကို ဥပြု။ အဇ္ဇတနိ ဤ ကိုချေ။

အံသ- အန+အသ။ နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။ အချေ။

(၁၇၁)

အာကာသာနဉ္စ- အာကာသ+အနန္တ+ဏှ။ နှုကို စပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ ဥပြု။ အကို
အာပြု။

အာကိဉ္စည- အာကိဉ္စန+ဏှ။ ဏအနုဗန်ချေ။ အကို အာ၊ အာကိဉ္စန ဟုဆို
လိုလျက် နျကို ဥ၊ ဥ ဒွေဘော်လာ။

အာဂမ္မ- အာ+ဂမု+တွာ။ တွာကို ယ၊ မျကို မ၊ မ လာ။

အာယာတ- အာ+ဟန+တ။ ဟနကို ဃာပြု။

အာယာတန- အာ+ဟန+ယု။ ဟနကို ဃာတ၊ ယုကို အနပြု။

အာယာတောယေဝ- အာ+ဟန+ဏှ။ ဟနကို ဃာတပြု။ ယ လာ။

အာစရိယ- အာ+စရ+ဏှ။ ဏာချေ၊ ဣလော။

အာစာရဂေါစရဂ္ဂဟဏေန- အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နဂ္ဂဟဏေနဟု ဆိုလိုလျက်

- သမ္ပန္နသဒ္ဓါကိုချေ။
- အာစိဏ္ဏ- အာ+စရ+တ။ တကို ဣန္ဒြေပြု၊ ရကို ချေ။
- အာဏဏျ- အဏဏ+ဏျ။ ဏချေ၊ အကို အာပြု။
- အာဏဏျ- န+ဏဏ+ဏျ။ နကို အန်၊ ဣ ကို အ၊ အ ကို အာ၊ န ကို ဏ။
- အာဏိ- အန+ဏိ။ ဏအနုပဏ်ချေ၊ နကို ဏပြု။ အ-ကို အာပြု။
- အာတုရ- အတ+တုရ၊ အ ကို အာ။
- အာထဗ္ဗဏ- အထ+ဝန။ အကိုအာ၊ ဝဒွေဘော်လား။ ဝနစ်လုံးပနစ်လုံးပြု၊ နကိုဏပြု။
- အာပန္န- အာ+ပဒ+တ။ တကို အန္န၊ ဒကို ချေ။
- အာပါယိကော- အာပါယိကောန ဟုဆိုလိုလျှက် တတိယာဝိဘတ်ကို ပထမာဝိဘတ် ပြန်ထားသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း ရသည်။
- အာမိသ- အာ+မသ+အ။ မ၏အကို ဣပြု။
- အာယသ္မာ- အာယု+မန္တ၊ ယ၏ဥကို အသ၊ ဣကို အာပြု။
- အာယသ္မာတာ- အာယု+မန္တပစ္စည်း။ ဝဏ္ဏဝိကာရန်ရတ္တိနည်းဖြင့် အာယု၏ ဥကို အသပြု။ ဣနှင့်တကွ နာဝိဘတ်ကို တာပြု။
- အာရဒ္ဒ- အာ+ရဘ+တိ။ တကိုမ။ ဘကို ဒ။ (တစ်နည်း) အာ+ရာဓ+တ။ တကို မ၊ ဓာတွန်ခေါ် ပုဗ္ဗရုပ်ပြု။ သံယောဂါဒိ ခေါ် ဒပြု။
- အာရဒ္ဒဝိပဿကော- အာရဒ္ဒဝိပဿနာ။ နကို ကပြု။
- အာရာမော- အာ+ရမ+ဏ။ အရာမ ဟုဆိုလိုလျှက် ရ၏ အကို အာပြု။
- အာလောက- အာ+လောစ+အ၊ စကို က ပြု။
- အာဝဋ္ဋ- အာ+ဝရ+တ။ တကို ဋ္ဌ၊ ရကို ချေ။
- အာဝဋ္ဋာ- အာ+ဝ+တ။ တကို ဋ္ဌပြု၊ အကို အာပြု။
- အာဝဓ- အာယုဓ။ ယကို ဝပြု။
- အာသီ- အသ+ဏိ။ ဏချေ၊ အ ကို အာ။
- အာသီဝိသ- အာသု+ဝိသ။ ဥကို ဤပြု။ (အာသု သီသံဝိသံ ယဿာတိ အာသီဝိသော)
- အာရဋ္ဌာ- အာ+ရု+တ။ တပစ္စည်းကို ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟပြု။ ဓာတွန်ဟကို ဝဏ္ဏဝိကာရန်ရတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌပြု၊ အာရဋ္ဌာပြီး၏။
- အာဟ- ဗြူ+တိ။ ဗြူကို အာဟ၊ တိကို အပြု။
- အာဟဋ္ဌ- အာ+ဟရ+တ၊ ရ ကို ချေ၊ တ ကို ဋ္ဌ ပြု။
- အာဟိတ- အာ+စာ+တ။ ခေါ် ဟ၊ ဣ လာ။
- အာဠက- အာ+ဟန+ဏျ။ နကို ဋ္ဌပြု၊ ဟနှင့် ဋ္ဌ ရှေးနောက်ပြန်၊ ဏျကို

၄+၇ နံပါတ်

(၉၉)

အကပြု။

အာဠာဟန- အာ+ဒဟ+ယု။ ဒကို ဥပြု။ ယုကို အန၊ အကို အာပြု။
 အာဠိန္ဒ- အလိ+က္ကန္ဒ။ အကို အာပြု။ လကို ဥပြု။ ဣချေ။

(၉၉)

ဣစ္ဆာ- ဣသု+အ+အာ။ ဓာတွန်ကို ချေ၊ သ-ကို စွပြု။
 ဣဏ- ဣ+ယု၊ ယုကို အန၊ န ကို ဏပြု။
 ဣတိဟာသ- ဣတိဟ+အသ။ အ-ကို အာပြု။ တစ်နည်း- ဣတိဟာသ။
 ဣတိဟာသနှစ်ပုဒ်တည်း။ တစ်ပုဒ်ကို ချေ။
 ဣတိဟမေ- ဣတိဟ+ ဣမေ၊ ဣမေ မှ ဣကို ချေ။
 ဣတ္ထိ- ဣသု+တ+တ္ထိ။ ဓာတွန်နှင့် တကွ တကို ထ။ တ လာ။
 ဣဒပ္ပစ္စယာ- ဣမ+ပစ္စယာ။ မကို ဒပြု။ ပ-ဒွေဘော်လာ။ (ဋီသစ်၊ ၁။ ၄၆၇။)
 ဣဒ္ဓိယ- ဣဒိ+ယ။ ဒကို ဒြပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ နလာပြု။
 ဣဒ္ဓိယာနိ- ဣဒိ+ဣ-ယောဝိဘတ်။ ဒကို ဒြပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ နပြု။ ဏချေ။
 ယောကို နိပြု။ အကို အာပြု။
 ဣန္ဒဒိလ- ဣန္ဒ+ဒိပ ပကို လ-ပြု။ ဣကို ဤ-ဒိယပြု။
 ဣဒ္ဒ- ဣဓ+တ။ တကို ဓပြု။ ဓာတွန်ကို ဒပြု။ (ဣဇ္ဈတိတိ ဣဒ္ဒိ)
 ဣဗ္ဗ- ဣဘ+ဏျ။ ဘျကို ဘပြု။ အသဒိသ ဒွေဘော်လာ။
 ဣရိယာ- အရ+ဏျ+အာ၊ အရကို ဣရ၊ ဣလာ။
 ဣရ- ဣစ+ဥ။ စကို ရပြု။
 ဣဿရ- ဤသ+အရ။ သဒွေဘော်လာ၊ ဤကို ဣရဿ။
 ဣဿရိယ- ဤသ+အရ။ ဤကို ဣပြု။

(၉၉)

ဤတိ- ဣ+တိ။ ဣ ကို ဤပြု။
 ဤသိက- ဣသိက။ ဣကို ဤပြု။

(၉)

ဥက္ကာ- ဥသ+က။ သကို ကပြု။
 ဥက္ကဋ္ဌ- ဥ+ကသ+တ။ သနှင့် တကွ သကို ဋ္ဌ ပြု။
 ဥက္ကဋ္ဌာ- ဥက္က+ဓာ။ ဓကို ဋ္ဌပြု။

- ဥက္ကာ+စာရိယတိ တေဿ မာပိတကာလေတိ ဥက္ကဋ္ဌာ။
- ဥကဏ္ဍိတ- ဥ+ကဏ္ဍ+ကူတ။ က-ဒွေဘော်လာ။
- ဥက္ကံသ- ဥ+ကသ။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ ကဒွေဘော်လာ။
- ဥစွာကုလ- ဥစွ+ကုလ။ အကို အာပြု။
- ဥစ္ဆိဂ်- ဥသဂ်။ သကို ဆပြု။ အသဒိသ ဒွေဘော် စလာ။ (ဥ+သန္န+ဏ)
- ဥဇ္ဈ- ကူသု+ဥ။ ကူကို ဥပြု။ သကို ဆပြု။ အသဒိသဒွေဘော် စလာ။
- တစ်နည်း- ဥသ+ဥ။ (ဥသဟိ ဒဟတိ သန္တာပန္နိ ဥဇ္ဈ)
- ဥစ္ဆိန္ဒ- ဥ+ဆိဒိ+တ ။တ ကို အန္ဓ၊တဂုန်ကို ချေ။ အသဒိသ ဒွေဘော်စလာ။
- ဥဇ- အရ+ဇ။ အရကို ဥပြု။ (တစ်နည်း) အဇ+ဥ ။အ-ကို ဥ ပြု။
- ဥဇက- အဇက။ အကို ဥ ပြု။ (တစ်နည်း) အရ+ဇက။ အရကို ဥပြု။
- ဥဏ- ဥသ+ဏ။သချေ။ တစ်နည်း-ဥသ+ဟ။သကို ဏပြု။
- ဥတ္တမ- ဥဘ+တမ။ ဘကို တပြု။
- (တစ်နည်း) ဥဂ္ဂတ+တမ။ ဂ္ဂတချေ။ တဒွေဘော်လာ။
- ဥတု- ကူ+တု။ ကူ-ကို ဥ ပြု။
- ဥဒက- ဥဒ္ဒ+ဏ္ဍ။ ဥဒ္ဒန္တိ နကို ချေ။ ဏ္ဍ ကို အကပြု။
- ဥဒကရဟဒ- ဥဒကရဟောဒ။ သြကို အပြု။ (ဋီ၊သစ်) ဥဒက+ဟရ+အ။
- ဥဒပါဒိ- ဥ+ပဒ+ဤ။ ဤကိုကူ။ ပဇာ် အကို အာပြု။ဒ-လာ။
- ဥဒပါန- ဥဒက+ပါ+ယ။ ဥဒက မှ ကကိုချေ။ယု ကို အနပြု။
- (တစ်နည်း) ဥဒက ကို ဥဒပြု။
- ဥဒါနေသိ- ဥဒါန+ကူ+ ဤ။ကူကို မ၊ဤကို ကူ၊သ လာ။
- ဥဒါန- ဥ+အန+ဏ။ ဏအနပဏ်ချေ။ ဒ လာ။ အ ကို အာပြု။
- ဥဒ္ဒစ္စ- ဥဒ္ဒတ+ယ။ တျကို စပြု။စဒွေဘော်လာ။
- ဥဒ္ဒမာယာတနိကာ-ဥဒ္ဒမာယတနဝဒိကာ ဟုဆိုလိုလျက် ဝဒ ကိုချေ။
- ဥဒကွလ- ဥလုခလ။ လကို ဒ၊ ခအသဒိသဒွေဘော်လာ။ ဦကို ရသပြု။ (ပါဠိအဘိဓာန်)(တစ်နည်း) ဥဒုခလ။ထောမနိမိ (ပါ-ဘာဠိဒု)
- ဥဒီရယိ- ဥ-ဤရ+ယ+ဤ။ ဒလာ။ ဤကို ကူပြု။
- ဥပကုဋ- ဥပ+ကရ+တ။ ကရကို ခ၊အသဒိသဒွေဘော် ကလာ၊တကို ဋပြု။
- ဥပဇ္ဈာယ- ဥပ+ဈေ+ဏ။ ဈေဋ္ဌ ကို အာယပြု။အသဒိသဒွေဘော်လာ။
- ဥပ္ပလ- ဥဒက+ပ္ပ။ ဥဒကကို ဥပြု။ ပဒွေဘော်လာ။ ဥကို အပြု။
- ဥပသဒ္ဓိတ- ဥပ+သံ+စာ+တ။ စကိုဟပြု။ အကိုကူပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥပြု

၄+၇ နံပါတ်

(၁၀၁)

- ဥပသန္တ- ဥပ+သမု+တ။ တကို နှုပြု၊ ဓာတွန်ကို ချေ။
- ဥပုန္တ- ဥပ+ပဒ+တ။ ဓာတွန်နှင့်တကွ တကို အနှုပြု။ ပဒွေဘော်လာ။
- ဥပဟတ- ဥပ+ဟန+တ။ နချေ
- ဥပါဟန- ဥပ+နဟ။ နနှင့် ဟရှေ့နောက်ပြန်၊ ပ၏အကို အာပြု။
- ဥပ္ပိလာဝိတ- ဥပ+ပလု+တ။ ပ-၏ အကို ဣ။ လ၏ ဥ-ကို သြ။ သြကို အဝ၊ အကို အာပြု။ ဣလာ။ မူကွဲ-ဥပ္ပိလာဝိတ၌ ပကို ဗ-ပြုရပေမည်။
- ဥပေါသထ- ဥပ+ဝသ+ထ။ ဝကို သြပြု။
- ဥပ္ပိန္ဒနာ- ဥပ+ဝိဇိ+ယု။ ယုကို အန၊ ဝကို ဗ၊ ဇဒွေဘော်လာ။
- ဥဒ္ဒတ္တ- ဥပ+မဒ+တ။ ဒကို တ၊ မဒွေဘော်လာ။
- ဥရဋ္ဌ- ဥပ+ရ+ဘ။ ရ၏ဥကို သြ၊ သြကို အဝ၊ ဝကို ဗပြု။
- ဥလ္လမ္ဗန- ဥပ+လုပ+ယု။ လဒွေဘော်လာ။ လဒ္ဒထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု၊ ယုကို အနပြု။
- ဥက္ကာပ- အဝ+ကုထ+အပ။ အဝကိုဥပြု။ ထကိုလပြု။ အပ၏အကိုအာပြု။ ကု၏ဥကိုချေ။
- ဥဋ္ဌာရ- ဥဋ္ဌါရ။ ဋကို ဋပြု။ (တစ်နည်း) ဥလ+အာရ။ လကို ဋပြု။ (တစ်နည်း) ဥပဒရ+အ။
- ဥသီရ- ဝသ+ဤရ။ ဝကို ဥပြု။

(၉)

- ဦန- ဦဟ+န ပစ္စည်း။ ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကိုချေ။ (ဦဟ-ဝိတက္ကေ၊ ဟလောပေါ။ (ဥဟနံ ဥနော) ဣဒိ။ ၁၀၇။
- တစ်နည်း- ဦဟ+နက်။ က်အနုဗန်နှင့် ဟကိုချေ။

(၉)

- ဧဠမူဂ- ဧဠမုခ။ ခကို ဂပြု။ ဥကို ဦ ဒီဃပြု။
- ဧဠ- ဧ။ ဋကို ဋပြု။
- ဧကေကံ- ဧကံတစ်ခုတည်း။ “ဧကံဧကံ” ဟု ဒွိရုပ်ပြု ရှေ့ဧကံ၏ နိဂ္ဂဟိတ် ချေ။ (နန္ဒပုဒ် ဝိစ္စာရုပ်တို့၌ တစ်ခုတည်း တွက်ရသည်)
- ဧကေကိဿာယ- ဧက။ သသက်၊ ဧကဧကဟု ဒွိရုပ်ပြု။ သကို ဿာယပြု။ ဧက၏အကို ဣပြု။
- ဧကိဘာဝ- ဧက+ဘာဝ။ သမာသ်အလယ် ဣလာ။

(တစ်နည်း)

တေဒဂုံ-

ကောနောင် စိပစ္စည်းသက်။

ဧသော+အဂ္ဂေါ ဟုပုလ္လိင်ဖြင့် ဆိုလိုလျက် တေအဂ္ဂံ ဟုနပုံလိင် ပြန်သောကြောင့် လိင်ဝိပုလ္လာသနည်းရ၏။(တစ်နည်း)ကေအဂ္ဂံ ဟုဆိုလိုလျက် တထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒပြ။

သေက-

ဣသ+ဣက။ ဣကို ပြေ။ သကို ဣသို့ ကပ်။

ဝေံဗျာခေါ-

ဝေံ ဝိယ ခေါ။ ဝကို ဗပြ။ ယ၏ အကို အာ-ဒိယပြ။ ဣကို ချေ။

(ဩ)

ဩကာသ-

အဝ+ကသ+ဏ။ အဝကာသ ဟုဆိုလိုလျက် အဝကို ဩပြ။

ဩဃ-

ဥစ။ စကိုဃပြ။ ဥကိုဩပြ။

(တစ်နည်း)

အဝ+ဟန။ အဝကိုဩ။ ဟနကိုဃ။

ဩဇ-

ဥ+ဇန+ကွံ။ ဓာတွန်နှင့် ကွံကိုချေ။ ဥကို ဩပြ။

ဩဋ-

ဝသ+တ။ ဝကို ဩပြ။ သနှင့်တကို -ဋပြ။

(တစ်နည်း)

ဥသ+ဋ။ အဝကို ဩပြ။

ဩဏိတ္တ-

အဝ+နိ+တ။ အဝကို ဩပြ။ နကို ဏပြ။ ဤကို ဣပြ။

ဩဒါတ-

အာ+ဒါ+တ။ အဝဒါတ ဟုဆိုလိုလျက် အဝကို ဩပြ။

ဩဒန-

ဥဒိ+ယု။ ဥဒိကို ဩဒပြ။ ယုကို အနပြ။

(တစ်နည်း)

ဥန္ဒ+န။ ဥန္ဒကို ဩဒပြ။

ဩပဂုယု-

ဥပ+ရုဟ+ယ။ ဥကို ဩ။ ဟနှင့်ယ ရှေ့နောက်ပြန်။

ဩရ-

အဝ+ရ။ အဝကို ဩပြ။

ဩရတော-

အဝ+ရမု+တ။ အဝကို ဩပြ။ ဓာတွန်မ ချေ။ ဥ ချေ။

ဩလောကိတ-

အဝလောကိတ ဟုဆိုလိုလျက် အဝကို ဩပြ။

(က)

ကကစ-

ကစ+အ။ ကဒွေဘော်လာ။

ကခါ-

ကံခါ+အ+အာ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ ငပြ။

ကဂုံ-

ကကံ+ဥ။ ကကို ဂပြ။ နိဂ္ဂဟိတ်လာင်ပြ။

ကဗ္ဗက-

ကစ+ဥက။ ကစက ဟုဆိုလိုလျက် ကထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။

နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥပြ။

ကဋ္ဌ-

ကဋ္ဌ+ဆု။ အသဒိသဒွေဘော် စလာ။

ကဏ္ဍ-

ကရ+ဏ။ ရကို ဏပြ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၀၃)

- (တစ်နည်း) ဇာတ် အနုဗန်ချေ၊ ဇာတ်ဒေဘော်လာ။
- ကဏ္ဍ- ကသ+ဏှ၊ သချေ။ (တစ်နည်း) က+ဟန။ နကို ဇာတ်ပြု။ ဇာတ်နှင့်ဟ ရှေ့နောက်ပြန်။ (ကံ သုခံ ဟနတိတိ ကဏှံ။ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယော) ကဏ္ဍဇာတ်ကာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဇာတ်ကပုဒ်ကို ချေ။
- ကဏ္ဍိကာ- က+နိကာ။ နကို ဇာတ်ပြု။ ဒေဘော်လာ။
- ကန္တာ- ကမု+တ။ တကို အန္တပြု။ မချေ။
- (တစ်နည်း) ကမု+မာန။ မကိုချေ။ မာနကို အန္တပြု။ ဋီသစ်။
- ကထာပဋ္ဌာသ- ကထာ+ပ+လသ(လာသ)+ဏ။ ကထာပလာသ ဟုဆိုလိုလျက် လကို ဋပြု။
- ကန္ဓရ- ကံ+ဒရ+အ။ နိဂ္ဂဟိတိကို နပြု။
- ကပလာ- ကု+ပလာ။ ကို ကာ၊ အာကို အ-ရသ ပြု။
- ကပ္ပိတ- ကပ္ပ+တ။ ဣလာ၊ (တစ်နည်း) ကပု+တ။ ဣနှင့်ပလာ။
- ကပိတ္တန- ကပိ+ထန။ တ-လာ။
- ကပေါတ- ကမ္မ+ဩ။ ကမ္မောတ ဟုဆိုလိုလျက် မကိုချေ။ ၊
- ကမ္မလ- ကမု+အလ။ အလယ်၌ ဝလာ၊ ဝကို ဗပြု။ ဥချေ။
- ကမ္မလ- ကမု+လ။ ဓာတွန်ဥကို ချေ။ မအက္ခရာနောင် အလယ်၌ ဝလာ၊ ဝကို ဗပြု။ (တစ်နည်း-ဗလာ)
- ကဗဠ- ကု+အလ။ ဥကို ဩ၊ ဩကို အဝ၊ ဝကို ဗ၊ လကို ဋပြု။
- ကရဇ- ကရဇာတ ဟုဆိုလိုလျက် တကိုချေ။
- ကရုဏာ- ကိရ+ဥနာ။ ဣကိုအပြု။ နကိုဇာတ်ပြု။
- (တစ်နည်း) က-ရမိ+ယု။ ဝကိုချေ။ ယုကို အနပြု။ နကို ဇာတ်ပြု။
- (တစ်နည်း) ကိ+ဥန။ ရလာ၊ ဤကဲ့အပြု။ နကို ဇာတ်ပြု။
- ကရေဏ- ကဏ+ဣရ။ ဇာတ်နှင့် ရရှေ့နောက်ပြန်။ ဣကို ဧပြု။
- (တစ်နည်း) ကရေန။ နကို ဇာတ်ပြန်။ (ကြိ+ဇန=ထောမနိမိ)
- (တစ်နည်း) ကရဏ။ ရ၏အစိတ် အကို ဧပြု။
- ကလျာဏ- ကလ+ယာဏ။ ကလိတဗ္ဗော သင်္ချာတဗ္ဗောတိ ကလျာဏော။
- (တစ်နည်း) ကလျသံဒ္ဓုပပဒ+အဏ။ အကို အာပြု။
- ကဝိဋ- က+ဝရ+ဏ။ ဝ၏ အကို အာ၊ ရကို ဋပြု။
- ကသိဏ- ကသိန။ ကသ+ဣန။ ဇာတ်ထွဲ့။
- ကဟာပဏ- ကရိသပဏ ဟုဆိုလိုလျက် ရိသကို ဟာပြု။
- ကာယနောတ္ထ- ကာယ+န+အတ္ထ။ နောက်အကိုချေ။ ဥကို ဩပြု။

- ကာယပရိဟာရိယ-ကာယ+ပရိဟာရ+ဏိက။ ကာယပရိဟာက ဟုဆိုလိုလျက် ကကို ယပြု။
- ကာဇ- ကု+ဇန+ကိ။ န-ကိစ္စ။ ကုဇ ဟုဆိုလိုလျက် ကုကို ကာပြု။
- (တစ်နည်း) ကစ+ဏ။ စကို ဇ၊ ဏကိုချေ။ က၏ အကို အာပြု။
- (တစ်နည်း) ကဇူ+ဏ။ က၏ အကို အာ၊ ကဇူ ဟုဆိုလိုလျက် ဇတလုံးကိုချေ။
- ကာရဏေန- အနေကဝိဝေနေကာရဏေနှင့် ကာရဏေနကား-ကာရဏပတိ ရူပကေနဟုဆိုလိုလျက် ပတိရူပကပုဒ်ကိုချေ။
- ကာရည- ကရုဏာ+ဏျ။ က၏ အကို အာ၊ ဏျကို ဉ၊ ဉဒွေဘော်လာ။
- ကာလ- ကလ+ဏ။ က၏ အကို- အာပြု။ ဏအနုပန်ကိုချေ။
- ကိစ္စ- ဓာတွန်ရနှင့် ရအနုပန်ကိုချေ။
- ကိလိဋ- ကိလိသ+တ။ ဓာတွန်သနှင့်တကွ တကို ဋပြု။
- ကိလေသ- ကိလသ+ဏ။ ဏိ-အနုပန်ချေ။ လ၏ ဣကို ငပြု။(တစ်နည်း) ကမ္မကိလေသ-ဟုဆိုလိုလျက်၊ ကမ္မ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကိုချေ။
- ကုက္ကုစ္စ- ကု+ကတ+ဏျ။ ဏချေ၊ တျကို စ၊ ဒွေဘော်လာ၊ က၏ အကို ဉပြု။ က ဒွေဘော်လာ။
- ကုဋိ- ကုသ+ဆိက်။ သကို စပြု။
- ကုဇ- ကု+အဋ္ဌ+အ။ ဉကို ဋိ။(တစ်နည်း) ကုဋ္ဌ+ဏ။ ကု၏ ဉကို ဋိပြု။
- ကုက္ကိကာ- က+ဉဒိကာ။ ဒကို ဋပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဏပြု။ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၅။
- ကုတ္တ- ကရ+တ။ ကရကို ကုပြု။ တလာ။
- ကုဒြိသက- ကောရ+ဒူသ+ဏျ။ ကောရဒူသက ဟုဆိုလိုလျက် ရနှင့် ဒရှေ့ နောက်ပြန်၊ ကော၏ သြကို ဉ-ဝိပရိတ်ပြု။
- ကုဒ္ဒ- ကု+တ။ တကို ဝပြု။ ဝကို ဒပြု။(ပဒွေစည်းတူ)
- ကုမ္မဏ္ဍ- ကုမ္မ+ဋ။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ဏပြု။(တစ်နည်း)က+ဉဘ+ဋ။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊မကို ဏပြု။
- (တစ်နည်း) ကုသ+အဏ္ဍ။ သကို ဘပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ မပြု။
- ကုမာရ- ကု+ရမ။ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရနှင့်မ ရှေ့နောက်ပြန်၊ မ၏အကို အာပြု။
- (တစ်နည်း) ကမု+အာရ။ ကမာရဟုဆိုလိုလျက် က၏မိရာ အကို ဉပြု။
- ကုမ္မာသ- ကုလ+သက်။ က်အနုပန်ချေ။ ကုလသဟုဆိုလိုလျက် လကို မ၊ မ၏မိရာ အကို အာပြု။ မလာ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၀၅)

- ကုရူရ- ကန္တ+ဦရ။ ကန္တကို ကုရပြု။ (ကန္တတိတိ ကုရူရံ)
- (တစ်နည်း) ကရ+ဦရ။ အကိုဥပြု။(ကဗ္ဗိသံ ကရောတိတိ ကုရူရော)
- ကုလူပက- ကုလူပက။ ဂကို ကြပြု။
- ကုသိနာရ- ကုသနရ ဟုဆိုလိုလျှက် သ၏ အကို ဣ၊ န၏ အကို အာပြု။
- ကုသုမ- ကသ(ကာသ) +ဥမ။
- ကေဠာဘ- ကိဠ+အဘ။ ဣကို ဧ၊ အကို ဥပြု။
- ကောဋ္ဌက- ကုသ+ဋ္ဌက။ သချေ။ ဥကို သြပြု။ ဋ္ဌ အသဒိသဒွေဘော် ဋ္ဌလာ။
- ကောန္တ- ကန္တ+အ။ ကန္တ ဟုဆိုလိုလျှက် က-၏အကို ဥ၊ ဥကို သြပြု။
- (တစ်နည်း) ကန္တ ဟုဆိုလိုလျှက် က၏ အကို သြပြု။
- (တစ်နည်း) ကမ+တ။ ကမတဟုဆိုလိုလျှက် မကို ကထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။
- ကောတူလဟ- ကု+တုဇ+အလ။ ဥကို သြ၊ ဥကို ဦ၊ ဇကို ဟပြု။
- (ကို ပါပံ တောဇေတိတိ ကောတူဟလံ)
- ကောမာရဘဓ- ကုမာရ+ဘတ+ဏျ။ တျကို စပြု။ ဒွေဘော်လာ၊ ဥကို သြပြု။
- ကောမုဒိယာ- ကုမုဒ+သ္မိ။ က-၏ ဥကို သြ၊ ဒ-၏ အကို ဣ၊ သ္မိကို ယာပြု။
- ကောလည- ကုလ+ဏျ။ ကု၏ ဥပကို သြ၊ ဏချေ။ နလာ၊ နျကို ဥ၊ ဥလာ။
- ကောလာဟလ- ကောလ+အာ+ဟလ။ လ၏ အကိုချေ။
- ကောသလ- ကုသလာ ဟုဆိုလိုလျှက် ဥကို သြပြု။
- ကံသ- ကန+သ။ ဓာတွန်နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။

(၁)

- ခဇ္ဇောပနကာ- ခ+ဇတ+ယု+က။ ဥကို သြ။ တကို ဇ၊ ယုကို အန။ ပ လာ။
- ခိဋ္ဌ- ခံ+ဣဉ္ဇ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ။
- ခဏ္ဍ- ခန+ဉ္ဇ။ နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏပြု။
- ခတ- ခန+တ။ ဓာတွန် န-ကို ချေ။
- ခတ္တာ- ခတ္တိယသဒ္ဓ္ဍပဒ+တာဓာတ်။ ခတ္တိယကို ခတပြု။(ဋီ၊ သစ်)
- (တစ်နည်း) ခတ+တာ+က။ ကအနုဗန်ချေ။ သိသက်၊ သိကို သြပြု။
- ခတ္တောဟုဆိုလိုလျှက် သြကို အာပြု။ (ဘာဋီ)
- ခတ္တိယ- ခေတ္တံ+ဣယ။ ဇကို အပြု။
- ခန္ဓ- ခါဒ+တ။ ခါဒကို ခန္ဓပြု။ တ ချေ။
- ခန္ဓ- ခဏ္ဍ။ ဏ္ဍကို နှ ပြု။ (တစ်နည်း) ကန္ဓ။ ကကို ခပြု။

(၁၀၆)

သီလကျန်(၃) နေ့

- ခမု+တ။ မကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။ တ-ကို ခပြု
- ခိဏ- ခိ+တ။ တကို ဤနပြု။ န-ကို ထာပြု။ ဤချေ။
- ခိရ- ခန+ဤရ။ နနှင့်ဥကိုချေ။ (တစ်နည်း) ခိ+ရ။
- ခိဇ- ကု+ဝဇ။ ကကို ခပြု။ ဝကိုချေ။ ဇဒွေဘော်လာ။ (ကုဏ္ဍိတံ ဝဇေတိတံ ခုဇော)
- ခဒုဒက- ကုဒုဒက။ ကကို ခပြု။ ဒီ၊ ဌ၊ ဘ၊ ဂ၊ ဝ။
- ခေတ္တ- ခိပ+တ။ ပချေ။ တလာ။ ဣကို ပြေ။
- (တစ်နည်း) ခိတ္တံသဒ္ဓ။ ပပဒ_တ+အ၊ တွေချေ။ တာဌ် ဒွေကော် တလာ။ ဣကို ပြေ။ အာချေ။ အကပ်။
- ခေမ- ခိ+မာန်။ ခိမာန် ဟုဆိုလိုလျက် နကိုချေ။ ဤကို ပြေ။
- ခေဠာ- ခိလ။ ဣကို ပြေ။ လကို ဌပြု။
- ခလ- ခလ။ အကို ဇ၊ လကို ဌပြု။

(ဂ)

- ဂဂါ- ဂမု+ဂ။ ဓာတွန် ဥ-ချေ။ မကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို င်ပြု။ ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်းသက်။
- ဂဏီဘူတာ- ဂဏ+ဘူတာ။ ဏ၏အကို ဤပြု။ တစ်နည်း- ဤပစ္စည်းသက်။
- ဂဏ္ဍိ- ဂဏ္ဍ+ဣ။ ဂဏ္ဍိ ဟုဆိုလိုလျက် ဣကို ဣပြု။
- ဂတော- ဂမု+တ။ ဂမတ ဟုဆိုလိုလျက် မကိုချေ။
- ဂန္ဓ- ဂမု+က။ ကချေ။ ဂမုကို ဂန္ဓပြု။
- ဂန္ဓဓာတုဝသာစာပိ။ ဂမုဓာတုဝသေန ဝါ။ ဂမုဓာတုတော ဝါပိ။
- ဂန္ဓသဒ္ဓဂတီ ဝဒေ။ (တစ်နည်း) ဂဏ္ဍန္တ+ ဓာ+ ဣနှင့် ဣကိုချေ။
- ဂန္ဓယတိတံ ဂန္ဓော။ ဝါယုနာ နိယမာနော ဂစ္ဆတိတံ ဂန္ဓော။
- ဂစ္ဆန္တော ဓာရိယတေ ဂန္ဓော။
- ဂဿ- ဂသ+ဘ။ သကို ဗပြု။ (ခေန်ဠိ၊ ၂၁၄။) ဂါထာ။
- ဂမု+ဤ- ဂမု+ဤ။ ဥကိုချေ။ ဘလာ။ (တစ်နည်း) ဂံ သဒ္ဓ။ ပပဒ ဂမု+ဣရ။
- ဂမုကို ဘပြု။ ဂံဌ် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။ ဣကို ဤဒီယပြု။
- ဂမု+ဤရ။ ဂမုဓာတ်နောင် ဘလာ။
- (ပထဝီ ဘိန္ဒိတွာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတံ ဂမ္ဘိရော။ ဂဘီရော။)
- ဂိရ+ဥ။ ဣကို အပြု။ (ဂိရတံ ဝမတံ သိဿေသု သိနေဟန္တိ ဂရ)

၄+၇ နံပါတ်

(၁၀၇)

- ဂရုဠ- ဂရုဠ၊ ခုကို ဥပြု။
- ဂလ- ဂီလံ တည်။ ကူကို အ ပြု။ (ဖိဝါ-ရှေတွင် ရေးသားပြီး။)
- ဂါမ- ဂဿ+မ။ သချေ။ ဂဏ် အကို အာပြု။
- ဂါဟ- ဂါဟဘာဝဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝပုဒ်ချေ။
- ဂိဇ္ဈ- ဂိဓ+ယ။ ဈကို ဈ၊ ဒွေဘော်လာ။
- ဂိမု- ဂမု+ဟ။ ဂဏ်အကို ကပြု။
- (တစ်နည်း) ဂိရ+မ။ ရကို ဟပြု။ မနှင့်ဟ ရှေ့နောက်ပြန်။
- ဂိလာန- ဂိလ+ယု။ ယုကို အန၊ လဏ် အကို အာပြု။
- ဂု.စ- ဂဏာ။ အကို ဥပြု။ (ဂဏသံချာနေ ဝါ အဿ)
- ဂုတ္တ- ဂုပ+တ။ ပချေ။ တဒွေဘော်လာ။
- ဂုထ- ဂုပ+ထက်။ ဓာတွန် ပကိုချေ။ ဥကို ဦပြု။
- ဂုမ္မ- ဂုပ+ဗ။ ပကို မပြု။
- ဂုယု- ဂုဟ+ယ။ ဟနှင့်ယ ရှေ့နောက်ပြန်။
- ဂေါတ္ထ- ဂုပ+တ။ ဓာတွန်ပကိုချေ။ ဂုဏ် ဥကို သြပြု။ တလာ။
- ဂေါမုမ- ဂုဓ+ဥမ။ ဂဏ် အကို သြ၊ ဥမ မှ ဥကို ဦပြု။

(ဃ)

- ဃရ- ဂဟ။ ဂဟကို ဃရပြု။
- ဃန- ဟန+အ။ ဟကို ဃပြု။

(ဇ)

- စက္က- ကရ။ က-က-ဟု ဒွေဘော်လာ။ ရှေ့ကကို စပြု။ ကဒွေဘော်ပြု။
ရကိုချေ။(တစ်နည်း) စရ+က။ ရကို ကပြု။(စရန္တိတိ တေေန သတ္တာ သမ္ပတ္တိဘဝေသုတိ စက္ကံ)
- စက္ကဝါဠ- စက္က+အာဝါဠ။ ဠကို ဥပြု။အာကို ချေ။
(တစ်နည်း)စက္ကဝါဠ၊ ခုကို ဥပြု။(တစ်နည်း)စက္ကဝါဠ၊ ဠကို ဥပြု။
- စတုဘာဂမတ္ထ- စတုတ္ထဘာဂမတ္ထ။ ထွကို ချေ။ (ဘာဠီ)
- စပလ- စုပလ။ ဥကို အပြု။ (မော်ဂ်)
- စမ္ပံ- စရ+မန်။ န်ချေ။ ရကို မပြု။
- စပုလ္လ- စပလ+ဏျ။ ဏအနုဗဏ်ချေ။လျကို လပြု။ဒွေဘော်လာ။
- စာရိကာ- စရ+ဏျ။ ဏချေ။ က္က လာ။ အကို အာပြု။ ယကို ကပြု။

(၁၀၈)

သီလကျွန်(၃) နေ့

စိတ္တ- စရ+တ။ တကို ဣတ္ထပြု။ ရကိုချေ။
 (တစ်နည်း) တကို ဣန္ဒ၊ ရကြောင့် နှုကို ဣပြု။
 စိန္တာမဏိ- စိန္တ+မန+ဣ။ စိန္တမနိဟုဆိုလိုလျက် နှု၏ အကို အာ၊ နကို ဣပြု။
 စုဒ္ဒကာ- စရ+ဏျ။ ဣချေ၊ အကို အာ၊ ယကို ကပြု။ ဣလာ။
 စုဒ္ဒသ- စတုဒသ။ စကို စပြု။ တကို ချေ၊ ဒွေဘော်လာ။
 စုလ္လာသီတိ- စတုရာသီတိ ဟုဆိုလိုလျက် စကို စ၊ တကို ချေ။ ရကို လပြု။
 လ လာ။

(၁၀၉)

ဆဏ- ဆိ+ယု။ ယုကို အန၊ ဣချေ၊ နကို ဣပြု။
 ဆတ္တ- ဆဒ+တ။ ဒကို တပြု။
 ဆန္ဒ- ဆဒ+တ။ ဓာတွန် ဒကိုချေ၊ တကို အန္ဒပြု။
 ဆမ္ဘိတ- ထမ္ဘိတ။ ထကို ဆပြု။
 ဆမ္ဘိတတ္ထ- ထမ္ဘိတတ္ထ။ ထ ကို ဆပြု။
 ဆဝိ- ဆဒ+ရဝိ။ ဒ+ရချေ။
 ဆာတက- ခါဒ+တ။ သွတ္ထ က။ ဓာတွန် ဒကိုချေ။ ခါတက ဟုဆိုလိုလျက်
 ခကိုဆပြု။
 ဆာယာ- ဆာ+ယ။ ဣတ္ထိ အာ။
 ဆေဇ္ဇ- ဆိဒိ+ဏျ။ ဣချေ၊ ဆိ၏ ဣကို ဇ၊ ဒျကို ဖြေ၊ ဇလာ။

(၁၁၀)

ဇင်္ဂမ- ဂမု+အ။ ဂ ဂဟု ဒွေဘော်လာ၊ ရှေ့ကို ဖြေ၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ င်
 ပြု၊ ဥချေ။
 ဇယံ- နေ+ယ။ န-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို င် ပြု။
 ဇမ္ဗု- နေ+ဗု။ နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။
 ဇဠ- ဇလ+အ။ လကို ဠပြု။ (တစ်နည်း) ဇဠ။ ဠကို ဠပြု။
 ဇလာဗုဇ- ဇရာယုဇ။ ရကို လ၊ ယကို ဗပြု။
 ဇလူကာ- ဇလ+ဩက။ ဩကို ဠပြု။ (ဇလံဩကံဂေဟံ အဿာတိ လူကာ)
 ဇာတိ- နေ+တိ။ ဇနကို ဇာပြု။
 ဇိဂ္ဂစ္ဆန- ဂုပ+ဆ+ယု။ ဂု-ဂ ဟုဒွေဘော်လာ၊ ဂကို ဇ၊ ဥကို ဣ၊ ပကို စ၊
 ယုကို အန။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၀၉)

- ဝိဂ္ဂန္တိ- ဂုပ+ဆ+အန္တ။ ဂု ဂုဟဒွေဘော်လာ၊ ရှေ့ကို ဖြေ၊ ဥကို ကြည့်၊ ပကို စပြု။
- ဝိန- ဇိ+တ။ တကို နပြု။(တစ်နည်း) ဇိနောင် ကူနသက်။
- ဒိယာ- ဇရ+အ+...။ ဇရကို ဇိယပြု။ (ကူထွီဇောတတ အာ)
- ဝိဂါ- ဇိဝိတ+အဂါ။ ဝိတကိုချေ၊ ဤကို ကူ-ရသပြု။
- ဇဟန- ဟု+ယု။ ယုကို အန၊ ဟု-ဟု၊ ဒွေဘော်လာ၊ ရှေ့ဟကို ဖြေ။ နောက်ဟ၏ ဥကိုချေ။
- ဇေဋ္ဌ- ဂုပု+ကုဋ္ဌ။ ဂုပုကို ဖြေ၊ ကူကို ဖြေ။

(၅)

- ဈာန- ဈေ+ယု။ ယုကို အန၊ ဈေ၏ ဧကို အာပြု။ အန၏ အကို ချေ။

(၂)

- ဉာတကေ- ဉာတိကေ။ ကူကို အပြု။
- ဉာတိဝသေန- ဉာတိဘာဝသေန ဟုဆိုလိုလျက် ဘာဝပုဒ်ကိုချေ။
- ဉာယ- နိ+ဏျ။ ဤကို ယ၊ ချကို ဥပြု။အကို အာပြု။

(၄)

- ဋ္ဌပယိတွာ- ဋ္ဌာ+ဏာပယ+တွာ။ ကူလာ၊ဏအနုပဏ်ချေ၊အာကို အ-ရသပြု။

(၈)

- တစ္ဆ- တထ+ဏျ။ ဏချေ၊ ထျကို ဆပြု။ စလာ။
- တဏှာ- တသ+ဟ+ကူထွီအာ။ သကို ဏပြု။
- တဏှာလ- တမ+ဥလ။ မကိုနိဂ္ဂဟိတ်ပြု။ တမနောင်သူလာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏပြု။
- တန္တိ- တရ+တိ။ ဝဏှာကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ရကို နပြု။ နကို တိသို့ ကပ်။
- တဒဟ- တဒဟ+သ္မိ။ တအထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒပြု။ သို့ကို ဥပြု။
- တပေါဒါ- တပ+ဥဒက။ ဥဒကကို ဥဒပြု။ ဥကို ဩပြု။ (တပံ ဥဒကံ ဧတ္တာတိ တပေါဒေါ။)
- တရဏ- တရ+ဥန။ တရန ဟုဆိုလိုလျက် နကို ဏပြု။

(၁၁၀)

သီလကျန်(၃) နေ့

- တဠာက- တလာက။ လကို ဋပြု။
- (တစ်နည်း) တလ+အာက။ လကို ဋပြု။
- တာဒိ- တ+ဒိသ+ကိ။ ဓာတွန်သနှင့် ကိုကိုချေ။ တ၏ အကို အာပြု။
ဒိ၏ ဣကို ဤပြု။
- တာပသ- တပ+သ။ တ၏အကို အာပြု။
- တိက- တိဇ+ခ။ ဇကို ကပြု။
- တိနိဏ- တိဇ+ဣန။ ဇကို ခပြု။ နကို ဏပြု။
- တိဏ- တိဇ+ဏက်။ တိဇဏ ဟုဆိုလိုလျက် ဇကိုချေ။
- တိတ္ထိယ- တိတ္ထိက ဟုဆိုလိုလျက် အာကို ယပြု။
- တိတ္ထ- တရ+ထ။ ရကို တပြု။ တ၏အကို ဣပြု။
- တိန္ဒက- တန+ဥက။ ဒ၏အဆုံး၌ ဒလာ၊ တ၏ အကို ဣပြု
- တိဗ္ဗ- တိဇ+ဗ။ ဗကို ဇပြု။ (တရ+ဗ)
- တိဗ္ဗာန- တိရိယ+အဉ္ဇ+ယု။ တိရိယကို တိရပြု။ အဉ္ဇကို ဣပြု။ယုကို
အနုပြု။အကို အာဒိယပြု။
- တိရ- တာ+ရက်။ ကအနုပန်ကိုချေ။ တာရဟုဆိုလိုလျက် တာ၏
အာကိုဤပြု။
- တုဏှီ- တုဟ+ဏှီ။ ဟနှင့် ဏရှေ့နောက်ပြန်။
- (တစ်နည်း) တုဟ+ဏှီ။ ဟချေ။
- တုဌ- တုသ+တ။ ဓာတွန်သနှင့်တကွ တကို ဋပြု။
- တုဏှ- တန+ဉ္စ။ နကို ဏပြု။ တ၏ အကို ဋပြု။
- တုရိတ- တရ+တ။ တ၏ အကို ဋပြု။ ဣလာ။
- တောမရ- တုဒ+အရ။ ဒကို မပြု။ ဥကို ဩပြု။

(၈)

- ထဒ္ဒ- ထဘိ+တ။ တကို ဓပြု။ ဘကို ဒပြု။
- ထပတိ- ဌာ+တိ။ အလယ်၌ ပလာ၊ ဌကို ထပြု။
- ထမ္ဘ- ဓရ+ရမ္ဘ။ ဓကို ထပြု။ ရချေ။
- (တစ်နည်း) ဓာတွန်ရနှင့် ရအနုပန်ချေ။
- ထာမ- ဌာမ။ ဌကို ထပြု။ (တစ်နည်း) ဓာ+မ။ ဓကို ထပြု။
- ထာဝရ- ဌာ+ဝရ။ ဌကို ထပြု။
- ထိရ- ဌာ+ဣရ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၁၁)

- ထုသ- တုသ။ တကို ထပြု။
- ထူပ- ထူပ။ ဥကို ဦပြု။
- ထေတ- ဌာ+ကူရ။ ဌာကို ထ၊ ကူကို ဇ၊ ရကို တပြု။
- ထေယျ- ထေန+ယ။ နချေ။ ယလာ။
- ထေရ- ဌာ+ကူရ။ ဝဏ္ဏဝိကာရန်ရတ္တိနည်းဖြင့် ဌာကို ထ၊ ကူကို ဇ။

(3)

- ဒက္ခိဏာ- ဒက္ခ+ကူဏာ။ ကူထိ အာ။
- ဒဋ္ဌဗ္ဗ- ဒိသ+တဗ္ဗ။ တကို ရဋ္ဌပြု။ ဒိဏိ ကူ-ဓာတွန်သ-ရအနုပန်တို့ကိုချေ။
- (တစ်နည်း) ဒိသ+တဗ္ဗ။ တကို ရဋ္ဌ။ ရအနုပန်နှင့်တကွ ဒိဋ္ဌ ကူကို အပြု။
- ဒဏှ- ဒဿိ+က။ ဒအထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ထပြု။ ကချေ။
- ဒန္တ (တစ်နည်း) ဒံသ+အန္တ။ သနှင့်နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ (တစ်နည်း)-ဒါ+အန္တ-အာချေ။
- ဒန္တကဋ္ဌ- ဒန္တသောနေကဋ္ဌ ဟုဆိုလိုလျက် သောဓန ကိုချေ။
- ဒန္တကဋ္ဌဝါသိကာ- ဒန္တကဋ္ဌစ္ဆေဒန။ ။ ဧစ္ဆေဒနပုဒ်ကိုချေ။
- ဒဗ္ဗိ- ဒု+ဗိ။ ဥကို အဝ၊ ဝကို ဗပြု။ (တစ်နည်း) ဒရ+ဗိ။ ရကို ဗပြု။
- ဒဟန္တိ- ဓာ+အန္တိ။ ဓာ-ဓာဟုဒွေဘော်လာ။ ရှေ့ဝကို ဒ၊ နောက်ဝကို ဟ၊ အာကို အရသာ။
- ဒဠ- ဒဟ။ ဟ ရှေ့၌ ဠလာ။
- (တစ်နည်း) ဒဟ+လ။ ဟနှင့်လ ရှေ့နောက်ပြန်လက် ဠပြု။
- ဒဠိကမ္မ- ဒဠ+ကမ္မ။ သမာသ်အလယ်၌ ဤလာ။
- ဒါဌာ- ဒံသ+ဌာ+ကူထိ အာ။ ဒံသကို ဒါပြု။
- ဒါယဇ္ဇ- ဒါယာဒ+ဏျ။ ထာချေ။ ဒျကို ဇ၊ ဇလာ။ ယာဏိ အာကို အပြု။
- ဒွါရ- ဒွိ+အရ။ အကို အာပြု။ ဒွိဏိ ကူကိုချေ။
- (တစ်နည်း) ဒု+ဝါရ။ ဒုဏိ ဥကို ချေ။
- ဒါသ- ဒု+အသ။ ဥ-ကိုချေ။ အ-ကို အာဒီယပြု။
- ဒါသိနာ- ဒေါသိတာ။ တကို နပြု။
- ဒိဗ္ဗ- ဒိဝ+ဏာ။ ဏနှင့် ကူချေ။ ဝဒွေဘော်လာ။ ဝကို ဝပြု။
- ဒွိဋ္ဌိပဋိပဒါ- ဒွါသဋ္ဌိ+ပဋိပဒါ။ သချေ။ အာကို ကူပြု။
- ဒိဿတိ- ဒိသ+ယ+တေ။ ဒိသကို ဒိဿပြု။ ယချေ။ တေကို တိပြန်။

(၁၁၂)

သီလက္ခန်(ဒု) နေ့

- ဒီဃ- ဒီဃ။ ဣကိုဤပြု။ (တစ်နည်း) ဒုဃ။ ဥကို ဤပြု။
- ဒီပ- ဒွိ+အာပ။ ဝနှင့်အာကိုချေ။ ဣကို ဤပြု။
- ဒုက္ကဋ- ဒု+ကရ+တ။ ရချေ။ ကဒွေဘော်လာ။ တကို ဋပြု။
- ဒုက္ခ- ဒု+ခန+က္ခိ။ ဓာတွန်နှင့်တက္ခ ကိချေ။ အသဒိသဒွေဘော် ကလာ။ (တစ်နည်း) ဒု-ခါဒ+က္ခိ။
ဒုက္ခဓာတုဝသာစာပိ။ ဒုပုဗ္ဗ ခါဒတောပိ ဝါ။
- ဒုက္ကလ- ဒုမ+က္ကလ။ မချေ။
- ဒုဒ္ဒသာ- ဒု+ဒိသ+အ။ ဒိဇာ ဣကို အ၊ ဒလာ။
- ဒုဗ္ဗိညေယျ- ဒု+ပိ+ည+ဏျ။ ဏျကို ယေျ ပြု။ ညဉ္ဇ အာ ချေ။ ဥ-ဒွေဘော်လာ။ ဝဒွေဘော်လာ။ ဝနှစ်လုံးကို ဗနှစ်လုံးပြု။
- ဒုဿ- ဒုဿ။ သလာ။
- ဒုရ- ဒုချ။ ဥကို ဦပြု။ (ဒု+အရ)။ ဒုက္ခေန အရတိတိ ဒုရံ။ (တစ်နည်း) ဒု+ရက်။ က်အနုဗန်ချေ။ ဥကို ဦဒိဃပြု။
- ဒေယျ- ဒါ+ဏျ။ ဏျကို ယေျကို။ အာချေ။
- ဒေါမနဿ- ဒု+မန-ဏျ။ ဥကို သြ၊ ဏာချေ။ သလာ၊ သျကို သပြု။ သလာ။
- ဒေါသိနာ- ဒေါသ+ဣ+တ+ဣတ္ထိ အာ။ ဒေါသိတ ဟုဆိုလိုလျက် တကိုန။
- ဒေါဟဠ- ဒုဟလ။ လကို ဠပြု။ ဒုကို ဒေါပြု။ ဒု+ဟဒယ။ ဟဒယကို ဟဠပြု။ ဒွိ+ဟလ။ ဒွိကို ဒေါ။ လကို ဠပြု။

(၉)

- ဓည- ဓာနပုဒ်+ယ။ ဓာနျ ဟုဆိုလိုလျက် နျကို ဥ။ ဥလာ။(ဓန+ယ)
- ဓမ္မ- ဓရ+ရမ္မ။ ဓာတွန်ရနှင့် အနုဗန်ချေ။(တစ်နည်း)ဒဟ+ရမ္မ။ဒကို ဓပြု။ဟနှင့် ရအနုဗန်ချေ။
- ဓန- ဟန+ဥ။ ဟန ဟုဆိုလိုလျက် ဟကို ဓပြု။
- ဓိတု- ဓရ+ရိတု။ ဓာတွန်ရ၊ ရအနုဗန်တို့ကိုချေ။ ဓိတု ဟုဆိုလိုလျက် ဣကိုဤပြု။
- ဓေန- ဓာန။ ဓာဇာ အာကို ပြေ။
- ဓောတ- ဓာဝ+တ။ ဓာတွန်ကိုချေ။ အာဝကို သြပြု။

(၈)

- နက္ခတ္တ- န+ဒိ+တ။ ဤကို အ၊ အသဒိသဒွေဘော်လာ။ တဒွေဘော်လာ။

န+ဂ နံပါတ်

- (တစ်နည်း) န+ခရ+တ။ ရကို တပြု။ ကလာ။(နက္ခတ္တဆဏ။ဆဏကိုချေ။)
- (တစ်နည်း) န+ခီယ။ ခီယကိုခတ္တပြု။က-လာ။
- နဂရ။- နံ+ဃရ။ ဃကို ဂပြု။ နအထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ။
- နဂံလ- န+ဂလ+အ။ နအထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ငပြု။
- နဂံဌ- န ဂမု+ဌ။ ဓာတွန်မကို ချေ။နိဂ္ဂဟိတ်လာ။င-ပြု။ဂ-၏အကို ဥပြု။
- (တစ်နည်း) န+အင်္ဂ+ဌ။ဂ-၏ အ-ကို ဥပြု။
- နဘ- န+ဘူမိ။ ဘူမိကို ဘပြု။ တစ်နည်း- န+ဘူ+က္ခိ။
- (နတ္ထိ ဘူမိ ဇတ္ထာတိ နဘံ။)
- နာဠန္ဒ- နာလန္ဒ။ လကို ဌပြု။
- နာဠိ- နာလိ။ လကို ဌပြု။ (တစ်နည်း) နလ+ဣဏ်။ ဏ်အနုဗန်ချေ။
- အကို အာ ဝဒ္ဒိပြု။ လကို ဌပြု။
- နိကန္တိ- နိ+ကမု+တိ။ န္တိပြု။
- နိကာယ- နိ+စိ+ယ။စိကိုယပြု။ (စိဿ ကာဒေသော နိပါတနာ။)
- နိက္ခမန- နိ+ကမု+ယု။ဓာတွန်ကိုချေ။ယုကိုအနုကကကို ခပြု။ အသဒိသ
- ဒွေဘော်လာ။
- နိဂဏ္ဍ- နိဂန္ထ။ ဣကို ဣ ပြု။
- နိဂမ- နိဂါမ။ အာကို အရဿ။
- (တစ်နည်း)နိ+ဂါမ-။ ဤကို ဣရဿ။အာကို အ-ရဿ။
- နိယဏ္ဍာ- နိခဏ္ဍာ။ ခကို ယပြု။(အတ္ထံ သဒ္ဒဉ္စ နိခဿတိ ဘိန္ဒတိ ဝိဘဏ္ဍံ
- ဒဿေတိတိနိယဏ္ဍာ)
- နိဠေသ- နိ+ယုသ+ဏ။ဥကို ဩ။အသဒိသဒွေဘော်လာ။
- နိစ္ဆာရေသိ- နိ+စရ+ဏေ+ဤ။ စ၏ အကို အပြု။ ဆနင့်သလာ။
- နိဒဟိတွာ- နိ+ဓာ+တွာ။ ဓာ-ဓာဒွေဘော်လာ။ ရှေ့ဓာ၌ ခကို ဒ၊ အာကို
- အ၊ နောက် ဓာ၌ ခကို ဟ၊ အာကို ဣပြု။
- နိဒ္ဒါ- နိန္ဒ+ဒ။ နချေ။
- နိန္ဒ- နိ+မန+ဏ။ နိမန ဟုဆိုလိုလျက် မကို နပြု။
- နိပ္ပန္န- နိ+ပဒ+တ။ တကို အန္န။ ဒချေ။
- နိပ္ပာန- နိ+ဝါ+ယု။ ယုကို အနု။ နိဝါနုဟုဆိုလိုလျက် ဝကို ဗပြု။ ဗလာ။
- နိပ္ပူတ- နိ+ဝါ+တ။ ဝါ၌ အာကို ဥ၊ ဝလာ။ ဝနစ်လုံးကို ဗနစ်လုံးပြု။
- နိပ္ပိတ- နိ+မာ+တ။ မ ဒွေဘော်လာ။ ဣလာ။ မာ၏ အာကို ချေ။
- နိယျာတေသိ- နိ+ယတ+ဏေ+သိ။ယဒွေဘော်လာ။အာဝုဒ္ဒိ ပြု။

(၁၁၄)

သီလက္ခန္ဓာ(၃) ဇန

နိယျာနိက-
 နိသဒ္ဓ-
 နိသိန္ဓ-
 နိသဌ-
 နိဟိတ-
 နိစ-
 နေက္ခမ္မ-
 ခနတ္ထိ-

နိ+ယာ+အနိယ။ ဤကို ဣရဿ၊ ယကို ကပြု၊ ယဒ္ဒေဘော်လာ
 သိ-နိ-သဒ+ဒိဝါဒိယပစ္စည်း+ယုပစ္စည်း။ ယုကို အနပြု၊ ဒျကို
 ဖြေပြု၊ ဒေဒ္ဒေဘော်လာ။
 နိ+သဒ+တ။ တကို ဣန္ဒ၊ ဒကိုချေ။
 နိ+သဇ+တ။ ဓာတွန်နှင့်တကွ တကို ဌ ပြု၊ သဒ္ဒေဘော်လာ။
 နိ+စာ+တ။ အာကို ဣ၊ ဂေါ ဟပြု။
 နိ+အဉ္စ+ဏ။ အ-ဥတို့ကိုနှင့်ဏအနုဗန်ကိုချေ၊ နိ၏ဣကို ဤ။
 နိ+ကမု+အ။ အသဒိသ ခလော၊ (နိက္ခမ)သုတ္တံ၌ ဣသက်၊ နိ၏
 ဣကိုဖြေပြု၊ ဏချေ၊ မျကို မ၊ မလော။
 နိ+တိ။ ဤကို ဖြေပြု၊ တလော။

(ပ)

ပက္ခ-
 ပစ္စက္ခ-
 ပစ္စတ္ထိက-
 ပစ္စနိက-
 ပစ္စာမိတ္တ-
 ပစ္စုသ-
 ပစ္ဆိ-
 ပဇ-
 ပဇဟိတွာ-
 ပဉ္စ-
 ပညတ္တ-
 ပဉ္စကီ-
 ပဉ္စိက္ခတ္တ-
 ပဉ္စိစ္စ-
 ပဉ္စိဝိရတော-

ပတ+ခ။ တ-ကို က ပြု။
 အက္ခ+ပတိ။ အက္ခနှင့်ပတိကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ တိ-ကို စ-ပြု၊
 ဒ္ဒေဘော်လာ။
 ပတိ+အတ္ထ+ဏိက။ တိကို စ၊ ဏချေ။ (ပတိ+အတ္ထ+ဣက)
 ပစ္စနိတ။ တကို ကပြု။
 ပတိ+အမ+တ။ တိကို စ၊ စလော၊ အကို အာ၊ မ၏ အကို
 ဣပြု၊ တလော။
 ပတိ+ဉ္စိသ+အ။ တိကို စပြု၊ စလော။
 ပသု+ဆိက်။ သကို စပြု၊ က်နှင့်ဓာတွန် ဥချေ။
 ပ+ဇန+က္ခိ။ ဓာတွန်နှင့်တကွ ကိုကိုချေ။
 ပ+ဟာ+တွာ။ ဟာဟာဟုဒ္ဒေဘော်လာ၊ ရှေ့ဟကို ဖြေပြု၊ အာကို
 အပြု၊ ဣလော၊ နောက်ဟာ၏ အာကိုချေ။
 ပုစ္ဆတည်း။ စကို ဉ၊ ဆကို ဟပြု။
 ပ+ဉ္စပ+တ။ ဓာတွန်ပကို တပြု၊ ဉ္စလော။
 ပတိ+အင်္ဂီ။ တကို ဋပြု၊ ဣချေ၊ အကို အာပြု။
 ပဉ္စိ+ခိပ+တ။ ဓာတွန်ပကို ချေ။ တဒ္ဒေဘော်လာ၊ ခ-
 ၏အသဒိဘော်ကလော။
 ပဉ္စိ+ဣ+တွာ။
 ပဉ္စိ+ဝိ+ရမု+တ။ ဓာတွန် မ ချေ။

- ပဏ္ဏ- ပူရ+တ။ တကို အနွ၊ ရချေ၊ နွကို ဣ၊ ဦကို အပြု။
- ပဏ္ဏတ္တိ- ပညတ္တိ။ ညကို ဣပြု။
- ပဏာမေတွာ- ပနာမေတွာ။ နကို ဣပြု။
- ပဏ္ဏာနိ- ပူရ။ ပူရကို ပဏ္ဏပြု။ (တစ်နည်း) ပတ။ ပတကို ပဏ္ဏပြု။
- ပဏိဓိ- ပ+နိ+ဓာ+ဣ။ န-ကို ဣပြု။ ဓာ၏ အကို ချေ။
(တစ်နည်း) ပ+နိ+ဓိ။ နကို ဣပြု။
- ပဏိဓာ- ပ+နိ+ဌာ။ နကို ဣပြု။ ဌကို ဝပြု။ အာချေ။
- ပဏိဓာယ- ပ+နိ+ဓာ+တွာ။ တွာကို ယပြု။ နကို ဣပြု။
- ပ(ကိ)ပါတ- ပ+နိ+ပတ+ဏ။ နကို ဣ၊ ပ၏၊ အကို အာပြု။
- ပဏိဟိတ- ပ+နိ+ဓာ+တ။ နကို ဣပြု။ ဝကို ဟပြု။ ဣလာ၊ အကို ချေ။
- ပဏိတ- ပနိတ။ နကို ဣပြု။
- ပတ္တိယာယိတဗ္ဗာ- ပတ္တိ+အာယိတဗ္ဗာ။ ယ လာ။
- ပထဝီ- ပ+ထရ+ဤ။ ရကို ဝပြု။ (သဗ္ဗတ္ထ ပတ္ထရတီတိ ပထဝီ)
(တစ်နည်း) ပုထ+ဤ။ ပုထကို ပထပြု။ ဝလာ။
- ပဓာန- ပ+ဒဟ+ယု။ ယုကို အနပြု။ ဒဟကို ဝပြု။ အကို အာပြု။
- ပဓာနိက- ပ+ဓာ+ယု။ ယုကို အန၊ ဣကသက်၊ ဣချေ။
- ပဇ္ဇရသ ပဉ္စဒသ။ ပဉ္စကို ပဇ္ဇ၊ ဒကို ရပြု။
- ပဗ္ဗဇ္ဇ- ပ+ဝဇ+ဣ။ ဣချေ။ ဇ္ဇကို ဇပြု။ ဒွေဘော်လာ၊ ဝှကို ဗပြု။
- ပယိရပါသတော- ပရိယုပါသတံ။ ရနှင့်ယရှေ့နောက်ပြန်၊ ဝစနဝိပလ္လာသနည်းဖြင့်
ဗဟုဝစ်ကို ကေဝစ်ပြန်။
- ပယိရပါသာမိ- ပရိ+ဥပ+အာသာမိ။ ယလာ၊ ရနှင့် ယရှေ့နောက်ပြန်။
- ပရမ- ပရ+မရ+ကိ။ ဓာတွန်ရချေ။ (တစ်နည်း) ပရ+မဇ+ကိ။ ဇချေ။
(ပရ+မယ+ကိ။) (ပရ+မုရ+ကိ။)
- ပရာမဋ္ဌ- ပရ+အာ+မသ+တ။ ဓာတွန်သနှင့်တကွ တကို ဌပြု။
- ပရာယဏံ- ပရ+ဣ။ (ဇ)(အယ+ယု။ ယုကို အန၊ နကို ဣပြု။)
- ပရိက္ခာရ- ပရိ+ကရ+ဏ။ က၏ အကို အာ၊ အသဒိသ ခလာ။
- ပရိတ္တ- ပရိ+ဒါ+တ။ ဒကို တပြု။ အကို အပြု။
- ပရိဒဟိတွာ- ပရိ+ဓာ+တွာ။ ဓာ ဓာ၊ ဟု ဒွေဘော်၊ ရှေ့ ခကို ဒါနောက်ကို
ဟပြု။ အကို အ-ရသ၊ ဣလာ။
- ပရိပုဏ္ဏ- ပရိ+ပူရ+တ။ ဓာတွန်ရနှင့်တကွ တပစ္စည်းကို ဣဏ္ဏပြု။ ဣကိုချေ
ဦကို ဥရသပြု။

- ပရိပေါသကံ- ပရိ+ဖုသ+ဏ။ ဥကို သြ။ ပလာ၊ သွတ္တကသက်။
- ပရိဗ္ဗာဇကေ- ပရိ+ပဇ+ဏှ။ ဝဒ္ဒေဘော်လာ၊ ဝနှစ်လုံးကို ပနှစ်လုံးပြု။ အာဝုဒ္ဓိပြု။
ဏှကို အက်ပြု။
- ပရိယန္တ- ပရိ+အမ+တ။ မကို နပြု။ ယလာ။
- ပရိယတ္တ- ပရိ+အပ+တ။ ပကိုချေ။ ယနှင့်တလှ။
- ပရိယတ္တိ- ပရိ+အပ+တိ။ ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ပ-ကိုချေ။
ဝဏ္ဏဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တဒ္ဒေဘော်လာ။ ပရိနောင် ယ-လာ။
- ပရိယာပုဋ္ဌ- ပရိ+အပ+ဏှ+တ။ အကို အာ၊ ဏချေ။ ယလာ၊ တကို ဋပြု။
- ပရိယောသာန- ပရိ-အဝ-သာ+ယု။ အဝကို သြ။ ယုကို အနပြု။ ယလာ။
- ပရောသဟဿ- ပရသဟဿ။ အလယ်၌ သြ လာ။
- ပလ္လကံ- ပရိ+အကံ။ ဣချေ။ ရကို လပြု။ လဒ္ဒေဘော်လာ။
- ပလိဃ- ပရိ+ဟန+ဏ။ နကိုချေ။ အနဗဏ်ချေ။ ဟကိုလပြု။ ရကို လပြု။
(ပရိပုနုပ္ပန် ဂမနာဂမနဝသေန ဟန္တိတိ ပလိယော။ ဏော။)
- ပလိတ- ပစ+ဣတ။ စကို လပြု။ (ပစ-ပါကော၊ ဣတော၊ စဿ လတ္တဝ)
- ပလိဗုန္ဒန- ပရိဗုန္ဒန။ ရကို လပြု။
- ပလိဗောဓ- ပရိဗောဓ-ရကို လပြု။ ယထာဓိပေတံ အတ္တံ၊ ကမ္ပံ ဝါ ပရိပုန္ဓေတိ
ဥပရောဓေတိ ပဝတ္တိတုံ န ဒေတိတိ ပလိဗောဓော။
- ပလ္လောမ- ပန္ဓလောမ။ နှကို လပြု။ (ပန္ဓာနိ လောမာနိ ယဿာတိ
ပလ္လောမော)
- ပဿဒ္ဓိ- ပ+သမ္ပ+တိ။ တကို စပြု။ မကိုချေ။ ဘကို ဒပြု။ သလာ။
- ပဿန္တ- ပ+သဒ+တ။ တကို အန္တ။ ဓာတွန် ဒကိုချေ။
- ပသေနဒိ- ပသေနဇံ၊ ဇကို ဒပြု။ (တစ်နည်း) ပသေနဒိ။ သ တစ်လုံးချေ။
- ပဟိဏ- ပ+ဟိ+တ။ တကို န၊ နကို ဏပြု။
- ပဟိန- ပ+ဟာ+တ။ တကို ဤန ပြု။ နကို ဏပြု။ အာချေ။
- ပဋ္ဌာသ- ပဒါသ။ ဒကို ဋပြု။ (တစ်နည်း) ပလာသ။ လကို ဋပြု။
- ပါကဋ္ဌ- ပကဋ္ဌ။ ပ၏ အကို အာပြု။
- ပါကာရ- ပ+ကာရ။ ပ၏ အကို အာပြု။
- ပါဏ- ပ+အနံ+ဏ။ ပါန ဟုဆိုလိုလျက် နကို ဏပြု။
- ပါတရာသ- ပါတော + အာသ။ ရ-လာ။ သြကို အပြု။
- ပါမောဇ္ဇ- ပမောဒပုဒ် ဏှပစ္စည်း။ ဏှအနဗန်ချေ။ ဒျကို ဇပြု။
ဒ္ဒေဘော်လာ၊ ပ၏အကို အာဝုဒ္ဓိပြု။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၁၇)

- ပါရမီ- ပါရမီ+မု+ဤ။ ဓာတွန်ဥကိုချေ။
- ပါရိဇည- ပရိ+ဟာနိ+ဏှ။ ဟာဏ်အာကို ဥ-ပြု။ ဟကို ဖြေ။ ဣချေ။
 နျကို ဥပြု။ ဒွေဘော်လာ။ (ပရိဟာယတိတိ ပရိဟာနိ။
 ပရိဟာနိယာ+ဘာဝေါ ပါရိဇညံ) တစ်နည်း- ပရိဇိဏှ+ဏှ။
 (ပရိဇိရတိတိ ပရိဇိဏှော။ တဿ ဘာဝေါ ပါရိဇညံ)
 တစ်နည်း- ပရိ+ဟာ+ဏှ။ အာကို ဥ၊ ဟကို ဇ နလာ။ နျကို
 ဥပြု။ ဒွေဘော်လာ။ -
- ပါသဒ္ဓ- ပရိသ+ဏှ။ ဏာချေ။ ဒလော ဒျကို ဖြေ။ ဇဒွေဘော်လာ။ ပဏ်အကို
 အာဝုဒ္ဓိ။
- ပါရမီတွာ- ပ+အာ+ရဟ+ဏာဝပ+တွာ။ ဟနှင့်ဏာချေ။ ဣလာ၊ ဧကိုချေ။
- ပါသာဏ- ပဿ+သန။ ပဿကို ပါပြု။ သဏ်အကို အာ၊ နကို ဏပြု။
 (တစ်နည်း) ပသနတညံ။
- ပိဋ္ဌ- ပိဋ္ဌ+တ။ တကို ဋပြု။ (ပိဋိယတိ သံဃာတံ ကရောတိတိ ပိဋ္ဌံ)
- ပိဋိ- ပိသ+တိ။ ဓာတွန်နှင့်တကွ တိကို ရိဋ္ဌိပြု။ ရနှင့်ဣကိုချေ။
- ပိဏှဒါယကာ- ပိဏှ+အယဏာ။ အကို အာပြု။ ဒလာ။
- ပိတာ- ပါ+ရိတု+သိ။ ရချေ။ ဥကို အာ၊ သိချေ။
- ပိတ္တ- အပိ+ဓာ+တ။ အပိဓာတဟုဆိုလိုလျှက် အပိဋ္ဌအကိုချေ။ ဓာကိုဏှ။
- ပိဓာယ- အပိ+ဓာ+တွာ။ အချေ။ တွာကို ယပြု။
- ပိပ္ပလိက- ပိယ+ဖလ။ ယချေ။ ပလာ၊ လဏ်အကို ဣပြု။ ကသက်။
- ပိသာစ- ပိသိတ+အသ။ ပိသတကို ပိပြု။ အသကို သာစပြု။
 ပိသိတံ မံသံ အသတိ ဘက္ခတိတိ ပိသာစော။
- ပိသုဏ- ပိယ+သုည+ကရဏ။ (ယ+ည+ကရ ချေ)
- ပိဟိတ- အပိ+ဓာ+တ။ အချေ။ ဓကို ဟပြု။ ဣလာ၊ အာချေ။
- ပုဂ္ဂလ - ပုတိ+ဂလ+အ။ တိ-ချေ။ ဂ-ဒွေဘော်လာ။ (တစ်နည်း)
 ပုတိ+ဂိလ+အ။ တိချေ။ ဂိဏ် ဣကို အ၊ ဂလာ၊ ဦကို ဥပြု။
- ပုစ္ဆာဝသိက- ပုစ္ဆာဝသိကောဋ္ဌ ပုစ္ဆာဂသိကံ ဟုနပုံလိင်ဖြင့် ဆိုလိုလျှက်
 နိက္ခေပသဒ္ဓါကို ငဲ့၍ ပုစ္ဆာဝသိကော ဟု ပုံလိင်ဖြင့်ထားသော
 ကြောင့် လိင်ပိပ္ပလာသနည်း။
- ပုည ပုဇ္ဇဘာဝ+ဇန+ဏှ။ ဇု+ဘာဝ+ဇ-တို့ကို ချေ။ နျကို ဥပြု။
 ဒွေဘော်လာ။ (တစ်နည်း) ပုန+ယ။ နျကို ဥပြု။ ဒွေဘော်လာ။
- ပုဏှ- ပူရ+တ။ တကို ဣဏှပြု။ ဓာတွန်ရကို ချေ။ ဣဏှဏ် ဣကို

- ပုဏ္ဏရိက- ချေဉ်ကို ရသေ့ပြု။ (တရာဒီဟိ ဣဏ္ဍော-၅၅၄)
- တစ်နည်း- ပဏ္ဏရ+ဣက။ အကို ဥပြု။ ဣကို ဤပြု။ ပဏ္ဏရံ ဝဏ္ဏံ အသ္မာ အတ္ထိတိ ပုဏ္ဏရိကံ။
- ပုဏ္ဏေသ- မုဗ္ဗ+ဣက။ အရ-လာ၊ မကို ပပြု။ နိဂ္ဂဟိတံ လာ၊ ဣပြု။ ဣကို ဤပြု။
- ပုဏ္ဏအာရမ္မဏတော- ပုဏ္ဏအာရမ္မဏာရမ္မဏတောဟုဆိုလိုလျှက် အာရမ္မဏ တစ်ပုဒ်ကိုချေ။
- ပုနပျာန်- ပုန။ ပုနတစ်ပုဒ်ကို ဒွိရပ်ပြု။
- ပုဗ္ဗဏ္ဍ- ပုဗ္ဗန္တူ။ န္တူကို ဣပြု။
- ပုရက္ခတ- ပုရ+ကရ+တ။ ကရကို ခပြု။ အသဒိသဒ္ဓေဘော် ကလာ။
- ပုရိသကာရေ- ပုရိသကာရ+သိ။ သိကို ဧပြု။
- ပုရောဟိတ- ပုရ+စာ+တ။ ဧကို ဟ၊ ဣလာ၊ ဓာတ်၏အစဉ် ဩလာ။
- ပူဝ- ပူပ။ ပကို ဝပြု။
- ပေက္ခန- ပ+ဣက္ခ+ယု။ ယကို အန၊ ဣကို ဧ။
- ပေမနိယ- ပိယ+ဣမာနံ။ ပိယကို ပ ပြု။ ဣကို ဧပြု။ တစ်နည်း- ပေမ+ဣယ။
- ပေါက္ခရ- ပေါသ+ခရ။ သကို ကပြု။
- (တစ်နည်း) ပုသ+ခရ။ သကို က၊ ဥကို ဩပြု။
- ပေါက္ခရဏီ- ပေါက္ခရ+အန+ဤ။ နကို ဣပြု။
- ပေါက္ခရဏီယ- ပုသ+ခရ+အနိယ။ သကို ယပြု။ ဥကို ဩပြု။ နကို ဣပြု။
- ပေါက္ခရသာတိ- ပေါက္ခရသာဒိ။ ဒကို တပြု။
- (တစ်နည်း) ပေါက္ခရသာဒိသတည်း။ သဒိသကို သာတိပြု။
- တစ်နည်း- (ပေါက္ခရေန သဒိသော ကာယော ယသာတိ ပေါက္ခရသာတိ။ ပေါက္ခရသယိတတည်း။ အကို အာ၊ ဣနှင့်တက္ခယကိုချေ။
- ပေါရာဏ- တ၏အကို ဤပြု။
- ပေါသာဝနိယ- ပေါရာန။ နကို ဣပြု။ (ပုရ+ဏ ဣအနုပန်ချေ၊ ဥ ဩပြု။ နလာ၊ ဣပြု)။
- ပုသ+ဏာပေ+အနိယ။ ဣအနုပန်ချေ၊ ဥကို ဩပြု။ ဣာပေ၏ပက္ခ ဝပြု။ ဧကိုချေ။

(၂)

- ဖဂ္ဂ- ဖဂ္ဂဏီ။ ဏီကို ချေ။
- ဖရသ- ပရ+ဥသ။
- ဖရသာ- ဖရသကရဏ-ဟု ဆိုလိုလျှက် ကရဏ-ချေ။
- (တစ်နည်း) ပရသာ။ ပကို ဖပြု။
- ဖာတိ- ဖာယတိ။ ယချေ။
- ဖာသု- ဖုသ+ဥ။ ဖု၏ ဥကို အာပြု။
- ဖာသုကာ- ပါသုကာ-ပကို ဖပြု။
ပါတဗ္ဗာ ရက္ခိတဗ္ဗာတိ ဖာသု၊ ပ-ကာရဿ ဖ ကာရံကတွာ၊
ဖုသိတဗ္ဗာတိဝါ ဖာသု၊ သာယေဝ ဖာသုကာ။ နိ၊သစ်၊၁။၈၆။
- ဖိာ- ဖာယိ+တ။ ဖာယိတ ဟုဆိုလိုလျှက် ဖာယကို ဖိပြု။
- ဖုဇ္ဇ- ဖရ+တ။ ရချေ။ အကို ဥ၊ တကို ဋပြု။
- ဖုဿ ဖုဿ- ဖုသ+တွာ။ တွာကို ယ၊ သျှကို သပြု။ သလာ၊ ဖုဿတစ်ပုဒ်ကို
ဖုဿဖုဿ ၂-ပုဒ်ပြု။

(၃)

- ဗာဟု- ဗာဓ။ ဝကို ဟပြု။ (ဗာဝေတိ ဥပဒ္ဒဝေ နိဝါရေတိတိ ဗာဟု။
ဧကာရဿစ ဟတ္တံ)။
- (တစ်နည်း) ဝါရ။ ဝကို ဗ၊ ရကို ဟပြု။ (သုစိ)
- ဗာဟုလ္လ- ဗဟု+ဏျ။ ဏိ-အနုပန်ချေ။ လလာ၊ -လျှကိုလဲပြု။ -
လဒ္ဒေဘော်လာ၊ဗအကို အာဝုဒ္ဓိပြု။
- ဗာဠ- ဗဟ+တ။ ဗ၏ အကို အာ၊ ဓာတွန်ဟကို ဋပြု။ တကို ဟပြု။
- (တစ်နည်း) ဗဟု+လာ+အ။ ဗ၏ အကို အာ၊ ဟနှင့်န ရှေ့နောက်ပြန်။
- ဗိမ္မ- မန+ဝ။ မကို ဗပြု။ အကို ဣပြု။ နကို မပြု။ ဝကို ဗပြု။
- ဗိဗ္ဗောဟနံ- ဝိ+ဝဟ+ယု။ ယုကို အနပြု။ ဝဒ္ဒေဘော်လာ၊ ဝနစ်လုံးကို ဗပြု။
ဝိဋ္ဌိ ဝကိုဗပြု။ ဗု၏ အ-ကို သြပြု။အကယ်၍ ဗိဗ္ဗောဟနံ ဖြစ်က
ဗကို မပြုပါ။
- ဗိဇ- ဝိ+ဇန+ဂ္ဂိ။ ဓာတွန်နှင့်တကွ ကွဲချေ။ ဝကို ဗပြု။ ဣကို ဤပြု။
- ဗျာကာတဗ္ဗော- ဝိ+အာ+ကရ+တဗ္ဗော။ ဝကို ဗ၊ ဣကို ယ၊ ကရကို ကာ ပြု။
- ဗျာခေါ- ဝိယခေါဟုဆိုလိုလျှက် ဝိယကို ဗျာပြု။

(၁၂၀)

သီလကျွန်(၃) ငန

- ဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ - မဓုရဗျဉ္ဇနတာယ။ မဓုရသဒ္ဓါနှင့် ဗျဉ္ဇနသဒ္ဓါ ချေ့နှောက်ပြန်။
- ဗျတ္တယ - ဝိ+အတိ+ဣ+အ။ ဝိ၏ ဣကို ယ၊ ဝကို ဗ၊ ဣကို အယ၊ တိ၏ ဣကိုချေ။ တလာ။
- ဗျူဟ - ဝိ+ဦဟ။ ဝကို ဗ၊ ဣကို ယပြု။
- မြဟ္မညာ - မြဟ္မဏ္ဍာ+ယ။ နလာ၊ နျကို ဥပြု။ ဥဒ္ဒေဘော်လာ။
- (တစ်နည်း) မြဟ္မ+ဏျ။ ဏျကို ဥပြု။ ဥဒ္ဒေဘော်လာ။
- (တစ်နည်း) မြဟ္မသဒ္ဓါ+ဥဓာတ်။
- မြဟ္မဏ - မြဟ္မ+ဏ။ ဏချေ။ နလာ၊ ဏပြု။ မြ၏အကို အာပြု။ (လောကီကျမ်း)ဗဟ+ယ။ ဗကို မြပြု။ မလာ၊ ယုကို အနပြု။ နကို ဏပြု။ မလာ။ (အရိယမြဟ္မဏ)
- မြဟ္မဒတ္တ - မြဟ္မဒိန္န။ ဒိန္နကို ဒတ္တပြု။
- ဗောဇ္ဈင် - ဗောဓိ+အင်။ ဣကို ယ၊ ဈကို ဈပြု။ အသဒိသဒ္ဒေဘော် ဇလာ။

(၁၂၁)

- ဘင် - ဘန္တ။ နကို နိဂ္ဂဟိတိ၊ ဇကို ဂ၊ နိဂ္ဂဟိတိကို ငပြု။
- ဘဂဝန္တရူပ - ဘဂဝန္တ ရူပရူပ။ ဝန္တ၏ ဥကို အပြု။ ရှေ့ရူပပုဒ်ကို ချေ။
- ဘဂဝါ - ဘာဂျဝါ-အာကို အ၊ ဂျမှ ယချေ။ (တစ်နည်း) ဘဂ္ဂဝါ။ ဂချေ။ (တဒ္ဓိတ်) (တစ်နည်း) ဘဝေသု ဝန္တ+ဂမန။ ဘဝေသု၌ ဝေသုကို ချေ။ ဝန္တ ၌ နှချေ။ ဂမန၌ မနချေ။ (ဘဝဂ) ဝနှင့်ဂ ရှေ့နှောက်ပြန်။ ဝ၏ အ-ကို အာပြု။ (သမာသ်)
- ဘဂဝံ - ဘဝေသု+ဝန္တ+ဂမန။ ဘဂျဝ၊ ဘဂ္ဂဝ၊ ဘတ္တစသည်တည်၍ ပြီးအောင်တွက်။
- ဘတ္တ - ဘု+တ။ ဥကို အပြု။ ဇကို တပြု။
- ဘဗျ - ဘူ+ဏျ။ ဦကို သြ၊ ဏအနုဗန်ကြောင့် သြကို အာပြု။ ဝကို ဗပြု။ အကို အာပြု။
- ဘိက္ခု - ဘယ+ဣက္ခ+ရူ။ ယ-ရချေ။ ဦကို ဥရဿ။ (တစ်နည်း) ဘိဒရူ ဒကို ခပြု။ အသဒိသဒ္ဒေဘော်လာ၊ ရချေ။ ဦ-ကို ဥ-ရဿ။
- ဘိသက္က - ဘိသဇ္ဇ။ ဇကို ကြ ပြု။ (တစ်နည်း) ဘိသဇ္ဇ+အ။ ဇကို က၊ ကလာ။
- ဘုမ္မ - ဘူမိ+ဏျ။ ဘူမ္မ၌ မျကို မပြု။ မလာ၊ ဘူ၏ ဦကို ဥပြု။
- ဘူတပုဗ္ဗ - ပုဗ္ဗ+ဘူတ။ ရှေ့နှောက်ပြန်။
- ဘောသဇ္ဇ - ဘိဒိ+ဏျ။ ဘိဒျမှ ဒျကို ဇ၊ ဇလာ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၂၁)

(မ)

- မက္ခလိ- မာ+ခလိ။ ကလာ၊ အ-ရသာပြု။
- မဂဓ- မံသ+ဂိဓ။ မံသကို မပြု။ ဂိဇာဏ်ကို အပြု။ မဂေန သဒ္ဓိ ဓာဝန္တိတိ မဂဓာ။ မံသေသု ဂဇ္ဈန္တိတိ မဂဓာ။
- မဂ္ဂ- မဇ္ဇ+ဏ။ ဇ္ဇကိုဂ္ဂပြု။ ဏအနုဗန်ချေ။
(ပထိကေဟိ မဇ္ဇတေ နိတ္တိဏ္ဍိ ကရိယတေတိ မဂ္ဂေါ။)
- မစ္ဆ- မရ+ဆ။ ရကို စပြု။
- မစ္ဆရ- မသု+ဆရ။ ဥကိုချေ။ သကို စပြု။
- မဏိ- မနိ။ နကို ဏပြု။
- မဉ္ဇူသာ- မန+သက်။ နကို ဥပြု။ ဇုလာ။
- မဇ္ဈနိက- မဇ္ဈ+ အဟ+ ဣက။ အဟကို အနပြု။
- မဏ္ဍနေ- မဏ္ဍနေသုဟု ဆိုလိုလျက် ဝစနဝိပလ္လာသနည်းဖြင့် မဏ္ဍနေ ဟု၊ ကေဝုစံဖြင့် ဆို။
- မတ္တ- မာ+တ။ တလာ၊ မာဌ် အာကို အပြု။
- မန္တ- မုန+တ။ မုနတ ဟုဆိုလိုလျက် မ၏ ဥကို အပြု။
- မတ္တက- မသ+က။ သကို ထွပြု။
- မန္ဒာတု- မံ+ဓရ+တု။ နိဂ္ဂဟိတံကို နပြု။ ရကိုချေ။ အကို အာပြု။
- မဝ- မန+ဥ။ နကို ဝပြု။
- မနောပဒေါသ- မန ပဒေါသ။ အလယ်၌ ဩလာ။
- မနောရထော- မန+အထော။ သမာသ်လယ်၌ ဩလာ။ ရလာ၊ တချေ။
- မမ္မ- မရ+မ။ ရကို မပြု။ မရန္တိ အနေနာတိ မမ္မ။
- မယူရ- မဟိယ+ရ+ဏ။ မဟိယကို မယပြု။ ယ၏အကို ဦပြု။ ဏနှင့် ဓာတွန်ဥ-ချေ။
- မရိယာဒ- ပရိ+အာ+ဒါ။ ပကို မပြု။ ယလာ။
- မဟစ္စ- မဟန္တနောင် ဘာဝအနက်၌ ဣသက်။ ဣမှ နကိုချေ။ တျကို စပြု။ ဒွေဘော်လာ၊ သိကို အံပြု။ မဟစ္စံ-ပြီး။
- မဟာသာလ- မဟာသာရ ဟုဆိုလိုလျက် ရကို လပြု။
- မဟေသက္ခ- မဟေသ+အာ+ခါ+အ။ အသဒိသ ကလာ၊ အာကို အပြု။
- မာဏဝ- မန+ဏဝ။ ဏ အနုဗန်ချေ။ မ၏အကိုအာ၊ နကိုဏပြု။ ဥ-ချေ။
- (တစ်နည်း) မာနဝ။ နကို ဏပြု။

၅၂၂

သီလကျန်(ဒ) နေ

မာဏဝက- မာနဝက၊ နကို ကပြ။
မာဏဝေါ- မာနဝေါ-နကို ကပြ။ မနနော အပစ္စံ မာဏဝေါ။
မာတာ- မာန+ရာတု။ ဓာတွန်နှင့်တကွ ရကိုချေ။ သိဝိဘတ်နှင့်တကွ ဥကို အာပြ။
(တစ်နည်း) ပါ+တာ။ ပကို မပြ။ ဒီရံ ပါယေတိတိ မာတာ။
(တစ်နည်း) ပါတာ။ ပကို မပြ။ (မန+ရာတု) (ဒီရံ ပါယေတိတိ မာတာ)။
မာတာပေတ္တိကံ- မာတာပိတု+ဏိက။ တု၏ ဥကိုချေ။ တ-လာ။ ပ၏ကူကို ပြေ။
မာတု- မာန+ရာတု။ (တစ်နည်း) ပါတု။ (ဒီရံ ပါယေတိတိ မာတာ)
မိဂ- မရ+အ။ ရကို ဂ ပြ။ မိ၏ အ-ကို ကူ ပြ။ ဓာန်ဋီ၊ ဒေသ၊ ဂါထာ။
တစ်နည်း- မရဏာ+ဂမု+ကိ။ (တိပိဋကပါဠိအဘိဓာန်)
မုခ- ခန+အ။ နကို မပြ။ ခနှင့်မ ရှေ့နောက်ပြန်။ ဓာန်ဋီ၊ ၂၆၀။
မုဋ္ဌိ- မု+တိ။ တိကို ဋ္ဌိပြ။
မုဏ္ဍ- မန+ဥ။ မ၏အကို ဥပြ။ နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကပြ။
မုဟုတ္တ- ဟုတ္တ+တ။ ဓာတ်အစဉ် မုလာ။ စွဲချေ။ တဒွေဘော်လာ။
မုသိက- မူသ+ဏ္ဍ။ ကျကို အက။ အကို ကူပြ။ ဥကို ဦ ဒီယပြ။
မေဃ- မိဟ+ဃ။ မိ၏ ကူကို ပြေ။ ဟကိုချေ။
မေတ္တာ- မိဒ+တာ။ ကူကို ဒါ ဒကို တပြ။
မောဃ- မုဟ။ ဟကိုယပြ။ ဥကိုသြပြ။
မောမူဟ- မောဟမူဟ။ အလယ်ဟကို ချေ။
မောရ- မိ+သြရ။ ဤချေ။
မံသ- မန+သ။ နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြ။

(ဃ)

ယက္ခ- ယတ+ခ။ တကို ခပြ။ (ယသ+ခ။ = = ယဇ+ခ)
ယည- ယဇ+ဏ။ ဇကို ည ပြ။
ယဋ္ဌိ- ယတ+တိ။ တိ၌ တကို ဋ္ဌပြ။ ယတ၌ တကို ဋ္ဌပြ။
ယထာဘူစု- ယထာဘူတ+ဏ္ဍ။ ဏအနုဗန်ချေ။ တျကို စပြ။ စဒွေဘော်လာ၊
ဦကို ဥရသာပြ။
ယဝ- ယု+ဏ။ ဥကို သြ၊ သြကို အဝပြ။
ယသ- ယဇ+အ။ ဇကို သပြ။
ယုထ- ယု+ထ။ ယု၏ ဥကို ဦဒီယ ပြ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၂၃)

- ယောနိ- ယုနိ။ ယုဉ် ဥကို သြပြု။ (ယဝန္တိ သတ္တာ အနေန ဂေါဘာဂံ ဂစ္ဆန္တိတိ ယောနိ)
- ယောဗုန- ယုဝ+နက်။ ဥကို သြ၊ ဝကို ဗ၊ ဗဒွေဘော်လာ။
- (တစ်နည်း) ယုဝ+ဏ။ ဥကို သြ၊ ဏချေ။ နလာ၊ ဝကို ဗ၊ ဗဒွေဘော်လာ။

(၈)

- ရဇ- ရတိ+ဇန+ကိ။ တိ န ကိတို့ကို ချေ။
- ရဇ္ဈ- ရမိ+ဇ။ ဝကို ဇပြု။
- ရဇော- ရန္တ+ဏ။ ဏအနုဗဏ်ချေ။ ဓာတွန်နှင့်တကွ နွကို ဇပြု။
- ရဇောပထော- ရဇ+ပထော။ သမာသ်အလယ်၌ သြလာ။
- ရဋ- ရန္တ+ဋ။ နွကိုချေ။ အသဒိသ ဋလာ။
- ရတန- ရမု+တန။ မချေ။ (ရမန္တိ ဧတ္ထာတိ ရတနံ)
- (တစ်နည်း) ရတိ+ဇန။ ရတိ၌ ဣကို အပြု။ ဇချေ။
- ရတိ- ရမု+တန။ ဓာတွန်မကို ချေ။
- ရတ္ထိ- ရာ+တိ။ ရာဇာ အာကို အပြု။ တလာ။ (တစ်နည်း) ရန္တ+တိ။ နွကိုချေ။ တလာ။
- ရထ- ရမု+ထ။ ဓာတွန် မကိုချေ။
- ရထော- ရမု+ထ။ မကိုချေ။
- ရမဏိယာ- ရမု+အနိယ။ နကို ထပြု။ မဇာ ဥကိုချေ။
- ရဟဒေါ- ဟရ+ဒေါ။ ဟနှင့်ရ ရှေ့နောက်ပြန်။
- ရာဇည- ပါယာသိရာဇည။ ပါယာသိပုဒ်ကို ချေ။
- ရာဇာ- ရန္တ+ဏ+သိ။ ရဇာ အကို အပြု။ နွကို ဇ သိကို အပြု။
- ရာဟ- ရဟ+ဥ။ ရဇာ အကို အပြု။
- ရက္ခ- ရဟ+ခ။ ဟကို ကပြု။
- ရဋိ- ရဟ+တ+ဣတ္ထိ-ဤ။ တကို ဟပြု။ ဟကို ဋ၊ ရဇာ ဥကို ဋိပြု။

(၉)

- လက္ခဏာ- လက္ခဏိယာ။ ဣ၌ ဣချေ။ ဣကို ဥပြု။ ဒွေဘော်လာ။ ဋိသစ်။
- လဋ္ဌကိကာ- လေချကိကာ။ လ၌ ဧကို အပြု။ ဒုတစ်လုံးချေ။ ဒုကို ဋပြု။ (လေချကိယ အကတိတိ လဋ္ဌကိကာ။)

- လဒွါ- လဘာ+တွာ။ တွာကို ဒွါပြု။ ဓာတွန် ဘကိုချေ။
- လဒ္ဓိ- လဘာ+တိ။ တကို ခပြု။ ဘကို ဒပြု။
- လဗုဇ- လဗု+ဇန+ကိ။ ဓာတွန်နနှင့်တကွ ကွိပစ္စည်းကို ချေ။
လဗုနာ ပဗ္ဗတေ ဇာယတိတိ လဗုဇော။
- လဟုက- လံယုက။ နိဂ္ဂဟိတိချေ။ ယကို ဟပြု။
- လဟုသာ- လယုသာ။ ယကို ဟပြု။
- လာမက- လာမ+ဏ္ဍ။ ဏ္ဍကို အက။ လ၏ အကို အာပြု။
- လိစ္ဆဝိ- နိစ္ဆဝိ ဟုဆိုလိုလျှက် နကို လပြု။
- လီဠာ- လလာ ဟုဆိုလိုလျှက် လ၏ အကို ဤ။ လကို ဋပြု။
- လုဒ္ဒက- လုဓ+ဒ+က။ ဓကို ဒပြု။
- လုဒ္ဒ- လုဘာ+တ။ တကို ဒွပြု။ ဓာတွန် ဘကိုချေ။
- လောက- လုဇ+ဏ၊ ဥကို ဩ၊ ဇကို ကပြု။ ဏအနုပဏ်ချေ။
- လောဟိတ- ရုဟာ+တ။ ရ-ကို လပြု။ ဥကို ဩ ပြု။ ဣ-လာ။

(၀)

- ဝစ္ဆသီ- ဝစ္ဆ+ဤ။ စကို ဆပြု။ သ လာ။
- ဝဇ္ဇါ- ဝန+ဈ။ နကို နိဂ္ဂဟိတိပြု။ နိဂ္ဂဟိတိကို ဥပြု။
(တစ်နည်း) ဝဓ+ယ။ ဈကို ဈပြု။ နိဂ္ဂဟိတိလာ။ ဥပြု။
- ဝဏိတဗ္ဗက- ဝဏ္ဏဝက။ ဝဏ္ဏကို ဝဏိပြု။ ဝကို ဗ၊ ဗဒွေဘော်လာ။ (ဒါနဖလံ
ဝဏ္ဏေတွာ ဝကတိ ယာစတိတိ ဝိဗ္ဗကော။)
- ဝတ္ထ- ဝသ+ထ။ သကို တပြု။ (တစ်နည်း) ဝု+ထ။ တ-လာ။
- (တစ်နည်း) ဝသ+ထ။ သချေ။ ထ အသဒိသဒွေဘော် တလာ။
- ဝတ္ထု- ဝသ+ရတ္ထ။ သရတို့ကိုချေ။
- ဝယု- ဝဟ+ယ။ ဟနှင့် ယ ရှေ့နောက်ပြန်။
- ဝဝတ္ထာန- ဝိ+အဝ+ထပ+ယု။ ဣချေ။ ပချေ။ ယုကို အန၊ အကို အာ။
အသဒိသဒွေဘော် တလာ။
- ဝဝတ္ထာပေတုံ- ဝိ+အဝ+ထာ+ဏာပေ+တုံ။
- ဝယသ- သမာနဝယ။ သမာနကို သပြု။ သနှင့်ဝယ ရှေ့နောက်ပြန်။
- ဝလာဟက- ဝါရိဝါဟက ဟုဆိုလိုလျှက် ဝါရိကို ဝပြု။ ဝါဟက၌ ဝကို လပြု။
- ဝဠဝါ- ဝလဝါ။ လကို ဋပြု။
- ဝါက္ကရဏ- ဝါစာ+ကရဏ။ စကို ကပြု။ အကို အ-ရသာပြု။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၂၅)

- ဝါရဏ- ဝု+ယု။ ယုကို အနု၊ နကို ဏ၊ ဥကို အာ၊ အလယ်၌ ရလာ။
- ဝါလုက- ဝလ+ဏ္ဍ။ ဏ္ဍကို အကပြု၊ အကို ဥပြု၊ ဝ၏အကို အာပြု။
(ဝလ+အက။ ဝ၏ အကို အာပြု၊ အက၏ အကို ဥပြု။)
- ဝါဠ- ဝါလ။ လကို ဠပြု။
- ဝိစိက္ခိစ္ဆာ- ဝိစိနန္ဒ+ကိတ+အာ။ တကို စပြု၊ ဆလာ၊ ဝိစိနန္ဒကိစ္ဆာဟု ဆိုလိုလျှက် နန္ဒကိုချေ။
- ဝိဇ္ဇာ- ဝိဒိတကရ။ ဝိဒိတကရကို ဝိဇ္ဇာပြု။
(တစ်နည်း) ဝိဒ+ဏျ။ ဏချေ၊ ဒျကိုဇပြု၊ ဇဒွေဘော်လာ။
- ဝိပျန- ဝိဓ+ဒိဝါဒိ ယ +ယု။ ဒျကို ဈပြု၊ ဇလာ၊ ယုကို အနပြု။
- ဝိတ္ထ- ဝိဒ+တ။ ဒကို တပြု။
- ဝိတဏှာ- ဝိ+တဠ+အ။ ဠကို ဠပြု၊ ဏ လာ။(ဝိ+တန+ဠ။ နကို ဏပြု။)
(အညမည ဝိရဒ္ဓံ သဂ္ဂမောက္ခဝိရဒ္ဓံဝါ တနောန္တိ ဧတ္တာတံ ဝိတဏှော။)
- ဝိနယဝသေန- ဝိနယာဂတာစာရဝသေန။အာဂတာစာရဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေ။
- ဝိပွတိသာရ- ဝိပတိသာရဟုဆိုလိုလျှက် တကို ဠပြု၊ ပလာ။
- ဝိပဿက- ဝိ+ဒိသ+အက။ ဒိသကို ပဿပြု။
- ဝိဘူတိ- ဝိ-ဘူသ+တိ။ ဓာတွန် သချေ။
- ဝိမုယ- ဝိ+မဟ+ဏျ။ မ၏ အကို ချေ၊ ဏအနုဗန်ချေ။
- ဝိမုတ္တ- ဝိ+မုစ+တ။ ဓာတွန် စကို တပြု။
- ဝိဿတ္တ- ဝိ+သသ+တ။ သွကို ထပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့်
- ဝိလိဝ- ဝေဠ+ဏ။ဏအနုဗန်ချေ၊ ဧကိုဣပြု၊ ဥကိုဤပြု၊ ဠကိုလပြု။
- ဝိဟိတ- ဝိ+စာ+တ။ အာကို ဣပြု၊ ဓကို ဟပြု။
- ဝိသုက- ဝိ+သုစ+ဏ။ ဏချေ၊ စကို ကပြု၊ ဥကို ဦပြု။
- ဝိဝဇ္ဇဒ- ဝိဝဇ္ဇ+ဝိစ္ဆဒ။ ဝိစ္ဆဒဟူသော နောက်ပုဒ်၌ ဝိကိုချေ။ ဋိ၊သစ်၊ ၂။
- ဝိဝဋ- ဝိ+ဝရ+တ။ ရချေ၊ တကို ဠပြု။
- ဝိဝိစ္စ- ဝိ+ဝိစ+တွာ။ တွာကို ဝိစ္စ ပြု၊ ဓာတွန်နှင့်တကွ ရိချေ။
- ဝိရဒ္ဓ- ဝိ+ရုဓ+တ။ တကို ဓပြု၊ ဓာတွန်ကို ဒပြု။
- ဝိသုက- ဝိ+သုစ+ဏ။ သု၏ ဥကို ဦပြု၊ စကို က၊ ဏချေ။
- ဝိသဋ- ဝိ+သရ+တ။ ရချေ၊ တကို ဠပြု။
- ဝိသုဒ္ဓိ- ဝိ+သုဓ+တိ။ တကို ဓပြု၊ ဓာတွန်ကို ဒပြု။
- ဝိမတိ- ဝိ+မန+တိ။ နချေ။
- ဝိမံသာ- မာန+သ+အ+ဣတ္ထိဇောတက အာ။မာမာဟု ဒွေဘော်လာ။

- ရှေ့မှာ၌ မကို ဝပြု။ အာကို ဤပြု။ မာနကို မံပြု။
 ဝဟ+ကူ။ ဗြူဟိဟုဆိုလိုလျှက် ဝ၏ အကို ဤပြု။
- ဝိဟိ-**
(တစ်နည်း) ဗြူဟ+ကူ။ ဗြူဟိ ဟုဆိုလိုလျှက် ရချေ။ ဝကို ဗ၊ ဥကို ဤပြု။
- ဝုဋ်-**
 ဝသ+တ။ ဝ၏အကို ဥ၊ တကို ဓာတွန်နှင့်တကွ ဥဋ္ဌပြု။
- ဝုတ္ထ-**
 ဝသ+တ။ ဓာတွန်သနှင့်တကွ တကို ဥတ္ထပြု။ ဝ၏ အကိုချေ။
- ဝုဒ္ဓိ-**
 ဝဒ္ဓိ။ အကို ဥပြု။
- ဝုသိတ-**
 ဝသ+တ။ ဝ၏အကို ဥပြု။ ဣလာ။
- ဝေကလ္လ-**
 ဝိကလ+ဏျ။ ဝိကလျဟုဆိုလိုလျှက် လျကို လပြု။ လလာ၊
 ဝိ၏ ဣကို ဧပြု။
- ဝေတန-**
 ဝိတန ဟုဆိုလိုလျှက် ဤကို ဧပြု။
- ဝေယျာကရဏ-**
 ဝိ+အာ+ကရ+ယု။ ယုကို အန၊ နကို ဏ၊ ဣကို ယပြု။
 ယဒွေဘော်လာ၊ အစဉ် လော။
- (တစ်နည်း)**
 ဗျာကရဏ။ အစဉ်လော၊ ယဒွေဘော်လာ၊ ဗကို ဝပြု။
 ဝိ+အာ+ကရဏ။ ဣကို ဧပြု။ ယလာ၊ ယဒွေဘော်လာ။ (သန္ဓိ)
- ဝေယျာဝစ္စ-**
 ဗျာဝဋ္ဌ+ဏျ။ ဏချေ။ ဋ္ဌကို စပြု။ စဒွေဘော်လာ၊ ဗကို ဝပြု။
 အစဉ် လော၊ ယဒွေဘော်လာ။
- ဝေရမဏိ-**
 ဝိရမဏိ။ ဝိဉ္ဇ ဣကို ဧပြု။
- ဝေလ-**
 ဝိနာသ+လာ။ နာသကို ချေ။ ဣကို ဧပြု။
- ဝေသာလီ-**
 ဝိသာလပုဒ်+ဏ+ကုတ္တိ ဤ။ ဝိ၏ ဣကို ဧပြု။
- ဝေဟပ္ပလ-**
 ဝိပုလ+ဖလ။ ဝိပုလကို ဝေဟပြု။ ပလာ။
- ဝေါရောပေသိ-**
 ဝိ+အဝ+ရူဟ+ဏာပေ+ကူ။ အဝကို ဩပြု။ ရ၏ ဥကို ဩပြု။
 ဏချေ။ ဟနှင့်အာကိုချေ။
- ဝံသ-**
 ဝန+သ။ နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။

(၁)

- သက္ကစ္စ-**
 သံ+ကရ+တွာ။ တွာကို ရိစ္စပြု။ ရ နှစ်လုံးကို ချေ။ က-
 ဒွေဘော်လာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။
- သကဒါဂါမိ-**
 သကိ+အာဂါမိ။ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ ဒလာ၊ ဣကို အပြု။
- သကျ-**
 သာကိယ။ ဣချေ။ အာကို အရသပြု။
- သကျာ-**
 သာကိယာ။ ဣချေ။ သာ၏အာကို အပြု။
- (တစ်နည်း)**
 သာက+ဏျ။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၂၇)

- သင်္ကေတ- သဟ-ကိစိယု။ သဟကိုသပြု။ ယုကိုအနပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဥပြု။
- သကုဏ- သက+ဥန။ နကိုဏပြု။ (သက္ကောတိ ဥဒ္ဓံ ဂန္ထန္တိ သကုဏော။)
- သကရဏ- သမ+ကရဏ ဟုဆိုလိုလျှက် သဟကို သပြု။
- သကလ- သဟ+ကလ ဟုဆိုလိုလျှက် သဟကို သပြု။
- သကွရ- သရ+ခရ။ သရခရ ဟုဆိုလိုလျှက် ဓာတွန်ရကို ကပြု။
- သင်္ခတဋ္ဌ- သင်္ခတတ္ထ ဟုဆိုလိုလျှက် ထွကို ဋ္ဌပြု။
- သင်္ခါရ- သံ+ကရ။ ကရကို ခပြု။ အကို အာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို င်-ပြု။
- သဒီယာ- သံ-ဒိ+အ။ ဣကို ဣယပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို င်ပြု။ ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်း သက်။
- သက္ခိ- သဟ+အက္ခိ။ သဟကို သပြု။
- သဗ္ဗဋ္ဌ- သံ+ဗုသ+တ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို င်ပြု။ သွကို ဋ္ဌပြု။
- သစ္စ- သန္တယ။ တျကိုစပြု။ ဒွေဘော်လာ၊ နကိုနိဂ္ဂဟိတ်၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ။
- (တစ်နည်း) သတ+ယ။ တျကို စပြု။ စဒွေဘော်လာ။
- သစ္စိ- သဟ+အံက္ခိ ကွကို စပြု။ သဟကို သပြု။
- (တစ်နည်း) သဟ+အစ္စိ။ သဟကို သပြု။
- သဏ- သာ+ဏှ။ သဏ်အာကို အ ရသပြု။
- သတ္တသတ္တသတာနိ- သတ္တသတာနိ သတ္တသတာနိ။ သတာနိ ရှေ့ပုဒ်ချေ။
- သန္တိက- သဟ+အန္တိ။ သဟန္တိက ဟုဆိုလိုလျှက် သဟကို သပြု။
- သတော- သန္တပုဒ်+သဝိဘတ်။ န္တိကို န္တ။ သနှင့်တကွ န္တကို တောပြု။
- သတ္ထ- သသ+ထ။ ဓာတွန် သချေ။ အသဒိသဒွေဘော်လာ။
- သတ္တ- သသု+တု။ ဓာတွန် ဥချေ။ သကို တပြု။
- (တစ်နည်း) သသ+တု။ သကို တပြု။
- သန္တဋ္ဌ- သံ+တုသ+တ။ သနှင့်တကွ တကို ဋ္ဌပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို နပြု။
- သဏ္ဍာန- သ+ဋ္ဌာ+ယု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏပြု။ ယုကို အနပြု။
- သန္ဓ- သမု+ဒ။ သမဒဟုဆိုလိုလျှက် ဓာတွန်မကို-နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။
- နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ နပြု။
- သန္ဓဟတိ- သံ+ဓာ+အ+တိ။ ဓာကိုဒွေဘော်ပြု။ ဝကို ဒ၊ အာကို အပြု။
- နောက် ဝကို ဟပြု။
- သဒ္ဓဟထ- သံ+ဓာ+အ+ထ။ ဓာ ဓာပြု။ ရှေ့ကို ဒ၊ ရသပြု။ နောက်ကို ဟပြု။ ဒဒွေဘော်လာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။

(၁၂၉)

သီလက္ခန္ဓာ(၃) နေ့

- သဒ္ဓဟိတွာ- သံ+ဓာ+တွာ။ ဓာ ဓာပြု။ ရှေးဝေကို ဒကို၊ နောက်ဝေကို ဟပြု။ ဣလာ။ အာကို အပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ ဒဒွေဘော်လာ။
- သဒိသ- သမာန+ဒိသ။ သမာနကို သပြု။
- သဒေဝကံ- သဟဒေဝကံ ဟုဆိုလိုလျက် သဟကို သပြု။
- သဒ္ဓမ္မ- သန္တ+ဓမ္မ။ သန္တကို သပြု။ အသဒိသဒွေဘော် ဒလာ။
- သန္ဓမာနိကာ- သန္ဓ+မာန+ကာ။ ဣလာ။
- သန္ဓာဂါရ- သဟ+အာဂါရ။ ဟကိုဓ၊ သအထက်နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုန၊ အကိုအာဒိယ ပြု။ (တစ်နည်း)သန္ဓာဂါရ။ ထကို မပြု။
- (တစ်နည်း) သန္ဓိ+အာဂါရ။ ဣကိုအာ၊ ကကို ဂပြု။ သန္ဓိ ကရောန္တိ မရိယာဒံ ဗန္တိန္တိ ဧတ္ထာတိ သန္ဓာဂါရံ။ ရာဇုနံ သဟ အတ္ထာနုသာသနံ အဂါရန္တိ သန္ဓာဂါရံ။ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၅။
- သန္ဓာယ- သံ+ဓာ+တွာ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို နပြု။ တွာကို ယပြု။
- သန္ဓာဝိသံ- သံ+ဓာဝု+အတိတ်ဟောအဇ္ဇတနီ ဣဝိဘတ်။ ဣကို ဣသံပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို နပြု။
- သန္ဓိသိန္ဓ- သံ-နိ+သဒ+တ။ သံဌ် နိဂ္ဂဟိတ်ကို နပြု။ သဒကို သိဒပြု။ တကိုဣန္ဒပြု။ သီဇာဏ်ကို ချေ။
- သန္ဓိယျာတန- သံ+နိ-ယတ+စုရာဒိ ဇော၊ ယု။ သံနိယာတန ဟုဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်ကို နပြု။ ယလာ။
- သမ္မဇေည- သမ္မဇာန+ဏျ။ ဏချေ။ နလာ။ နျကို ဥပြု။ ဥ ဒွေဘော်လာ။
- သမ္မဇာန- သံ+ပ+ဉာ+နာ+အ။ ဉာကိုဇာပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုမ-ပြု။ နာဇာအာကို ချေ။
- သမ္မဋ္ဌိစ္ဆန- သံ+ပဋိ-ဣသု+ယု။ သကို ဝပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ၊ ယုကို အနပြု။
- သပ္ပိယ- သန္တ+ပါယ။ သန္တကို သပြု။ ပဒွေဘော်လာ။ (သံ+ပါယ။)
- သမ္မာယေယျံ- သမ္မာဒေယျံ ဟုဆိုလိုလျက် ဒကို ယပြု။
- သမ္မရာယ- သံ+ပရာ-ဣ+ဏ။ ဣကို ဇ၊ ဇကို အယပြု။ ဏအနုဗန်ကိုချေ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။
- သမ္မ- သံ+ဖလ+ကွံ။ ဓာတွန်နှင့်ကွ ကွံ ချေ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ ပြု။
- သဗ္ဗ- သရ+ဝ။ ရကို ဝပြု။ ဝနစ်လုံးကို ဗနစ်လုံးပြု။
- (တစ်နည်း) သရ+ဗ၊ ရကို ဗပြု။
- သဗ္ဗညုပဝါရဏ- သဗ္ဗညုပဝါရဏ။ ဦကို ဥ ရသံပြု။
- သဗ္ဗပါလိဖုလ္လံ- သဗ္ဗ+ပရိ+ဖုလ္လ။ အကို အာပြု။ ရကို လပြု။
- သမ္မဟုလာ- သမ္မဟုလာတည်။ ပကို ဗပြု။

၄+၇ နံပါတ်

(၁၂၉)

- သမဂ္ဂ- သံ+ဂဟ+ကို။ ဓာတုန်နှင့်တကွ ကို ချေ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ ပြု။ ဂဒ္ဒေဘော်လာ။
- သမတ္တ- သံ+အသု+တ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ၊ သကို တပြု။
- (တစ်နည်း) တဒ္ဒေဘော်၊ သချေ။
- သမ္မတာ- သံ+မန+က္က။ က+နချေ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။
- သမ္မန္တိ- သမု+အန္တိ။ ဓာတုန် ဥကိုချေ။ မလာ။
- သမာနော- အသ+မာန+သိ။ အသမာနော ဟုဆိုလိုလျှက် အကိုချေ။
- သမန္တ- သံ+ပဒ+တ။ တကို အန္တ၊ ဒချေ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။
- သမန္တေသိ- သံ+အန+ဇေသိ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ၊ နဒ္ဒေဘော်လာ၊ ဥ ချေ။
- (တစ်နည်း) သံ+အန+နိ+ဤ။ ဤကိုဣ၊ သလာ၊ ဤကို ဇ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။ ဥ ချေ။
- သမာပတ္တိသု- သံ+အာ-ပဒ+တိ+သု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။ ဓာတုန် ဒကိုချေ ဒလာ။ ဣကို ဤပြု။
- သမုပဗျူဠ- သံ+ဥပ+ဝိ+ဦဟ+တ။ တကို ဟ၊ ဧကိုဠ၊ ဝကို ဗ၊ ဣကို ယ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု။
- သမိပ- သံ+အာပ။ အာကို ဤပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။
- သမယံ- သံ+ဣ+ဏ။ ဣကို ဇ၊ ဧကို အယ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ၊ ဏချေ။
- သမာဟိတ- သံ+ဓာ+တ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ၊ ဇကို ဟပြု။ ဣလာ။ အာ ချေ။
- သမ္မုဒ္ဓိဘာဝ- သမ္မုဒ္ဓဘာဝ။ အလယ်၌ ဤလာ။
- သမုဒ္ဒ- သံ+ဥဒိ+ယ။ ဒျကို ဒပြု။ ဒ္ဒေဘော်လာ။
- သမ္မုဠ- သံ+မုဟ+တ။ တကိုဟ၊ ဟကိုဠ၊ ဥကို ဦဒိဃ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ။
- သမ္မောဒနိယ- သမ္မောဒ+ဏိက။ သမ္မောဒနိက ဟုဆိုလိုလျှက် ကကို ယပြု။
- သမောဓာန- သံ+အဝ-ဓာ+ယု။ အဝကို သြပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။ ယုကို အနပြု။ အာကိုချေ။ အနဇာ အကို အာပြု။
- သယမ္မုဉာဏေန- သယမ္မုဉာဏေန။ ဦကို ဥရသပြု။
- သယာနော- သိ+မာန။ ဣကို ဇ၊ ဧကို အယ၊ သယမာနော၊ မာနကို အာန။
- သရဏ- သရ+ယု။ သရန ဟုဆိုလိုလျှက် နကို ဏပြု။
- သသံတ- သရ+တ။ ရကို သပြု။ သဒ္ဒေဘော်လာ။
- သသတဝါဒ- သသတ+ ဣတိ+ ဝါဒ။ ဣတိကို ချေ။
- သသတိ- သရ+တိ။ ရကို သပြု။ ဒ္ဒေဘော်လာ။
- သာဂရ- သာ+အာကရ။ က ကို ဂပြု။ အာကို ချေ။

- သာဝိ- သာဝိ။ ဝိကို စပြု။
- သာတိ- သမာန+ဒိသ+ကိ။ သမာနကို သ၊ ဒကို အာ၊ ဓာတွန်သနှင့် ကို ကိုချေ။ (သိ+တ+ကူ။ သီ၏ ဤကို အာပြု။)
- သွာတန- သွေ+တန+အာ ။ ငေကို အာပြု။
- သာဓာရဏ- သမာနဓာရဏ။ သမာနကို သာပြု။
- (တစ်နည်း) သဟဓာရဏ။ သဟကို သာပြု။
- သာပတေယျ- သာပတိ+ဏေယျ။ သ၏ အကို အာပြု။ ဏအနုပန်ကိုချေ။
- သာမုက္ကံသိကာ- သာမံ ဥက္ကံသိကာ ဟုဆိုလိုလျှက် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ။
- သာမိက- သံပုဒ်+အာမိ။ သွတ္တ က၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ၊ သ၏ အကို အာပြု။
- သာမည- သမာန+ဏျ။ ချကို ဥပြု။ ဒွေဘော်လာ။ အ-ကို ဝုဒ္ဓပြု။
- သာယ- သာ+ဏ။ သ၏ အကို အာယပြု။
- သာရဏီယ- သရ+အနီယ။ အကို အာပြု။ နကို ဏပြု။
- သာလ- သရ။ ရကို လပြု။ အကို အာပြု။
- သာလာ- သရ+အာ။ ရကို လပြု။ အကို အာပြု။
- သာဝတ္ထိ- သဗ္ဗပုဒ်+အတ္ထပုဒ်+ကူ။ သဗ္ဗတ္ထိ ဟုဆိုလိုလျှက် သဗ္ဗကို သာဝပြု။
- သာဠိကာ- သာလိကာ။ လကို ဋပြု။ (တစ်နည်း) သာရိကာ။ ရကို ဋပြု။
- သိဗ္ဗိတွာ- သိဗ္ဗ+တွာ။ ဣလာ။ သိဗ္ဗိတွာ သိဗ္ဗိတွာဟု ခွဲရပ်ပြု။
- သိထိလ- သဟ+ဣလ။ သဟ၏ ဟကို ထပြု။ အကို ဣပြု။
(သဟ+ကိလ။ သဟိလဟု ဆိုလိုလျှက် သဟကို သိထပြု။)
- သိပ္ပ- သပ္ပ။ အကို ဣပြု။ (သပ္ပတိ အနေနာတိ သိပ္ပံ)
- သိဝေယျက- သိဝထိကေယျက။ ထိကချေ။ (ဘာဠိ)
- သိလိဋ္ဌ- သိလိသ+တ။ ဓာတွန်သနှင့်တကွ တကို ဋပြု။
- သိသော- သု+သ။ ဥကို ဣပြု။ သလာ။ (တစ်နည်း) သု+ဣသ။ သု ချေ။
- သိတ- သိတ။ ဣကို ဤပြု။
- သိမာ- သိ+မ-ဣတ္ထိ-အာ။ သိမာဟုဆိုလိုလျှက် ဣကို ဤပြု။
- သိဟ- ဟိသ။ သနှင့် ဟ ရှေ့နောက်ပြန်။ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ ဣကို ဤပြု။
- သုက္က- သက+တ။ တကို ကပြု။ သ၏အကို ဥပြု။
- သုဇာ- သု+ဇနိ+ကိ။ ဓာတွန် န-ကိတို့ကိုချေ။ ဣတ္ထိအာသက်။
- သုည- သုန+ယ။ ချကိုဥပြု။ ဒွေဘော်လာ။ (သုနကိုတုတ္ထဘာဝံဂစ္ဆတိတိသည်)
- သုတ္တ- သူစ+တ။ (သုဒ+တ။) စကို တ-ပြု။ ဥကို ဥ-ရသပြု။
- သုပ္ပဋိပဇ္ဇ- သု+ပဋိ+ပဒ+တ။ ဓာတွန်ဒနှင့်တကွ တပစ္စည်းကို အဇ္ဈပြု။

ပဒွေဘော်လာ။

သုသမ္ဗုဒ္ဓ- သု-သံ-မရ+သ။ ဓာတွရနှင့်တကွ သကို ဌ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု။
 သုသာန- ဆဝ+သယန။ ဆဝကို သပြု။ သယနကို သာန ပြု။
 သုဟဒ္ဓ- သုဟဒ+ဏျ။ သုဟဒျ ဟုဆိုလိုလျှက် ဒျကို ပြေပြု၊ လော။
 သုဟဒ- သု+ဟဒယ ဟုဆိုလိုလျှက် ယကိုချေ။
 သုရိယ- သု+ဣသ။ ရလာ၊ သကို ယပြု။
 (တစ်နည်း) သရ+ယ။ သရကို သုရိပြု။ မော်။ (သရတိဿ သုရိ၊ သရတိ
 ဂစ္ဆတိတိ၊ သုရိယော=အာဒိစ္စော)

သေက္ခ- သဟ-ဣက္ခ ဟုဆိုလိုလျှက် သဟကို သပြု၊ ဣ- ဒပြု။
 သေဋ္ဌ- ပသတ္ထ+ဣဋ္ဌ။ ပသတ္ထကို သပြု။ ဣကို ပြေပြု။
 (တစ်နည်း) ပသဋ္ဌ+ဣဋ္ဌ။ ပသဋ္ဌကို သပြု၊ ဣကို ပြေပြု။
 သေဋ္ဌဋ္ဌ- သေဋ္ဌပုဒ်+အတ္ထပုဒ်။ သေဋ္ဌတ္ထ ဟုဆိုလိုလျှက် ထကို ဋ္ဌပြု။
 သေဒ- သေတ။ တကို ဒပြု။

သေနာ- သိ+န-ဣတ္ထိ-အာ။ သိနာဟုဆိုလိုလျှက် ဣကို ပြေပြု။
 သေနိယော- သေနိကော ဟုဆိုလိုလျှက် ယကို ကပြု။
 သောမနဿ- သုမနပုဒ် ဣပစ္စည်း။ ဣအနုပန်ချေ။ သုမနနောင် သလာ၊
 သျကို သပြု။ သဒွေဘော်လာ၊ သု၏ ဥကို ဩဝုဒ္ဓိ ပြု။

သောဝဂ္ဂိက- သု+အဂ္ဂိက။ သု၏ ဥ-ကို ဝပြု၊ ဩလာ။
 သောဋ္ဌသ- ဆဒသ။ ဆကို သောပြု။ ဒကို ဋ္ဌပြု။

သံဃ- သံ+ဟန+ရ၊ရကိုချေ။ဟနကိုသပြု။အသဒိသဒွေဘော်လာ၊ ရချေ-
 ဦ-ကို ဥ-ရဿ။

သံဝစ္ဆရ- သံ+ဝသ+ဆရ။ သကို စပြု။ (သံဝသတိ ဧတ္ထာတိ သံဝစ္ဆရော)
 သံဝိဒဟန- သံ+ဝိ+စာ+ယု။ယုကို အနပြု။စာ-စာဟုဒွေဘော်လာ၊ရှေ့ကို ဒ၊
 နောက် ကို ဟ၊အာကို အ-ရဿ။

သံဝိဒဟိတာ- သံ+ဝိ+စာ+တာ။ ဓာဓာဟု ဒွေဘော်ပြု။ ရှေ့ကို ဒ၊ အာကို
 အပြု။ နောက်စာ၌ ကို ဟပြု။ အာချေ။ ဣလာ။

သံသုမာရ- သသုမာရ။ သသုကို သံသုပြု။ (ဂဏ္ဍီ)

သံဟိတ- သံ+စာ+တ။ ဋ္ဌ ကို ဟ ပြု။ဣလာ၊ အာချေ။

(၅)

ဟတ္ထ- ဟရ+ထ။ ရကို တပြု။

ဟဒယ-
 ဟတ္ထိမေဏ္ဍ-
 ဟဗ္ဗိယံ-
 ဟလာဟလ-
 ဟလိဒ္ဓိ-
 (တစ်နည်း)
 ဟာနိ-
 ဟိမ-
 ဟိရည-
 (တစ်နည်း)
 ဟိန-
 (တစ်နည်း)
 ဟံသ-
 ဟံသော-

ဟရ+ယ။ ရကို ဒပြ။
 ဟိတ္ထိ မဏ္ဍ။ မ၏ အ-ကို ပြေ။
 (တစ်နည်း) ဟတ္ထိမိန+သ။ ဣကိုပြေ။ နကိုဏပြေ။ (ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၂။
 ဟရ+ယ။ အလယ်၌ မိလား။ ရကို မပြေ။
 ဟန ဟန။ နကို လပြေ။ လ၏ အကို အာပြေ။ (ဟနတိတိ
 ဟလော၊ နကာရဿ လကာရံ ကတွာ။ ဟလာနံ ဝိသေသော
 ဟလော ဟလာဟလော မဇ္ဈဒီယဝသေန။)
 ဟရိဒ္ဓိ။ ရကို လပြေ။ ဩ ဒပြ။ ဒလာ၊ ဒ၏အကို ဣပြေ။
 ဟရိတြတည်း။ ရကိုလပြေ။ ဩဒပြေ။ ဒလာ၊ ဒ၏အကို ဣပြေ။
 ဟာ+တိ။ တိကို နိပြေ။
 ဟိသ+အ။ ဟိ ၌ နိဂ္ဂဟိတိကိုချေ။ ဓာတွန်သကို မပြေ။
 ဟာ+အည။ ဟာကို ဟိရပြေ။
 ဟရ+အည။ ဟာကို ဟိရပြေ။
 ဟာ+ဣန။ ဟာ၏ အာကိုချေ။ ဣကို ဤပြေ။
 ဟာ+တ။ တကို ဤန ပြေ။ အာချေ။
 ဟန+သ။ နကို နိဂ္ဂဟိတိပြေ။
 ဟသ+အ။ နိဂ္ဂဟိတိလာ၊ သိသက်၊ ဩပြေ။

သီလကျန်(ဒု) နေ့၊ (၄/ ၇) နံပါတ် ပြီး၏။

၁၃၆၈-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း(၁) ရက်၊
 ၂၅-၆-၀၆-တနင်္ဂနွေနေ့။